GH. N. VASILACHE

CAPCANE ALE LIMBII ROMÂNE

Întrebări, răspunsuri, comentarii

CORINT EDUCAȚIONAL

Scanned with OKEN Scanner

GH. N. VASILACHE

CAPCANE ALE LIMBII ROMÂNE

Întrebări, răspunsuri, comentarii

Scanned with OKEN Scanner

Imprint coordonat de
CORINA TOADER

Date despre autor:

Gh. N. Vasilache este profesor de limba și literatura română, gradul didactic I. A publicat numeroase studii și articole în presa centrală: „Revista de pedagogie", „Tribuna învățământului" și „Limba și literatura română", dar și în cea zonală. A fost membru în Comisia Națională de Limba și Literatura Română din cadrul MEN (1999–2003). Pentru merite deosebite în activitatea didactică și științifică, a fost distins cu „Ordinul Meritul pentru învățământ, clasa Cavaler" (2004) de către președintele țării și i s-a acordat „Diploma Gheorghe Lazăr, clasa I" (2005) de către MEN, iar autoritățile locale l-au desemnat „Cetățean de Onoare al comunei Țepu, județul Galați" (2023). Dintre lucrările de specialitate amintim: *Probleme teoretice și practice de ortografie în învățământul preuniversitar*, Editura Porto-Franco, Galați, 1993, *Ortografia limbii române. Probleme teoretice și practice*, Editura Porto-Franco, Galați, 1996, *Știți să scrieți corect? Îndrumar ortografic și ortoepic al limbii române*, ed. I, Editura Polirom, Iași, 1999, *Ghid ortografic și ortoepic al limbii române. Exerciții, teste și soluții*, ed. a II-a, revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2006, *Ghid de ortografie, ortoepie și morfosintaxă a limbii române, Exerciții, teste și soluții*, Editura Polirom, 2011.

Redactare: **Geanina Popescu**
Tehnoredactare: **Cristina Gvinda**
Design copertă: **Dan Mihalache**

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin CORINT EDUCAȚIONAL,
un imprint al CORINT BOOKS, str. Mihai Eminescu nr. 54 A, București.
www.edituracorint.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Vasilache, Gh.N.
Capcane ale limbii române : întrebări, răspunsuri, comentarii / Gh.N. Vasilache. -
București : Corint Educaţional, 2023
ISBN 978-606-088-392-0
811.135.1

Scanned with OKEN Scanner

Dedic această carte familiei mele, dar și tuturor generațiilor de elevi cărora le-am fost profesor.

Scanned with OKEN Scanner

Cuvânt-înainte

Lucrarea de față se înscrie în sfera acțiunii mai largi de îngrijire a limbii, repunând în discuție unele aspecte practice ale exprimării orale sau scrise, în folosirea cărora se remarcă dese și flagrante încălcări ale normelor gramaticale, explicabile, în bună parte, prin faptul că limba română este una destul de complexă, cuprinzând numeroase capcane chiar pentru vorbitorii nativi cu diferite niveluri de educație. Aceste dificultăți nasc o serie de erori (prezente, din nefericire, chiar în mijloacele de informare în masă: presă, radio, televiziune), de nedumeriri sau de întrebări privitoare la formele lexicale, ortoepice sau ortografice recomandate într-un anume context lingvistic.

Credem că aceasta este utilă, în primul rând, **elevilor** de gimnaziu sau de liceu, **viitorilor candidați** la diferite concursuri și examene de admitere, dar poate fi, în același timp, de o reală utilitate pentru **profesori,** care pot găsi aici sugestii pentru munca de predare și de cultivare a limbii, **persoanelor publice** prezente pe micile ecrane sau la radio, care își propun să-și amelioreze performanțele lingvistice în domeniul comunicării, dar mai ales celor care tratează cu ușurință problemele vorbirii și scrierii corecte în limba maternă, socotindu-le prea banale pentru a constitui un subiect vrednic de atenție, deși felul în care vorbim și scriem în societatea de azi merită să fie luat în considerare. Fără participarea conștientă la propria educație lingvistică a utilizatorilor, dorința de a vorbi corect românește, susținută pertinent de specialiștii din domeniul comunicării, nu poate fi încununată de succesul așteptat.

Intenția noastră nu urmărește tratarea teoretică exhaustivă a multiplelor probleme ale cultivării limbii noastre, ci își propune să selecteze cele mai frecvente întrebări ale cititorilor referitoare la exprimarea cât mai corectă și mai convingătoare în limba română, cărora să le dea răspunsurile așteptate, simple și concise, contribuind astfel la eliminarea multor confuzii sau incertitudini lexico-gramaticale ale acestora.

O exprimare corectă înseamnă, printre altele, și o pronunție corectă a cuvintelor pe care le folosim, condiție esențială pentru orice persoană care se exprimă în public, aspect prezentat în primul capitol al lucrării intitulat **Aspecte fonetice**. Libertatea de exprimare, obținută în urmă cu aproape 30 de ani, întărește adevărul incontestabil că limba este un organism viu, într-o permanentă dinamică și că e normal să se modifice odată cu schimbările economico-sociale care au loc în viața noastră, cu evidente urmări la nivelul limbii, în compartimentul ei cel mai deschis inovațiilor, și anume în vocabular.

Dorind „a asimila" cât mai rapid ceea ce este la „modă", mulți vorbitori săvârșesc evidente abateri de la normele lingvistice actuale, relevate în capitolul al doilea: **Aspecte lexicale**. Capitolul al treilea, **Morfosintaxa**, cel mai consistent, atrage atenția asupra regulilor care trebuie respectate în vederea realizării unor construcții sintactice corecte, coerente și expresive pentru diverse situații de viață. Cartea valorifică o parte semnificativă din materialul teoretic al

Scanned with OKEN Scanner

lucrării noastre *Ghid de ortografie, ortoepie și morfosintaxă a limbii române. Exerciții, teste și soluții*, apărute în 2011 la Editura Polirom, pe care îl dezvoltă și îl nuanțează cu aspecte noi, cuprinse în ultima ediție a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (*DOOM*[3]), precum și informațiile științifice din lucrările lingvistice fundamentale menționate în bibliografia de la final.

Modalitatea de bază în relevarea elementelor de limbă a fost prezentarea alternativă a unor fapte lingvistice, lăsându-i cititorului posibilitatea de a deosebi ceea ce este corect de ceea ce este greșit. În absența unor dicționare sau îndreptare uzuale, cititorul poate să compare soluțiile alese cu răspunsurile corecte oferite fie în cuprinsul comentariilor, fie consultând cele trei anexe de la sfârșitul cărții. Nădăjduim că lucrarea, astfel concepută, va fi de un real folos celor cărora li se adresează. Totodată suntem conștienți de faptul că poate fi îmbogățită și, în acest sens, așteptăm cu interes, dar și cu încredere, opinia cititorilor, pentru care le mulțumim anticipat.

Autorul

Scanned with OKEN Scanner

Abrevieri

abr. = abreviat
adj. = adjectiv
adv. = adverb
anat. = anatomie
arg. = argou/argotic
art. = articulat
bg. = bulgară
biol. = biologie
cit. = citit
cf. = conform
colocv. = colocvial
conj. = conjuncție/conjunctiv
def. = defectiv
engl. = engleză
et. nec. = etimologie necunoscută
f. = feminin
fam. = familiar
fr. = franceză
g.-d. = genitiv-dativ
ger. = gerunziu
germ. = germană
gr. = greacă
hot. = hotărât
imper. = imperativ
imperf. = imperfect
ind. = indicativ
interj. = interjecție
intranz. = intranzitiv
invar. = invariabil
it. = italiană
înv. = învechit
jap. = japoneză
lat. = latină
lingv. = lingvistică
livr. = livresc
loc. adj. = locuțiune adjectivală
loc. adv. = locuțiune adverbială
loc. conj. = locuțiune conjuncțională
loc. pr. = locuțiune pronominală
log. = logică
m .= masculin
magh. = maghiară
mat. = matematică
med. = medicină
muz. = muzică
n. = neutru
neart. = nearticulat
neg. = negativ
nehot. = nehotărât
ngr. = neogreacă
num. = numeral
ord. = ordinal
perf. s. = perfect simplu
pl. = plural
pol. = poloneză
pop. = popular
port. = portugheză
pos. = posesiv
pr. = pronume/pronominal
prep. = prepoziție
prez. = prezent
pron. = pronunțat
refl. = reflexiv
reg. = regionalism
rel. = relativ
relig. = religie
simb. = simbol
s. = substantiv
s.f. = substantiv feminin
sg. = singular
sil. = silabă
slv. = slavonă
s.m. = substantiv masculin
s.n. = substantiv neutru
sp. = spaniolă
suf. = sufix
tehn. = tehnologie
tranz. = tranzitiv
vb. = verb
vs = versus

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 1

Aspecte fonetice*

1.1. J, Ş + *a* sau *ea* în radicalul şi în terminaţia cuvintelor?

se aşază sau se aşează?; se protejază sau se protejează?

Întrebările din titlu fac referire la pronunţarea şi scrierea corecte a cuvintelor cu **ş, *j*** în structură, care creează reale dificultăţi pentru numeroşi vorbitori cu diferite niveluri de pregătire. În reglarea ortografiei şi a ortoepiei unor astfel de cuvinte, vom ţine seama de o regulă gramaticală şi fonetică relativ simplă care precizează că după **ş, *j* în rădăcina** cuvintelor se pronunţă şi se scrie, ***a, e, i***, nu ***ea, ă, â***. Aşadar vom spune şi vom scrie corect: *dojană, jalbă, mojar, şade, şale, tânjală; a înşeua, a jecmăni, jelanie, a jeli, şepcuţă, şelar, şerpaş; jilav, jilţ*. Cele mai multe inconsecvenţe se consemnează în cazul verbelor ***a aşeza, a deşela, a deşerta, a înşela*** (de conjugarea I), care cuprind pe **ş** în rădăcină. Ţinând seama de regula amintită mai sus, formele corecte pentru indicativ prezent, 3 sg. şi pl. şi la imperativ, 2 sg. ale verbelor menţionate sunt ***aşază, deşală, deşartă, înşală***, în contrast cu opţiunea ortografică a majorităţii covârşitoare a vorbitorilor care aleg varianta cu ***ea*** în radical, opţiune ce corespunde astăzi cu decizia noului *DOOM*[3], care nuanţează norma ortografică precizată anterior, consemnând la p. 93 faptul că „actualmente se admite şi scriere cu ***ea*** în ***deşeartă, înşeală***,... ca şi a lui ***aşează*** (cu ***a*** în radical)." Aşadar, e corect să spunem şi să scriem: *Vânzătoarea **aşază/aşează** frumos şi la vedere marfa pe rafturi.; O măsură care **aşază/aşează** în toate drepturile pe toţi oamenii care îndeplinesc condiţiile legii a fost votată în Parlamentul României.* (Antena 1, 16.02.2020, ora 7:10); *Cine se bucură de un eventual scandal între K.I. şi L.O. **se înşală**/se **înşeală** amarnic.; — Copile, **aşază-te/aşează-te** la locul tău mai repede!; — **Înşală-ne,/înşeală-ne**, domnule, la cântar şi vei suporta consecinţele de rigoare!; Grădinarul **deşartă/deşeartă** o găleată de apă la rădăcina plantelor.*

Obs. Se scriu însă cu ***ă*** derivatele lui *jar* (*jăratic, jăruí*), *şagă* (*şăgalnic*), *şal* (*şăluţ*), *şanţ* (*şănţuleţ, şănţişor*), *şatră* (*şătrar, şătrăreasă*), *jalbă* (*jălbar*), *jarcă* (pluralul *jărci*), termenii populari sau învechiţi (*jărăgai*) şi regionalismele *jăpcan, jăchilă, jărpan*. Verbele *a eşua, a înşeua*, cu **ş** în rădăcină, dar cu tema terminată în vocală, urmează în flexiune tiparul lui *a lucra*, ca şi verbele *a accentua, a atenua, a dilua, a evacua, a situa, a statua* etc. Aşadar, formele corecte sunt: (*el*) *eşuează/înşeuează*, ca şi (*el*) *lucrează*.

În schimb, verbele următoare: *a afişa, a defrişa, a detaşa, a furişa, a îmbrăţişa, a înduioşa, a înfricoşa, a înfăţişa, a reproşa, a retuşa, a ricoşa, a trişa; a angaja, a aranja, a avantaja,*

---

* Pentru alte detalii şi informaţii ştiinţifice vezi Mioara Avram, *Ortografie pentru toţi*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1990.

Scanned with OKEN Scanner

a bandaja, a corija, a deranja, a descuraja, a dirija, a se erija, a etaja, a încuraja, a menaja, a neglija, a proteja, a șantaja (de conjugarea I) au pe **ș, j** în **finalul temei** pentru grafia cărora este valabilă regula care stabilește că în desinențe, sufixe gramaticale sau lexicale se pronunță și se scriu, de regulă: *a, ă, â, e* sau *ea*. De aceea, sunt corecte formele: *afișează, se furișează, retușează; angajează, bandajează, neglijează, protejează, șantajează* etc. Regula se aplică și pentru verbele de conjugarea a IV-a cu sufixul infinitival **-*i*** de tipul *a se beteji, a mânji, a obloji, a prăji, a rotunji, a veșteji; a căptuși, a copleși, a greși, a învălmăși, a se moleși, a sfârși*, care la imperfect persoana a III-a singular se scriu și se pronunță cu ***ea:*** *se betejea, mânjea, oblojea, prăjea, rotunjea, veștejea; căptușea, copleșea, greșea* etc.

Prin urmare, sunt corecte, din punctul de vedere al pronunției și al grafiei, formele: *Vecinul nostru **nu ne deranjează*** (nu *deranjază*) *niciodată.; Vasile **se furișează*** (nu *furișază*) *pe poarta din spate pentru a nu fi găsit.; Nicolae Botgros **dirijează*** (nu *dirijază*) *orchestra „Lăutarii" la spectacolele organizate de televiziunea națională.; De multe ori, unii jucători **trișează*** (nu *trișază*) *la pocher.; La orele de educație fizică, profesorul **nu menajează*** (nu *menajază*) *pe nimeni.; Tatiana **se înfățișează*** (nu *înfățișază*) *la toate ședințele cu părinții.; Esențiale Max regenerează și **protejează*** (nu *protejază*) *celulele hepatice.; Alegerile anticipate **nu avantajează*** (nu *avantajază*) *pe niciunul dintre partidele mici*. Având în vedere explicațiile de mai sus, se înțelege că formele corecte din titlu sunt: *se așază/așează, se protejează*.

Aceeași normă se respectă și în cazul formelor lexicale derivate cu sufixele următoare:
-eală: betejeală, mânjeală, oblojeală, prăjeală, vrăjeală, învălmășeală, moleșeală, sfârșeală;
-ească: ostășească, răzășească, strămoșească, vitejească;
-ean (de apartenență locală): *argeșean, crișean, doljean, făgărășean, hușean, maramureșean, oșean* etc.

Obs. Unele substantive proprii s-au fixat (prin tradiție) în forme cu ***-an/-ani*** în loc de ***-ean*** în terminație, deși urmează după *ș, j*:
a. **nume de persoane**: *Cartojan, Crișan, Ieșanu, Lugojana, Orășanu, Sălăjan, Stolojan*;
b. **nume de locuri**: *Blăjani, Botoșani, Crișana, Drăgășani, Focșani, Petroșani, Transfăgărășan* (șosea);
c. **nume de firme**: *Argeșana, Clujana, Someșana* etc.

1.2. Rostim *e* sau *ie* la inițiala cuvintelor?

Printre greșelile frecvente, le menționăm pe cele care se referă la pronunțarea sau scrierea cu ***e*** sau ***ie***, în cuvintele neologice și în cuvintele din fondul vechi al limbii române. Normele diferă după poziția în cuvânt: la început de cuvânt sau de silabă (după o vocală), respectiv în interiorul unei silabe (după o consoană). Pornind de la scriere spre pronunțare, putem evidenția faptul că, în timp ce secvența grafică ***ie*** nu se citește niciodată ***e***, litera ***e*** se pronunță uneori ***ie***.

La început de cuvânt și de silabă (după o vocală) pronunțarea și scrierea cu ***e*** sau ***ie*** sunt decise de etimologia cuvintelor, făcându-se distincție astfel între cuvintele din fondul tradițional și neologisme.

Scanned with OKEN Scanner

a. În cuvintele din fondul tradițional se pronunță și se scrie de obicei **ie**: *ied, iederă, ieftin, ienibahar, ienicer, iepe, iepure, ierburi, ieri, ierna, ierta, iesle, ieșire, iezer, baie, bătaie, cărăruie, cheie, femeie, voie*, precum și în derivatele sufixate de la unele dintre acestea: *ieduță, ieftinire, iepușoară, iepuraș, ierbuliță, ierbușoară, iernare, iertăciune* etc. Se scrie și se pronunță **ie** inclusiv la formele verbelor cu finală vocalică a radicalului: *bântuie, biruie, lălăie, măcăie, mângâie, suie, trebuie*. La multe dintre aceste cuvinte se constată alternanța fonetică ***ie/ia***: *iadă, iapă, iarbă, iartă, (să) iasă*. În schimb, norma ortografică diferă de cea ortoepică în formele pronominale *eu, ea, el, ei, ele* și în formele verbului *a fi*: *e, era, erai, eram, erați, era, este, ești*, scrise toate cu ***e*** inițial, dar pronunțate ***ie***. Așadar, este la fel de greșită rostirea doar cu ***e*** în cazul acestor cuvinte, care, conform celor enunțate mai sus, trebuie rostite cu ***ie***. Regula scrierii cu ***ie*** a cuvintelor din fondul tradițional pronunțate astfel este valabilă și pentru numele proprii de toponime provenite din cuvinte comune: *Iedera, Iepureni, Iezer* etc.

În cazul numelor proprii de persoane, regula scrierii și pronunțării cu ***e*** sau ***ie*** nu este strict respectată, aici funcționând și respectarea dorinței purtătorului, asociată cu modul de fixare prin tradiție. De aceea, se tolerează variante grafice ca: *Andreescu* și *Andreiescu*, *Eremia* și *Ieremia*, *Nae* și *Naie*, *Nicolae*, dar și *Nicolaie*. Se scriu numai cu ***e*** prenumele tradiționale *Ecaterina, Eftimie, Elena, Elisabeta* etc.

Obs. Se scriu cu ***ie***, pronunțat **[ie]**, unele verbe neologice cu radical cu finală vocalică: *atribuie, contribuie* (prin asimilare la verbele din fondul vechi *suie, trebuie*), dar și neologisme cu ***ie*** în etimon: *hematopoiează, proiect*. [*DOOM*³, p. 96]

b. Norma ortoepică condamnă rostirea ***ie*** a lui ***e*** de la începutul unor cuvinte neologice sau de la începutul unor silabe (după o vocală): *economie, ecran, edil, educație, efect, efemer, elan, electric, elev, elocvent, emoție, emotiv, epic, epocă, epopee, eră, est, etaj, Europa, exista; aerodrom, alee, asidue, canoe, coexista, creez, duel, duet, graminee, idee, influență, licee, maree, orhidee, poet, proeminent*. Grafiile greșite cu ***ie*** în loc de ***e*** la neologisme sunt mai frecvente în interiorul cuvintelor și mai ales în secvența ***ee***, scrisă greșit ***eie***. Prin urmare, rostiri precum ***iero, iepocă, ieducație, ieuropen; ideie, aleie, ortoiepie, poiezie, poiet, poiem*** sunt, indiscutabil, **greșite**. Greșeala de pronunțare este influențată, probabil, de existența regulii ortoepice (notate mai sus), conform căreia ***e*** se pronunță ***ie***, numai că această regulă se aplică doar unor cuvinte din fondul tradițional, nu și neologismelor. Unele cuvinte moștenite din latină sau împrumuturi ulterioare, de obicei neologisme latino-romanice, se deosebesc între ele prin pronunțarea și scrierea cu ***e*** sau ***ie***. În această situație sunt: ***fier*** (moștenit din latină) și derivatele tradiționale *fierar, fierărie, înfiera*, dar *fero-, feri-* (elemente de compunere savantă) din structura unor termeni tehnico-științifici ca *feroaliaj, ferocianură* sau derivatele neologice (cale) *ferată*, (acid) *feric, feronerie*, (oxid) *feros*, (apă) *feruginoasă*; ***miere*** (moștenit) și ***mieros*** față de *melifer*; ***piept*** (moștenit) și derivatele tradiționale *pieptar, pieptiș, pieptos* față de *pectoral*; ***a pierde*** (moștenit) și derivatele tradiționale *pierzanie, pierzător* față de

Scanned with OKEN Scanner

perdant, perdiție; ***a pieri*** (moștenit) și derivatele *pieritor, pieritură* față de *perisabil* (neologic); ***pietre*** (moștenit) și derivatele *pietrar, pietrărie, pietros, pietroi, pietriș, a pietrui, a împietri* față de *a petrifica* și elementul de compunere *petro-* (*petrografie, petrograf*); ***vierme*** (moștenit) și derivatele *viermănos, viermișor, viermui* față de elementul de compunere *vermi-* (*vermicid, vermiform, vermifug*); ***viers*** = melodie, voce (moștenit) și *a viersui* față de neologismele *vers, verset, versifica* etc. Greșelile de pronunțare sau de scriere semnalate mai sus marchează lipsa de instrucție a vorbitorului care le folosește, iar reproducerea și în scris a acestor rostiri reprezintă o gravitate sporită. (vezi Mioara Avram, *Ortografie pentru toți*, 1990, p. 21)

1.3. Pronunțăm *cs* sau *gz*?

O exprimare îngrijită înseamnă, pe lângă respectarea regulilor gramaticale, și o pronunție corectă a cuvintelor pe care le utilizăm, aspect care adesea este ignorat, așa cum se întâmplă când e vorba de **termeni care cuprind litera *x***. Scrierea și pronunțarea corectă a acestor cuvinte ridică numeroase probleme din cauza faptului că, în asemenea cazuri, se încalcă o regulă generală a ortografiei limbii române, conform căreia fiecărui sunet îi corespunde o literă. Litera ***x*** face însă excepție, deoarece, în funcție de contextul fonetic, adică de vecinătatea altor sunete, aceasta notează nu un sunet, ci un grup de două sunete consonantice: fie grupul consonantic ***cs***, fie grupul ***gz***.

Ca regulă generală, litera ***x*** se pronunță ***cs***:

– **la început** de cuvânt, urmată de o vocală (*xanax, xenofob, xerox, xilofon, xilograf*);

– **la sfârșit de cuvânt**, după o vocală (*ax, bax, box, complex, duplex, fenix, fix, fox, index, influx, lax, limax, lux, ortodox, perplex, pix, plex, prefix, prolix, reflex, reflux, sufix, xerox*);

– **în interiorul cuvântului**, înaintea unei consoane (*a excava, excepție, a excita, a exfolia, exhaustiv, experiență, experimenta, a explica, explozie, (a) exprima, extemporal, extensie, exterior, extern, extras, extrem, text* ș.a.);

– în cuvinte **împrumutate** gata formate: *excurs, excursie, expatria, explica, exploata* sau în cele formate cu prefixele neologice ***ex-***, ***extra-***: *a exînscrie, ex-premier; extrafin, extracorporal, extraestetic.*

De asemenea, ***x*** se rostește ***cs*** în cazul numelor proprii de persoane: *Alexandra, Alexandru, Axene, Axinia, Polixenia, Roxana, Ruxandra, Xenia* etc., precum și al numelor de familie derivate de la acestea: *Alexandrescu, Alexiu* ș.a. Astfel de cuvinte scrise cu x sunt, în marea lor majoritate, neologisme; doar câteva sunt ceva mai vechi, de origine neogreacă sau turcă.

Obs. Se scrie ***es*** și se pronunță **[es]** în cuvinte împrumutate recent: *espresor, espresso* (it.) sau în care această secvență **face parte** din radical (**nu** este prefix): *escadrilă, escalada, escroc, espadrilă.*

Alteori litera ***x*** aflată între două vocale se pronunță diferit de la un cuvânt la altul, deși contextul fonetic este identic, norma de pronunțare fiind stabilită, în aceste situații, de *DOOM*[3].

Scanned with OKEN Scanner

Aceasta se poate reda fie prin grupul de sunete sonore **gz**, fie prin grupul de sunete surde **cs**. Pronunțarea lui **x** ca **[gz]** este indicată în dicționar; când nu se indică pronunțarea, înseamnă că **x** se rostește cu valoarea componentelor lui **c + s [ks]**. Se pronunță **gz** în cuvinte neologice latino-romanice precum: *auxiliar, exact, exala, exalta, examen, exantem, exantematic, exaspera, executa, exemplu, exercita, exercițiu, exil, exista, exotic, exulta*, precum și în familiile lexicale formate de la unele dintre acestea. Se pronunță **cs** în cuvinte ca: *aproximație, axă, bauxită, doxă, exacerba, exacerbare, exeget, exegeză, exigență, exigent, *exit-poll, exod, exonera, exorbitant, exorcism, exorcizare, exoteric, exotermic, a fixa, hexametru, maxim, oxid, reflexe, taxă, toxic* ș.a.

DOOM-ul nu stabilește reguli general valabile, ci numai îndrumări orientative, în funcție de etimologie, de calea de transmitere (orală sau scrisă), de pronunțarea în limba de origine sau contrară acesteia etc. De aceea, în cazul cuvintelor scrise cu **x**, se constată multe greșeli de pronunțare la unii vorbitori neinițiați sau care nu acordă prea mult interes pentru o exprimare corectă. Cele mai multe se fac la pronunțarea cuvintelor cu **x** intervocalic. Mai frecventă este rostirea cu **cs** a cuvintelor care ar trebui pronunțate cu **gz**: *aucsiliar, ecsact, ecsamen, ecsemplu, ecsil, ecsista, ecsotic* etc. O altă greșeală se referă la pronunțarea grupului consonantic **ks** (îndeosebi precedat de vocala **e**) redus la **s**, când este urmat de o consoană. Putem auzi frecvent **rostiri greșite** de tipul: *escavator, esclamație, escrescență, esplicație, esploatare, estrema* (dreaptă), *escursie, eshibiție, espoziție, inespugnabil, justapunere*. Pe de altă parte, litera **x** este utilizată de către unii în scris, în mod nejustificat, acolo unde normele au consacrat scrierea cu grupul consonantic **cs**. Astfel, cuvinte (din fondul tradițional sau neologisme) precum: *a catadicsi, cocs, cocsar, cocserie, cocsagâz, comics, îmbâcsi, facsimil, fucsie, fucsină, micsandră, rucsac, sconcs, vacs, (a) văcsui, văcsuitor* apar scrise **greșit** cu *x: faximil, sconx, vax* etc. Un alt tip de greșeală destul de frecventă se referă la falsa analogie cu prefixul **ex-** în cazul unor cuvinte cu **s** precedat de vocala **e** și urmat de consoana **c**, ajungându-se astfel la grafii **incorecte**: ***excadră, excadrilă, excadron, excalada, excalator, excală, excalop, excamota, excamotare, excapadă, (a) excorta, excortă, excroacă, excroc, excrocherie***, în locul formelor corecte ***escadră, escadrilă, escroc, escrocherie*** etc.

Obs. Litera **x** de la finalul substantivelor și adjectivelor masculine se modifică în **cș** când acestea își atașează desinența **-i** de plural: *complecși, fenicși, ficși, lincși, ortodocși, perplecși, prolicși, sfincși* etc. În cazul unor nume proprii străine sau al altor cuvinte străine, **x** corespunde unui singur sunet, cum este *Bruxelles* (pron. *Brüsel*), *xiamen* (pron. *siamen*) sau nu se pronunță – *Bordeaux* (pron. *Bordo*).

Analizând cauzele erorilor existente în privința scrierii cu **gz** sau **cs**, Mioara Avram remarcă faptul că una dintre acestea este identitatea unor contexte fonetice, dar cu scriere diferențiată după criterii etimologice care nu sunt la îndemâna nespecialiștilor. De exemplu, se scrie *cocs*, dar și *box*; *vacs*, dar și *ax*; *sconcs*, dar și *linx*; *facsimil*, dar și *maximă*; *micsandră*, dar și *(a) mixa*. Alteori cele două grupuri consonantice apar în contexte grafice foarte asemănătoare: *exagera* (cs), dar și *exact* (gz), *exegeză* (cs), dar și *exemplu* (gz); *oxid* (cs), dar și *auxiliar* (gz),

Scanned with OKEN Scanner

exod (cs), dar și *exotic (gz)*, *exuberant (cs)*, dar și *exulta (gz)*. La aceste explicații, se mai poate adăuga și oscilația în timp a normelor ortografice stabilite de diferitele ediții ale dicționarelor sau ale îndreptarelor ortografice. De exemplu, *cocs*, *fucsină* și *vacs* se scriau cu **x** după regulile academice din 1932. În concluzie, ori de câte ori avem nedumeriri, incertitudini privind rostirea și scrierea grupurilor consonantice analizate, este bine să apelăm la lucrările normative în vigoare. (pentru alte detalii vezi Mioara Avram, *Ortografie pentru toți*, pp. 80–85)

1.4. Rostim și scriem cu **s** sau **ș**?

Între **s** și **ș** se produc adesea confuzii în pronunțare și în scriere atât în cuvintele tradiționale, cât și în cele mai noi. Normele academice care reglementează scrierea corectă a unor astfel de cuvinte sunt numeroase și țin seama de poziția acestor consoane în structura cuvintelor, precum și de contextul fonetic în care apar.

La început de cuvânt, înainte de *č* (scris ***c + e, i***), se pronunță și se scrie numai **s**: *scelerat, scenarist, scenă, scenetă, sceptic, scenografie, sceptru, sciatică, scindare, sciziune* etc.

a. Înainte de *ḱ* scris (***ch + e, i***), se pronunță și se scrie **s** în cuvintele *scheci, schelă, schelălăi, schelet, schemă, schematic, scheuna, schi, schijă, schilodi, schimba, schingiui, schismă* etc., dar **ș** în cuvinte precum *șchiop, șchiopăta, șchiopătură*.

b. Înainte de ***p*** se pronunță și se scrie **s** în cuvintele *spangă, special, spicher, spiceriță, spițer, spray* (pronunțat corect *spreĭ*), *sprint, sprinta*, dar **ș** în *șpagat, șpangă, șpalt, șperaclu, șpriț*.

În interiorul cuvântului, înaintea unei consoane, scrierea cu **s** și **ș** are variații asemănătoare cu cele de la începutul cuvântului, în cadrul acelorași contexte fonetice.

a. Înainte de *č* (scris ***c + e, i***), se pronunță și se scrie numai **s** în *ascet, ascendent, ascensiune, ascensor, căscioară, descendent, descentraliza, descifra, descinde, disciplină, discipol, fuscel, mescioară, muscel, piscicol, susceptibil, resuscita, suscita*, precum și în toate cuvintele cu sufixele *-escent, -escență* (*adolescent, convalescent, efervescent, incandescent* etc.), dar cu **ș** în cuvântul *coșciug*.

b. Înainte de *ḱ* (scris ***ch + e, i***), se pronunță și se scrie **s** în *descheia, deschide, deschinga, muschetă, muschetar*, dar **ș** în *mușchi, mușchiuleț, rășchira, rășchitor, teșcherea*.

Distincția dintre **s** și **ș** trebuie respectată și la literele majuscule. Aceasta se face prin notarea sedilei la litera **ș** (Ș). Regula este valabilă și pentru abrevierile de prenume reduse la inițiale sau pentru siglele alcătuite din inițiale majuscule: *C.N.Ș.T. (Consiliul Național al Științei și Tehnologiei)*.

Obs. În unele nume proprii românești de persoane sau numai în variante ale lor se întâlnește uneori scrierea învechită, cu **s** pentru **ș**: *(Ovid)* ***Densuseanu***, *(Bogdan Petriceicu)* ***Hasdeu*** ș.a.

Scanned with OKEN Scanner

1.5. Rostim și scriem cu **s** sau **z**?

Pronunțarea și scrierea cu **s** sau **z** reprezintă una dintre cele mai dificile probleme ale ortografiei românești, „atât prin complexitatea și diversitatea regulilor, cât și prin soluțiile lor oscilante și prin unele aspecte contradictorii". (Mioara Avram, op. cit. p. 72) Cele mai multe probleme de alegere între cele două consoane pun, în special, neologismele, fie din cauza etimologiei multiple a acestora, fie din pricina contradicției dintre scrierea cu **s** și pronunțarea cu **z** în limba de origine. De asemenea, regulile de scriere și de pronunțare diferă în funcție de contextul fonetic învecinat, „fără a fi întotdeauna unice pentru un anumit context". (ibidem)

Cele mai multe dificultăți sunt legate de **poziția intervocalică**.

a. Se pronunță și se scrie **s** în cuvintele *asista, chermesă, conclusiv, desinență, disertație, disident, fisiune, incisiv, premisă, resorbi, sesiune*, în elementele de compunere *cvasi- (cvasitotalitate, cvasiunanimitate), fusi- (fusiform), gnoseo- (gnoseologie), vaso- (vasiform, vasodilatator)* etc.

b. Se pronunță și se scrie **z** în cuvintele *acuzator, bazilică, cezariană, fuziona, fuziune, !ocluziv, !concluziv, simpozion, speze*, în elementele de compunere *bazi-, bazo- (bazofil, bazofobie), fizio- (fiziologie, fizionomie), ftizio- (ftiziolog, ftizioterapie), -gnoză (diagnoză, prognoză), -zaur (dinozaur, ihtiozaur), schizo- (schizofrenie), -zom (cromozom)*, în sufixele substantivale abstracte *-ază (litiază), -eză (diureză, geneză), -zie (analgezie, pleurezie), -ază* (*vitaminoză*), ca și în *-eză/-euză* pentru nume de agent (*brodeză, machieuză, tricoteză, dizeuză*). Verbul *a sesiza* se pronunță și se scrie cu **s** în rădăcină și cu **z** în sufix.

Înaintea consoanelor surde *c* (*ce, ci, che, chi*), *f, h, p*, s, ș, *t* și *ț* se pronunță și se scrie întotdeauna **s** (nu **z**). **Prefixele** *des-* (*dez-*), *dis-* (*diz-*), *răs-* (*răz-*), *s-* (*z-*) și *trans-* (*tranz-*) au numai variante cu **s** în derivatele de la cuvinte cu asemenea inițiale: *descărca, descentraliza, deshăma, deshuma, discontinuu, distona, răscoace, răsciti, sfâșia, spulbera, transcarpatic, transplanta* etc. (dar *desăra, dejuga*).

Înaintea consoanelor sonore *b, d, g, j, v* se scrie **z** în toate cuvintele din fondul tradițional (*azvârli, brazdă, mâzgă, năzbâtie, puzderie, zbor, zdup, zgomot, zvânta*), dar și în unele neologisme: *azbest, brizbiz, prezbit*. Se scriu cu **s** unele **neologisme** derivate cu **prefixul** *trans-* (*transborda, transdanubian* etc.), unele **compuse** și unele cuvinte **neanalizabile** (*aisberg, disjuncție, glasbeton, glasvand, jurisdicție*), precum și unele **nume proprii** (*Desdemona*). **Prefixele** *des-, dis-, răs-* și *is-* au variantă numai cu **z** în derivatele de la cuvinte care încep cu asemenea consoane: *dezbate, dezdoi, dezgheța, dezgoli, dezvinovăți, dizgrația, izgoni, răzbate, răzgândi, răzjudeca*. În derivatele de la cuvinte care încep cu **z**, prefixele ***des-*** **și** ***răs-*** se păstrează neschimbate: ***deszăpezi, deszăpezire, deszăvorî, răszice*** (dar *dezice, dezicere*).

Scanned with OKEN Scanner

1.6. Rostim *oa* sau *o* în neologisme?

o cercetătoare filoloagă? sau *o cercetătoare filologă?*

Scrierea cu diftongul *ŏa* (pronunțat adesea *ŭa*) este condiționată de locul acestuia în cadrul cuvintelor. La începutul cuvintelor vechi precum: ***oablă***, ***oacheș***, ***oaie***, ***oală***, ***oameni***, ***oară*** (în *prima oară*), ***oarbă***, ***oarecine***, ***oarecum***, ***oase***, ***oaste***, ***oază*** se scrie întotdeauna diftongul *ŏa* (pronunțat *ŭa*), nu ***ua***. La început de silabă **după o vocală**, se scrie *ŏa* când există forme alternante cu *o* (*gălbioară/gălbior, afectuoasă/afectuos*); **după o consoană**, se pronunță și se scrie diftongul *ŏa*, în majoritatea cuvintelor cu/fără alternanța cu *o*: *balansoar, croazieră, curtoazie, exploata, foaier, fumoar, lavoar, patinoar, pavoaza, pledoarie, savoare, voala* etc.

Nu cunosc alternanța *ŏa/o* unele substantive și adjective neologice cum ar fi: *baroc, demagog, echivoc, eschimos, pedagog, reciproc*, care la feminin au următoarele forme: *barocă, demagogă, echivocă, eschimosă, reciprocă*. În schimb, alternanța ***o/ŏa*** se respectă în cazul neologismelor intrate mai demult în limbă: *analog/analoagă, compatriot/compatrioată, economom/econoamă, omolog/omoloagă, vagabond/vagaboandă* poate prin analogie cu cuvintele mai vechi de felul: *pisălog/pisăloagă, șontorog/șontoroagă*.

Obs. *DOOM*[3] acceptă variantele feminine diftongate (*ŏa*) ale substantivelor masculine ce definesc **ocupații** terminate în *-log*, precizându-se totodată apartenența acestora la registrul stilistic *livresc* sau *colocvial*. Sunt consemnate, astfel, formele: ***biologă/bioloagă***, ***dermatologă/dermatoloagă***, ***endocrinologă/endocrinoloagă***, ***filologă/filoloagă***, ***stomatologă/stomatoloagă*** etc., chiar dacă existența lor este deocamdată virtuală. Prin analogie cu acestea, *Dicționarul* actual acceptă formele diftongate de feminin ale substantivelor *agronoamă, astronoamă, filosoafă/filozoafă, gastronoamă, patrioată*, dar **nu** și pe cele ale substantivelor ***demagogă*** și ***pedagogă***.

1.7. Pronunțăm *o-o* sau *o*?; *u-u* sau *u*?; *u-e* sau *u-ie*?

Pronunțăm și scriem cu hiatul ***o-o*** în neologisme precum *alcool, coopera, cooperativă, cooperator, cooperație, coopta, coordona*. Așadar, o formulare precum *Consumul excesiv de alcool dăunează grav sănătății.* este corectă din punct de vedere gramatical. Dublarea lui ***o*** (***o-o***) nu e valabilă în cazul câtorva cuvinte românești. Cel mai vechi exemplu este *proroc* (având sensul: *interpret al voinței lui Dumnezeu, capabil să prezică viitorul; persoană care are previziunea evenimentelor viitoare; profet*), cu derivatele lui: *a proroci, prorocire*. Un alt exemplu mai frecvent este vechiul *proroga* (cu sensul *a amâna, a prelungi în timp*), ambele pronunțate greșit cu ***-oo-***, greșeală izvorâtă din „impresia vorbitorului că lipsește vocala de legătură ***o*** înainte de partea a doua a compusului". (Al. Graur, *Puțină gramatică*, 1997, p. 67). Ediția din 2005 a *DOOM* recomanda pronunția cu **hiatul *u-u*** a cuvintelor de tipul: *ambiguu, asiduu, continuu* (adjectiv), *contiguu, discontinuu, ingenuu, perpetuu, reziduu, superfluu* ș.a. Noua ediție din 2021 recomandă atât pronunția cu hiat (*ambigu-u, asidu-u, ingenu-u* etc.), cât și varianta cu diftong descendent a acestor cuvinte (*asi-duŭ, conti-nuŭ, super-fluŭ* etc.). Hiatul (*-u-e-*) îl întâlnim în

Scanned with OKEN Scanner

cazul cuvintelor *afluent, ambigue, asidue, continue* (verb și adjectiv), *desuet, duel, influent, influențare, influență, ingenue, menuet, perpetue, siluetă, statuetă, superflue.*

1.8. Accentuări corecte sau accentuări greșite?

1.8.1. Rostim *prevedere* sau *prevedere*?

Într-un sens mai larg, accentul poate fi definit ca o pronunțare mai intensă sau pe un ton mai înalt fie a unei silabe dintr-un cuvânt, fie a unui cuvânt dintr-o propoziție sau dintr-o frază. În limba română, accentul nu este fix, locul său nefiind determinat cu necesitate de structura fonetică a cuvintelor. De aceea, nu se pot da norme general valabile de accentuare ca în franceză, de exemplu, unde se accentuează întotdeauna ultima silabă, sau ca în maghiară, unde se accentuează întotdeauna prima silabă a cuvântului. Așadar, în limba română, accentul este *liber*, însă se pot face unele observații privitoare la locul acestuia în cuvintele românești, bazate pe cercetarea frecvenței diferitelor tipuri de accentuare.

În mod obișnuit, accentul cade pe una dintre ultimele două silabe ale cuvântului. De obicei, cuvintele simple sau cele derivate terminate în consoană sunt accentuate pe ultima silabă: *alcool, auditor, biscuit, cărămidar, contor, pianist, tractorist, tipograf, vagonet*, fără a fi excluse excepțiile: *adaos, bulgăr, cuantum, molcom, mugur, plesnet, pocnet, trăsnet, tropot, troscot, tunet, vaiet, vuiet, vultur* etc., iar cuvintele terminate în vocală sunt accentuate, de regulă, pe silaba penultimă: *feudă, greșeală, vitejie*. Atunci când ultimul sunet al cuvântului este ***a*** (dar nu articolul hotărât feminin ***a***) sau ***ea***, accentul cade pe ultima silabă: *baclava, cacealma, cherestea, dandana, grena, halva, lila, musaca, mucava, nuga, pafta, patalama, sarma, sofa, tarla; beizadea, bezea, boccea, cafea, canapea, catifea, chiftea, cișmea, cucuvea, curea, lalea, lulea, măsea, pansea, peltea, perdea, proptea, saltea, șosea, telemea, tinichea, vopsea* etc. Cuvintele care se termină în diftong au, de regulă, accentul pe silaba finală: *dulău, lingău, mâncău; buboi, cotoi, lădoi; amărui, căprui; argintiu, auriu, cenușiu, portocaliu, vișiniu*, dar și pe silaba de dinaintea diftongului final: *consiliu, detaliu, oficiu* etc. Cuvintele accentuate pe silaba antepenultimă sunt mai puțin frecvente, iar cele accentuate pe cea de-a patra silabă începând de la finală sunt extrem de rare: *călugăriță, doctoriță, ferfeniță, gărgăriță, gogoriță, măgăriță, meșteriță, prepeliță, răzmeriță, șliboviță, veveriță.*

Prezentăm, în cele ce urmează, câteva aspecte generale referitoare la plasarea accentului în exprimarea orală, relevând unele modificări propuse de ***DOOM***[3] în privința variantelor accentuale literare ale unor termeni, dar și unele inconsecvențe, confuzii sau chiar greșeli mai frecvente în acest domeniu.

Există în limba română o serie de **cuvinte** mai vechi sau mai noi **care, în conformitate cu recomandările din *DOOM*[2], aveau** variante accentuale literare libere, indicate în dicționar în ordinea preferinței: *!agriș/agriș, anost/anost, !antic/antic* etc. O modificare cu efect normativ efectuată în *DOOM*[3] constă în **eliminarea**, la multe cuvinte sau forme, a unor **variante**, a căror prezență era resimțită ca un **neajuns** de către utilizatori, care sunt interesați să se indice precis cum **trebuie** să se scrie, să se spună și să se folosească din punct de vedere gramatical fiecare cuvânt sau formă. „Aceasta **nu** înseamnă însă că folosirea variantelor care nu se regăsesc în

Scanned with OKEN Scanner

*DOOM*³ ar fi total inacceptabilă: unele pot fi utilizate în anumite contexte și în anumite scopuri." (vezi *DOOM*³, p. 13)

În cazul termenilor cuprinși în lista următoare, sunt recomandate numai primele forme accentuale, iar cele însoțite de asterisc (*) sunt în afara normelor academice:

*agriș/*agriș; agrișă/*agrișă; antic/*antic; asfixie/*asfixie; axilă/*axilă; balonzaid/*balonzaid; blestemă/*blestemă; buldog/*buldog; candid/*candid; !chivot/*chivot; dihor/*dihor; firav/*firav; gângav/*gângav; gingaș/*gingaș; hatman/*hatman; intim/*intim; jilav/*jilav; manager/*manager; mijloc/*mijloc; modem/* modem; !pegas/*pegas; penurie/*penurie; pilotă/*pilotă; pojghiță/*pojghiță; ponei/*ponei; prognostic/*prognostic; protector/*protector; puber/*puber, rabatare/*rabatere; sinecdocă/*sinecdocă; suburbie/*suburbie; trafic/*trafic.*

Obs. Unele accentuări și silabații **nerecomandate** de normă sunt percepute ca greșite/inculte: *butelie, email, seif* (corect: *butelie, email, seif*) (vezi *DOOM*³, p. 109).

În limba română, accentul poate avea un rol ***diferențiator semantic***. Înseamnă că, uneori, acesta deosebește între ele două cuvinte care se scriu la fel, dar se pronunță diferit, numite *omografe*. **Plasarea greșită** a accentului în cazul unor astfel de cuvinte modifică sensul comunicării, generând nedorite confuzii cum ar fi: ***acele*** (pluralul de la *ac*)/***acele*** (pronume), ***afin*** (s., arbust scund)/***afin*** (s., rudă prin alianță), ***august*** (s., lună a anului)/***august*** (adj., impunător), ***bariton*** (s., cântăreț)/***bariton*** (s., instrument muzical), ***castanii*** (pluralul de la substantivul *castan*)/***castanii*** (adj. culoare), ***colonie*** (s., cetate, oraș, teritoriu, grup de copii, de animale etc.)/***colonie*** (s., lichid parfumat), ***companie*** (s. unitate militară)/***companie*** (s., tovărășie, societate, întreprindere), ***copii*** (pluralul de la *copie*)/***copii*** (pluralul de la *copil*), ***director*** (s., conducător)/***director*** (adj. care indică o direcție), ***episcop*** (s., grad ierarhic)/***episcop*** (s., aparat de proiecție), ***file*** (s. carne)/***file*** (pluralul substantivului *filă*), ***imobil*** (clădire)/***imobil*** (fix), ***înapoia*** (îndărătul) (prepoziție)/***înapoia*** (verb); ***haină*** (adj.)/***haină*** (s.), ***mozaic*** (s., lucrare decorativă)/***mozaic*** (adj., referitor la mozaism), ***țarină*** (s., câmp cultivat)/***țarină*** (s., soția țarului), ***vestibul*** (s., cavitate a urechii)/***vestibul*** (antreu). Așadar vom spune corect: *A sosit un nou director de școală.*, dar nu *A sosit un nou director de școală.*; *Consiliul director a discutat despre câteva măsuri urgente.*, dar nicidecum *Consiliul director va lua curând câteva măsuri urgente.* Este corect enunțul: *Am două animale de companie.*, dar este total greșit să spunem: *Am două animale de companie.* O pereche de omografe, pe care o mulțime de vorbitori, inclusiv din domeniul editorial sau din media, o folosesc greșit este *corector* (s., persoană care are sarcina de a corecta un text)/*corector* (s. aparat destinat corectării). De aceea, enunțurile: *Am discutat cu un corector de la o editură în legătură cu textul trimis spre publicare.*, dar și *Pentru riduri, machieuza a folosit un corector vechi.* sunt inadecvate din cauza selectării greșite a acestor omografe.

Cele mai frecvente greșeli de accentuare se observă la substantivele feminine terminate în hiatul ***i-e***. Acestea se accentuează, de regulă, fie pe silaba penultimă, deci pe vocala ***i*** din finala ***-i-e*** (ca în *bucurie, felie, omenie* etc.), fie pe silaba antepenultimă, anterioară deci lui ***i*** din ***-i-e*** (ca în *aș**chie**, cora**bie**, sal**cie*** etc.). Semnalăm câteva greșeli de accentuare la astfel de cuvinte:

Scanned with OKEN Scanner

– **accentuări regionale** opuse celor din limba literară la **cuvinte vechi**: *frânghie, gingie, prerie, zavistie* în loc de *frânghie, gingie, prerie, zavistie* sau chiar la **neologisme**: *furie, infanterie* în loc de *furie, infanterie*;

– **accentuări învechite** opuse celor (literare) actuale: *academie, ceremonie, mumie*, în loc de *academie, ceremonie, mumie*;

– **accentuări greșite**, cu caracter mai mult sau mai puțin individual și accidental, cauzate, pur și simplu, de necunoașterea cuvintelor respective sau de aplicarea mecanică a unui model inadecvat: *ananghie, butelie, mantie*, în loc de *ananghie, butelie, mantie*.

Un cuvânt accentuat greșit și care a revenit constant în exprimarea orală a multor vorbitori (unii chiar cu studii juridice) după încercarea de adoptare în 2018 a unui act normativ referitor la justiție, a fost *amnistie*, care, conform *DEX-ului*, înseamnă „scoaterea unui fapt penal sau civil de sub răspunderile legii" sau „înlăturarea răspunderii penale pentru infracțiunea săvârșită" și care a fost accentuat greșit pe antepenultima silabă (*amnistie*), în locul formei cu accentuare pe penultima silabă: *amnistie*. Prin urmare, se va spune corect: *Parlamentarii au discutat zile în șir despre încercarea guvernului de a introduce într-un act normativ amnistia* (nu *amnistia*) *pentru anumite infracțiuni*. Un alt exemplu tot din domeniul juridic de accentuare greșită este cuvântul *alibi*, care înseamnă „dovadă de nevinovăție rezultată din constatarea că, la data săvârșirii infracțiunii, cel bănuit se afla în altă parte decât la locul săvârșirii ei", pe care îl auzim accentuat incorect *alibi*, în loc de *alibi*. La fel de supărătoare la auz sunt alte trei accentuări greșite ale cuvintelor: *capsulă, prevedere, caracter*. Primul cuvânt face parte din terminologia medical-farmaceutică și are accentul obligatoriu pe penultima silabă (*capsulă*), dar e pronunțat, profund greșit, *capsulă*, precum în clipul: *Urimil se administrează câte o capsulă pe zi*. În privința celui de-al doilea cuvânt (*prevedere*), normele ortoepice actuale nu admit accentuarea pe antepenultima silabă (*prevedere*), folosită nepermis de frecvent de unii politicieni și jurnaliști cu pretenții de cultură, în locul accentuării corecte *prevedere*. Acesta este un derivat succesiv de la *a vedea*: *vedere*, cu accentul pe penultima silabă, apoi *prevedere* în care accentul trebuie plasat tot pe aceeași silabă. În cazul substantivului *caracter*, accentul corect este pe ultima silabă (*caracter*), nu pe penultima (*caracter*), cum foarte des se aude în spațiul public.

1.8.2. Domnii *Morariu* și *Pădurariu*? sau domnii *Morariu* și *Pădurariu*?

Există în limba română actuală un număr mare de nume de familie provenite de la substantive comune derivate cu sufixul *-ar*, care indică anumite ocupații. Acestea pot să apară cu formă nearticulată (*Morar, Butnar, Cojocar*) sau, cele mai numeroase, cu formă articulată, dar cu funcția articolului preluată de vocala *u*: *Cojocaru, Ciobotaru, Dogaru, Fieraru, Lemnaru, Moraru, Olaru, Păcuraru, Pădураru, Pescaru, Rotaru, Sticlaru, Văcaru* etc. Unele dintre apelativele care stau la baza numelor de familie actuale sunt moștenite direct din limba latină în această formă: lat. *molarius* > *morariu*, lat. *olarius* > *olariu* etc. Moștenite sau derivate ulterior, cuvintele din lista de mai sus se terminau în română veche în *-îu* monosilabic. Accentul nu cădea pe diftongul *-îu*, ci pe vocala *a* din silaba anterioară: *morariu, olariu, pescariu, văcariu*.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel de forme cu accentul pe *a* se mai păstrează în Transilvania sau în Moldova, cărora le este caracteristică rostirea moale a consoanelor finale. Însă sub influența exercitată de numele grecești terminate în *-iu*, în care *i* este accentuat (*Atanasiu, Eftimiu, Gheorghiu, Vasiliu*), sau de cele turcești, de felul *Beșliu, Deșliu, Cazacliu*, au început să apară nume de familie în *-iu*, fără ca rădăcina să fi avut un *i* final: *Antoniu, Constantiniu, Costiniu, Manoliu*.

Consecința acestei influențe este faptul că vorbitorii (mai ales cei din sudul țării), simțind formele în *-ariu* ca regionale, au încercat să le evite, deplasând accentul pe *i*. Mai putem adăuga și faptul că purtătorii acestor nume de familie au acceptat fără rezerve aceste forme, iar alții chiar au provocat această modificare. Nu putem neglija și *contribuția* presei sportive vorbite sau a emisiunilor muzicale care se întrec în crearea acestei *mode*.

Obs. Numele românești de familie terminate grafic în ***-iu*** se accentuează **corect** în mod diferit, în conformitate cu originea și cu structura lor: *Alexiu, Constantiniu, Dimitriu, Dumitriu, Gheorghiu, Ioanițiu, Vasiliu* (derivate de la **nume proprii**), dar *Ciubotariu, Coșeriu, Ferariu, Morariu, Olariu, Prunariu, Pușcariu, Rotariu, Trăistariu* (identice cu forme regionale/vechi ale unor substantive comune) (vezi *DOOM*³, p. 110).

1.8.3. Greșeli curente în pronunțarea unor nume proprii străine

În conformitate cu norma actuală și identic/similar cu pronunția din țara de origine: capitala Turciei, *Ankara*, se pronunță cu accent pe prima silabă, *Ankara*, nu pe penultima *Ankara*. Capitala Columbiei, *Bogota*, se pronunță cu accent pe ultima silabă, *Bogota*, nu pe penultima *Bogota*. *Bosfor*, strâmtoarea dintre Europa și Asia care unește Marea Neagră cu Marea Marmara, se accentuează pe ultima silabă, *Bosfor*, nu pe prima *Bosfor*. Capitala Belgiei, *Bruxelles*, se pronunță *Brüsel*, nu *Bruksel*. Capitala Venezuelei, *Caracas*, are accentul pe penultima silabă, *Caracas*, nu pe prima *Caracas*. *Chicago* se pronunță cu ș (*șikago*), nu cu *ci* (*cikago*). *Eifel* se pronunță *e-fel*, nu *ai-făl*, căci numele este franțuzesc. Statul din America Centrală istmică, *Honduras* (pronunțat *onduras*), are accentul pe penultima silabă, *Honduras*, nu pe prima *Honduras*. *Managua*, capitala statului Nicaragua, are accentul pe penultima silabă *Managua*, nu pe ultima *Managua*. Orașul spaniol *Malaga*, port la Marea Mediterană, are accent pe prima silabă, *Malaga*, nu pe penultima *Malaga*. *Michigan*, unul dintre statele americane, se pronunță *Mișigăn*. *Monaco*, statul de pe Coasta de Azur, poate fi accentuat atât pe penultima silabă, *Monaco*, cât și pe ultima *Monaco*. Capitala Ciprului, *Nicosia*, are accentul pe penultima silabă, *Nicosia*, nu pe antepenultima *Nicosia*. *Peru*, stat în America de Sud, cu ieșire la Oceanul Pacific, se pronunță cu accent pe ultima silabă *Peru*, nu pe prima, *Peru* (locuitorii lui se numesc *peruani* sau *peruvieni*). *Ucraina* se pronunță în trei silabe (*U-crai-na*), nu în patru silabe (*U-cra-i-na*), iar locuitorii săi se numesc *u-crai-neni*, nu *u-cra-i-neni*. (a se vedea și *DOOM*¹, 1989, p. 669 și următoarele)

Scanned with OKEN Scanner

1.9. Cacofoniile. Modalități de evitare

Cacofonia (gr. *Kakophônia; kakós* = urât și *phône* = sunet) este orice îmbinare de sunete care produce un efect sonor neplăcut sau trezește asociații nedorite. În vorbirea îngrijită, repetările unor sunete identice la mică distanță, mai cu seamă a unor silabe identice, sunt considerate inestetice, uneori chiar vulgare. În concepția multor vorbitori, cacofonia înseamnă doar asocierea a două cuvinte ale căror silabe finale/inițiale sunt *ca*, respectiv, *când/că/ce*. De fapt, sunt cacofonice și alte secvențe, precum cele din exemplele următoare: *Astăzi facem ora de chimie la laborator.; Am venit cu rugămintea de a-mi motiva absențele.; Am fost membru în comisia de limbă și literatură română din școală.* ș.a., dar acestea nu sunt considerate la fel de supărătoare ca cele anterioare. Unii vorbitori, mai puțin instruiți, încearcă să evite cacofoniile prin introducerea între cele două cuvinte a adverbului ***și***, **metodă complet incorectă**, ca în sintagmele: *ca **și** culoare, ca **și** candidat, ca **și** categorie, ca **și** conducător* etc. Folosită pentru a evita eventualele cacofonii, această structură este prezentă pe stradă, la televizor și, în general, în orice loc unde oamenii comunică între ei. Utilizarea unui semn de punctuație – virgula – între cele două vecinătăți silabice (chiar și citită) de către aceștia este, de asemenea, ineficientă, așadar nu este recomandabilă, pentru că sunetele respective rămân alăturate în continuare. Sunt total neadecvate, chiar hilare, exprimări de tipul: *participarea ca **virgulă** coleg de generație la acele festivități; înscrierea pe listă ca **virgulă** candidat, aprecierea ca **virgulă** culoare a rochiei* etc. Prin urmare, utilizarea unor astfel de mijloace artificiale pentru evitarea cacofoniei este mai greșită decât cacofonia însăși.

Pentru evitarea unor asemenea exprimări neplăcute auzului lucrările normative recomandă înlocuirea cu adverbul ***drept*** sau cu construcția ***în calitate de*** a vocabulei *ca*: ***drept** concluzie la cele discutate...*, *particip **în calitate de** conducător de instituție...* sau prin inserarea între cele două vecinătăți fonetice inestetice a articolului nehotărât: *ca **o** concluzie la cele discutate*, a unor adverbe modalizatoare de tipul *firește, desigur, fără îndoială, indiscutabil* sau a altor cuvinte potrivite contextului ca în exemplele următoare: *candidații trebuie să dovedească, **firește**, că au un orizont cultural bogat...; apreciem că **această** carte publicată la editura...; să se potrivească **faptul** că a întârziat cu orarul mijloacelor de transport* etc.

În concluzie, pentru a evita un delict de eleganță și de estetică a exprimării (cum este cacofonia), putem apela la bogăția de sinonime a limbii noastre, care permite înlocuirea lui *ca* printr-un echivalent funcțional sau prin înlocuirea cuvântului următor cu un altul mai potrivit.

„Ceea ce nu piere, oricât de pieritoare ar fi întâmplările vieții noastre, e gândul însuși că le-am trăit, e limba în care s-a întrupat acest gând."

(Constantin Dumitru)

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 2

Aspecte lexicale

2.1. Influențe ale anglicismelor în lexicul românesc

Transformările petrecute în societatea contemporană au urmări percepute și la nivelul limbii, în compartimentul ei cel mai deschis inovațiilor, și anume în vocabular. Schimbarea structurilor sociale, a mentalității, libertatea de gândire, de acțiune și de exprimare sunt elemente care duc la îmbogățirea vocabularului cu termeni ce țin de noul mod de viață. Perioada actuală, confruntată cu mari schimbări în toate domeniile vieții sociale, își exercită influența și asupra lexicului românesc, îmbogățit, în ultima vreme, cu numeroase neologisme, mai cu seamă anglicisme, adică acele împrumuturi recente de cuvinte, unități frazeologice sau sensuri, preluate din engleza britanică sau americană și aflate în curs de adaptare la sistemul limbii române. Una dintre cauzele pătrunderii unor astfel de neologisme în limba noastră (și nu numai) o reprezintă necesitatea adaptării la realitatea impusă de **dezvoltarea tehnologică**, iar rodul acesteia îl reprezintă o serie de termeni tehnici intraductibili sau traductibili prin sintagme greoaie și lungi, fără eficiență practică. Este mai simplu să spui și să scrii *hadware* și *software* decât să folosești sinonimele românești *echipament fizic, structură fizică a sistemului*, respectiv *sistem de programe*. Alteori e preferabil ca astfel de termeni să fie împrumutați ca atare, întrucât traducerea lor literală ar fi percepută de vorbitorii de limbă română ca ridicolă: *mouse* (șoarece), *cookie* (prăjitură).

În unele domenii de activitate, de pildă, în sectorul economic, tehnic, cel financiar, muzical, publicitar, sportiv ș.a., presiunea neologismelor anglo-americane a fost deosebit de puternică. De aceea, asemenea inovații lexicale, precum *bodyguard, cash, consulting, CV (curriculum vitae), design, discount, display, fast-food, feedback, hamburger, hardware, hit, ketchup, leasing, management, marketing, pager, pick-up, rating, software, sponsor, staff , surfing, talk-show, top, traning* etc. au pătruns mai demult în limba română și, în mare măsură, s-au adaptat normelor fonetice, ortografice și morfologice ale limbii noastre. Astfel de neologisme de specialitate vin să satisfacă necesitatea integrării și alinierii acestor domenii de activitate în sistemul internațional, înlocuind cuvintele tradiționale cu care toți eram obișnuiți. Neologismele au fost privite dintotdeauna de lingviști ca elemente ce definesc o noțiune nouă, înlocuind astfel un termen sau o perifrază. Astăzi, mai mult ca oricând, necesitatea economiei de limbaj pledează în favoarea neologismelor.

Dincolo de acest fenomen, care își are justificarea într-o anume necesitate de colaborare, limba română actuală se confruntă cu un val de neologisme care sunt folosite mai ales în limbajul publicistic, dar și de vorbitori dornici să braveze sau să-și etaleze *vastele* cunoștințe de vocabular sau să fie în pas cu **moda**. În acest caz, oportunitatea adoptării unor astfel de

Scanned with OKEN Scanner

neologisme este discutabilă, ducând la o **folosire abuzivă**, nejustificată a unor termeni, a căror acceptare nu este absolut necesară. Este de neînțeles de ce mulți vorbitori, mai ales tineri, preferă să spună ***exchange house*** în loc de *casă de schimb*, merg la ***shopping*** în loc de merg la *cumpărături*, ***closed*** în loc de *închis*. Alteori se evită denumirea realității dinainte de 1989, înlocuindu-se, de exemplu, *pază corporală* cu *bodyguard*, *finanțare* cu *sponsorizare*, *conducere* cu *staff* ș.a. Pătrunderea în argoul tinerilor și, ulterior, în limbajul colocvial, a unor asemenea anglicisme de *lux* poate fi explicată prin setea de libertate postdecembristă, când orice îngrădire în acest domeniu a dispărut, dar și prin atracția pe care o exercită, de regulă, noutățile lexicale asupra generațiilor tinere, mai mult sau mai puțin familiarizate cu limba engleză și care preiau mimetic, necritic tot ceea ce este la modă. De asemenea, în această privință, trebuie avută în vedere și influența (nu întotdeauna benefică) a publicității și a mass-mediei – domenii în care snobismul lingvistic este omniprezent.

Dintre anglicismele **la modă**, mai semnalăm câteva, care prin utilizare abuzivă și inadecvare contextuală pot duce la sărăcirea și imprecizia exprimării: *cool* (stăpân pe sine, șmecher, îndrăzneț, modern); *feeling* (sentiment, senzație, intuiție); *fresh* (proaspăt, vioi, activ); *full* (plin, aglomerat); *look* (aspect, înfățișare); *OK* (de acord), folosit abuziv cu valoare adverbială în locul altor modalități afirmative; *sexy* (atrăgător din punct de vedere sexual, senzual); *trendy* (modern, la modă).

Termenilor enumerați li se pot adăuga formule de salut *hello, hi, bye-bye* sau interjecția *wow!* – exprimând surpriza plăcută, admirația. Din păcate, propagarea acestor anglicisme nu poate fi oprită, așa cum a fost și cea a grecismelor din perioada fanariotă, precum și a franțuzismelor de la sfârșitul secolului al XIX-lea, iar sursa lor inepuizabilă este mai ales domeniul IT.

Computerul, internetul, celularul – iată trei coordonate pe care se desfășoară viața omului modern și totodată trei canale de propagare a neologismelor. Dintre aceste trei canale, internetul este sursa cea mai bogată, pentru că termenii și noțiunile întâlnite pe această rețea globală acoperă toate domeniile de activitate umană, deci implicit toate câmpurile semantice posibile, și, în plus, limba engleză este predominantă (și) în acest domeniu.

Totuși, din respect față de limba noastră și față de generațiile viitoare, se impun, la nivel academic, reglementări mai substanțiale, iar vorbitorii și, mai cu seamă, mass-media să dovedească mai multă rezervă în utilizarea abuzivă a anglicismelor, aceasta având un rol important în educarea lingvistică a publicului.

De asemenea, sunt necesare acțiuni de tipul: elaborarea unui dicționar de anglicisme cu caracter explicativ și informativ, cuprinzând indicații ortografice, ortoepice și morfologice menite să faciliteze asimilarea împrumutului; introducerea în programele școlare și în manualele de limba română a unor teme referitoare la împrumuturile neologice.

Scanned with OKEN Scanner

2.2. Paronimele. Atracția paronimică

Paronimele sunt cuvinte foarte asemănătoare ca formă, dar ale căror sensuri diferă într-o măsură mai mică sau mai mare. Cuvântul *paronim* are origine greacă: *para* „lângă" și *onoma* „nume". Se admite în general că paronimele diferă ca formă printr-unul sau cel mult două sunete (*enerva – inerva, emigrant – imigrant, simula – stimula*); alteori acestea sunt formate din exact aceleași sunete, dar cu o distribuție schimbată (*antonimie – antinomie; covertă – corvetă; cazual – cauzal; manej – menaj; (a) revela – (a) releva*). Unele paronime se diferențiază prin sufixe: *anual – anuar, familial – familiar, glacial – glaciar, numeral – numerar* etc., iar altele se diferențiază prin prefixe: ***ab**sorbant – **ad**sorbant, **a**ferent – **e**ferent, **de**fula – **re**fula, **e**mersiune – **i**mersiune, **e**rupție – **i**rupție, **pre**nume – **pro**nume*. Seriile paronimice se pot organiza sub forma unor **dublete lexicale** de tipul: *abces – acces, abil – agil, absorbție – adsorbție, accident – incident, adjuvant – adjutant, afectiv – efectiv, aferent – eferent, aluzie – iluzie, atlas – atlaz, antigel – antigen, conjunctură – conjectură, escadrilă – espadrilă, infecta – infesta, iminent – imanent, lacună – lagună, locatar – locator, fluvial – pluvial, proscris – prescris* sau chiar **triplete lexicale**: *atitudine – aptitudine – altitudine, a migra – a emigra – a imigra, a releva – a reliefa – a revela.* În definirea paronimiei trebuie luate în considerare atât criteriul similitudinii formale, cât și criteriul funcțional (cf. Narcisa Forăscu, *Paronimia*) care presupune posibilitatea ca cei doi termeni să fie confundați în vorbire, fenomen **denumit** prin sintagma **atracție paronimică**. Aceasta este o greșeală de exprimare produsă de apropierea formală dintre paronime, constând în faptul că unul dintre termenii paronimi, care e mai frecvent în limbă (mai cunoscut vorbitorilor), îl „atrage" pe cel care este mai puțin cunoscut, substituindu-i-se acestuia din urmă în procesul comunicării verbale: analiză *literară* – analiză *literală*; *imigrant – emigrant*; *adsorbi – absorbi*; *anuar – anual*; *minier – miner*. Nu orice cuvinte care se diferențiază printr-un sunet sunt considerate paronime, dacă nu generează și confuzii precum perechile *tace – face, casă – masă* etc. Constituie exemple de atracție paronimică perechile lexicale de tipul: *apropia – apropria, spețe – speze, ori* (conjuncție) *– or; gira – gera* etc. **Atracția paronimică reprezintă, de fapt, o confuzie paronimică** și devine sursa unor greșeli de exprimare. În situația în care fiecare dintre termenii seriei paronimice (dublet sau triplet) este **neologism** mai puțin accesibil, eventual termen specializat, posibilitatea erorii lingvistice este mai mare. Din această posibilitate de confuzie între cuplurile paronimice rezultă interesul paronimelor din punct de vedere lingvistic, iar semnalarea acestor situații reprezintă o chestiune de cultivare a limbii. În vorbirea și scrierea cotidiană se observă adesea înlocuirea unor cuvinte **apropiate** parțial ca formă, dar diferite ca înțeles, ca în exemplele: *dezinsecție* în loc de *dezinfecție* (*Zilnic trebuie făcută **dezinsecția** sălilor de clasă și a saloanelor de spital.*); *adagio* în loc de *adagiu* (*Călăuzește-te după cunoscutul **adagio** horațian: Carpe diem!*); *a investi* în loc de *a învesti*, *a descinge* în loc de *a descinde* (*Familia sa **descinge** din rude mari împărătești.*). Aceeași explicație poate fi invocată și în cazurile unor **omonimii parțiale** de felul *capete – capuri, umeri – umere, termeni – termene, virusuri – viruși, vise – visuri* ș.a. Corect vom spune *Câte **capete*** (nu *capuri*), *tot atâtea idei.*; *La ceremonie, toți bărbații aveau **capetele** descoperite* (nu *capurile*).; *Toate grijile cad pe **umerii*** (nu *pe umerele*) *familiei*

Scanned with OKEN Scanner

acesteia.; *Toate lucrările trebuie îndeplinite la* ***termenele*** (nu *termenii*) *stabilite în contract.*; *Am dormit foarte greu, am avut niște* ***vise*** (nu *visuri*) *ciudate.* (pentru mai multe informații vezi Felecan, N., *Dicționar de paronime*, Editura Vox, București, 1995)

2.3. Folosirea improprie a termenilor

Conform *DEX-ului*, **proprietatea** unei construcții lingvistice înseamnă calitatea unui cuvânt, a unui termen, a stilului etc. de a reda exact ideea sau noțiunea. **Aceasta presupune utilizarea celor mai adecvate mijloace lingvistice,** pentru a transmite un mesaj clar, dezvăluind, de fapt, concordanța dintre conținut, expresie și intenție, impunând, așadar, folosirea termenilor potriviți la locul potrivit. Prin contrast, **improprietățile semantice** sunt abateri de la proprietatea termenilor, constând în folosirea **nepotrivită, neadecvată** a unor cuvinte, în diferite contexte de comunicare.

Calitatea unui termen de a fi propriu se pierde în situația în care vorbitorul, necunoscând semnificația cuvântului utilizat, îl plasează într-un context nepotrivit. Iată câteva exemple selectate din comunicarea cotidiană, dar și din diversele mijloace de informare în masă (presă, radio, televiziune sau de pe internet). De exemplu, verbul ***a agrea***, care înseamnă *a vedea pe cineva cu ochi buni, cu simpatie, a trata cu bunăvoință* sau *a accepta un reprezentant diplomatic* este incorect folosit într-o exprimare de tipul: *Cei doi parteneri* ***au agreat*** *ca întâlnirea lor să aibă loc peste două săptămâni.* Probabil că vorbitorii au „înnobilat" verbul în cauză cu sensul de *a fi de acord* pe care acesta nu-l are. În situația în care cineva *este obligat, forțat să facă ceva, să participe la ceva,* **este greșit** să se folosească adjectivul ***fortuit***, provenit din latinescul *fortuitus*, care înseamnă „întâmplător, neprevăzut, inopinat, venit pe neașteptate", așa cum apare în exemplul *Am fost* ***fortuit*** *să fac anumite concesii pentru a termina la timp proiectul solicitat.* Se poate spune însă: *Am participat la întâlnire* ***fortuit.*** sau *Nu ne-am așteptat ca prietenii noștri să treacă și pe la noi. Ei ne-au declarat însă că venirea a fost, de fapt,* ***fortuită.*** Tot impropriu este folosit în exprimare verbul ***a livra*** în contexte ca acestea: *România* ***livrează*** *permanent creiere competente pentru instituțiile europene.*; *Sunt foarte bucuros că* ***ne-ați livrat*** *în această seară un moment artistic profesionist.* (ProTv, 25.11.2020, ora 22.00); *Nu am nicio emoție. Știam ce farfurie* ***am livrat.*** (Antena 3, 30.05.2020, ora 21.30), deoarece, conform *DEX-ului*, acest verb înseamnă *a preda* ***mărfuri,*** *a furniza, a presta* ***servicii.*** De asemenea, foarte frecvent auzim, pe mai toate canalele de televiziune, dar și în presă sau la radio, formulări de felul: *Guvernul* ***gestionează*** *foarte bine toate problemele țării.*; *Epidemia de gripă a fost foarte bine* ***gestionată*** *de toți factorii de răspundere.* Acest verb – *a gestiona* – se referă la acțiunea de *a avea în* ***gestiune,*** *în* ***administrare,*** *fondurile, bunurile unei întreprinderi, instituții* etc. În cazurile amintite utilizarea acestuia este improprie, neadecvată, ca și a cuvântului ***salutar*** (*salvator*), folosit greșit cu sensul *„care merită salutat"* (*E un gest* ***salutar*** *faptul că la sfârșitul reprezentației spectatorii au aplaudat frenetic*).

Impropriu este utilizat foarte frecvent verbul *a servi* în exemple precum: *La prânz el* ***servește*** *o porție de friptură.* sau ***Am servit*** *masa la un restaurant de lux.* Ca verb tranzitiv, *a servi* are mai multe sensuri, printre care și pe ***a pune, a aduce*** *la masă mâncare, băutură,* ***a prezenta***

Scanned with OKEN Scanner

cuiva o mâncare ca să ia din ea, ***a trata*** *pe cineva cu ceva*; ***a da*** *să mănânce*, fiind urmat de prepoziția *cu*: *I-**am servit** cu înghețată.*; *M-**a servit** cu o porție de friptură*. Ca verb reflexiv are sensul de *a lua (de undeva) să mănânce* sau *să bea*. ***Se servi*** *cu câteva bomboane de ciocolată.* sau ***Servește-te*** *cu ceea ce este pe masă!* Foarte mulți vorbitori utilizează forma nereflexivă a acestui verb cu sensul, **nerecomandabil**, de *a mânca, a consuma*, așa cum se poate remarca și în enunțurile anterioare. Într-una dintre cunoscutele tablete de seară (8.04.1997), profesorul George Pruteanu observa ironic faptul că în mintea acestor vorbitori expresia pare mai elegantă decât *Am luat masa.* sau *Am mâncat*. În calitate de gazde, avem, într-adevăr, obligația *să-i servim* la masă pe oaspeți cu preparatele noastre sau, eventual, îi putem îndemna *să se servească* și singuri. A spune însă că *La restaurant am servit o ciorbă și o friptură.* este, spunea regretatul lingvist, „o sclifoseală țopească".

Spicuim din vorbirea mai puțin controlată alte exemple de termeni folosiți impropriu: ***aniversare*** cu sensul de ***onomastică*** (*De Sfântul Ion vă invit la aniversarea mea.*), adjectivul ***lucrativ*** (*care aduce câștig, profitabil, rentabil*) folosit cu semnificația de ***lucrător/harnic*** (*Avem un Parlament **lucrativ**: a votat în săptămâna aceasta două legi importante.*), ***alternativă*** care are sensul următor: *posibilitatea de a alege între **două** soluții, între **două** situații* etc. *care se exclud; relație între **două** judecăți în care, dacă o judecată este adevărată, cealaltă este neapărat falsă*, plasat nepotrivit în exemplul: *Pentru combaterea contaminării cu COVID19, specialiștii au la dispoziție **mai multe** alternative*.

Alte exprimări improprii, observate în vorbirea și scrierea cotidiană, au drept cauză înlocuirea unor cuvinte **apropiate parțial ca formă**, dar diferite ca înțeles, precum *corecție–corectură–corectare; distribuire–distribuție; ascendent–ascendență*. Substantivul ***corecție*** se referă la *pedeapsa corporală aplicată unui vinovat*, iar structura *casa de corecție* desemnează *locul în care își execută pedeapsa infractorii minori*. De aceea, este inadecvată folosirea acestui cuvânt cu sensul de *îndreptare a unor erori*, cum se poate auzi adesea în dezbaterile televizate: *Deputații noștri au făcut o mulțime de **corecții** la proiectul legislativ inițiat de guvern*. Trebuie evitată folosirea fără discernământ a unor asemenea termeni apropiați ca formă precum ***corectură*** (*corectare a greșelilor de culegere în **cursul tipăririi** unui text*) și ***corectare***; ***distributiv*** și ***distribuit*** (*Un bun șofer trebuie să aibă o atenție **distribuită**.*), ***ascendență*** și ***ascendent*** (*Are o ascendență morală față de ceilalți competitori: cazierul său judiciar este impecabil.*); ***doleanță*** și ***dorință*** etc.

Graba, lipsa de atenție și de concentrare, emoția vorbirii spontane pot genera, de asemenea, nedorite *alunecări* lexicale, tolerabile, într-o mare măsură. Un prezentator tv afirma recent că *Ana, colega sa, **a documentat** serios acest caz și ne va comunica ulterior mai multe detalii*. O distinsă doamnă, cu atribuții ministeriale, atrăgea atenția asupra faptului *că băncile în fiecare clasă trebuie să fie separate cu panouri de **pepsiglas*** etc. Nu aceeași motivație trebuie luată în considerație în cazul unor născociri lexicale din dorința de a epata, de a șoca pe cei din jur, precum cea din enunțul următor: *Eu nu eram atunci în salonul în care avea loc prezentarea ultimelor colecții vestimentare, deoarece eram **locată** pe strada X, unde aveam întâlnire cu niște antrenori.*

Scanned with OKEN Scanner

2.4. Construcții repetitive

2.4.1. Pleonasmul

Pleonasmul este o greșeală de exprimare constând în folosirea alăturată a unor cuvinte, expresii, prepoziții care se repetă în mod inutil în aceeași idee. Caracteristica definitorie a pleonasmului este faptul că sensul unuia dintre cuvintele implicate este în totalitate inclus în celelalte, ceea ce face ca acest cuvânt să fie, din punct de vedere strict logic, total inutil. Acest lucru se întâmplă fie atunci când sensul cuvântului inutil este identic cu al altui cuvânt prezent, ca de exemplu în *dar însă*, fie este doar inclus în acesta, ca în *hemoragie de sânge, aport adus*. Această frecventă greșeală de exprimare are drept cauză principală necunoașterea sensului cuvintelor sau al unor segmente lexicale, dar și graba sau neglijența în formularea enunțurilor. Termenii unei structuri pleonastice pot fi: **două (trei) cuvinte**: *scurte averse de ploaie*; **un cuvânt și un prefix**: a *reveni iar*; **un cuvânt și un sufix**: *situație care nu poate fi rezolvabilă rapid*; **un cuvânt și un prefixoid**: *telecomandă la distanță*; **un cuvânt și un sufixoid**: *insecticid care omoară insectele*. Corectarea unei structuri pleonastice constă în îndepărtarea unuia sau a doi termeni din construcția respectivă. Datorită generalizării în comunicare, unele pleonasme s-au gramaticalizat, nemaiconstituind greșeli de limbă, pe care le putem socoti pleonasme **formale sau tolerabile**: *ani de zile, ieși afară!, coboară jos!, babă bătrână, cât vezi cu ochii, moșneag bătrân, gălbenuș de ou, fetiță mică, a tăcut din gură, am înghețat de frig* etc. În unele cazuri, pleonasmul, încetățenit ca atare în limbă, marchează insistența emfatică. Spunem frecvent *Am văzut cu ochii mei.*; *Am auzit cu urechile mele.*, deși este evident că nu se poate vedea sau auzi decât cu ochii, respectiv cu urechile proprii, nu ale altora. Recurgem la astfel de formulări acceptabile pentru a asigura interlocutorul de certitudinea faptelor relatate. Pentru detalii, vezi anexa (*Mic glosar de pleonasme*) de la final.

Câteva soluții de evitare a pleonasmelor

- Nu se vor asocia prin coordonare cu conjuncția ***și*** doi termeni sinonimici, dintre care unul include sensul celuilalt, de exemplu: *brusc și deodată, a evidenția și a sublinia; tenace și silitor* etc. Dacă primul termen este un neologism, al doilea poate fi introdus prin adverbul explicativ *adică*: *vigilent*, adică *atent*.
- Nu se vor plasa cuvintele *mai, mai puțin, cel mai, foarte, extraordinar de, extrem de, nemaipomenit de, grozav de* înainte de adjectivele care nu au grade de comparație, și anume: a. adjectivele derivate cu prefixele: *arhi- (arhicunoscut), extra- (extrafin), hiper- (hipersensibil), pre- (preafrumoasă), super- (superfin), supra- (supraîncălzit), ultra- (ultraelegant)*; b. adjectivele care în limba lor de origine (franceză, latină) aveau sens de superlativ: *extrem, maxim, minim, optim, proxim, suprem* etc.; c. adjectivele care, prin etimologia lor, au forma gradului comparativ: *anterior, exterior, inferior, interior, major, minor, posterior, superior, ulterior* etc.; d. adjectivele cu sens de superlativ sau care indică însușiri necomparabile: *cardinal, colosal, etern, excelent, excepțional, fenomenal, formidabil, incipient, infinit, inițial, mort, oral, total, viu* etc.
- Nu se vor plasa adjectivele *mic, mărunt, mititel* înaintea unor diminutive: *căsuță, cheiță, covoraș, frunzuliță, iepuraș, măsuță, pătuț, strugurel, struguraș* etc.

Scanned with OKEN Scanner

- Nu se plasează expresiile *a putea fi, a fi posibil, a fi cu putință* înainte de derivatele verbale cu sufixul *-bil*, sufix care are sensul de posibilitate a unei acțiuni (*care se poate...*): *acceptabil, condamnabil, lăudabil* etc.
- Nu se plasează cuvintele *din nou, iarăși, iar, încă o dată* pe lângă verbe derivate cu prefixul *re-*, care indică repetarea acțiunii: *realege, revine, recheamă* etc.
- Nu se vor plasa cuvintele *împreună (cu), laolaltă (cu)* pe lângă derivate cu prefixul *con-, com-, co-*, prefix care indică sensul *de împreună (cu): a coabita, a coexista, colaborare* etc.
- Nu se vor asocia unui verb unele adverbe care îi dublează sensul: *a prefera mai mult, a urma în continuare* etc.

2.4.2. Tautologia

Tautologia (gr. *tautos* = același + *logos* = cuvânt) este un fenomen sintactic care constă în repetarea unor cuvinte cu același sens, dar cu funcții sintactice diferite, marcate de obicei prin deosebire de intonație sau de formă flexionară. Folosite cu talent și luciditate pentru a realiza efecte stilistice, relațiile tautologice exprimă identitatea celor doi termeni, având rolul de a sublinia o calitate sau o acțiune (tautologia expresivă/virtuoasă): *Casa-i casă, masa-i masă...; Dealu-i deal și valea-i vale/Mândra-i mândră până moare; Când o fi plecat în lume,/Olteanul, oltean rămâne.; Femeia l-a plâns ce l-a plâns, dar n-a avut vreme de jelire* (Eleonora Zamșa, *Limba română....*, p. 49). Când raporturile tautologice nu au în vedere valori stilistice, atunci vorbim despre tautologie ca o greșeală de exprimare ce trădează un registru lexical supărător și limitat al vorbitorului. De cele mai multe ori termenul repetat trece de la valoarea sintactică de subiect la cea de nume predicativ (*Omul este om.*) și de la complement circumstanțial de relație la nume predicativ (*De frumoasă, e frumoasă.*). În mediile de exprimare scrisă sau vorbită asemenea greșeală este destul de frecventă, chiar la persoane publice cu un (presupus) nivel educațional ridicat. Spicuim câteva exemple selectate din diverse emisiuni tv în care termenul repetat trece invariabil de la subiect la nume predicativ: *Acest **subiect** nu **este un subiect** politic.* (Antena 3, 9.III.2020, ora 9.03); ***Corpul nostru** medical este **un corp** bine pregătit și dedicat.* (Antena 3, 18. III. 2020, ora 21.00), *Cele mai multe **cazuri** înregistrate (80%) **sunt cazuri** mai puțin severe.* (Antena 3, 20.III.2020, ora 21.20); ***Informația** conform căreia riscul de infecție cu COVID19 este foarte ridicat **este o informație** neconformă cu realitatea.* (Antena 1, 15.III. 2020, ora 19.40). ***Gestul** pacientului care a contaminat intenționat personalul medical **este un gest** iresponsabil.* (Antena 3, 17. III.2020, ora 7.20); ***Bătălia** cu COVID19 **este o bătălie** de tip militar.* (Antena 3, 18. III. 2020, ora 10.14); *Foarte **multe companii** care au pierderi economice **sunt companiile** din domeniul...* (România Tv, 18. III. 2020, ora 17. 27). Evitarea acestor greșeli de comunicare se poate face prin simpla înlocuire a celui de-al doilea termen cu un sinonim adecvat sau prin înlăturarea acestuia, fără ca mesajul textului să aibă de suferit: *Informația este... neconformă cu realitatea. **Corpul** nostru medical **este unul** bine pregătit și dedicat.* etc.

> „Prin arborele nostru genealogic, crescut din altoirea mlădiței latine pe trunchiul dacic, curge seva limbii române. Suntem români prin datul sorții, din porunca rădăcinii. Iar ramul care își reneagă rădăcina este sortit pieirii".
>
> (Arcadie Sucevean)

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 3

Morfosintaxa*

3.1. Substantivul și construcțiile nominale. Aspecte flexionare

3.1.1. Toponime cu formă de plural

*Sărbătorile **Iașului/Iașiului/Iașilor**?; Cum era **Bucureștiul** înainte de Revoluție?; Episcopia **Bucureștilor** a decis să suspende manifestările religioase în interiorul bisericilor?*

Ample și îndelungate discuții s-au purtat atât la nivel popular, cât, mai ales, în rândul personalităților lingvistice academice, în legătură cu pronunțarea articulată a orașului ***Iași***. Știut fiind faptul că moldovenii pronunță (*Iaș*) numele orașului, fără a muia consoana **ș** din final, unii lingviști (de exemplu, Stelian Dumistrăcel, profesor universitar doctor la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza"), plecând de la pronunție, au admis că forma articulată a orașului *Iași* ar trebui să fie *Iașul*, invocând un principiu enunțat de marele lingvist român Eugen Coșeriu: „În lingvistică, **vorbitorul este măsura tuturor lucrurilor**. Lingvistul nu trebuie să uite niciodată că limbajul funcționează prin și pentru vorbitori, nu prin și pentru lingviști". Așa se explică prezența, într-o vreme, a unor titluri precum: revista ***Iașul** literar*; *Sărbătorile **Iașului** 2013*, *Harta Sărbătorilor **Iașului***, *Noaptea albă a **Iașului*** etc.

Se pare însă că forma originară a orașului a fost *Iași*, care apare în documentul primei atestări a numelui, redactat în slavonă, datând din 1408. De altfel, așa se scria până în secolul al XIX-lea, dovadă fiind unele titluri ale unor opere precum ***Iașii** în 1844* și ***Iașii** în carnaval* (1845), de Vasile Alecsandri, *Cu Mihai Eminescu și Ion Creangă prin Târgul **Ieșilor*** (1990), *Cu **Iașii** mână-n mână* (1997), semnate de Ion Mitican, ultima în colaborare cu Constantin Ostap. Astăzi istoricii și oamenii de cultură susțin folosirea exclusivă a formei ***Iași***, care, formal, corespunde unui plural, ca și în alte câteva cazuri: *București, Foltești, Negrilești, Pitești, Ploiești.* Acum vine, inevitabil, întrebarea: care este forma corectă articulată hotărât a acestui toponim? Deși ***Iași*** e formal un plural, „bunul-simț comun acceptă greu ideea de plural, care dă impresia că ar fi mai multe localități într-una". (George Pruteanu) De aceea, formele consemnate mai sus (*Iașii*), reprezentând o variantă mai veche, au fost abandonate, deoarece „vorbirea curentă a ajuns să devină normă în cazul articulării numelui propriu **Iași**, astfel că formularea **Iașii**, ca nume al orașului, **pare să reprezinte o formă ușor arhaică**, respectiv o selecție și o preferință de coloratură elitistă". (Stelian Dumistrăcel) Aceeași soluție ortografică a fost adoptată și de autorii *Gramaticii limbii române*, I, 2005, în care, la p. 123, se precizează: „Unele substantive

---

* S-au folosit unele informații științifice din: *DOOM*³; G. Gruiță, *Gramatică normativă*, 1999; Valeria Guțu Romalo, *Corectitudine și greșeală*, 1972; V. Breban (coord.), *Limba română corectă*, 1973.

Scanned with OKEN Scanner

proprii *pluralia tantum* manifestă tendința de **refacere a unei forme de singular** (marcate de articolul definit), adecvate specificului individualizator al numelor proprii".

Prin urmare, vom putea spune și scrie *Sărbătorile **Iașiului**, Episcopia **Bucureștiului**, Zilele **Galațiului**, străzile **Piteștiului***, fără a fi sancționate sever și formulările ceva mai vechi, de tipul ***Bucureștii** de odinioară*. (vezi și p. 67). La rândul său, *DOOM*[3] precizează următoarele: „Numele proprii de localități având forma-tip de singular sau de plural **nearticulat** (*Cluj, București, Iași*) **pot primi articolul de singular** (*Bucureștiul, Clujul, Iașiul*), unele și de **plural** (*Bucureștii, Iașii*); ultimele sunt resimțite ca **forme învechite**, păstrate în special în anumite sintagme: *Bucureștii Noi, Luna Bucureștilor*)".

3.1.2. Scrierea cu *i, ii, iii* la substantive și adjective

*Liderul... a pierdut sprijinul multor **membrii** cu vechime în partid?;*
*Oferta este valabilă pentru toți apelanții **noștrii**?*

Cuvintele marcate în exemplele de mai sus ne determină să manifestăm mai multă grijă atunci când trebuie să decidem în privința grafiei cu ***i, ii, iii*** a unor forme substantivale sau adjectivale la singular/plural. O alegere corectă între cele trei variante de scriere este foarte importantă, deoarece în acest fel se stabilesc diferențele morfologice dintre formele masculine de nominativ-acuzativ plural nearticulate sau articulate hotărât, precum și dintre cele de genitiv-dativ feminin singular. Cele mai multe probleme de alegere între scrierea cu ***i, ii*** sau ***iii*** se pun la sfârșitul unor substantive și adjective cu formă articulată sau nearticulată al căror radical prezintă anumite particularități fonetice. Se impun atenției câteva situații care creează serioase dificultăți în scriere pentru mulți utilizatori.

a. Cele mai multe confuzii între formele articulate și cele nearticulate se produc la **pluralul substantivelor și al adjectivelor masculine terminate la singular în consoană + *r*** sau ***l* + *u*** de tipul *arbitru, astru, băiețandru, cățelandru, cioclu, codru, copilandru, cumătru, cuscru, kilometru, litru, membru, metru, ministru, scafandru, socru, tigru, zimbru*, respectiv *acru, albastru, aspru, amplu, dublu, multiplu, negru, simplu, suplu, triplu* întrucât aici distincția dintre formele nearticulate și cele articulate este mai puțin clară în pronunțare, deoarece numărul de silabe rămâne același. Să se compare: nearticulat *(acei) aș-tri, mem-bri, so-cri* vs articulat hotărât *(toți) aș-trii, mem-brii, so-crii*. Adesea, astfel de substantive și adjective se scriu greșit cu ***ii*** în loc de ***i*** când sunt nearticulate. Scrierea cu un ***i*** în plus apare frecvent și la pronumele și adjectivele posesive cu structură fonetică asemănătoare *ai noștri, ai voștri*, scrise **greșit *noștrii/voștrii*** ca și substantivul ***miniștrii***, așa cum se observă la cele două cuvinte marcate în exemple. De reținut că posesivele nu sunt articulabile cu articolul enclitic și, în consecință, nu trebuie să aibă niciodată doi ***i***, după cum nu au nici ***-l*** la singular. Se înregistrează însă și greșeala în sens invers, adică scrierea cu un singur ***-i*** în loc de ***-ii***, în contexte unde este obligatorie forma articulată. Așadar este **greșit** să scriem: *toți/amândoi **membri**, **albaștri** tăi ochi, unii dintre **arbitri** comisiei*, dar și *ochi/ochii **albaștrii**, cei mai controversați **miniștrii** vin astăzi la audieri.*

Scanned with OKEN Scanner

(Antena 3, 4.III.2020, ora 7.22), deoarece există o neconcordanță a formelor scrise cu *i* sau *ii* față de contextele în care apar. Formele corecte ale acesor sintagme sunt *acești/unii/doi* ***membri***, *toți/amândoi* ***membrii***, ***arbitrii*** *comisiei de disciplină, ochi/ochii* ***albaștri***, ***albaștrii*** *tăi ochi.* Tot **greșite** sunt și formele scrise îngroșat în: *Directorii și toți* ***simpli*** *angajați au fost mândri de rezultatele obținute.; Doi dintre* ***membri*** *marcanți ai partidului X...; o întâlnire emoționantă cu foștii săi* ***socrii***.

Pentru a evita greșelile ce pot apărea în ambele situații expuse, procedeul cel mai simplu este înlocuirea substantivului sau a adjectivului din cele două categorii cu un substantiv ori cu un adjectiv fără particularitățile fonetice menționate ale radicalului, precum *om, vecin; frumoși, catifelați* etc. Vom scrie **corect**: *(acești) cumetri/miniștri/arbitri/scafandri/tigri* ca și *(acești) oameni; (toți) codrii, kilometrii, membrii, zimbrii* ca și *toți oamenii; ochi/ochii negri, albaștri* ca și *ochi/ochii frumoși/catifelați; albaștrii, negrii ochi* ca și *frumoșii/catifelații ochi; toți* ***simplii*** *angajați* (ca și *toți* ***harnicii*** *angajați*), *doi dintre* ***membrii*** *marcanți* (la fel cu *doi dintre* ***oamenii*** *marcanți*), *întâlnirea cu foștii săi* ***socri*** (întocmai ca *întâlnirea cu foștii săi* ***prieteni***).

b. Se scriu cu ***ii/iii*** **substantivele și adjectivele masculine**, terminate la nominativ-acuzativ singular în diftongul ***-ĭu***: ***fiu***, *scatiu, surugiu, uliu*, substantivul *copil* și adjectivele de tipul *argintiu, auriu, cenușiu, fumuriu, pământiu, propriu* etc. La pluralul nearticulat primul ***-i*** face parte din radicalul cuvântului, al doilea este desinența de plural: *fii hazlii, scatii fumurii, surugii durdulii, ulii cenușii, copii zglobii,* (forțe) *proprii*. Dintre substantivele de tipul celor prezentate aici o mare parte sunt alcătuite cu sufixul ***-(a)giu*** și denumesc ocupații ale oamenilor: *barcagii, camionagii, geamgii, macaragii, tutungii*; altele denumesc diferite caracteristici umane: *mahalagii, palavragii* etc. Când sunt articulate cu articol hotărât, aceste substantive se scriu la plural cu ***-iii***: ***fiii*** *hazlii,* ***scatiii*** *cenușii* etc. și au o silabă în plus. Aceeași normă ortografică urmează și adjectivele care au aceeași structură fonetică, antepuse substantivelor: ***hazliii*** *fii,* ***cenușiii*** *scatii* și adjectivul *roșu (obrajii* ***roșii/roșiii*** *obraji*). Asemenea substantive nu se scriu niciodată cu un singur ***i*** la sfârșit, pentru că un ***i*** aparține radicalului (*cafegiu, macaragiu, parcagiu*), al doilea este desinența de plural, care înlocuiește terminația de singular ***-u*** (*cafegii, macaragii, parcagii*), iar al treilea este articolul hotărât (*cafegiii, macaragiii, parcagiii*). Prin urmare, vom scrie **corect** formele articulate: *toți* ***copiii*** *zglobii/toți* ***zglobiii*** *copii;* ***macaragiii*** *hazlii de pe șantierul nostru/****hazliii*** *macaragii de pe șantierul nostru; amândoi* ***butonii*** *aurii/amândoi* ***auriii*** *butoni; o discuție cu* ***angajații*** *proprii/o discuție cu* ***propriii*** *angajați; o felicitare călduroasă de la* ***hazliii*** *tăi copii/o felicitare călduroasă de la* ***copiii*** *tăi hazlii* etc.

3.1.3. *Doamnă prim-ministru?* sau *Doamnă prim-ministră?*

Doamnă ***avocat*** *Popescu?* sau *Doamnă* ***avocată*** *Popescu?*

În structuri care cuprind substantive ce denumesc funcții sau profesii asociate cu femininul *doamna*, se observă adesea, în comunicarea curentă, șovăieli, inconsecvențe în privința folosirii formei de masculin sau de feminin. În ultima vreme asistăm frecvent, din cauze multiple, la o reacție de respingere a variantelor feminine, care se manifestă diferențiat, în strânsă

Scanned with OKEN Scanner

legătură cu mediul profesional, nivelul sociocultural, contextul lingvistic. Variantele feminine circulă tot mai puțin, pe măsură ce ne depărtăm de baza piramidei sociale sau profesionale. Acestea sunt utilizate mai ales în registrul familiar, colocvial, unde putem zice *doamna **directoare**, doamna **ingineră*** sau *Adriana este **profesoară** la un liceu din oraș.*; *Ea poate fi **directoarea*** sau ***secretara** unei școli generale.* Însă în cadrul MEN, *Dana ocupă funcția de **director*** sau ***secretar** de stat.*, iar la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași, *Elena este **conferențiar** doctor.* Așadar într-un context oficial, mai protocolar, în formulele de adresare directă, într-o corespondență solemnă ori pentru a indica titlul științific, vom folosi variantele masculine ca în structurile: *Cristina este **doctor** în științe medicale.* sau *Doamnă **prim-ministru**, Doamnă **avocat Popescu**.* Varianta cu masculinul este mai modernă, mai elevată, indicând un rafinament motivațional (lingvistic, psihologic) specific unui mediu sociocultural ridicat.

Obs. În privința scrierii cu majusculă sau cu minusculă, *DOOM*[3] precizează la p. 122 că substantivele care denumesc funcții/profesii se scriu cu inițială minusculă în **registrul neoficial** (*ministru, prefect, primar, premier, prim-ministru* etc.). În stilul **oficial**, în cereri sau dacă cel care scrie vrea să marcheze o **atitudine** ceremonioasă ori reverențioasă, acestea substantive se vor scrie cu inițială majusculă: *Doamnei **D**irector, Domnule **P**reședinte, Domnului **S**ecretar de **S**tat* etc.

3.1.4. Pluralul substantivelor neutre

*„Poți să ai și **eșecuri**, poți să ai și **succesuri**..."*

Pentru marcarea pluralului, substantivele neutre folosesc două desinențe principale (***-e**/**-uri***), între care se manifestă o concurență permanentă. Despre variația și criteriile de selecție ale desinențelor de plural la substantivele neutre s-a scris mult în lingvistica românească, aducându-se argumente diverse, cum ar fi: registrul stilistic folosit, structura silabică a radicalului etc. Cert este faptul că, indiferent de structura fonetică a cuvintelor, înregistrăm oscilații între cele două desinențe, atât pentru substantive deja impuse în uz, cât și pentru termeni nou intrați în limbă, oscilații care provoacă nesiguranță în exprimarea vorbitorilor, așa cum se observă la unul dintre cele două cuvinte din titlu (*succesuri*), a cărui formă de plural **nu** este acceptată de normele ortografice actuale. Acest cuvânt, dar și altele asemănătoare ca structură fonetică (*acces, abces, deces, interes, regres, progres, proces* etc. cu accentul pe ultima silabă) folosesc desinența ***-e*** pentru marcarea pluralului: *accese, abcese, interese, regrese, progrese, pocese.* Oscilațiile frecvente dintre desinențele ***-e*** și ***-uri***, mai ales în cazul cuvintelor care în mod obișnuit au pluralul în ***-e*** (dar și al altora), se explică prin faptul că, în flexiunea substantivelor neutre, desinența ***-uri*** ocupă o poziție predominantă în româna actuală. (cf. *GLR*, I, 2005, p. 82). În cadrul larg al utilizării lui ***-uri***, vorbitorii (uneori persoane publice importante) extind adesea această desinență și asupra altor substantive cu structuri fonetice asemănătoare, cărora nu le cunosc suficient de bine pluralul. Așa se explică prezența în limbajul cotidian a unor **forme lexicale incorecte** cu pluralul în ***-uri*** precum: *aziluri, baremuri, betonuri, canaluri, cozorocuri, extrasuri, făgașuri, fileturi, ghișeuri, limbajuri, mormânturi, pacturi, parbrizuri, pârâuri, rasteluri, tăpșanuri, trepieduri, ventiluri* ș.a., deși normele actuale

Scanned with OKEN Scanner

prevăd folosirea desinenței **-e** în aceste cazuri. Curios este că pluralul *succesuri*, utilizat de o persoană cu mari aspirații politice, ironizată îndelung în spațiul public, a început să fie folosit și la alte cuvinte din aceeași sferă lexicală cu substantivul în discuție (*filmuri, mastodonturi, mesajuri, serviciuri*). O distinsă doamnă, avocat de profesie, dar și parlamentar cu mai multe mandate, se arăta foarte îngrijorată că, într-un sat cu drumuri foarte proaste, s-au produs două ***decesuri*** (sic!). Selectarea desinenței **-e** în locul desinenței ***-uri*** se produce mult mai rar, dată fiind productivitatea tiparului ***-uri*** în româna contemporană. Cu toate acestea, nu lipsesc în exprimarea publică **forme lexicale greșite** precum: *chibrite, eșafoade, leptoape, fitile, motele, neglijee, paradise, profile* ș.a. A intrat deja în folclorul lexical românesc **forma greșită *almanahe***, utilizată de cunoscutul primar M.V., formă criticată vehement pe mai toate canalele de televiziune, iar autorul ei ridiculizat.

Ezitările frecvente care au loc în cazul substantivelor neutre la plural pot fi puse pe seama tendinței limbii de a folosi cu precădere desinența ***-uri*** la substantive mono- sau bisilabice, dar, în același timp, pot fi și rezultatul unei opțiuni de moment sau al unei analogii cu alte cuvinte cu aceeași structură fonetică. În cazul alegerii formei ***succesuri***, aceasta poate fi efectul analogiei cu *eșecuri*, substantiv folosit corect în același context. Pe de altă parte, nu trebuie uitat faptul că într-o exprimare orală obișnuită sau în cazul unui interviu în spațiul public, timpul de selectare a unei forme lexicale sau a alteia este foarte limitat, spre deosebire de limbajul scris care este mult mai elaborat. Prin folosirea din ce în ce mai frecvent a unor astfel de forme – la început cu intenții ironice, parodice – se poate ajunge treptat la răspândirea și generalizarea lor în uz și, eventual, la impunerea lor în dicționare.

*Am străbătut cinci **tunele**?* sau *Am străbătut cinci **tuneluri**?*

a. Concurența dintre desinențele **-e** și ***-uri*** se manifestă și în cazul substantivelor neologice de genul neutru, care, în cele din urmă, au adoptat una dintre cele două forme. Au selectat forma cu ***-uri*** substantive precum: *aerodromuri, avataruri, cabluri, chibrituri, dueluri, fundaluri, hiaturi, hoteluri, monologuri, moteluri, paradoxuri, pasteluri, pliseuri, profiluri, puseuri, rambleuri, sufleuri, totemuri, transplanturi, turniruri, voleuri.* Variantele terminate în **-e** ale acestor substantive trebuie evitate. În flexiunea substantivelor neutre, desinența ***-uri*** ocupă o poziție predominantă. Specificitatea și frecvența desinenței ***-uri*** în marcarea pluralului substantivelor neutre explică tendința de adaptare a substantivelor neologice prin adoptarea acestui model flexionar: *trend/trenduri, brand/branduri*, extinse și la numele de animate: *star/staruri, vip/vipuri.* Uneori se păstrează și forma de număr din limba de origine: *partyuri, storyuri* etc.

b. Sunt corecte formele de plural în **-e** ale unor substantive terminate la singular în consoană, consoană palatalizată, ***-u*** vocalic sau (uneori) în ***-i*** semivocalic precum: *aragaze, bareme, canale, filete, gradene, jobene, limbaje, lipoame, opise, pandișpane, protocoale, refrene, sindroame, șampoane, viraje; bice, brice, gârbace; candelabre, căpestre, filtre, teatre, temple, timbre; butoaie, călcâie, crâmpeie, cucuie, curmeie, gunoaie* ș.a. Primesc, de asemenea, desinențe **-e** la nominativ-acuzativ plural, substantivele împrumutate din

Scanned with OKEN Scanner

alte limbi terminate la nominativ singular în diftongul ***-eu***: *apogee, atenee, elizee, ghișee, instantanee, jubilee, licee, matinee, mausolee, muzee, nuclee, planșee, portmonee, procedee, relee, trasee, trofee, trolee, turnee* ș.a. (pronunțate *e-e*, nu *e-ĭe*). Câteva substantive din fondul lexical vechi schimbă la nominativ-acuzativ plural pe ***-u***, în diftongul ***-ie***: *curcubeie, helește**ie**, juj**ie**, rest**ie**, tul**ie**, zm**ie**.*

c. Numeroase substantive neutre au la plural forme duble, în ***-e*** și ***-uri***, care sunt, în general, rar diferențiate ca registru stilistic, ambele fiind admise de *DOOM*[2]. Ediția recentă a *Dicționarului* simplifică numărul formelor flexionare, reținând, de regulă, doar variantele în ***-e***: *amanete, artimoane, cerebele, chipie, crucifixe, debușee, esofage, hamace, madrigale, maratoane* sau pe cele în ***-uri***: *cerdacuri, guturaiuri, jerseuri, piedestaluri, țintirimuri* sau ambele forme: *ceremoniale/ceremonialuri, nivele/niveluri, tuneluri/tunele.*

d. Cele două desinențe ***(-e/-uri)*** pot marca, în unele situații, o diferență semantică evidentă între omonime parțiale, situație în care fiecare formă este corectă numai când este folosită cu sensul cerut de context: *arce* (de cerc)*/arcuri* (resorturi), *accese* (intrări)*/accesuri* (atacuri, izbucniri), *brâie* (cingători)*/brâuri* (dansuri), *capete* (părți ale corpului, extremități, vârfuri)*/capuri* (promontorii), *cămine* (instituții, casa părintească)*/căminuri* (sobe, vetre), *ciubuce* (pipe)*/ciubucuri* (bacșișuri), *complexe* (tendințe comportamentale)*/complexuri* (construcții), *cristale* (minerale)*/cristaluri* (obiecte), *gheme* (înfășurări de fire)*/ghemuri* (la tenis), *matinee* (spectacole)*/matineuri* (înv. capoate), *minute* (unități de timp)*/minuturi* (mâncare), *mobile* (telefoane)*/mobiluri* (obiective), *ocoale* (împrejmuiri)*/ocoluri* (mișcări), *rapoarte* (relatări oficiale, documente/cât între mărimi)*/raporturi* (relații între oameni, între instituții), *resoarte* (sectoare)*/resorturi* (arce), *vise* (imagini în timpul somnului)*/visuri* (aspirații, iluzii, idei, planuri).

itinerarele sau ***itinerariile*** *pline de farmec ale Bucegilor?;*
roșii cultivate în ***solare*** sau *în* ***solarii****?;*
mai multe ***seminare*** sau ***seminarii*** *academice?*

Substantivele similare celor din construcțiile date mai sus sunt neologisme de genul neutru care, raportate la normele limbii literare, se încadrează în două tipuri flexionare.

a. Au pluralul în ***-ii*** neutrele care la singular se termină în ***-iu***: *adagii, acvarii, ambulatorii, amfibii, armistiții, artificii, auditorii* (săli, public), *echinocții, frontispicii, marsupii, micelii, purgatorii, salarii, sanatorii, servicii* etc. Formele de singular *salar, servici, sanator, purgator* nu sunt acceptate de exprimarea literară.

b. Primesc desinența ***-e*** la plural substantivele neutre terminate la singular în consoană, cum ar fi: *laborator – **laboratoare**; itinerar – **itinerare**; solar – **solare**; sanctuar – **sanctuare**; seminar – **seminare*** etc. De remarcat că forma de singular *solariu* cu pluralul *solarii* este acceptată atât de *DOOM*[2], cât și de *DOOM*[3], dar cu semnificația „spațiu pentru băi de soare", nu cu sensul „spațiu destinat cultivării roșiilor".

Scanned with OKEN Scanner

Cumpăr ***robinete*** *sau* ***robineți*** *pentru baie?;*
Am descărcat cinci ***vagoneți?*** sau ***vagonete?;***
ingrediente *folosite în alimente?*
sau ***ingredienți*** *folosiți în alimente?*

În ultimele decenii au intrat în lexicul românesc numeroși termeni tehnici. Încercând să se adapteze sistemului morfologic românesc, aceste neologisme au oscilat, cel puțin o vreme, între masculin și neutru. Formele de masculin au fost „susținute" mai ales de specialiștii în domeniile tehnice: *acumulatori, comutatori, conductori,* ***robineți,*** *torenți,* ***vagoneți*** etc. Pătrunderea treptată a acestor termeni în limbajul comun a schimbat în mod evident raportul în favoarea neutrului. Având în vedere uzul general, *DOOM*[3] consideră corecte numai formele de genul neutru: *adaptoare, amortizoare, amplificatoare, comutatoare, condensatoare, condensoare,* ***ingrediente*** etc. Pot fi folosite în variație liberă atât formele de masculin, cât și cele de genul neutru: *acumulatori/acumulatoare, elementi* (de calorifer)*/elemente* (fenomene, componente), *izolatori* (persoane)*/izolatoare* (piese), *nuclei/nuclee,* ***robineți*** (termen tehnic)***/robinete****, tranzistori* (termen strict tehnic)*/tranzistoare* (aparatele construite cu asemenea dispozitive).

Ca o concluzie la observațiile din acest capitol, putem preciza faptul că selectarea corectă a formelor substantivale de genul neutru la plural reprezintă o dificultate serioasă pentru foarte mulți vorbitori, deoarece la mai toate tiparele morfologice recomandate apar și excepții, fluctuații care generează oscilații, confuzii, greșeli, făcute fie din grabă, fie din insuficienta cunoaștere a normelor. Erorile săvârșite de persoane foarte importante, aflate în atenția opiniei publice, sunt mai mult mediatizate pe diverse canale, iar cei care le-au comis au fost adesea satirizați. În schimb, greșelile accidentale ale unor oameni obișnuiți trebuie corectate în virtutea normelor ortografice actuale, dar „tratate" cu mai multă îngăduință, fără trimiteri ironice la adresa celor care au greșit.

3.1.5. Alte aspecte flexionare

Cu sau ***fără*** *cratimă?*

Vizităm în curând ***Bruxelles-ul?*** sau
Vizităm în curând ***Bruxellesul?;***
Urmărim la televizor două ***show-uri?*** sau
Urmărim la televizor două ***showuri?***

În conformitate cu *DOOM*[3] (2021), substantivele comune împrumutate din engleza americană se articulează prin **alipire**, ca în limba română, dacă partea finală a cuvântului se termină în litere din alfabetul limbii române (inclusiv **k** [c], **w** [v], **y** [i], pronunțate ca în limba română, așa cum este cazul substantivelor articulate la singular: *basedowul, backhandul, brokerul, cowboyul, clickul, dandyul, dealerul, drinkul, folkul, linkul, rockul, trendul, weekendul, whiskyul.* Formele de plural nearticulate/articulate se vor obține prin alipirea desinenței, respectiv

Scanned with OKEN Scanner

a articolului hotărât: *backhanduri/backhandurile, brokeri/brokerii, dealeri/dealerii, displayuri/displayurile, hobbyuri/hobbyurile, linkuri/linkurile, sprayuri/sprayurile, summitul/summiturile, trenduri/trendurile, weekenduri/weekendurile.* Tot **fără cratimă** vom scrie și toponimele de tipul *Los Angelesul, Dalasul, Minskul, Bankokul, Paraguayul*, precum și latinescul *curriculum*, a cărui formă articulată este *curriculumul*, și nu *curriculum-ul*, cum se întâlnește uneori.

Vom scrie însă **cu cratimă**, dacă finalul cuvântului se pronunță altfel de cum se scrie: *acquis-ul/acquis-urile, !bleu-ul, blues-ul, flash-uri, kitsch-uri, mouse-ul/mouse-urile, !service-ul/service-urile, site-ul/site-urile,* ***show-ul/show-urile****, speech-uri.* Se scriu **cu cratimă**, de asemenea, cuvintele greu **flexionabile/neflexionabile** (*pH-ul, x-ul, 11-le*) sau substantivele rezultate prin siglare: **DOOM**-*ul*, **CD**-*uri*, **VIP**-*uri* etc. Așadar formele corecte din titlu sunt ***show-uri și Bruxelles-ul.***

Dintre greșelile de folosire a cratimei, cea mai gravă este omiterea acesteia când prezența ei este obligatorie, așa cum se întâmplă în cazul substantivelor compuse nume de profesii sau de funcții, având în structură ***prim*** și ***viceprim***: *prim ministru, prim procuror, prim plan, prim solist, viceprim ministru*; **substantiv + substantiv în nominativ**: *comisar șef, contabil șef, inspector șef, procuror șef; cuvânt cheie, cuvânt titlu, mamă soacră.* Acest tip de greșeală apare însă și în cazul altor categorii de cuvinte compuse: *bun simț; rămas bun;* crimă cu *sânge rece; social democrații; fast food; sex shop, sex simbol.* Și regula conform căreia adverbele temporale compuse se scriu cu cratimă este frecvent încălcată: *mâine seară; azi dimineața; după amiază.* Tot o greșeală reprezintă absența cratimei din denumirile unor orașe/unor județe: *Târgu Neamț, Cluj Napoca, Miercurea Ciuc, Piatra Neamț, Piatra Olt* etc. (vezi *DOOM*[3], p. 139). O altă greșeală se produce adesea în cazul în care se folosește cratima pentru a separa cuvântul-bază de prefix sau prefixoid: *acuzații pre-electorale; noi particule sub-atomice; depresie post-natală; reducerile din extra-sezon; ape geo-termale; auto-izolare* – sau când separă articolul hotărât postpus de un substantiv a cărui finală are aspect fonetic românesc: *summit-ul* – corect: *summitul*; *tempo-ul* – corect: *tempoul.*

Obs. În *Clasificarea ocupațiilor din România, București*, 2003, numele de funcții, compuse cu *șef* sunt scrise în cuvinte separate. (cf. *DOOM*[2], 2005, p. LXXII)

Cu sau *fără* articol hotărât *-l*, în cazul unor toponime?

O problemă de cultivare a limbii, care interesează pe foarte mulți utilizatori, se referă la scrierea cu sau fără articolul hotărât ***-l*** a toponimelor cu formă de masculin/neutru singular de tipul *Vințu de Jos, Malu cu Flori* etc. În *Gramatică pentru toți*, p. 60, Mioara Avram accepta scrierea fără articolul hotărât *-l* doar a toponimelor simple, de tipul *Giurgiu, Runcu, Malu* etc., apreciind că *nu este deloc indicat să se adopte acest fel de grafie și în situațiile în care apare un determinant.* LEGEA nr. 290 din 29 noiembrie 2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României simplifică lucrurile, în sensul că **toate toponimele (simple sau compuse)** cu formă de masculin/neutru **se scriu fără articolul hotărât *-l***, indiferent de structura lor:

a. **substantiv + adjectiv:** *Almașu Mare, Boianu Mare, Malu Alb, Odorheiu Secuiesc, Oțelu Roșu, Satu Mare, Târgu Secuiesc, Vadu Săpat, Vânju Mare*;

Scanned with OKEN Scanner

b. **substantiv + adverb:** *Andreiașu de Jos, Vințu de Jos, Crăciunelu de Jos, Lugașu de Jos, Sălașu de Sus, Vișeu de Sus, Vicovu de Sus*;
c. **substantiv + substantiv în genitiv:** *Dealu Morii, Izvoru Berheciului, Podu Turcului, Prundu Bârgăului, Șimleu Silvaniei, Sighetu Marmației, Vadu Moților*;
d. **substantiv + substantiv în acuzativ cu prepoziție:** *Silivașu de Câmpie, Sânmihaiu de Câmpie, Suplacu de Barcău*;
e. **substantiv + substantiv în nominativ:** *Râmnicu Vâlcea, Sfântu Gheorghe, Târgu Bujor, Târgu Jiu, Târgu Mureș* ș.a.

Obs. Pentru **numele de locuri,** unități administrativ-teritoriale (UAT) din România, trebuie respectate formele **oficializate** prin anexele la LEGEA nr. 290 din 29 noiembrie 2018.
Conform acestui act normativ, se scriu **cu cratimă:**
a. câteva nume compuse de județe: *Bistrița-Năsăud* și *Caraș-Severin*;
b. următoarele nume compuse de orașe/municipii: *Bolintin-Vale, Bumbești-Jiu, **Cluj-Napoca**, Drăgănești-Olt, **Drobeta-Turnu Severin**, Lehliu-Gară, **Miercurea-Ciuc**, Negrești-Oaș, **Piatra-Neamț**, Piatra-Olt, Popești-Leordeni, **Sângeorz-Băi, Slănic-Moldova, Târgu-Neamț***.
Se scriu **în cuvinte separate**: *Alba Iulia, Baia Mare, Baia Sprie, Oțelu Roșu, Baia de Arieș, Copșa Mică, Curtea de Argeș, Eforie Nord, Gura Humorului, Ocna Mureș, Odorheiu Secuiesc, Popești Leordeni, Râmnicu Sărat, Râmnicu Vâlcea, Satu Mare, Sânicolau Mare, Sfântu Gheorghe, Sighetu Marmației, Turnu Măgurele, Turnu Severin*; toate numele compuse cu primul element *Târgu* (în afară de *Târgu Neamț*): *Târgu Bujor, Târgu Cărbunești, Târgu Frumos, Târgu Jiu, Târgu Lăpuș, Târgu Mureș, Târgu Ocna, Târgu Secuiesc; Vatra Dornei.*
Se scriu **într-un cuvânt** (mai rar): *Câmpulung, Sânicolau, Sântana.*

*Din **punct** de vedere al legii?* sau *din **punctul** de vedere al legii?; Din **punct** de vedere legal* sau *din **punctul** de vedere legal?*

Substantivul *punct* din locuțiunea prepozițională *din punct de vedere* se modifică în funcție de cuvântul care urmează. În construcțiile cu un adjectiv forma recomandată este *din punct de vedere...*; în construcțiile cu un substantiv în genitiv se va folosi forma *din punctul de vedere*. Așadar, simplificând regula, putem ajunge la următoarea schemă sintactică: *din **punctul** de vedere + al +* **substantive în genitiv**; *din **punct** de vedere +* **adjectiv**. Prin urmare este corect să spunem: *din **punctul** de vedere al statisticilor*; *din* **punctul** *de vedere al Inspectoratului; din* **punctul** *de vedere al vieții spirituale*, dar *Din **punct** de vedere geografic, România se află în zona de climă temperată.; Din **punct** de vedere istoric, monumentul este valoros.*

*Articolele genitivale **al, ai, a, ale** și folosirea lor corectă*

Structurile formate din ***substantiv + prepoziție + substantiv + atribute substantivale/pronominale în cazul genitiv*** precedate de articole genitivale provoacă, pentru foarte mulți vorbitori, reale dificultăți în selectarea corectă a articolelor, mai ales când substantivele determinate sunt de genuri sau numere diferite. Numeroasele greșeli de acord în cazul lui *al* ș.c.l. se explică prin complexitatea raporturilor implicate de folosirea acestuia/acestora. Evitarea

Scanned with OKEN Scanner

dezacordului presupune o analiză detaliată și atentă a raporturilor sintactice dintre termeni. Pentru aceasta va trebui să „descoperim" la care dintre cele două substantive precedente se raportează atributele genitivale.

În construcția *Centrul de difuzare a presei* atributul în genitiv – *presei* – însoțit de articol genitival este precedat de două substantive, cel de-al doilea fiind atributul prepozițional al celui dintâi. Verificarea regentului real al acestui atribut în genitiv se face prin alăturarea nemijlocită a substantivelor în discuție (**centrul** sau **difuzare**) cu atributul în genitiv, iar concluzia logică este că doar al doilea substantiv este adevăratul regent (*difuzarea presei*, nu **centrul presei*), iar articolul genitival se va acorda cu acesta. Așadar, corectă este formularea *centrul de difuzare a presei* ca și în exemplele: *modul de **aplanare a** conflictelor dintre părinți și copii...*; *metodele de **învățare a** normelor gramaticale*, *termenul de **repartizare** (la liceu) a absolvenților din seria...*

Obs. În construcții de tipul *indicele de răspândire a virusului*, se recomandă ca substantivul în genitiv să fie acordat cu al doilea termen, la care se referă: nu **indicele de răspândire al virusului*/ nu**indicele virusului*, ci *răspândirea virusului*" (vezi *DOOM*[3], p. 173).

În cazul structurii *permisul de conducere al tatei*, articolul genitival se acordă, în mod obligatoriu, cu substantivul de pe poziția întâi, regentul real al atributului în genitiv (*permisul tatei*, nu **conducerea tatei*). Tot la fel și în: ***activitatea** de bun organizator **a** directorului firmei X*, ***serviciul** de ambulanță **al** municipiului Sibiu*, ***recordul** de decese **al** Spaniei*, ***necesarul** de alimente **al** populației*, ***procesul** de creștere **al** plantelor*, ***riscul** de depreciere **al** cursului valutar* etc. În unele situații precum *modul de înțelegere a părinților*, sunt posibile ambele forme, întrucât regentul atributului *a părinților* poate fi reprezentat atât de substantivul imediat precedent (prima variantă), cât și de primul termen din grup (a doua variantă), cu o diferență semantică lesne de înțeles, în care atributul *părinților* reprezintă **obiectul** *înțelegerii*, dar și **modul** *de înțelegere al părinților*, în care atributul reprezintă autorul acțiunii. Când atributul genitival se referă la un regent multiplu, selectarea corectă a articolului genitival este mult mai dificilă, putându-se opta fie pentru acordul prin atracție cu termenul cel mai apropiat al regentului multiplu ca în exemplele: *numele*, *adresa* și *numărul de telefon **al*** solicitantului, fie pentru acordul gramatical cu formă de plural: *numele*, *adresa* și *numărul de telefon **ale** solicitantului*, singularul și pluralul aflându-se în raport de variație liberă, în astfel de construcții.

Când două sau mai multe genitive se află în raport de coordonare, norma gramaticală cere, în mod firesc, repetarea articolului genitival înaintea fiecărui termen al enumerării, începând cu al doilea: *Am procurat mai multe lucrări din domeniul lingvisticii, **al** tehnicii și **al** medicinii.*; *Am cumpărat un spray împotriva furnicilor și **a** țânțarilor.* În limba contemporană există o tendință evidentă de a omite articolul genitival dinaintea termenilor coordonați ca în secvența următoare: *recensământul populației și animalelor.* Când înșiruirea este mai lungă, lipsa articolului înregistrează o frecvență mult mai mare: *Luptăm împotriva minciunii, neînțelegerii și răfuielilor dintre diferitele grupări politice.*; *Se remarcă, în ultima vreme, o extindere a mecanizării, chimizării și a tehnologiilor moderne în agricultură.*; *Părțile se obligă să păstreze*

Scanned with OKEN Scanner

confidențialitatea datelor, informațiilor și documentelor pe care le semnează. Fac excepție, în sensul că articolul posesiv nu e necesar, situațiile în care genitivele formează o unitate, substantivele respective exprimând noțiuni identice sau strâns legate: *Ministerul Educației și Cercetării Științifice, Ministerul Familiei și Sportului, metodica predării limbii și literaturii române*. [vezi Mioara Avram, *Gramatică...*, p. 75 și Vasile Breban (coord.), *Limba română corectă...*, p. 34]

Marcarea cazului genitiv

*soarta **a multor** sau **a multe** opere de artă;*
*de-a lungul **a câtorva** sau **a câteva** decenii?;*
*reprezentanți **ai** sau **a** 25 de state membre ale UE?;*
*autor **al** sau **a** două volume?*

Pentru marcarea cazului genitiv în construcțiile cu **numerale cardinale propriu-zise** sau cu **adjectivele cantitative** (*anumit, destul, diferit, divers, felurit, mult, numeros, puțin, tot*), se utilizează **prepoziția *a***, omonimă cu forma articolului genitival de feminin singular ***a***, urmată de formele de **nominativ-acuzativ plural** ale numeralelor/adjectivelor respective. Așadar, trebuie considerate corecte variantele de pe poziția a doua, dar și formele *costul **a** cinci/**a** numeroase cărți; părinte **a** trei copii; tratamentul **a** numeroase boli*. Cazul genitiv al numeralelor cardinale mai poate fi marcat și cu articolele genitivale *al, a, ai, ale* **numai dacă acestea sunt însoțite de articolul demonstrativ** *cel* în formă flexionată: *reprezentanți ai celor 25 de state*; *autor al celor două volume*. Pentru ușurința exprimării, adjectivele cantitative se pot utiliza și în formă flexionată, fără articol genitival: *soarta multor opere de artă, de-a lungul câtorva decenii* etc. Normele actuale nu recomandă folosirea formelor de **nominativ-acuzativ** (**reporterii Realitatea TV, *toate sondajele Antena 3*), în locul celei de **genitiv-dativ** (*reporterii Realității TV, toate sondajele Antenei 3*), așa cum adesea se observă în jargonul mass-mediei.

Obs. În construcții de tipul ***Una** dintre cele mai mari **încercări ale** vieții mele a fost aceea în care a trebuit să...* sau ***Unul** dintre cei mai mari **editori ai** Bucureștiului a fost scriitorul...* articolul genitival se va acorda în gen și număr cu termenul al doilea al construcției, respectiv cu *încercări/editori*, nu cu primul termen (*una/unul*). Acesta, la rândul lui, impune predicatului din enunț acordul cu singularul: *una... a fost aceea/unul... a fost scriitorul.*

*Am văzut casa și grădina **sa** cu flori?*
sau *Am văzut casa și grădina **ei** cu flori?*

În legătură cu adjectivele posesive *său, sa, săi, sale* etc. (care nu au forme diferite pentru a indica genul posesorului) este recomandabil ca aceste forme să fie utilizate numai în legătură cu „nume de persoane mai mult sau mai puțin nobile" (Al. Graur, *Puțină gramatică*, pp. 152, 159) pentru a se asigura o mai mare claritate a exprimării. De aceea, când într-un enunț se află

Scanned with OKEN Scanner

două substantive care denumesc persoane de genuri diferite, din care numai una este posesorul unui obiect, trebuie să folosim formele pronominale ***lui, ei*** pentru a preciza adevăratul posesor. Un enunț de tipul *Mihai i-a cerut Ancăi mingea* ***sa.*** este incert în privința posesorului mingii. De aceea, vom spune mai clar: *Mihai i-a cerut Ancăi mingea* ***ei.*** (Anca fiind posesorul), dar *Mihai i-a cerut Ancăi mingea* ***lui.*** (Mihai fiind posesorul). *Mama i-a spus lui Andrei să-i aducă haina* ***ei.*** (mama fiind posesorul), dar *Mama i-a spus lui Andrei să-i aducă haina* ***lui.*** (Andrei fiind posesorul). Forma *sa* din enunțurile interogative date nu precizează cine este adevăratul posesor: *grădina sau proprietarul ei*?

Obs. Adjectivul posesiv *sale* se folosește numai dacă este vorba de un singur posesor, ca în: *Ruxandra are multe, multe jucării. Jucăriile* ***sale*** *sunt foarte interesante.*; *Scriitorul în operele* ***sale****...*; *un împărat avea pe lângă palaturile* ***sale*** *o grădină frumoasă.* Când este vorba de mai mulți posesori (persoana a III-a plural), se utilizează forma de genitiv a pronumelui personal (*lor*), ca în: *Veniră din susul râului fâlfâind din aripile* ***lor*** *ascuțite și doi pescărușl albi.* (Mihail Sadoveanu, *Un om năcăjit*)

I-am răspuns unei ***altei*** *persoane?*
sau *I-am răspuns unei* ***alte*** *persoane?*

Adjectivul pronominal nehotărât *alt* este singurul care are câte două forme de genitiv-dativ la același gen și număr; alături de formele cu desinență pronominală *altui*, *altei*, *altor*, folosite în contexte obișnuite: *grădina altui om*, *am dat altei persoane* etc., există forme flexionare cu desinența *-e* la feminin singular și egale cu nominativ-acuzativul la masculin/neutru singular și la plural, folosite în situații în care *alt* este precedat de articolul nehotărât: *volumul* ***unui alt*** *poet*/volumele *unor* ***alți*** *poeți* (nu *unui altui, unor altor*), *am dat* ***unei/unor alte*** *persoane* (nu *unei altei/altor persoane*). Varianta corectă este cea de-a doua.

„Orice ar fi, pasiune sau dorință, sete sau foame de experiență reală, toate acestea se pot exprima în limba română prin cuvântul **dor**, care a devenit expresia oricărei dorințe și care implică ființa umană în totalitatea sa."

(Mircea Eliade)

Scanned with OKEN Scanner

3.2. Verbul și construcțiile verbale

3.2.1. Folosirea corectă a unor verbe de conjugarea a II-a

*Va **apare** în curând o carte nouă?;*
*Mi-**ar place** să călătoresc în Grecia?*

La orice sondaj de opinie, foarte mulți vorbitori ar fi tentați să răspundă, fie din neștiință, fie din neatenție, că formele scrise îngroșat în întrebările de mai sus sunt corecte, forme inexistente, de fapt, nici în *DEX* și nici în *DOOM*[2]/*DOOM*[3]. Verbele din cele două enunțuri anterioare aparțin conjugării a II-a, având sufixul infinitival *-ea*.

Se constată în prezent o tendință de trecere de la conjugarea a II-a la conjugarea a III-a a unor verbe de tipul: *a apărea, a cădea, a compărea, a se complăcea, a decădea, a dispărea, a displăcea, a durea, a încăpea, a întrevedea, a părea, a plăcea, a prevedea, a scădea, a tăcea, a transpărea, a zăcea*, fapt favorizat, în primul rând, de inventarul foarte redus al acestor verbe cu infinitivul în *-ea* (aproximativ 25, toate de origine romanică), în comparație cu cele de conjugarea a III-a (mult mai productivă), și, în al doilea rând, de asemănările din flexiunea celor două clase verbale. Confuziile se petrec, mai cu seamă, la infinitivul prezent și la toate formele flexionare compuse cu acesta. Orientarea spre conjugarea a III-a este mai frecvent întâlnită la verbul *a părea* (și la altele din familia lui lexicală: *a dispărea, a compărea*), dar și la verbele *a decădea, a prevedea* ș.a. Astfel întâlnim adesea în vorbirea cotidiană forme flexionare **greșite** precum: *va apare, va dispare, ți-ar displace, mi-ar place, va prevede, va scade, va zace*, în locul celor recomandate de *DOOM*[3]: *va apărea, va dispărea, ți-ar displăcea, mi-ar plăcea, va prevedea, va scădea, va zăcea*. Procesul trecerii unor verbe de la conjugarea a II-a la conjugarea a III-a este o realitate a limbii române actuale, care se realizează treptat, prin abateri de la normă, pe care, probabil, uzul le va impune.

Pe de altă parte, în ultima vreme, se constată o orientare în sens invers și anume a verbelor de conjugarea a III-a către cele de conjugarea a II-a, atunci când este vorba de plasarea accentului. La persoana a II-a plural a modurilor indicativ prezent, conjunctiv prezent și imperativ, verbele de conjugarea a III-a au accentul pe radical (*alegeți, credeți, culegeți, scrieți*), iar la cele de conjugarea a II-a accentul se plasează pe sufixul gramatical (*apăreți, dispăreți, prevedeți, scădeți*).

Schimbarea locului accentului este vizibilă atunci când verbele de conjugarea a III-a sunt urmate de formele enclitice ale pronumelor personale și reflexive. Așa s-a ajuns la pronunții **greșite** de tipul: *credeți-mă, alegeți-vă, culegeți-mi, scrieți-le* etc., în locul formelor corecte *credeți-mă, alegeți-vă, culegeți-mi, scrieți-le* etc.

Specialiștii în domeniul lingvisticii apreciază că procesul trecerii de la conjugarea a II-a la a III-a și invers s-a manifestat încă din latină și reprezintă o realitate a limbii române actuale.

Scanned with OKEN Scanner

3.2.2. Două verbe sinonime: *a vrea* și *a voi*

*Manifestanții **vreau** salarii mai mari?;*
***Vroiam** să pleci, **vroiam** și să rămâi?*

Când este vorba de erori de exprimare, unele verbe generează (și ele) destul de multe greșeli gramaticale în comunicarea orală sau în cea scrisă. Ne oprim, pentru început, la cele două verbe din exemple și la folosirea lor corectă. Pentru exprimarea unui act de voință, limba română folosește două verbe: *a vrea* și *a voi*. Formele primului verb (*a vrea*) au suferit în cursul flexiunii la **indicativul prezent** unele influențe din partea celui de-al doilea verb (*a voi*). Astfel, în locul formelor corecte (*vreau, vrei, vrea* etc.), influențate de cele ale lui *a voi* (*voiesc, voiești, voiește* etc.) au apărut **variantele hibride** cu păstrarea lui *-r-* (*vroiesc, vroiești, vroiește* etc.), forme **respinse** de limba literară. În schimb, forma de persoana a III-a plural a indicativului prezent (*ei vor*) a fost influențată de cea a auxiliarului morfologic pentru timpul viitor (*ei **vor** merge*), formă care a fost **acceptată** de limba literară. Rezultă că forma corectă a primului enunț este ***Manifestanții vor*** (nu *vreau*) ***salarii mai mari.*** Pe de altă parte, formele recomandate de *DOOM²/DOOM³* ale verbului *a voi* pentru timpul imperfect: *voiam, voiai, voia, voiam, voiați, voiau* au fost și ele influențate de cele ale verbului *a vrea: vream, vreai, vrea, vream, vreați, vreau* apărând, cu o frecvență foarte ridicată în vorbirea **neliterară curentă**, sub forma variantelor hibride cu *-r-*: *vroiam, vroiai, vroia, vroiam, vroiați, vroiau*, **variante nerecunoscute** de limba literară. Acestea pot fi întâlnite în exprimarea cotidiană, precum și în mediile de informare: *satele în care **vroiam** să ajungem; nu **vroia** să spună ce a pățit; despre asta **vroiam** să vorbim; pentru că noi **vroiam** să mergem...; dacă **vroiai** să te răcorești; **vroia** să fie fotografiată; treceți la ceea ce **vroiați** să ziceți; **vroia** să-l părăsească* etc. În consecință, trebuie evitate formele verbale cu *-r-*, iar în locul acestora se vor folosi formele **corecte**: *voiam, voiai, voia* etc.

3.2.3. Capcanele verbului *a trebui*

*Ne **trebuiesc** mai mulți bani?*

Conform *DEX-ului*, verbul *a trebui* este folosit în vorbirea curentă cu două sensuri mai importante: 1. (intranzitiv) *a avea nevoie* (*de ceva*), *a fi nevoie* (*de ceva*); 2. (impersonal și unipersonal): *e necesar să..., este obligatoriu să..., se cere* (*neapărat*) *să...*, sensuri de care se va ține seama atunci când se fac referiri la utilizarea corectă a acestuia în exprimarea scrisă sau orală. Acest verb cunoaște flexiune la toate timpurile modurilor personale (cu excepția imperativului), dar, fiind unipersonal, face referire numai la persoana a III-a, reprezentantă a unui subiect exprimat prin substantive nume de ființe, de lucruri, de materie etc. La indicativ prezent, forma **corectă** a verbului, utilizat cu primul sens notat în dicționar, este *trebuie* invariabilă, indiferent dacă partea de vorbire prin care se exprimă subiectul este la singular sau plural. De reținut este faptul că, în asemenea contexte, verbul este precedat obligatoriu de un pronume personal neaccentuat în cazul dativ (cu funcție de complement indirect) și urmat de un subiect gramatical uman sau nonuman: *Ne **trebuie** un specialist/niște specialiști/o îngrijitoare/trei*

Scanned with OKEN Scanner

candidate respectabile.; *Îmi/îți/îi/ne/vă/le* **trebuie** *un creion/niște stilouri/o îmbrăcăminte mai groasă/niște pulovere de lână/un tratament medical riguros* etc. Ca și alte verbe de conjugarea a IV-a, precum *a biciui, a birui, a destăinui, a se strădui* etc., verbul în discuție are și forme terminate în *-esc*, dar numai la conjunctiv prezent (*să trebuiască*) și la viitorul construit cu *o să... (o să trebuiască)*. Există în **vorbirea neîngrijită** formele personalizate *trebuiește* pentru singular: *Mie îmi* **trebuiește** *mai mult timp pentru a ajunge la destinație.* și, respectiv, *trebuiesc* pentru plural: *Ne* **trebuiesc** *mai mulți bani pentru finalizarea proiectului.*; *Toate acestea îmi* **trebuiesc** *foarte curând.*; *Am dat o circulară cu măsurile preventive ce* **trebuiesc** *luate în cazul apariției simptomelor de gripă.* (Antena 3, 20.01.2020, ora 8.00); *Vom stabili în ședința de guvern când și ce măsuri* **trebuiesc** *luate pentru descongestionarea penitenciarelor.* (Antena 3, 16 01. 2020, ora 17.00), toate izvorând din teama vorbitorilor de a nu cădea într-o nedorită greșeală de acord. Firește că astfel de forme sunt **respinse** de limba literară. Rezultă că forma verbală cuprinsă în titlu nu este corectă, iar formele ***trebuiește/trebuiesc*** au caracter regional, arhaic, neîngrijit și, prin urmare, ar trebui să fie folosite cu mai multă prudență. Cei care oscilează între cele două forme descrise mai sus pot să consulte, în momentele de nesiguranță, lucrările normative în vigoare: îndreptare sau dicționare.

La **celelalte timpuri** ale indicativului, verbul are forme diferite pentru singular, acordate, firește, cu subiectul gramatical. Prin urmare, vom spune corect: *Ne trebuia/Ne-a trebuit/Ne trebuise/Ne va trebui un specialist bine cotat în acest domeniu.*, dar *Ne trebuiau/Ne-au trebuit/Ne trebuiseră/Ne vor trebui niște specialiști bine cotați în acest domeniu* etc.

Ei ***va trebui*** *să mai aștepte o săptămână?*
sau *Ei* ***vor trebui*** *să mai aștepte o săptămână?*

În exemplul de mai sus, verbul *a trebui* este folosit ca semiauxiliar de modalitate, exprimând ideea de necesitate a realizării unei acțiuni: *e necesar să...., este obligatoriu să...., se cere (neapărat) să...* Folosit în contexte de acest fel, verbul *a trebui* are sens impersonal, fiind foarte bine sudat din punct de vedere gramatical și semantic cu verbul din dreapta lui. În această situație, el intră în relație nu cu un subiect gramatical de tipul ființă, obiect, lucru etc., ci cu o propoziție subordonată subiectivă, situată la dreapta sa: ***Trebuie/să ajungem mai devreme la cabană.*** Simțind că cele două verbe alăturate formează o unitate semantică/funcțională, vorbitorii plasează unele părți ale propoziției subordonate în fața acestui bloc verbal. Mai des plasat în fața lui *trebuie* este subiectul subordonatei: ***Eu*** *va trebui să accept situația dată.*; ***Tu*** *va trebui să o refuzi.*; ***Voi*** *va trebui să rămâneți încă o zi.* După cum se observă, prin situarea subiectului în fața verbului *a trebui*, apar niște vecinătăți neobișnuite pentru limba română: subiect de persoana I sau a II-a (singular sau plural), urmat de un verb la persoana a III-a singular. La aceste persoane, astfel de nepotriviri nu deranjează pe nimeni. În cazul unui subiect de persoana a III-a plural, deplasat în fața propoziției regente, păstrarea formei de singular a verbului devine supărătoare: *Toți muncitorii* ****trebuia*** *să participe la lucrările de consolidare a imobilului avariat.* În astfel de contexte, subiectul impune verbului ***a trebui*** formă de plural, cea de singular nemaifiind admisă de limba literară. Ca atare, enunțul din primul exemplu este

Scanned with OKEN Scanner

greșit. Vom spune/vom scrie corect ***Ei vor trebui să mai aștepte o săptămână.***; *Toate acestea* ***trebuiau*** *să poarte un nume.*; *Potecile, ca orice lucru în lumea asta,* ***vor trebui*** *să aibă, până la urmă, un capăt și un sfârșit.* (apud *GALR*, II, 2005, p. 776). Respingerea formelor de singular *Toți trebuia să.../a trebuit să.../va trebui să...* etc. are o explicație care izvorăște din teama vorbitorilor ca nu cumva să săvârșească regretabile dezacorduri gramaticale între predicat și subiect, fapt ce reprezintă una dintre cele mai grave greșeli de exprimare (vezi G. Gruiță, *Gramatică normativă*, 1999, p. 31). Simplificând lucrurile, putem concluziona că verbul impersonal ***a trebui***, folosit ca regent al unei propoziții subordonate subiective, apare **obligatoriu numai la persoana a III-a singular**, indiferent de numărul și persoana subiectului din propoziția subordonată, după cum ușor se poate constata și din exemplele: *Trebuia să fiu chemat mai devreme/ să fii chemat la interviu/să fie anunțat + în timp util/să fim mobilizați la toate activitățile* etc. Forma de plural a acestui verb se impune **numai** în cazul deplasării în propoziția principală (și regentă) a subiectului (la plural) din subordonată, așa cum s-a văzut în enunțurile anterioare.

Atunci când subiectul de persoana a III-a plural rămâne în cadrul subordonatei subiective, nu se mai justifică acceptarea formei de plural a verbului *a trebui*. Deci vom spune/vom scrie corect: ***A trebuit*** *să plece frații mei de acasă.*, nu ***Au trebuit*** *să plece frații mei de acasă.*

Comentariile sunt valabile și pentru verbele *a fi, a urma*, utilizate ca semiauxiliare, cu valoare impersonală. Acestea tind să fie folosite la persoanele I și a II-a cu forme acordate: ***eram*** *să cad;* ***erai*** *să te lovești; tu* ***urmai*** *să te întorci a doua zi; eu* ***eram*** *să alunec pe gheață; voi* ***erați*** *să fiți disponibilizați*. Astfel de exprimări sunt **respinse** însă de limba literară, fiind socotite **greșite**. O situație asemănătoare cu cele de mai sus este cea rezultată din construcții care cuprind verbe la diateza pasivă, ca în exemplele: ***Trebuia*** *ca soluțiile să fie anunțate la momentul potrivit.;* ***Trebuia*** *ca toți vinovații să fie pedepsiți conform legii.;* ***Va trebui*** *ca toate aceste legi să fie promulgate fără prea multă întârziere*. Acestea pot apărea cu o formă simplificată prin eliminarea auxiliarului *a fi*. În această situație, verbul ***a trebui*** se va acorda cu subiectul participiului pasiv, indiferent de topica acestuia: ***Trebuiau*** *anunțate soluțiile la momentul potrivit.;* ***Vor trebui*** *promulgate aceste legi fără prea multă întârziere./Aceste legi* ***vor trebui*** *promulgate fără prea multă întârziere.* Astfel de construcții verbale au căpătat o deosebită răspândire în limba actuală.

Exemple pot fi oricând descoperite în presa scrisă sau „vorbită": *O descoperire care* ***trebuie*** *remarcată...; Noul film regizat de X* ***trebuie*** *neapărat văzut și comentat*. În locul verbului *a trebui* tind să se utilizeze, ca centru al grupului, verbe precum: *a merita, a vrea, a cere* ca în exemplele: *Filmul* ***merită*** *văzut.; Acuzația* ***se vrea*** *dovedită cu probe indubitabile.; Cererile cetățenilor* ***se cer*** *păstrate în bună ordine.*

3.2.4. Imperativul verbelor *a zice, a face, a duce, a fi*

Observația formulată adesea în spațiul lingvistic actual că sunt numeroase verbe care generează destul de multe greșeli, inconsecvențe în exprimarea orală sau scrisă, se justifică cu asupra de măsură atunci când ne referim la verbele de mai sus. Acestea pun probleme vorbitorilor de limbă română în ceea ce privește formele corecte de imperativ, modul verbal care exprimă o poruncă sau un îndemn.

Scanned with OKEN Scanner

Fără a intra în detalii, precizăm că, în general, **imperativul afirmativ** nu presupune dificultăți în utilizare, **formele de singular** ale acestui mod fiind identice, de regulă, cu cele de persoana a II-a sau a III-a ale indicativului prezent, iar cele de **persoana a II-a plural** coincid **întotdeauna** cu prezentul indicativ la aceeași persoană. Să se compare: *(el, ea) joacă/doboară/pornește/suie/înghite/alege* cu *joacă/doboară/pornește/suie/înghite/alege (tu)!* sau *(tu) fugi/ieși/dispari/rămâi* cu *fugi/ieși/dispari/rămâi (tu)!*; *(voi) începeți/cântați/hotărâți!* cu *cântați/hotărâți/începeți (voi)!*. Unele **dificultăți** apar în legătură cu câteva verbe care au **forme speciale** la persoana a II-a singular a imperativului afirmativ. Este cazul verbelor *a zice, a face, a duce* (precum și al altora asemănătoare cu acestea: *a prezice, a conduce, a reduce, a desface, a preface*), care prezintă formele: *zi!, du!, fă!, prezi!, condu!, adu!* (sau *adă!*, **neliterar**), *redu!, desfă!, prefă! refă!*. Însoțit de forme neaccentuate ale pronumelor personale sau reflexive, imperativul impune postpunerea acestora și prezența accentului. Să se compare: *Te duci la bunici./Du-te la bunici!*; *Azi îți faci toate temele./Fă-ți toate temele azi!*; *Mâine îi aduci toți banii./Adu-i toți banii mâine!* etc.

Obs. Formele de imperativ afirmativ ale verbului neregulat *a fi* sunt identice cu cele ale conjunctivului prezent: *Fii bun! = Să fii bun!; Fiți sănătoși! = Să fiți sănătoși!*. Conform *DOOM*[2] și *DOOM*[3], verbele *a veni, a reveni, a preveni* au la imperativul afirmativ singular formele speciale *vino!, revino!, previno!*

O particularitate a limbii române o constituie faptul că formarea **imperativului negativ** este diferită la plural față de singular. **Persoana a II-a plural** se conformează regulii imperativului afirmativ, în sensul că formele verbale coincid cu cele ale indicativului prezent precedate de adverbul de mod *nu*: Să se compare: *nu avansați (voi)! = (voi) nu avansați; nu culegeți (voi)! = (voi) nu culegeți; nu fugiți (voi)! = (voi) nu fugiți; nu duceți (voi)! = (voi) nu duceți; nu ziceți (voi)! = (voi) nu ziceți; nu faceți (voi)! = (voi) nu faceți*. Formele de **persoana a II-a singular** sunt totdeauna identice cu **infinitivul prezent** precedat de adverbul ***nu***: *a intra < nu intra (tu)!; a bea < nu bea (tu)!; a culege < nu culege (tu)!; a citi < nu citi (tu)!; a coborî < nu coborî (tu)*. Așadar cele patru verbe menționate au la imperativul negativ următoarele **forme corecte:** *nu zice!, nu te duce!, nu aduce!, nu face!, nu fi!*.

Deși normele stabilite de *DOOM*[2]/*DOOM*[3] sunt foarte clare, se observă, la foarte mulți vorbitori, o tendință de uniformizare a flexiunii imperativului celor patru verbe neregulate care sunt întrebuințate în structuri în care negația însoțește forma de imperativ afirmativ: *Nu te **du** departe de casă!; Nu **zi** hop până nu sari șanțul!; Nu **fii** obraznic!* (față de forma literară *Nu fi obraznic!*); *Nu **fă** pe nebunul!*. Cei care zic *Nu făcea pe nebunul!* au schimbat probabil și infinitivul lui *a face* în *a făcea*, ceea ce este, de asemenea, o greșeală.

Scanned with OKEN Scanner

3.2.5. Folosirea corectă a verbelor *a preceda* și *a continua*

*Alegerile locale le **preced** pe cele parlamentare?*
sau *Alegerile locale le **precedă** pe cele parlamentare?*

Nesiguranța vorbitorilor în legătură cu folosirea celor două forme verbale din exemple este parțial justificată prin faptul că verbul în discuție a oscilat între conjugarea I (*a preceda*) și conjugarea a III-a (*a precede*), iar procesul de adaptare nu este încheiat nici astăzi. Pentru infinitivul prezent și formele compuse cu acesta, lucrările normative în vigoare (*DOOM*[3]) recomandă utilizarea primei forme verbale: *a preceda, va preceda, ar preceda* etc. La indicativul prezent, lucrurile sunt ceva mai complicate. Cei care folosesc varianta *(ei) precedă* urmează întocmai modelul flexionar al verbului *a cânta* care prezintă forme identice la persoanele a III-a singular și plural: *(el) precedă/(ei) precedă*, ca și *(el) cântă/(ei) cântă*. Cei care preferă, la același timp, varianta *(ei) preced* se gândesc, probabil, că verbul prezintă similitudine formală cu verbul *a purcede* (de conjugarea a III-a). Să se compare: *(el precede)/(ei) preced*, ca și *(el purcede)/(ei) purced*. Ca frecvență, trebuie să recunoaștem că cei mai mulți vorbitori utilizează mai curând formele *(el/ea) precede, (ei/ele preced)*, ignorând **varianta recomandată** *(el/ei) precedă*. Dacă la persoana a III-a a indicativului prezent limba literară a impus forma lui *a preceda*, la conjunctivul prezent forma flexionară a acestuia *(el/ei) să precede* nu mai este admisă, așa încât normele ortografice stabilesc că, pentru acest mod, forma corectă este cea a lui *a precede: (el/ei) să preceadă*. Este o situație relativ ciudată când un verb cunoaște două tipuri de flexiune, după conjugarea căreia îi aparține. Poate că, în viitor, uzul va impune formele lui *a precede* și la indicativ, nu numai la conjunctiv. Deocamdată, corect este să spunem *Alegerile locale le **precedă** pe cele parlamentare.*, evitând formulările de tipul *Examenul de capacitate **precede** pe cel de bacalaureat.* sau *Examenele de capacitate **preced** pe cele de bacalaureat.* Comentariile de mai sus sunt valabile și pentru verbul *a succeda*, care se află exact în aceeași situație. În consecință, vom spune corect *evenimentul/evenimentele care **se succedă** cu mare repeziciune*, nu *evenimentul care **se succede***, nici *evenimentele care **se succed***.

*Eu **continuu** să sper?* sau *Eu **continui** să sper?;*
*El **să continuie...?*** sau *El **să continue...?***

Deși structura fonetică a verbului *a continua* este similară cu cea a verbelor de conjugarea I terminate la infinitiv în hiatul *u-a: accentua, atenua, dezavua, dilua, diminua, efectua, eșua, evacua, evolua, extenua, fluctua, insinua, perpetua, situa, statua, tatua* etc., acesta are la indicativul prezent o flexiune total diferită față de ele. Să se compare: *tu atenuezi/tu continui, el diluează/el continuă* etc. Forma flexionară pentru persoana I singular *eu continuu* urmează modelul flexionar al verbului *a afla*: *eu aflu/eu continuu* și a fost socotită corectă de ediția veche a *DOOM-ului* (1989), dar de-a lungul timpului aceasta nu a fost asimilată corect de către majoritatea vorbitorilor, aceștia preferând să folosească forma *eu continui*. Așa se explică, probabil, decizia luată de autorii celor două ediții ale *Dicționarului* (*DOOM*[2]/*DOOM*[3]) care consemnează ca **singură formă acceptată**, *eu continui*, omonimă cu cea de persoana a II-a

Scanned with OKEN Scanner

tu continui (după tiparul *eu apropii/tu apropii*). Deci, la indicativ prezent, verbul *a continua* se conjugă astfel: *eu continui, tu continui, el/ea continuă, noi continuăm, voi continuați, ei/ele continuă*. Menționăm că la **modul conjunctiv**, timpul prezent, la persoana a III- singular și plural forma verbală corectă este *el, ea/ei, ele să continue*, cu hiatul *u-e*, nu cu *u-ïe*, ca în cazul verbelor *să contribuie, să constituie*.

Obs. Se scrie și se pronunță cu hiatul *u-u* adjectivul *continuu* care, evident, se va acorda, ca orice adjectiv variabil, în gen și număr, cu substantivul pe care îl determină: (curent) *continuu*, (deplasare) *continuă*, (curenți) *continui*, (deplasări) *continue*. Pe de altă parte, conform *DOOM²/DOOM³*, *în continuu* (scris în două cuvinte) și *încontinuu* (scris într-un cuvânt) sunt ambele corecte, dar cu valori morfologice diferite. *În continuu* este o structură formată din prepoziție și adjectiv și poate să apară în contexte precum: *Am constatat că el este* ***în continuu*** *progres*. *Încontinuu* are valoare adverbială (determină un verb), ca în exemplul: *Muncește* ***încontinuu***.

3.2.6. Folosirea corectă a verbului *a crea*

Trebuie să ***creem...?***
sau *Trebuie* ***să creăm*** *toate condițiile favorabile?*

Verbul *a crea*, deși se termină în *-ea*, nu este de conjugarea a II-a, ci de conjugarea I. Sufixul infinitival este *-a*, iar rădăcina este *cre-*. Mulți vorbitori întâmpină dificultăți în folosirea lui corectă la indicativul prezent sau la conjunctivul prezent. Cea mai simplă soluție de a evita erorile ortografice este să-l conjugăm după modelul verbului *a lucra*. Oriunde *a lucra* se conjugă cu un ***e***, *a crea* se conjugă cu doi de *e*: *eu lucrez/eu creez, tu lucrezi/tu creezi, el lucrează/el creează* (nu **creză*); *eu să lucrez/eu să creez, tu să lucrezi/tu să creezi, el să lucreze/el să creeze*. Același paralelism trebuie respectat și la numărul plural: *noi lucrăm/noi creăm* (nu**noi creem*), *voi lucrați/voi creați* (*nu *creeați*), *ei lucrează/ei creează*. Așadar, dintre cele două variante date mai sus, corectă este cea de-a doua. Asemănător cu verbul *a crea* flexionează și verbele *a agrea, a se recrea, a procrea*.

Modelul flexionar al verbului ***a lucra*** este urmat și de unele verbe de conjugarea I cu radicalul terminat în vocala ***-u-***, deși regula ortografică precizează că la începutul unei silabe care urmează după o vocală, alta decât ***i***, se pronunță și se scrie diftongul ***ïa***. Cele mai multe verbe aflate în această situație sunt neologisme: *accentua, aciua, atenua, dezavua, dilua, diminua, efectua, eșua, evacua, evalua, evolua, extenua, fluctua, insinua, perpetua, situa, statua, tatua*. Deci sunt corecte formele *accentuez, evacuez*, prin analogie cu *lucrez*; *evacuează, perpetuează*, prin analogie cu *lucrează*; *evacuam, insinuam*, ca și *lucram*. Câteva cuvinte din fondul lexical vechi urmează același tratament flexionar: *aciuează, înșeuează, aciuam, înșeuam*. În schimb, verbele *a întemeia, a remaia, a tămâia* respectă regula amintită mai sus; de aceea, formele flexionare ale acestora: *întemeiază, remaiază, tămâiază; întemeiam, remaiam, tămâiam* se scriu cu ***ia***, nu cu ***ea***.

Scanned with OKEN Scanner

Obs. Verbul *a recrea* poate fi utilizat, conform *DEX-ului*, cu două sensuri: 1. refl. *a (se) destinde, a (se) odihni, a (se) relaxa* (după un efort susținut), *a (se) înviora, a (se) distra*, de la care s-a obținut prin derivare substantivul *recreere*; 2. *A crea din nou*, cu derivatul *recreare*.

3.2.7. *În ceea ce privește?* sau *În ceea ce privesc?*

***În ceea ce privesc** condițiile de cazare nu avem nimic a le reproșa?*
*sau **În ceea ce privește** condițiile de cazare nu avem nimic a le reproșa?*

Formularea corectă este a doua: *În ceea ce privește condițiile...* Cei care folosesc pluralul în construcția *în ceea ce privește* interpretează greșit substantivul *condițiile* (și oricare alt nominal aflat în poziția aceasta) ca fiind subiectul unei discutabile subordonate circumstanțiale de relație și fac acordul cu „predicatul" acesteia (vezi, Th. Hristea, *Sinteze...*, p. 373). În realitate, substantivul menționat (*condițiile*) este un complement direct, fapt ce se poate demonstra ușor prin înlocuirea acestui complement direct al lucrului cu un complement direct al persoanei, care este dublu marcat, prin prepoziția *pe* și prin anticiparea lui sub forma neaccentuată a pronumelui personal în acuzativ: *În ceea ce **ne** privește, putem declara că...* Aceeași interpretare sintactică și aceeași soluție de acord se aplică, bineînțeles, și în cazul sintagmei cu pronume relativ simplu fără *ceea* (*În ce privește rezultatele excepționale obținute,...*) sau când în locul lui *ceea ce* apare pronumele relativ *cât*: *Cât privește rezultatele excepționale obținute,...* Pentru eliminarea oricărui dubiu în privința acordului, putem evita construcția menționată, folosind locuțiunile prepoziționale care introduc un complement circumstanțial de relație: *în privința*, *cu privire la...* (care exprimă aceeași idee). În acest fel simplificăm enunțul și scăpăm și de predicatul *privește*, care ridică probleme de acord.

Lingvistul clujean Gligor Gruiță consideră drept cauză a acestui dezacord faptul că vorbitorilor li se pare atipică vecinătatea singular-plural a sintagmei *privește investițiile*, care în sine „dă impresia unui dezacord, în ciuda perfectei sale gramaticalități" și, astfel, se încearcă evitarea acestui aparent dezacord. (vezi G. Gruiță, *Acordul în limba română*, 1981., p. 48)

Obs. Acordul greșit poate fi explicat și prin faptul că pronumele relativ compus *ceea ce* are, de obicei, un sens general, nesigur. Având o formă invariabilă, cunoaște prea puține opoziții, și acestea prea puțin evidente. De asemenea, îndeplinește un dublu rol: conector frastic („leagă" o propoziție subordonată de regenta ei) și funcție sintactică (în aceste cazuri, de subiect). Mai mult chiar, în funcția de subiect, acest pronume relativ (ca și multe altele) este adesea precedat, ca și aici, de prepoziții specifice acuzativului, devenind astfel **un subiect atipic, în cazul acuzativ**, drept care e normal să inducă în eroare vorbitorul în privința acordului gramatical din structura *în ceea ce privește investițiile*, unde un non-lingvist interpretează, în mod greșit, substantivul *investițiile* ca fiind subiectul comunicării.

Scanned with OKEN Scanner

3.2.8. *Nu se merită să?* și *Nu se există să?*

***Nu se merită să** mai faci rate la bănci?;*
***Nu se există să** nu fie frig în ianuarie?*

Există în limba română o clasă destul de bogată de verbe personale *(zice, aude, știe, spune, anunță* etc.) tranzitive cu flexiune completă la cele trei persoane, care sunt supuse unui proces de impersonalizare prin trecerea la diateza reflexiv-pasivă (*se zice, se aude, se știe, se spune, se anunță* etc.), ajungând astfel să fie folosite cu o singură formă (de persoana a III-a singular). Marca formală a acestei impersonalizări este, în primul rând, pronumele reflexiv *se*. Verbul *a merita*, utilizat, de regulă tranzitiv (*Ion merită premiul cel mare.*), cunoaște și o formă impersonală nemarcată formal prin *se*. Să se compare: *Acest premiu îl meriți cu prisosință.* cu *Merită să primești acest premiu pentru eforturile depuse*. Neavând percepția clară a celui de-al doilea sens al lui *a merita* (*a fi convenabil, a fi rentabil*) unii vorbitori aplică procedeul impersonalizării prin *se* ca la verbele *se zice, se crede* etc., ajungându-se astfel la o formă redundantă, pleonastică și, prin urmare, nerecomandabilă. Un statut similar îl are și verbul *a renta*, care, ca verb impersonal, este sinonim cu *a merita*. În consecință, este greșită și această exprimare: *Nu se mai rentează să mai faci împrumuturi la bănci.* Corect vom spune/vom scrie *Nu rentează să...* . Ocazional întâlnim și formulări neadecvate de tipul: *Nu se există să nu fie frig în ianuarie.*, care nu conferă un statut prea elevat exprimării.

3.2.9. *Recunoaște-ți* greșelile? sau *Recunoașteți* greșelile?

Formele neaccentuate ale pronumelui personal/reflexiv situate **după** verbe la **modul imperativ** (varianta afirmativă) se rostesc **totdeauna** împreună cu verbele, iar în scris **se separă** prin cratimă de acestea, fără a reprezenta o dificultate majoră nici chiar pentru cei mai puțin inițiați, deoarece nu dau naștere la confuzii cu alte cuvinte: *prinde-mă, susține-le, strânge-ne* etc. Totuși o dificultate reală o prezintă construcțiile **omofonice** cu pronumele ***-ți*** care însoțește verbe de conjugarea a III-a de tipul: *a alege, a culege, a drege, a începe, a închide, a pune,* ***a recunoaște****, a scrie, a strânge, a trece* etc. la **persoana a II-a singular** a imperativului afirmativ. În acest caz folosirea cratimei este obligatorie: *alege-ți, culege-ți, drege-ți, începe-ți, închide-ți, pune-ți, strânge-ți* etc. Se observă ușor că, în situația acestor verbe, persoana și numărul pronumelui ***-ți*** sunt identice cu ***persoana* și *numărul pronumelui*** cu funcție de ***subiect (tu).*** Cu alte cuvinte, pronumele ***-ți*** și verbul la imperativ pe care îl însoțește sunt la **aceeași persoană și la același număr**, putând fi substituit cu adjectivul posesiv *ta* (sg.)/*tale* (pl.), care ar putea fi folosit după substantivul cu funcția de complement direct: *recunoaște greșeala ta/recunoaște greșelile tale*. Constatarea acestui lucru poate servi ca **mijloc de verificare** pentru **evitarea greșelii** de a scrie pe ***-ți*** legat de **verbul la persoana a II-a singular** (prima întrebare din exemplu) sau de **a separa** prin cratimă terminația ***-ți*** a verbelor **la persoana a II-a plural** (a doua întrebare de mai sus). În concluzie, ori de câte ori subiectul construcției verbale este de persoana a II-a singular (***tu***), însoțit sau nu de substantive în vocativ de tipul *domnule, prietene, cetățene* etc., pronumele ***-ți*** se va separa prin cratimă; când însă ne referim la un subiect de **persoana a II-a**

Scanned with OKEN Scanner

plural (*voi*), urmat sau precedat de vocative precum *domnilor, fraților, ți* este parte (desinență) a verbului, iar folosirea liniuței de unire, în acest caz, reprezintă o gravă greșeală de ortografie.

3.2.10. Forme corecte de viitor

*Flori de tei deasupra noastră/**Or să cadă** rânduri-rânduri?*
sau *Flori de tei deasupra noastră/**O să cadă** rânduri-rânduri?*

Viitorul este exprimat în limba română actuală prin mai multe forme. O formă se realizează cu auxiliarul ***a vrea*** + infinitivul (*voi merge, vei merge* etc.); paralel cu aceste forme de viitor se întrebuințează o serie de forme care se deosebesc numai prin structura fonică a elementului variabil (*oi spune, ăi/îi spune, a spune; om spune, ăți spune, or spune*). Foarte frecvent în limba actuală se utilizează și un viitor denumit, în mod greșit, „viitorul popular", având în vedere preponderența lui în limba literară actuală. Viitorul de acest tip cunoaște două realizări: a. un element variabil identic cu indicativul prezent al verbului *a avea* + forma de conjunctiv prezent (*am să încerc, ai să încerci, are să revină* etc.); b. un element invariabil *o* + forma de conjunctiv prezent (*o să încerc, o să încerci, o să pornim* etc.). Dacă la celelalte persoane, categoriile de număr și persoană sunt exprimate numai prin secvența care conține radicalul verbal (*o **să cad**, o **să cădem**, o **să cădeți***), la persoana a III-a plural acestea tind să se manifeste și prin forma invariabilă elementului mobil, apărând astfel în comunicare forme **nerecomandabile** cu *or* de tipul: *(ei) or să cadă, or să se hotărască* ș.a. Vorbitorii care utilizează formele cu ***or*** sunt, în general, oameni preocupați de corectitudinea exprimării lor și care, de teama unui dezacord, operează o diferențiere singular/plural (*El o să meargă.*; *Ei or să meargă.*). Formularea admisă de *DOOM²/DOOM³* este cea care îl conține pe *o* invariabil. Așadar, varianta corectă din exemplu este cea de-a doua: *flori de tei... o să cadă...* Toate tipurile de viitor sunt corecte, literare, cu precizarea că există totuși o specializare stilistică, de care trebuie să ținem seama.

Tipul de viitor construit cu infinitivul (*voi merge, vom decide* ș.a.) caracterizează exprimarea scrisă, mai ales pentru stilurile științific și administrativ. Viitorul format cu conjunctivul reprezintă varianta literară pentru celelalte registre stilistice, atribuind o anumită naturalețe exprimării.

3.2.11. *Îmi cer scuze?* sau *Vă cer scuze?*

***Cer scuze** pentru întârziere;*
***Îmi cer scuze** pentru întârziere?;*
***Vă cer scuze** pentru întârziere?*

Expresiile *a cere scuze, a cere iertare, a cere voie* pot fi folosite în această formă, cu verbul la diateza activă neînsoțit de nicio determinare pronominală. Când afirmăm: ***Cer scuze** pentru întârziere.*, nu se precizează persoana față de care se formulează cererea (rugămintea) respectivă și nici nu se subliniază implicarea persoanei care o formulează. Atunci când se simte nevoia de a se evidenția persoana căreia îi este adresată solicitarea noastră, putem apela fie

Scanned with OKEN Scanner

la construcția cu un dativ: *a-i cere voie/scuze/iertare cuiva*, fie la construcția prepoziționlă *a cere scuze/iertare/voie de la cineva*: ***Vă cer scuze** pentru întârziere.; Condamnații **îi cereau iertare** pentru faptele săvârșite.; **Îi cer scuze** profesorului pentru absența mea de la ședință.; **Cer voie** de la profesor pentru participare la concursul organizat* etc. Dacă se simte nevoia de a se sublinia implicarea persoanei care este interesată de satisfacerea cererii respective, atunci se va folosi construcția cu pronume reflexiv în dativ pe lângă verbele în discuție: *a-și cere iertare/scuze/voie*. Deci: ***Îmi cer scuze** pentru greșeala făcută.; Condamnații **își cereau iertare** pentru faptele săvârșite* etc. **Corecte sunt toate variantele prezentate în exemple.** Obiecțiile față de una sau alta dintre construcțiile *îmi cer iertare* și *vă cer scuze* ale unor vorbitori, atenți până la pedanterie la exprimarea politicoasă, se referă la riscul unor omonimii sau polisemii, rezultate din diversele valori ale pronumelui în dativ, fie că e personal, fie că este reflexiv, care se gândesc, probabil, că în cazul *îmi cer scuze*, „destinatarul" scuzelor ar fi propria persoană, iar în cazul celei de-a doua formule, *vă cer scuze*, „interlocutorul" ar fi acela care ar avea obligația să prezinte scuzele de rigoare.

Pentru evitarea oricăror confuzii (nejustificate), aceștia pot înlocui construcțiile amintite cu altele similare, având în structură substantivul *iertare (Îmi cer iertare pentru...; Vă cer iertare pentru...)* sau se pot orienta spre verbele *a scuza/a ierta (Vă rog să mă scuzați pentru...; Vă rog să mă iertați...)* sau pot utiliza formula mai dezvoltată și mai protocolară: *Vă rog să primiți scuzele mele pentru...* (vezi și Mioara Avram, *Probleme ale exprimării corecte*, 1987, p. 267)

Scanned with OKEN Scanner

3.3. Părți de vorbire neflexibile

3.3.1. Adverbul

Greșeli de topică în folosirea unor semiadverbe

*Nu **mai** îmi convin noile decizii guvernamentale?;*
*L.O. **cam** s-a grăbit în luarea unor hotărâri importante?*

În limba română, adverbele reprezintă o clasă lexicală foarte bogată, care cuprinde: **adverbele propriu-zise** (*astăzi, sus, bine, frecvent* etc.) care au sens bine precizat și **nu au topică fixă** față de regent: *vin **mâine/mâine** vin; merge **repede/repede** merge; **acolo** m-am născut/m-am născut **acolo*** etc. și **semiadverbele** (structuri lexicale cu un corp fonetic monosilabic, care nuanțează caracteristicile unei acțiuni, ale unei stări sau ale unei însușiri): ***mai, cam, prea, tot, și, nici*** etc. Ca determinante ale unui verb, acestea **au topică fixă**, stând **numai** înaintea verbului și sunt singurele care se pot intercala în structura formelor verbale compuse din auxiliar și verbul de conjugat (*A **și** venit pe la noi.; Ar **tot** dormi ceasuri întregi.; S-ar **cam** grăbi să ajungă la destinație până la lăsarea serii.; Dacă n-ar fi, nu s-ar **mai** povesti.; S-a **prea** lăudat cu realizările sale.*), precum și în îmbinările alcătuite din negația adverbială *nu* și verb (*Nu **prea** răspunde.*) sau în cazul pronumelor personale și reflexive neaccentuate + verb (*Mă **cam** deranjează vecinii de bloc.; Se **cam** încurcă la lecție.*). Se observă însă, în ultima vreme, încălcarea acestor norme ale limbii literare referitoare la topică, în special în exprimarea orală (mai ales la vorbitorii din sudul țării), dar uneori și în presa scrisă. Cele mai frecvente erori sunt cele referitoare la întrebuințarea greșită a semiadverbului *mai*, ca în exemplele: ***Mai** a răspuns mereu.; Nu **mai** mă împac.; Nu **mai** îmi place.; **Mai** mi-au trebuit niște bani.; Nu **mai** mă dor oasele, nu **mai** îmi pocnesc genunchii.*, în care ar fi fost corect ca ***mai*** să ocupe poziția cea mai apropiată de verb: *A **mai** răspuns mereu.; Nu mă **mai** împac.; Nu îmi **mai** place.; Mi-au **mai** trebuit niște bani.; Nu mă **mai** dor oasele, nu îmi **mai** pocnesc genunchii.* Însă e bine de știut că, atunci când o formă verbală conține două auxiliare (sau morfemul *să* și un auxiliar, în cazul conjunctivului/optativului perfect), corectă este intercalarea lui *mai* între primele două componente: *aș **mai** fi rămas, să **mai** fi cerut, o **mai** fi existat, aș **mai** fi vrut* etc. Firește, neglijarea normelor referitoare la ordinea cuvintelor într-o structură sugerează o exprimare neîngrijită și chiar condamnabilă în cazul oamenilor cu pretenții ridicate de pregătire.

Obs. Semiadverbul ***mai*** poate fi plasat la începutul enunțurilor pentru a exprima: **continuitatea** (*Mai așteaptă câteva minute, poate va sosi și doctorul.*), **adaosul** (*Mai am de împărțit câteva cadouri pentru cei mici.*), **aproximarea** (*Mai încolo, pe dreapta, este stația de tramvai.*) sau **incertitudinea** (*Mai nu vrea și mai se lasă așteptată.*). Folosit ca marcă a comparativului de superioritate, adverbul *mai* trebuie folosit în fața fiecărui adjectiv dintr-o enumerare, ca în exemplul: *În timpul vacanței, se vor organiza jocuri mult **mai** dinamice și **mai** distractive.* Absența acestui adverb dinaintea celui de-al doilea termen duce la înțelegerea greșită a conținutului enunțului și anume că numai primul adjectiv este la comparativ, celălalt fiind la gradul pozitiv. Așadar vom spune corect: *Oameni **mai** sănătoși, **mai** voioși și **mai** voinici.*

Scanned with OKEN Scanner

În ceea ce privește semiadverbul ***cam***, trebuie spus că poate fi plasat în poziție inițială sau mediană în cadrul enunțurilor. În poziție inițială, acesta apare destul de des în enunțuri din care lipsește verbul, cum ar fi: ***Cam*** *proastă vestea adusă despre cei plecați.* sau ***Cam*** *ciudat raționamentul folosit în argumentația ta.* Determinând un verb, acest semiadverb trebuie plasat în vecinătatea acestuia, așa cum s-a prevăzut în cazul lui *mai*. Cu alte cuvinte, este greșit să spunem/să scriem: *Se înnoptează curând, deci* ***cam*** *m-aș duce acasă.*, ci *M-aș* ***cam*** *duce acasă, deoarece se face târziu.* La fel, vom avea grijă să evităm enunțurile de tipul *Ion* ***cam*** *s-a săturat de necazurile pe care le are la serviciu.* și să spunem *Ion s-a* ***cam*** *săturat de necazurile pe care le are la serviciu.*

Semiadverbul *tot* (a nu se confunda cu adjectivul pronominal *tot* din enunțuri precum ***Tot*** *focul inimii sale s-a topit foarte repede.*) poate fi plasat **oriunde** în propoziție: la început, în centru sau la final. În funcție de amplasamentul în cadrul enunțului, dobândește sensuri noi. Iată, pentru exemplificare, două enunțuri care se deosebesc unul de celălalt doar prin poziția semiadverbului ***tot:*** *G.D.* ***tot*** *o să mărturisească cele întâmplate.* **(cu sensul de „până la urmă, oricât ar fi de încăpățânat sau de reticent, tot o să-și dea drumul la gură, tot o să vorbească”).** *Când va începe, o să* ***tot*** *spună ce are pe suflet.* **(cu sensul de „o să vorbească și n-o să-l mai poți opri, o să fie greu de stăvilit”).**

Folosirea improprie a unor adverbe

doar și *numai* vs *decât*

Cuvintele *decât, doar, numai* sunt adverbe de mod care au multiple semnificații precizate în *DEX*. Deși se pare că au un sens comun, anume acela de restricție, de exclusivitate, totuși utilizarea lor în comunicarea orală sau scrisă nu este întâmplătoare. Conform normelor limbii literare, sinonimele *doar* și *numai* (cu sensuri restrictive) se folosesc numai **în enunțuri afirmative:** *Am* ***doar/numai*** *o dorință.; Am văzut* ***doar/numai*** *trei filme semnate de același regizor.; Mihai a rămas la bunici* **doar/*numai*** *o săptămână. Sportiva a alergat* ***doar/numai*** *doi kilometri și apoi a abandonat.*

Obs. Aceste două adverbe pot fi folosite și în enunțuri negative, dar în această situație sensul lor se schimbă, nemaiavând sens restrictiv, ci **cumulativ**: enunțul *Nu mănâncă* ***doar/numai*** *carne.* înseamnă că *Mănâncă și altceva în afară de carne.*

Conform acelorași norme, adverbul ***decât*** se utilizează doar în propoziții cu **forma negativă** a verbului: *Trenul* ***nu*** *a întârziat* ***decât*** *cinci minute.; Pentru acest proiect* ***nu*** *au fost selectați* ***decât*** *cinci muncitori.; Minerii* ***nu*** *au stat în grevă* ***decât*** *trei zile.; Tudor* ***nu*** *a citit în vacanță* ***decât*** *două cărți.;* ***Nu*** *a învățat suficient și, de aceea,* ***nu*** *a promovat* ***decât*** *patru din cele șapte examene.* Deși aceste reguli sunt foarte clare, mulți vorbitori nu respectă această distribuție proprie limbii literare, folosindu-l, probabil din deprinderi regionale, pe ***decât*** în construcții care impun utilizarea lui ***doar/numai:*** *Mihai a rămas la bunici* ***decât*** *o săptămână.; Tudor a citit* ***decât*** *două cărți în vacanță.; Parlamentul a adoptat* ***decât*** *două legi importante în această*

Scanned with OKEN Scanner

sesiune.; Trenul a întârziat ***decât*** *cinci minute.* Numărul celor care comit această eroare crește de la o zi la alta. La un moment dat, greșeala poate să devină normă și poate vom fi siliți s-o aplicăm. Până atunci însă, mai precizăm încă o dată faptul că ***doar*** și ***numai*** **se folosesc în enunțurile afirmative, iar *decât* în enunțurile negative.**

Obs. Afirmația anterioară în legătură cu semiadverbul *decât* trebuie nuanțată într-o oarecare măsură. Există *enunțuri cu subînțeles negativ*, dar cu *formă afirmativă*, în care folosirea lui ***decât* este corectă.** În aceste cazuri, ***decât* apare la începutul enunțului și poate fi înlocuit prin *în loc să*** ca în exemplele: ***Decât** să stau acasă și să mă uit la televizor, prefer să mă plimb cu prietenii.; **Decât** să citesc cartea, mai bine văd filmul.; **Decât** să vă bateți gura de pomană, mai bine puneți mâna și faceți ceva concret.* Enunțurile echivalente, și marcate negativ, ar fi următoarele: *Nu vreau să stau acasă și să mă uit la televizor, prefer să mă plimb cu prieteni. N-am chef să citesc cartea, mai bine văd filmul.; N-are rost să vă bateți gura de pomană, mai bine puneți mâna și faceți ceva concret.* O situație asemănătoare întâlnim în expresiile mai puțin academice din categoria *Decât să moară mama, mai bine să moară mă-sa.* Și aici întâlnim un *subînțeles negativ*, iar enunțul echivalent și marcat negativ este: *Nu vreau să moară mama, mai bine să moară mă-sa.* Același lucru este valabil și pentru enunțul *Decât codaș la oraș, mai bine în satul tău fruntaș*, al cărui echivalent marcat negativ este *Nu vreau să fiu codaș la oraș, prefer să rămân în satul meu fruntaș.*

maxim vs *maximum/minim* vs *minimum*

Deși formal par similare, având semnificații asemănătoare, cuvintele *maxim/maximum* și perechile *minim/minimum* nu sunt substituibile și, în consecință, nu pot fi folosite unul în locul altuia într-un enunț. Fiecare dintre acestea are reguli specifice de întrebuințare. Forma corectă a acestor cuvinte depinde de statutul de **adjectiv**, de **adverb** sau chiar de **substantiv**, pe care îl au în propoziții sau în fraze. Cu valoare de **adjectiv** se folosesc **numai** formele *maxim/minim*, însoțind un substantiv cu care se acordă, ca orice adjectiv, în gen, număr și caz. Sensurile lor, conform *DEX*, sunt: ***maxim** – în gradul cel mai înalt, care are cea mai mare dimensiune, durată, intensitate* etc.*; foarte mare*, iar ***minim** – care are dimensiunile, durata, intensitatea, valoarea cea mai mică; foarte mic, neglijabil, neînsemnat.* Așadar, corect putem zice și scrie: *interesul **maxim** al societății civile, nivelul **maxim** al majorărilor salariale, valoarea **maximă** a temperaturilor, rezultate **maxime** în agricultură*, respectiv, *nivelul **minim** al apei, valoarea **minimă** a câștigurilor, randamente **minime** la unii muncitori, parametrii **minimi** constatați* etc.

Cu **valoare substantivală**, cuvintele analizate sunt prezentate în *DOOM*[2] și *DOOM*[3] sub două forme: ***maxim/minim***, respectiv, ***maximum/minimum***, formele articulate fiind ***maximul/minimul***; ***maximumul/minimumul***: *Maximul/**minimul** istoric al monedei naționale a fost atins astăzi.; Mulți angajați sunt plătiți cu **minimul** pe economie.; Un **maxim/un minim** de efort ar fi necesar, pentru rezolvarea acestei probleme* etc. De reținut că formele substantivale articulate hotărât ***maximumul/minimumul*** sunt foarte rar utilizate atât în scris, cât și, mai ales, în exprimarea orală, probabil din cauza lungimii, dar și a aglomerării consonantice a acestora.

Cu valoare de adverb este folosită numai forma invariabilă ***maximum***, sinonimă cu cea substantivală menționată anterior și care apare pe lângă un verb (mai rar): *m-am enervat*

Scanned with OKEN Scanner

maximum, suferă maximum sau pe lângă un numeral (foarte frecvent): *La prima vedere, individul părea să aibă maximum treizeci de ani. El bea maximum două căni de ceai pe zi.; Are voie să vorbească maximum cinci minute.; Prietenii noștri au plecat cu maximum trei ore înaintea noastră la mare.* Această regulă se aplică și pentru ***minimum:*** *Teza ce se va prezenta va avea minimum trei pagini.; Pentru o viață sănătoasă, trebuie să bem minimum doi litri de apă.; În fiecare dimineață, Andrei aleargă minimum trei kilometri.; Dan trebuie să împrumute minimum zece mii de euro ca să-și termine casa.* Precizăm faptul că substantivele ***maximum/minimum*** intră în componența locuțiunilor adverbiale ***la maximum/la minimum***, ca în exemplele: *Șansele să obținem contractul au scăzut **la minimum**.; Zilele de concediu sunt pe sfârșite, așa că trebuie să profităm de ele **la maximum**.* Deși regulile stabilite mai sus sunt foarte clare, sunt mulți vorbitori care le ignoră, din neștiință sau din grabă, folosind, în mod absolut greșit, formele ***maxim/minim*** în construcții care impun utilizarea adverbelor ***maximum/minimum*** ca în exemplele: *În **maxim** cinci luni, firma lui va intra în insolvență.; G.D. va rămâne în arest **maxim** șase luni.; La alegerile locale primarii se vor mobiliza **maxim**.* Aceeași greșeală se constată și în cazul locuțiunilor adverbiale ***la maximum/la minimum*** ca în situațiile următoare: *Am trăit **la maxim** toate clipele vieții.; Ploile abundente solicită **la maxim** canalizarea orașului.; Nivelul de alertă a fost ridicat **la maxim** în toate țările europene.; Negustorii recunosc faptul că au redus **la minim** prețul produselor.; Șoferul avea în cască muzica dată **la maxim**.; Televizorul era dat **la maxim/la minim*** etc.

Ca sau *Ca și...?*

În *DEX* sunt mai multe sensuri ale adverbului ***ca***. Cu valoare comparativă, înseamnă *la fel cu, cum (e), după cum (e)* și poate fi utilizat singur la exprimarea celui de-al doilea termen al unei comparații de egalitate: *E tot atât de isteț **ca** fratele său.; O carte **ca** cea din raftul de sus.* Alteori ***ca*** este însoțit de adverbul ***și*** în construcții asemănătoare, corecte și acestea: *Lucrează la fel de bine **ca și** tine.; E la fel de atent **ca și** tine.*, în care ***și*** are valoarea unui modalizator de întărire al elementului de comparație. Unii vorbitori folosesc, **în mod greșit**, construcția ***ca și*** în scopul evitării unei cacofonii rezultate din succesiunea lui ***ca*** + un substantiv care începe cu consoana **c**: *E mai rău **ca și** copiii. **Ca și** culoare, materialul este foarte atrăgător.* (vezi anterior p. 23). O altă valoare de bază a adverbului ***ca*** este *în calitate de, drept*: *A participat **ca** fost elev al școlii = A participat **în calitate de** fost elev al școlii.; **Ca** răsplată, a fost dus la București. = **Drept** răsplată, a fost dus la București.* Atunci când particula adverbială ***și*** îl însoțește pe ***ca*** în care *ca = în calitate de, drept*, folosirea acestuia este total nejustificată. Aceasta este o greșeală frecvent întâlnită la foarte multe persoane, indiferent de proveniența lor socioprofesională, chiar și în cazurile în care scopul nu este evitarea cacofoniilor. Paginile internetului cuprind o mulțime de astfel de greșeli selectate din mass-media românească: *s-a prezentat **ca și** lider al echipei...; Nu știu ce se poartă în primăvara aceasta **ca și** nuanță; **ca și** parlamentar, aș susține proiectul...; **ca și** deputat în colegiul X...; **ca și** soluție, pot spune că...; **ca și** prim-ministru, am asigurat toate condițiile; o mulțime de angajați **ca și** salariați acolo...; lucra **ca și** distribuitor de bere...; ...**ca și** invitată, ai vrea o fată de la oraș...* etc.

Scanned with OKEN Scanner

Cauza acestor tipuri de greșeli ține de consistența și durabilitatea pregătirii lingvistice deficitare a fiecărui vorbitor în timpul ciclului gimnazial și liceal, dar și de indiferența celor care ar trebui să asigure corectitudinea și acuratețea exprimării orale și scrise în limba română. Ar fi necesar ca toți colegii care predau prima disciplină din catalog, toate canalele de televiziune, radioul, presa să aloce rubrici permanente destinate cultivării limbii noastre, în care să se evidențieze diferitele greșeli semnalate în vorbirea curentă, precum și modalitățile de evitare a acestora.

„Înăuntrul nostru suntem toți la fel, cultura e singura care face diferența".
(Confucius)

„Limba unui popor este expresiunea și totodată instrumentul gândirii sale."
(Alexandru Dimitrie Xenopol)

3.3.2. Prepoziția

Cu sau fără prepoziția **pe**?

*Am găsit, în sfârșit, cartea **care** am căutat-o mult timp?*

În comparație cu celelalte forme pronominale (*cine, ce, cât, ceea ce*), relativul ***care*** (scris îngroșat în exemplul de mai sus) implică o serie de dificultăți în folosirea lui, mai ales în vorbirea curentă. Una dintre ele se referă la folosirea acestui pronume relativ cu sau fără prepoziții. În construirea corectă a frazelor care cuprind propoziții subordonate introduse prin relativul *care*, trebuie să ținem seama de funcția sintactică a acestuia în propoziția pe care o introduce. Vom folosi întotdeauna forma *care* în nominativ, atunci când relativul îndeplinește funcția sintactică de subiect sau de nume predicativ, ca în exemplele: *Sunt oameni **care** vorbesc tocmai pentru că nu pot gândi și li-i urât altfel.* (Nicolae Iorga, *Cugetări*); *Conștiința **care** e cea mai clară să poruncească...* (idem); *Tu ești Ștefan, Domn cel Mare,/**Care**-n lume seamăn n-are.* (Vasile Alecsandri, *Movila lui Burcel*).; *Nu știu **care**-i drumul ce duce la Vaslui.* Precizăm că pentru cazurile nominativ-acuzativ se utilizează numai forma *care* la ambele numere și la ambele genuri. Forma *cari* (*carii*) pentru masculin plural este arhaică și nu se mai folosește în vorbirea curentă (ca și forma articulată *carele*): *Toți **carii** știu de dânsul spun multe, dar șoptit...* (Vasile Alecsandri); *Tatăl nostru **carele** ești în ceruri...*

La acuzativ, pronumele relativ *care* se folosește întotdeauna cu prepoziții, având diferite valori sintactice: *Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,/**În care** te-adânciră barbarii de tirani.* (Andrei Mureșanu); *S-a uitat la tufișul **sub care** fiara se adăpostise.*; *Eu nu știu limanul **spre care**/Pornesc cu bagajul acum...* (G. Topârceanu). O atenție specială trebuie acordată acuzativului cu rol de complement direct, care trebuie **obligatoriu** însoțit de prepoziția ***pe***: *Cadoul **pe care** l-am primit era pe gustul meu.*; *Tovarășii **pe care** îi întâlnim la fântâni singuratice ori la han...* (Mihail Sadoveanu); *Scrie ca să păstrezi florile gândului tău, **pe care** altfel le ia vântul.* (Nicolae Iorga, *Cugetări*).

O greșeală foarte frecventă în exprimarea multor vorbitori se referă la omiterea prepoziției *pe* care ar trebui să însoțească pronumele relativ *care* în cazul acuzativ cu rol de complement

Scanned with OKEN Scanner

direct, fapt ce caracterizează o vorbire neîngrijită. Din păcate, sunt foarte frecvente astfel de erori gramaticale, unele chiar în medii intelectuale superioare. Iată câteva exemple culese din show-uri tv sau din unele declarații politice: *Toate aceste proiecte* ***care*** *le-am discutat și aprobat vor fi implementate în perioada următoare.; Programul de guvernare* ***care*** *l-am conceput cuprinde o serie de măsuri în beneficiul românilor.; Legile* ***care*** *le-am votat în această sesiune vor veni în sprijinul tinerilor...* etc. Corectarea acestei erori de exprimare se poate face cu ușurință, dacă ținem seama de faptul că prezența în enunț a formelor neaccentuate ale pronumelui personal de persoana a III-a de acuzativ, la același gen și număr: *îl, o, îi, le* (cu funcție de complement direct) reprezintă un indiciu indubitabil că pronumele relativ *care* stă la același caz și, prin urmare, folosirea prepoziției *pe* este obligatorie: *programul* ***pe care*** *l-am conceput....; legile* ***pe care*** *le-am votat...; cartea* ***pe care*** *am împrumutat-****o*** *de la tine...* etc.

Folosirea improprie a unor prepoziții

datorită/mulțumită vs *din cauza*

Limba română le creează unor vorbitori o mulțime de probleme. Una dintre acestea este cea care se referă la utilizarea corespunzătoare a prepoziției ***datorită*** și a locuțiunii prepoziționale ***din cauza***. Așadar, când folosim ***din cauza*** și când folosim ***datorită***? Prepoziția ***datorită*** (ca și *mulțumită, grație*) și locuțiunile prepoziționale *din cauza, din pricina,* diferă atât ca regim gramatical, cât și din punct de vedere semantic. Din punct de vedere gramatical, prepozițiile amintite impun cazul dativ substantivului care urmează: ***datorită*** *părinților,* ***mulțumită*** *ajutorului primit,* ***grație*** *talentului,* în timp ce locuțiunile prepoziționale cer cazul genitiv: ***din cauza*** *ploilor,* ***din pricina*** *sărăciei* etc. Acestea diferă și ca semnificație, de aceea, trebuie utilizate în mod adecvat. Prepoziția ***datorită*** poate să apară în contexte în care este vorba de **un efect pozitiv, bun, favorabil,** ca în exemplele: *Cristina a devenit medic* ***datorită sprijinului și insistenței*** *părinților săi.;* ***Datorită unor strădanii*** *îndelungate am putut descoperi adevărul științific așteptat.;* ***Datorită unor permanente*** *eforturi am putut afla cauzele accidentului petrecut în urmă cu un an.; Este pe deplin sănătos* ***datorită practicării*** *sportului adecvat.* Când însă se afirmă despre **un efect negativ,** defavorabil, neplăcut etc. se va utiliza locuțiunea prepozițională *din cauza,* care are un sens mai general: *Nu se vede nimic* ***din cauza ceții*** *dense.; Am absentat de la școală* ***din cauza bolii.*** Confuzia dintre ***datorită*** și ***din cauza*** generează unele exprimări incorecte, când ***datorită*** apare în contexte în care este vorba de ceva negativ, nefavorabil, ca în enunțurile: *Circulația pe autostrada A1 este dificilă* ***datorită*** *ambuteiajelor.;* ***Datorită*** *alunecărilor de teren, foarte multe case din zone montane au avut de suferit.; Lucrările de reparație la școala noastră au fost stopate* ***datorită*** *lipsei resurselor financiare.* În toate aceste propoziții trebuia să fie folosită locuțiunea ***din cauza.***

Pentru a evita confuziile, este bine să se țină cont de faptul că prepoziția ***datorită*** este sinonimă cu *mulțumită* și poate fi înlocuită doar cu aceasta sau cu *grație* (a reușit *datorită talentului,* dar și *mulțumită talentului/grație talentului* – și nu *din cauza*). Prin urmare, când această înlocuire nu este posibilă (căci nu putem spune ***Mulțumită*** *alunecărilor de teren, foarte multe case... au avut de suferit.),* vom folosi locuțiunea ***din cauza.*** Unii vorbitori neavizați

Scanned with OKEN Scanner

direct, fapt ce caracterizează o vorbire neîngrijită. Din păcate, sunt foarte frecvente astfel de erori gramaticale, unele chiar în medii intelectuale superioare. Iată câteva exemple culese din show-uri tv sau din unele declarații politice: *Toate aceste proiecte* ***care*** *le-am discutat și aprobat vor fi implementate în perioada următoare.; Programul de guvernare* ***care*** *l-am conceput cuprinde o serie de măsuri în beneficiul românilor.; Legile* ***care*** *le-am votat în această sesiune vor veni în sprijinul tinerilor...* etc. Corectarea acestei erori de exprimare se poate face cu ușurință, dacă ținem seama de faptul că prezența în enunț a formelor neaccentuate ale pronumelui personal de persoana a III-a de acuzativ, la același gen și număr: *îl, o, îi, le* (cu funcție de complement direct) reprezintă un indiciu indubitabil că pronumele relativ *care* stă la același caz și, prin urmare, folosirea prepoziției *pe* este obligatorie: *programul* ***pe care*** *l-am conceput....; legile* ***pe care*** *le-am votat...; cartea* ***pe care*** *am împrumutat-****o*** *de la tine...* etc.

Folosirea improprie a unor prepoziții

datorită/mulțumită vs *din cauza*

Limba română le creează unor vorbitori o mulțime de probleme. Una dintre acestea este cea care se referă la utilizarea corespunzătoare a prepoziției ***datorită*** și a locuțiunii prepoziționale ***din cauza***. Așadar, când folosim ***din cauza*** și când folosim ***datorită***? Prepoziția ***datorită*** (ca și *mulțumită, grație*) și locuțiunile prepoziționale *din cauza, din pricina,* diferă atât ca regim gramatical, cât și din punct de vedere semantic. Din punct de vedere gramatical, prepozițiile amintite impun cazul dativ substantivului care urmează: ***datorită*** *părinților,* ***mulțumită*** *ajutorului primit,* ***grație*** *talentului,* în timp ce locuțiunile prepoziționale cer cazul genitiv: ***din cauza*** *ploilor,* ***din pricina*** *sărăciei* etc. Acestea diferă și ca semnificație, de aceea, trebuie utilizate în mod adecvat. Prepoziția ***datorită*** poate să apară în contexte în care este vorba de **un efect pozitiv, bun, favorabil,** ca în exemplele: *Cristina a devenit medic* ***datorită sprijinului și insistenței*** *părinților săi.;* ***Datorită unor strădanii*** *îndelungate am putut descoperi adevărul științific așteptat.;* ***Datorită unor permanente*** *eforturi am putut afla cauzele accidentului petrecut în urmă cu un an.; Este pe deplin sănătos* ***datorită practicării*** *sportului adecvat.* Când însă se afirmă despre **un efect negativ**, defavorabil, neplăcut etc. se va utiliza locuțiunea prepozițională *din cauza*, care are un sens mai general: *Nu se vede nimic* ***din cauza ceții*** *dense.; Am absentat de la școală* ***din cauza bolii.*** Confuzia dintre ***datorită*** și ***din cauza*** generează unele exprimări incorecte, când ***datorită*** apare în contexte în care este vorba de ceva negativ, nefavorabil, ca în enunțurile: *Circulația pe autostrada A1 este dificilă* ***datorită*** *ambuteiajelor.;* ***Datorită*** *alunecărilor de teren, foarte multe case din zone montane au avut de suferit.; Lucrările de reparație la școala noastră au fost stopate* ***datorită*** *lipsei resurselor financiare.* În toate aceste propoziții trebuia să fie folosită locuțiunea ***din cauza.***

Pentru a evita confuziile, este bine să se țină cont de faptul că prepoziția ***datorită*** este sinonimă cu *mulțumită* și poate fi înlocuită doar cu aceasta sau cu *grație* (a reușit *datorită talentului*, dar și *mulțumită talentului/grație talentului* – și nu *din cauza*). Prin urmare, când această înlocuire nu este posibilă (căci nu putem spune ***Mulțumită*** *alunecărilor de teren, foarte multe case... au avut de suferit.)*, vom folosi locuțiunea ***din cauza***. Unii vorbitori neavizați

Scanned with OKEN Scanner

mai spun și *din cauza la – Nu avem apă **din cauza la** vecinii de mai sus.*, acest mod de exprimare fiind total greșit.

În concluzie, ori de câte ori avem dubii, incertitudini gramaticale sau semantice, precum cele semnalate anterior, putem utiliza *DEX-ul* sau *DOOM*[3] care ne pot fi de un real folos.

dintre vs *din*

Multe persoane instruite și exigente în privința exprimării corecte manifestă nesiguranță când este vorba de folosirea prepozițiilor ***din*** și ***dintre*** pentru a exprima ideea de parte dintr-un întreg sau întregul din care s-a luat o parte. Cele două prepoziții au în comun sensul partitiv care ar impune, în limba română, folosirea diferențiată a acestor prepoziții, cu toate că mulți vorbitori pun semnul egalității între ***din*** și ***dintre*** care au, firește, reguli diferite de utilizare. Reducând la maximum explicațiile referitoare la folosirea corectă a acestor prepoziții, se poate afirma că prepoziția ***dintre*** se folosește când substantivul (sau un înlocuitor al său) care urmează este **la plural**: *unul **dintre aceștia**, multe **dintre operele** studiate, câteva **dintre evenimentele** petrecute, una **dintre** cele mai importante **lucrări**, multe **dintre mijloacele** de informare scrisă, câțiva **dintre cei** care solicitau..., fiecare **dintre participanți**..., doi **dintre parlamentarii** care...* Dacă substantivul următor este la **singular** cu sens de plural, nu se poate folosi decât prepoziția ***din***: *Ion este cel mai inteligent **din** toată **clasa** noastră.* Așadar, sunt greșite exprimări de tipul: *mulți **din prietenii** voștri, unul **din** voi a făcut un denunț josnic, doi **din participanți** și-au exprimat nemulțumirea...* Cu toate acestea, trebuie să menționăm că există și lingviști care consideră că ***din*** poate fi folosit oricând în locul lui ***dintre*** și sunt de părere că utilizarea diferențiată a celor două prepoziții este un caz de hipercorectitudine, din moment ce există formule consacrate de tipul: *Patru **din** zece parlamentari au demisionat.; Numai una **din** două posibilități este acceptabilă.* Recenta *Gramatica limbii române*, I, 2005 validează însă regulile formulate anterior, precizând la p. 617: „Prepozițiile ***dintre, printre și între*** se construiesc **cu pluralul**... când indică o relație de parte–întreg: *doi **dintre** cei aleși*". Prepoziția ***din*** se poate construi însă atât cu singularul, cât și cu pluralul „când indică o circumstanță locativă (*Câțiva primari **din** orașele mari au protestat în urma reducerilor fondurilor financiare.; Unii agenți **din** serviciile noastre de informații au depistat o rețea....; copacul **din** grădină, străzile **din** orașe* etc.) sau temporală (*întâlnirea **din** acea săptămână/**din** acele săptămâni, pictori **din** epoca Evului Mediu, elevi **din** seria/seriile anterioare*). În concluzie, pentru cei care țin la o anumită rigoare în nuanțarea sensurilor și care se află în situația de a opta între ***din*** și ***dintre*** în diferite construcții lingvistice, regulile stabilite anterior le sunt foarte utile.

dintre vs *între*

De mai multă vreme, se constată o dificultate în privința folosirii prepozițiilor ***dintre*** și ***între***, în construcții atributive care exprimă un raport de reciprocitate. Confuziile produse prin folosirea lui ***între*** în locul lui ***dintre*** au la bază asemănările formale dintre ele, deși regula folosirii lor în comunicarea orală sau scrisă este suficient de clară. Prepoziția ***dintre*** se întrebuințează atunci când **substantivul precedent** este **articulat cu articol hotărât** (*relația **dintre** membrii familiei, conflictul **dintre** cele două generații, relațiile de colaborare **dintre** statele*

Scanned with OKEN Scanner

*europene, războiul **dintre** ordine și haos*) sau când însoțesc două grupuri nominale coordonate (*cearta **dintre** mamă și copiii ei, scandalul **dintre** ea și părinți*). ***Între*** precedă, de obicei, complementul unui verb (*vorbesc **între** ei, discută **între** ei*), dar poate introduce și un atribut care determină un substantiv articulat cu **articol nehotărât** sau, rareori, nearticulat. Aceste norme nu se modifică dacă substantivul precedat este însoțit de un adjectiv: *legături strânse **între** cele două popoare, conflicte dure **între** clanuri de mafioți, o căsătorie **între** persoane de același sex, bune relații **între** cele două echipe*. Astfel formulată, regula poate fi un bun îndreptar în exprimare, dar, de multe ori, în vorbirea curentă sau în scriere, se constată dese încălcări ale acesteia, ceea ce duce la construcții greșite, precum cele în care ***între*** e folosit în locul lui ***dintre***: *colaborarea **între** popoare, apropierea **între** profesor și elev, discuția **între** tată și fiii săi*, în care trebuia folosită prepoziția ***dintre***, fiind vorba de atribute ale unor substantive articulate. Nu lipsesc din spațiul public exemplele de folosire incorectă a lui ***dintre*** în locul prepoziției ***între*** (e drept, mai puțin frecvente): *Ar fi fost bine ca orice diferență de opinie **dintre** ministru și premier să fi rămas într-un cadru instituțional.*; *Un conflict **dintre** clanuri de rromi a fost repede stins de câțiva polițiști aflați în zonă*.

Regulile de mai sus trebuie totuși nuanțate, întrucât ambele prepoziții pot fi folosite corect în situații care o contrazic: mai rar, ***dintre*** poate fi corect după substantive nearticulate (*această distanță **dintre** Brașov și Ploiești*; *unele relații **dintre** vecini*), iar, mai des, ***între*** este corect sau măcar tolerat după substantive de tipul *delimitarea*, *distincția*, *corelația*, pe lângă care se subînțelege un participiu ca *făcută*, *operată*, *produsă* etc.

după vs *de pe*

Între prepozițiile ***după*** și ***de pe*** este o diferență de înțeles sensibilă, pe care totuși n-o simte toată lumea, iar folosirea lor nepotrivită poate schimba sensul mesajului. Una e dacă spunem *la telefonul **după** birou.*, alta e dacă spunem *Am luat telefonul **de pe** birou.* Utilizarea eronată a celor două prepoziții se constată la unii vorbitori – mai ales muntenii – care îl folosesc pe ***după*** în locul lui ***de pe*** în construcții precum: *o cunoștință **după** strada mea, un întreprinzător **după** la noi, moștenirea **după** urma părinților, a căzut **după** acoperiș, plângea, sărmana, de sărea cămașa **după** ea, Bătea un vânt foarte puternic, încât am crezut că îmi ia tabla **după** casă*. Pe de altă parte, alții – mai ales moldovenii – zic ***de pe*** (pronunțat *di pi*) în locul lui ***după*** în enunțuri ca: *Să nu se mai ia **de pe** noi.*; *Să nu te iei **de pe** gura lumii.*; *Polițiștii au alergat **de pe** el și îndată l-au prins și l-au încătușat*. Confuzia destul de frecventă în exprimarea acestora poate fi explicată prin faptul că ambele indică raporturi spațiale, dar cu unele diferențe specifice. ***După*** (sinonim cu *îndărătul, în dosul, înapoia, dincolo de*) introduce un complement circumstanțial de loc care exprimă situarea în spatele unui obiect: *A stat pitit **după** casă/**după** gard.*; *Depozitul de lemne este **după** casă.*; *Un papuc e sub o grindă, celălalt e **după** ușă.*, iar ***de pe*** indică detașarea în plan spațial de pe un punct, de pe o suprafață, desprinderea de pe locul unde se găsește cineva sau ceva: *Te dai jos **de pe** gardul meu; Ai strâns **de pe** sârmă toate rufele puse la uscat.*; *Nu a fost suficient de atent și a căzut **de pe** acoperiș.*; *Nu mai era nevoie de protejare, așa că am luat husa **de pe** mașină*. etc. „Numai cine nu vrea să înțeleagă aceste diferențieri mai poate spune/scrie: *oile coboară **după** munte; să treci pe la noi **de pe** masă*. (Al. Graur, *Puțină gramatică*, 1987, p. 76)

Scanned with OKEN Scanner

Așadar cele două prepoziții nu sunt substituibile în orice împrejurare, nici chiar atunci când exprimă circumstanțe temporale: *Obiceiurile de iarnă se păstrează* ***de pe*** *vremea bunicilor.*, nu *...**după** vremea bunicilor.* Singurele contexte în care limba literară admite variația liberă între cele două prepoziții sunt câteva sintagme care exprimă conformitatea, de tipul *copie **după** certificatul de moștenitor/copie **de pe** certificatul de moștenitor* etc.

Substituiri de prepoziții

1. ***de*** în loc de ***cu***: Unii vorbitori foarte exigenți cu propria exprimare se întreabă dacă este corect să spunem *am băut o cană **de** apă, un pahar **de** lapte* sau *am băut o cană **cu** apă, un pahar **cu** lapte*. Nesiguranța acestora se explică prin faptul că, în astfel de contexte, prepozițiile scrise cu litere îngroșate au valori semantice multiple, care ar genera în vorbire unele confuzii. Astfel, sintagma *un pahar **de** apă* ar putea sugera fie **destinația/scopul** (adică *un pahar **pentru** băut apă/lapte* etc.), fie **conținutul** (altfel spus: *un pahar plin **cu** apă/lapte*), fie **cantitatea** (*paharul* însemnând aici o unitate convențională de măsură pentru o cantitate oarecare de materie, cam 150–200 ml). În sintagmele *un pahar **cu** apă, o cană **cu** lapte, un borcan **cu** dulceață, o găleată **cu** apă*, se evidențiază cu certitudine **conținutul** acestor recipiente. Așa că prepozițiile ***de/cu*** sunt folosite foarte corect în toate exemplele de mai sus și își ocupă locul lor firesc, din moment ce ambele formulări fac trimitere la **conținutul** recipientului și pentru că, atât contextul lingvistic, cât și cel situațional sau extralingvistic dezambiguizează sensul sintagmelor. Când spunem într-un magazin de menaj *Vreau un pahar **de ceai***, cerința formulată este foarte clară (*pahar **pentru** servit ceaiul*). Rostind aceeași propoziție într-o cofetărie, sensul expresiei este, de asemenea, foarte limpede (*pahar **cu ceai***). Pentru un plus de precizie în exprimare, putem folosi construcțiile cu prepoziția *de*, mai bine fixate în limbă, fără a face aprecierea că cele construite cu prepoziția ***cu*** ar fi incorecte.
   Trebuie să precizăm că oscilațiile dintre ***de*** și ***cu*** se manifestă și în sens invers. În ultima vreme s-au răspândit formulări **greșite**, de felul: *sufăr **cu** ficatul, ... **cu** capul, ... **cu** inima, **cu** coloana* în loc de *sufăr **de** ficat, e bolnav **de** plămâni, e bolnav **de** ulcer*. Înlocuirea unor prepoziții în construcții atributive sau circumstanțiale cu alte prepoziții specializate semantic (*cu*, *din*, *pentru*) reprezintă un moft lingvistic, o renunțare la formule deja împământenite, tradiționale și, ca atare, nu trebuie încurajate.
2. ***de*** nu ***despre***: Nu se susține din punct de vedere lingvistic înlocuirea prepoziției ***de*** care introduce complemente indirecte pe lângă verbe de felul *a-și aminti, a-și aduce aminte, a se convinge, a se interesa (de), a avea grijă (de), a-și da seama* cu prepoziția ***despre***: *M-am interesat **despre** relațiile sale cu vecinii.; Medicii s-au interesat **despre** starea de sănătate a pacientei contaminate cu COVID19.* (România Tv, 3.IV.2020, ora 8.03)
3. ***din*** și ***de***: Frecventă este înlocuirea prepoziției ***din*** cu prepoziția ***de*** în structuri de tipul *rochie **din** mătase/rochie **de** mătase*. Această înlocuire a fost explicată de academicianul Iorgu Iordan (vezi Vasile Breban (coord.), *Limba română corectă...*, p. 93) prin faptul că ambele pot introduce un determinant care arată materia din care este făcut un lucru. Între ele există însă o deosebire sintactică esențială: în timp ce ***de*** introduce un atribut, ***din*** introduce un complement, trebuind deci să fie însoțit totdeauna de un verb (subînțeles). Prin urmare, ar trebui să spunem: *rochie **de** mătase, geantă **de** piele, casă **de** bârne*, dar *rochie făcută **din** mătase, casă făcută **din** bârne*. În ultimul timp, ***din*** a început să

Scanned with OKEN Scanner

fie folosit în ambele cazuri, întrucât și în primul caz se subînțelege un participiu: *rochie* (făcută) ***din mătase***. De aceea, construcțiile cu ***din*** în locul lui ***de*** se răspândesc din ce în ce mai mult. Tot mai des auzim: *oțet* ***din*** *vin*, *covor* ***din*** *iută*, *haină* ***din*** *blană*. Astfel de formulări au ca justificare dorința de a evita repetarea lui ***de***: *haină* ***de*** *piele* ***de*** *căprioară*, *mobilă* ***de*** *lemn* ***de*** *nuc*. În variație liberă se pot folosi prepozițiile ***de/din*** în sintagme de tipul *mere* ***din*** *acestea/mere* ***de*** *acestea*, *mere* ***din*** *import/mere* ***de*** *import*, dar cu modificări semantice evidente. Înlocuindu-l pe ***din*** cu ***de***, sensul se modifică: în prima situație ***din*** are sens partitiv sau marchează originea, iar în a doua ***de*** introduce un atribut calificativ de tipul: *mere ca acestea*, *mere de felul acesta*, *mărfuri ca acestea*, *mărfuri de genul acesta*.

4. ***din*** nu ***cu***: Uneori se înlocuiește prepoziția ***din*** cu prepoziția ***cu*** în formulări în care această prepoziție introduce un complement instrumental, considerându-se că ar fi greșite sintagmele: *cântă frumos* ***din*** *fluier/****din*** *cimpoi/****din*** *gură* și, în consecință, ar trebui să se spună: *cântă frumos* ***cu*** *fluierul*, ***cu*** *cimpoiul*, ***cu*** *vocea*. Astfel de substituiri nu sunt necesare, iar tradiția a impus formele cu *din*, care sunt corecte și în spiritul limbii române.
5. ***pe*** și ***în***: Concurența dintre ***pe*** și ***în***, care își disputa prioritatea în construcții ca *a pune căciula* ***în*** *cap*; *păr* ***în*** *cap*; *a pune căciula* ***pe*** *cap*; *păr* ***pe*** *cap* a fost semnalată de multă vreme de academicianul Al. Graur (vezi Vasile Breban (coord.), *Limba română corectă...*, p. 99). Deși vechi, deci de mult cristalizate în această formă, primele forme ale expresiilor menționate se modifică astăzi adesea, devenind: *Pune căciula* ***pe*** *cap*; *are păr* ***pe*** *cap*, pe baza considerentului că ***în*** arată interiorul, iar ***pe*** suprafața. Mergând cu raționamentul mai departe, în dorința de exprimare exactă, ar trebui să se considere că nici expresia *pun căciula* ***pe*** *cap* nu este corectă, deoarece nu o așezăm ca pe o tavă, ceea ce ar fi prea mult. Continuând raționamentul, ar trebui să modificăm și construcții tradiționale, ca: *a pune pălăria* ***în*** *cui*, *a pune pofta* ***în*** *cui*, *a pleca* ***în*** *inspecție*, ceea ce nu ar fi normal.
6. ***pe*** și ***la***: Pentru a reda ideea de viteză, anumiți vorbitori preferă prepoziția ***la***, în locul prepoziției ***pe***: *Merge cu 50* ***la*** *oră...*, *avea 100* ***la*** *oră...*, în loc de: *merge cu 50* ***pe*** *oră...*, *avea 100* ***pe*** *oră...*; și, totuși, ambele variante sunt considerate corecte.
7. ***în*** și ***la***: Întrebuințarea prepozițiilor ***în*** și ***la*** ridică o serie de probleme în legătură cu verbele de mișcare. Regula generală cere ca înaintea substantivelor comune, a substantivelor proprii nume de persoane, a pronumelor să se utilizeze prepoziția ***la***: *Merg* ***la*** *munte/****la*** *el/****la*** *Andrei* etc. La fel de potrivit este să folosim prepoziția *la* și în legătură cu nume de localități: *Plec* ***la*** *București*. Dacă numele localității este însoțit de termenii generici *orașul*, *satul*, *municipiul*, se recomandă folosirea prepoziției ***în***: *Merg* ***în*** *comuna X...*; *S-a dus* ***în*** *orașul Y*.

Obs. De asemenea, se recomandă evitarea construcțiilor de tipul *în cadrul*, *la nivelul* în locul celor cu prepoziția ***în/la***: *profesor* ***la*** *Universitatea din București*; *Examenul se desfășoară* ***în*** *fiecare unitate de învățământ.*, dar nu *profesor în cadrul...*, *...se desfășoară la nivelul/în cadrul...*

8. ***pe*** și ***prin***: Unul dintre sensurile prepoziției ***pe*** este acela de străbatere a unui obiect sau a unui spațiu: *Privește* ***pe*** *fereastră cum arată grădina după ploaie.*; *Uneori intră* ***pe*** *ușa din spate*. În exprimarea orală se preferă, de multe ori, construcțiile cu prepoziția ***prin***: *Privește* ***prin*** *fereastră cum arată grădina după ploaie.*; *Uneori intră* ***prin*** *ușa din spate*. Normele limbii literare acceptă ambele modalități de exprimare, fiind considerate corecte.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 4

Acorduri și dezacorduri gramaticale

Definit cât mai simplu cu putință, acordul reprezintă potrivirea formală – în gen, număr, caz sau persoană – a unor cuvinte care, de obicei, sunt părți de propoziție și între care există anumite raporturi sintactice. Mecanismul acordului presupune existența obligatorie a doi termeni (A și B), dintre care primul este un substantiv (pronume), iar al doilea est un verb la un mod predicativ, un adjectiv sau orice parte de vorbire asimilată cu adjectivul. În cazul acordului, termenul flexibil A impune termenului B propriile sale categorii gramaticale. Într-un sens mai larg, se poate vorbi de acord și la substituirea unui nume prin pronume (mai ales prin formele neaccentuate ale pronumelui personal care reiau sau anticipează un complement direct sau indirect) sau prin alte cuvinte cu valoare cvasipronominală (unele articole și numerale). Lucrările de specialitate disting următoarele categorii de acord: a. acordul gramatical sau formal; b. acordul după înțeles (semantic sau logic); c. acordul prin atracție (cu cel mai apropiat termen). Necesitatea acordării predicatului cu subiectul sau a atributului cu numele determinat reprezintă o regulă elementară a vorbirii curente. Cu toate acestea, greșeli sau inexactități de acord se întâlnesc destul de frecvent la vorbitorii limbii române și nu numai în exprimarea orală, mai puțin controlată, ci chiar în scrisul cu pretenții de corectitudine. Semnalăm, în paginile următoare, diferite aspecte ale acordului în limba română.

4.1. Aspecte ale acordului predicatului cu subiectul

4.1.1. Propoziții cu subiect unic

a. Subiectul este un substantiv colectiv

*O mulțime de copii **au participat** la concurs?;*
*Un grup de studenți **a cerut** modificarea legii?*

Substantivele cu sens colectiv *mulțime, sumedenie, grămadă, grup* etc. apar deseori urmate de un atribut exprimat printr-un substantiv la numărul plural, în acuzativ cu prepoziția *de*: *O mulțime de copii **au participat** la concurs.* În primul caz din exemple, substantivul *mulțime* exprimă ideea de număr mare (*foarte mulți* copii); de aceea, **predicatul se pune la numărul plural** (*au participat*), deși subiectul este la numărul singular. Acordul la plural al predicatului este influențat atât **de înțelesul** colectiv al substantivului-subiect, cât și de atracția exercitată de substantivul la plural cu funcție de atribut, „interpretat ca centru de grup", ca și în

Scanned with OKEN Scanner

exemplele: *Un grup de studenți* ***au cerut*** *modificarea legii.; O grămadă de cărți* ***erau adăpostite*** *în geamantan.* În al doilea caz, accentul cade pe substantivul colectiv (*un grup*), înțeles ca o entitate unitară și nu pe ideea de număr. Prezența articolului hotărât (*grupul de studenți*), a unui determinant adjectival (***toată*** *mulțimea,* ***tot*** *grupul*) sau a unui adverb cu nuanță restrictivă (*doar, numai*) accentuează importanța primului termen al construcției, facilitând acordul formal la singular al predicatului: ***Grupul*** *de studenți de la Facultatea de Medicină din Iași* ***a lipsit*** *de la deschiderea festivă a congresului.* ***Doar un grup*** *restrâns al studenților* ***a rămas*** *până la sfârșitul congresului.* Pe micile ecrane poate fi întâlnită și varianta cu singularul în contextul unui substantiv nearticulat hotărât: ***Un grup*** *de români* ***cere*** *un avion spre țară.* (Antena 3, 6.IV.2020, ora 10.13)

Obs. Sunt inacceptabile, în privința acordurilor, asocierile cu pluralul ale unor substantive-subiect de tipul *grupul* (fără determinanți la plural), *lumea, familia* etc. ca în exemplele: ***Grupul*** *Vouă ne-***au pregătit*** *două scenete.;* ***Multă lume*** *au reacționat în urma evenimentelor de la azile.;* ***Familia*** *Georgescu* ***au plecat*** *în vacanță.* Existența unor atribute coordonate pe lângă același substantiv-subiect poate sugera unor vorbitori necesitatea unui acord la plural al predicatului: ***Apariția*** *coronavirusului și a consecinței acestuia* ***au bulversat*** *întreaga omenire.;* ***Revenirea*** *naturii la sosirea primăverii, a plimbărilor în parcuri, a muncilor agricole* ***au împrumutat*** *un aer de prospețime tuturor.*

b. Subiectul este un substantiv de tipul: *fel, tip, soi, specie, rasă*

Un fel de musculițe ciudate ***și-au făcut apariția?***
sau ***...și-a făcut apariția*** *în vara aceasta?*

În enunțuri asemănătoare celor de mai sus, substantive ca: *fel, tip, categorie, soi, specie, rasă* reprezintă, de fapt, subiectul logic al acestora. Ele însă nu mai transmit predicatului categoria de singular care le este caracteristică în asemenea comunicări. Deși au determinanți proprii numelui (adjectiv, articol), substantivele notate mai sus au în aceste contexte mai mult o valoare de adjectiv-atribut. Rezultatul diminuării sensului și al funcției substantivale în asemenea îmbinări este mai evident la cuvântul *fel*, care a devenit parte componentă a unor locuțiuni adjectivale ca: *astfel de, fel de fel de*: *Astfel de* ***oameni reușesc*** *să se strecoare prin viață.; Fel de fel de* ***oameni au participat*** *la comemorarea marelui dispărut.* Exprimând **grupa-rea**, substantivele amintite, **urmate de determinanți la plural**, reclamă fără excepție, **pluralul predicatului**. În lipsa determinantului prepozițional la plural, predicatul nu mai poate fi pus la plural, ci la singular: *Acest tip este foarte bine cunoscut în țara noastră.*

c. Subiectul este cuprins într-o construcție partitivă

O jumătate *dintre studenți* ***a lipsit*** *de la deschiderea festivă?*

În limba română, relația partitivă se exprimă cu ajutorul prepozițiilor *dintre, din* și *de*. *Dintre* presupune apariția unui substantiv numărabil la plural, care poate influența acordul. *Din*

Scanned with OKEN Scanner

selectează un substantiv ai cărui membri nu sunt individualizați (*o parte din echipă*), iar *de* selectează, de multe ori, un substantiv nume de materie (*un pahar de apă/de ulei*). În construcțiile partitive pot apărea fie un substantiv de tipul: *o jumătate, un sfert, o parte, o pereche, o duzină, o multitudine, o cantitate* etc., fie un pronume nehotărât/negativ (*fiecare, vreunul, toți, nimeni, niciunul*), fie un numeral. În astfel de construcții, acordul corect este cel formal, predicatul având persoana și numărul impuse de subiect. Când au funcție de subiect în propoziție, **numeralele fracționare** pun probleme de acord (în număr, uneori și în gen sau persoană) al predicatului. Făcând parte dintr-o construcție partitivă, cele mai multe numerale fracționare cu funcție de subiect admit nu numai acordul formal – strict gramatical – făcut direct cu ele, ci și acordul după înțeles (sau/și prin atracție) cu atributul lor, exprimat sau subînțeles, preferându-se chiar acest tip de acord. ***O treime** dintre participanți **provine** din zonele afectate de COVID19.; **Două cincimi** din recoltă **a fost compromisă.**; **Majoritatea** de doar de 55% a parlamentarilor **nu poate** vota legi organice.* Substantivul de pe poziția a doua, care nu este în nominativ, poate fi, din punct de vedere semantic, mai adecvat poziției de subiect, favorizând astfel acordul după înțeles sau prin atracție al verbului-predicat, al numelui predicativ sau al participiului pasiv cu acesta. Este un acord semantic (tolerat), situat la granița dintre corect și incorect: ***O jumătate** dintre studenți **au** lipsit de la deschiderea festivă.; **Un sfert** din bani **au fost cheltuiți** pentru achiziționarea de produse farmaceutice.*

Construcțiile ***jumătate*** + atribut la plural – exprimat sau subînțeles – se comportă diferit, după cum *jumătate* este însoțit sau nu de numeralul cardinal propriu-zis **o**: ***jumătate*** singur impune acordul după înțeles la plural (***Jumătate** dintre studenți **au lipsit** de la deschiderea festivă.*), dar ***o jumătate*** admite ambele tipuri de acord: ***O jumătate** dintre studenți **a lipsit/au lipsit** de la deschiderea festivă.* Acordul cu singularul subliniază valoarea substantivală a lui *jumătate*. Un acord similar este impus și de substantivul-subiect *majoritatea*: ***Majoritatea** elevilor **au dat** răspunsuri bune.*

Obs. La aproximarea valorii numerice prin s.f., sg. *majoritatea* sau prin *cea mai mare parte*, acordul **predicatului** se poate face la **singular** (după formă) sau la **plural** (după înțeles, mai ales când urmează un substantiv la genitiv. plural): *Majoritatea/Cea mai mare parte (a cetățenilor) **a/au** votat în favoarea deciziei.* (vezi *DOOM*[3], p. 170). Sub influența tipurilor de acord (formal/prin atracție și după înțeles) menționate anterior, în ultima vreme au apărut exprimări greșite cu predicatul la plural „impus" de substantivul *număr*: ***Numărul** cazurilor de gripă **cresc** mai ales în lunile de iarnă la persoanele cu sistem imunitar scăzut. **Au crescut/s-au mărit** numărul cazurilor de persoane contaminate, vindecate la spitalul din Timișoara.*

*Fiecare (dintre ei) **purta/purtau** un ecuson vizibil?; Niciuna (dintre fete) **nu a mai rămas/nu au mai rămas** la cabană?*

Când subiectul este exprimat prin pronumele nehotărât *fiecare* sau prin pronumele negative *nimeni, niciunul*, neînsoțit de un atribut la plural, acordul corect este cel formal, deci cu **predicatul la singular**: *Fiecare **va ști** ce are de făcut.; Fiecare **purta** un ecuson.; Niciuna **nu a mai***

Scanned with OKEN Scanner

rămas la cabană. Limba literară **admite** și acordul la persoana I sau a II-a **plural**, dacă pronumele nehotărâte *fiecare*, *oricare* și cele negative *niciunul*, *niciuna* sunt urmate de atributele partitive de persoana I sau a II-a: *dintre noi*, *dintre voi*, *dintre dumneavoastră* (exprimate/neexprimate). Preferința vorbitorilor din zilele noastre se îndreaptă spre formele cu pluralul prin atracție cu partitivele situate în preajma predicatului: *Fiecare dintre noi* ***am avut*** *ceva de spus. Fiecare dintre voi* ***ați avut*** *ceva de spus.* (vezi G. Gruiță, *Acordul în limba română*, 1981, p. 74)

„Apărarea intereselor limbii românești e una din garanțiile viitorului nostru național și prin urmare o sfântă datorie patriotică".

(Ioan A. Bassarabescu)

d. Subiectul este un toponim

*Humulești*i *și pe vremea aceea* ***nu erau*** *așa un sat fără căpătâi?*

Toponimele aflate în poziția subiectului ridică unele dificultăți în privința acordului, pentru că prezența articolului hotărât poate influența acordul gramatical. Numele proprii cu formă de singular favorizează acordul gramatical: ***Sibiul*** *ne-a primit cu brațele deschise.* Și informația de gen se transmite numelui predicativ sau participiului pasiv, în general conform regulilor gramaticale: ***Luxemburgul*** *este mic.; Tot* ***Brașovul*** *este treaz în noaptea asta.;* ***Franța*** *este deja amenințată de coronavirusul global.* Un toponim nearticulat, cu formă de plural, impune predicatului acordul după înțeles, **la singular**: *Galați* ***este*** *un oraș la Dunăre.; Iași* ***este*** *un mare centru cultural.; Cotnari* ***are*** *faima vinului bun.* Articularea numelui propriu la plural nu schimbă raportul în favoarea acordului gramatical; prevalează informația semantică (localitatea denumită este una singură): *Hotarele* ***are*** *nevoie de o școală nouă.* Contextele cu predicatul la plural, în care toponimului i se adaugă articol, sunt marginale și, în general, evitate: *Și-apoi* ***Humulești***i *și pe vremea aceea* ***nu erau*** *așa un sat fără căpătâi.;* ***București***i ***arătau*** *ca Parisul în timpul revoluției.; Ca arhitectură,* ***Iași***i ***au*** *destule de oferit, și ca împrejurimi.* Pluralul se explică numai dacă numele denumește referenți diferiți. ***Crișurile*** *străbat partea de vest a țării.* Pentru toponimele nearticulate cu formă de plural vorbitorii preferă, de multe ori, articolul de singular, ceea ce rezolvă, morfologic, contradicția dintre formă și conținut: *Ploiești*ul, *Galați*ul, *Iași*ul. Acest tip de acord este în plină ofensivă și trebuie încurajat. (vezi G. Gruiță, p. 60, *Acordul în limba română*, dar și anterior pp. 33–34)

e. Subiectul este un cuvânt inclusiv facultativ

Toți și-au exprimat/ne-am exprimat/v-ați exprimat *părerea în cadrul ședinței.*

În enunțurile de mai sus, subiectul gramatical este pronumele nehotărât *toți*, socotit în lucrările de specialitate **cuvânt inclusiv facultativ**. Sunt considerate cuvinte inclusive facultative acelea care exprimă o **pluralitate** (*unii*, *alții*, *puțini*, *fiecare*, *oricare*, *câțiva* ș.a.) și care

Scanned with OKEN Scanner

beneficiază de **posibilitatea** de a include în această pluralitate pe unul dintre **protagoniștii comunicării** (emițătorul sau receptorul). În mod normal, conținutul lor este noninclusiv (ca în primul enunț), situație în care acordul predicatului se face la persoana a III-a plural. Includerea vorbitorului sau a ascultătorului atrage după sine punerea predicatului la persoana I plural (ca în al doilea enunț) sau la persoana a II-a plural (ca în al treilea enunț). Un astfel de acord este doar **tolerat** de limba literară, acordul formal rămânând cel recomandat de lucrările normative. (vezi G. Gruiță, idem, p. 69 și următoarele)

f. Subiectul este un pronume interogativ/relativ

*Cine **a absentat/au absentat** ieri de la cursuri?;*
*Ce **se petrece/se petrec** aici?;*
*Nu știi cine **va merge/vor merge** la spectacol?*

Pronumele interogativ *cine* și *ce* au întotdeauna valoare de singular, masculin. De aceea, predicatul cu care intră în relație de acord va fi **mereu** la persoana a III-a singular (masculin): *Cine este mai activ la ore?; Ce este mai valoros în viață?*. Unii vorbitori acordă predicatul cu răspunsul scontat, nu cu subiectul *cine* sau *ce*. Aceasta este o greșeală de acord, așa cum se remarcă în a doua variantă prezentată. Corectă este prima formulare: *Cine **a absentat** ieri de la cursuri?; Ce **se petrece** aici?, Nu știi cine **va merge** la spectacol?*, ca și în *Cine **are** de făcut vreo propunere: elevii sau părinții lor?* ș.a. Pentru a se evita condițiile restrictive impuse de *cine* sau *ce*, se recomandă celor care nu au siguranță în folosirea corectă a acestor pronume să utilizeze interogativul *care*, întrucât acesta are forme variabile după gen și număr: *Care este mai activă, Ana sau Alina?; Care au dreptate, elevii sau părinții lor?*. În enunțuri de tipul *Ce-**s** cu discuțiile acestea?* sau *Ce-**i** cu discuțiile acestea?* verbul *a fi*, cu valoare predicativă, se va acorda cu pronumele interogativ *ce* (cu formă numai de singular). De teama unui dezacord, unii vorbitori preferă un **acord prin atracție** cu complementul predicatului (*discuțiile*) în locul acordului **formal/corect** cu subiectul *ce*, care are numai formă de singular. Acordul gramatical este cel realizat în al doilea enunț.

*Ca unul care **am funcționat/ai funcționat/a funcționat** în această școală pot spune...?*

În asemenea enunțuri, predicatul atributivei ar trebui să fie întotdeauna la persoana a III-a, acordat cu pronumele relativ. Acesta are în regentă un antecedent: *unul, una, unii, unele*, care nu pot fi puse la persoanele I sau a II-a. Cu toate acestea, în limba actuală predicatul atributivei este deseori utilizat la persoanele I sau a II-a, după cum se poate observa în prima variantă a exemplului sau în: *Ca unul **care cunoști** mai bine realitățile școlii, m-ai putea ajuta la elaborarea acestui material informativ*. Pronumele nehotărât *unul* este eclipsat de subiectul atributivei, când acesta include emițătorul sau receptorul, fiind vorba de o atracție după importanță care explicitează și reliefează mai pregnant subiectul din regenta atributivei.

Scanned with OKEN Scanner

Cu toate acestea, nici în acest caz acordul gramatical nu este total abandonat, după cum se poate vedea în a treia variantă a enunțului.

*Sunt unul dintre oamenii care **a luptat/au luptat** pentru aplicarea corectă a legii?*

Îmbinarea de tipul *unul dintre + care* pune serioase probleme de acord în număr, indiferent de funcția sintactică a lui *unul*. În astfel de fraze, predicatul subordonatelor atributive neizolate trebuie acordat cu subiectul *care*. Acest pronume relativ are ca antecedent substantivul *oamenii*. Ca atare se spune corect numai: *Unul dintre **sporturile** care **pot** concura prin eleganță și grație este baletul*; *Sunt unul dintre **oamenii** care **au luptat** pentru aplicarea corectă a legii*; *Unul dintre **romanele** care **au făcut** epocă a fost* Ion *al lui Liviu Rebreanu.* Când subordonata este izolată (prin virgulă/pauză), *care* nu mai trebuie raportat, în mod exclusiv, la substantivul/pronumele aflat la plural. În acest caz, predicatul atributivei poate să apară în egală măsură și la singular: *Aceasta a fost **una** dintre propunerile rezonabile, care a fost votată în unanimitate.*

g. Subiectul este un pronume/locuțiune pronominală de politețe

*Dumneavoastră sunteți **dispus (dispusă)?/dispuși/(dispuse)?***

Când subiectul este un pronume de politețe cu formă de persoana a II-a plural, partea nominală a predicatului se acordă corect după înțeles, la singular sau la plural și la genul corespunzător cu sexul interlocutorului (interlocutorilor). Când se referă la o singură persoană, fostul adjectiv posesiv (*voastră*) decide numai numărul verbului copulativ din componența predicatului (care se va pune la plural), nu și pe acela al numelui predicativ (care se va folosi cu formă de singular): *Dumneavoastră sunteți foarte sociabilă*, nu *Dumneavoastră sunteți foarte sociabile*. Identic se petrec lucrurile la diateza pasivă: *Dumneavoastră veți fi premiată pentru merite deosebite*, nu *Dumneavoastră veți fi premiate pentru merite deosebite.* Acordul adjectivului (participiului) cu acest pronume este evident și în alte tipuri de construcții: *Pe dumneavoastră v-am considerat întotdeauna consecvent/consecventă/consecvenți/consecvente unor principii...*

4.1.2. Propoziții cu subiect multiplu

*Nimeni și nimic **nu mă poate/nu mă pot** împiedica să-mi caut dreptatea?*

Dacă termenii subiectului multiplu se confundă din punct de vedere logic într-unul singur (considerat ca o expresie fixă), desemnând același obiect sau noțiuni foarte apropiate, este corect acordul după înțeles, **la singular**.

*Mă **dor/doare** mâna și piciorul după accident?*

Unele verbe, ca *a plăcea*, *a conveni*, *a durea*, *a interesa*, au ca predicat două caracteristici cu implicații directe asupra acordului. Prima se referă la nonidentitatea subiectului logic cu

Scanned with OKEN Scanner

cel gramatical și a doua, topica predicat + subiect. Subiectul **logic** al acestor verbe este, de obicei, o persoană (în general, emițătorul ori receptorul), fiind exprimat printr-o formă neaccentuată a pronumelui personal și situat întotdeauna în fața predicatului, pe locul obișnuit al subiectului gramatical. Subiectul **gramatical** este plasat după predicat, pe locul complementului direct, de care nu se deosebește formal și cu care poate fi ușor confundat. De aceea, un subiect multiplu, în asemenea situații, impune cu greu predicatului forma de plural, acesta apărând deseori la singular, ca în exemplele: *Nu **m-a** interesat niciodată muzica și dansul.*; *Nu-mi **convenea** nici forma, nici conținutul lucrării.*; *Românului **i-a fost drag** cântecul și jocul.*; *Mă **doare** îngrozitor capul, burta și stomacul.* etc. Aceasta nu înseamnă că singularul reprezintă regula obligatorie, ci doar un grad de **toleranță** pentru această *abatere*. Acordul gramatical rămâne cel recomandabil mai ales în ocaziile care impun utilizarea corectă a limbii literare.

*Nici el, nici ea **n-a mai participat**?*
sau *...**n-au mai participat** la concurs?*

În cazul unui subiect multiplu, cu termenii la singular coordonați negativ prin *nici*, este corect să se facă **acordul formal la plural** (*n-au mai participat*), fiind vorba de un raport de **asociere negativă**. Sensul enunțului nu diferă de cel din enunțul în care termenii subiectului multiplu sunt coordonați copulativ prin *și* (*Și el și ea n-au participat la concurs*). Varianta cu predicatul la singular este **doar tolerată**. Tot la fel se va proceda când predicatul este nominal sau este exprimat printr-un verb la diateza pasivă: *Nici el, nici ea nu păreau obosiți.*; *Nici el, nici ea nu au fost sancționați.*

*Sau tata, sau mama **va participa**?*
sau *...**vor participa** la ședință?*

Termenii subiectului multiplu se află în raport de coordonare disjunctivă propriu-zisă care **împiedică** acordul simultan cu subiectele, deci un acord la plural, ca în cazul coordonării copulative, și impun **acordul la singular**. Deși, în mod teoretic, toate subiectele coordonării disjunctive ar putea face acțiunea exprimată de verbul-predicat, până la urmă numai unul este selectat ca agent efectiv. Pentru marcarea raportului disjunctiv propriu-zis se folosesc perechile conjuncționale: *sau... sau*; *fie... fie*; *ori... ori*. În enunțurile interogative, dublarea conjuncției nu este posibilă, dar nu este nici necesară, deoarece este suplinită de intonația specifică: *Bucureștiul sau Budapesta va găzdui summitul internațional?*.

*Sau eu, sau tu **vei fi premiat**?* sau *...**vom fi premiați**?*

În enunțurile date, subiectele multiple aflate în raport de coordonare disjunctivă propriu-zisă (de excludere) sunt de persoane și de genuri diferite. Egalitatea potențială dintre termenii subiectului multiplu se marchează, în asemenea situație, numai prin **acordul la plural** la persoana cea mai puternică dintre cele prezente, respectiv la genul masculin, dacă este vorba

Scanned with OKEN Scanner

de ființe umane. Pentru evitarea complicațiilor se poate reconstrui enunțul în forma unei fraze cu predicatul subînțeles: *Sau eu voi fi premiat, sau tu; Sau mama va fi chemată, sau tata.*

*Directorul sau dirigintele **nu pot** tolera asta?*
*sau ...**nu poate** tolera asta?*

În enunțurile de mai sus termenii subiectului multiplu se află în raport de coordonare disjunctivă neexclusivă; ambele subiecte pot deveni autori ai acțiunii. Predicatul se va pune **la plural**, ca în coordonarea copulativă de tipul: *Și directorul, și dirigintele se vor împotrivi măsurilor luate de părinți.*; *Nici directorul, nici dirigintele nu vor admite asta.* Așadar, în asemenea situații **acordul la singular este contraindicat.**

*Nu Andrei, ci Andreea **a plecat?/au plecat?/***
***a fost** premiată?/**au fost** premiați?*

Componenții subiectului multiplu se află în raport de coordonare adversativă, adică într-o opoziție fermă, totală, clar exprimată, în sensul că unul face, celălalt nu face acțiunea, respectiv unul există, altul nu (în cazul predicatului verbal), unul are o calitate, celălalt nu o are (în cazul predicatului nominal). Din această cauză, **pluralul predicatului este exclus** (dacă ambele subiecte sunt la singular). Se poate formula regula: **predicatul se acordă cu subiectul afirmativ, nu cu cel negat prin adverbul *nu***. Alte exemple: *Nu bogăția materială, ci liniștea căminului tău îți **poate aduce** fericirea.*; *Nu eu, ci tu **ai fost sancționat.***; ***Am fost sancționat** eu, nu tu.*

*Nu numai Ion, ci și Maria **a fost sancționată?***
*Nu numai Maria, ci și Ion **a fost sancționat?***

În cazul de față, unul dintre subiecte este considerat de vorbitor ca fiind adăugat, mai puțin așteptat. Pentru a exprima acest raport se folosesc corelativele *nu numai..., ci și*; *nu numai..., dar și*. Predicatul se acordă cu subiectul adăugat, cel din dreapta lui *ci și/dar și*. În topica inversată, predicatul se acordă cu subiectul de la stânga lui *ci și/dar și*: *A fost sancționat nu numai Ion, ci și Maria.*

***Se aude/se aud** ploaia și vântul?;*
***A fost/au fost** odată un moș și o babă?*

Dacă subiectul multiplu este postpus predicatului, pe lângă acordul formal, la plural, este **tolerat** acordul prin atracție cu primul termen al subiectului, mai ales în exprimarea orală, mai puțin controlată. În limba scrisă acordul la plural este **obligatoriu**. Pe de altă parte, ultimul enunț reprezintă o formulă consacrată cu care încep foarte multe dintre basmele românești, atât de cunoscută, de bine consolidată în această formă de singular, încât un acord formal cu predicatul la plural ar suna cam straniu aici.

Scanned with OKEN Scanner

Sare și piper ***este?*** sau ***...sunt*** *în bucătărie?;*
Ploaie și grindină ca acum nu ***a mai fost?***
sau ***...nu s-au mai văzut?***

Dacă termenii subiectului multiplu, **la singular**, sunt substantive comune nearticulate, **fără determinanți**, regula fermă cere punerea predicatului **la singular** (acord prin atracție, cu subiectul cel mai apropiat). Alte exemple asemănătoare: *În casa voastră* ***este*** *în permanență dezordine și gălăgie.*; *În lume-i veselie, amor, speranță, viață.*; *Ulei și zahăr* ***nu se mai găsește*** *la prețul vechi.*; *Slănină și făină* ***este*** *în pod de-a volna.* Articularea substantivelor din alcătuirea subiectului multiplu are ca efect revenirea obligatorie la acordul gramatical, cu predicatul la numărul plural: *Vinul și berea s-au vândut foarte repede*; *Sarea și piperul sunt pe masa din bucătărie.*

Aratul și însămânțatul culturilor prășitoare
s-a terminat?/s-au terminat *la timp?*

Când componenții subiectului multiplu sunt substantive provenite din verbe la supin (*cititul, mersul, culesul, aratul, însămânțatul* etc.), dar și din infinitive lungi (*recoltarea, însămânțarea, culegerea* etc.), în general defective de plural, sau care numesc idei abstracte (*cunoașterea, respectarea* etc.), majoritatea vorbitorilor preferă asocierea predicatului cu numărul singular ca în: *Culesul și căratul strugurilor* ***este mai urgent*** *de executat decât orice alte activități agricole.* O explicație ar putea s-o constituie și apropierea pe care o fac vorbitorii între aceste enunțuri și cele cu subiect multiplu, format din verbe la infinitiv, care reclamă în mod obligatoriu un predicat la singular: *A ierta prostia și a condamna răutatea* ***este explicabil.*** Norma actuală recomandă totuși **acordul la plural**, ca în cazul ultimei variante din exemplu. Dacă predicatul – verbal sau nominal – este impersonal, acesta rămâne la singular, chiar dacă subiectul este multiplu. În această situație se găsesc subiectele exprimate prin verbe la infinitiv și la supin ca în enunțurile: *E ușor a scrie și a citi.*; *E ușor de scris și de citit.* (pentru distingerea deosebirilor dintre valoarea substantivală a participiului și a supinului vezi GLR, I, 2005, p. 510)

4.1.3. Acordul numelui predicativ sau al participiului pasiv cu subiectul multiplu

a. Când subiectul multiplu este exprimat prin substantive care arată nume de ființe de genuri diferite sau prin pronume de genuri diferite, partea nominală a predicatului se va pune la masculin plural: *Toți băieții și fetele* ***au fost felicitați*** *de membrii juriului.*; *Inspectorii și toate cadrele didactice* ***au fost prezenți*** *la consfătuire.*
b. Când subiectul multiplu este exprimat prin substantiv masculin la plural și un substantiv neutru la singular, numele predicativ și participiul pasiv se vor pune la masculin plural: *Stâlpii și* ***gardul*** *casei vecinului sunt vopsiți recent.*; ***Pereții*** *și* ***balconul*** *apartamentului nostru sunt curați întotdeauna.*

Scanned with OKEN Scanner

c. Când termenii subiectului multiplu sunt nume de lucruri, regula acordului este foarte simplă numai atunci când este vorba de genul feminin și neutru: acordul părții nominale a predicatului sau a participiului pasiv se face la forma comună de feminin-neutru plural: *La sosirea primăverii, valea (văile) și dealul (dealurile)* ***sunt înverzite/împădurite.***

d. Dacă numele de lucruri sunt de genul masculin și feminin, regula acordului ține seama de numărul la care se găsește substantivul masculin (indiferent de numărul celui feminin). Dacă substantivul masculin este la singular, partea nominală a predicatului stă la feminin-neutru plural: *Valea (văile) și muntele sunt înverzite.; Muntele și valea (văile) sunt* ***înverzite.*** Dacă substantivul masculin este la plural, partea nominală a predicatului se acordă cu substantivul cel mai apropiat: *Munții și valea (văile) sunt* ***înverzite.***, dar *Valea (văile) și munții sunt* ***înverziți.*** Simplificând lucrurile, putem spune că, în asemenea situații, forma nominală a predicatului sau a participiului pasiv se pune la masculin **numai când subiectul de genul masculin, la numărul plural, este cel mai apropiat** de acesta.

e. Dacă numele de lucruri sunt de genul masculin și neutru, regulile depind, de asemenea, de numărul la care se găsește substantivul masculin, dar uneori se ține seama și de numărul celui neutru. Dacă **substantivul masculin este la singular**, partea nominală a predicatului stă întotdeauna la neutru (indiferent de numărul substantivului neutru și de apropierea față de predicat). *Muntele și dealul (dealurile)* ***sunt înzăpezite.*** Dacă **substantivul masculin este la plural** și substantivul neutru este la singular, partea nominală a predicatului ia forma masculinului (indiferent de apropierea de predicat a unuia dintre subiecte: *Dealul (dealurile) și munții* ***sunt înzăpeziți.***

4.2. Acordul în cazul grupurilor nominale

4.2.1. Construcții adjectivale

Aprecieri sincere vecinului ***cel*** *cumsecade?*
sau *Aprecieri sincere vecinului* ***celui*** *cumsecade?*

În asemenea situații, norma gramaticală cere ca articolele adjectivale (*cel, cea, cei, cele*) să se acorde în gen, număr și caz cu termenul regent. Forma corectă este *...celui cumsecade.* În limba română actuală este evidentă tendința de a concentra informația de caz exclusiv la primul termen (regentul) ca în: *elevului cel bun, fetei moșului cea cuminte, prietenelor noastre cele bune, în fața colegilor cei obraznici* etc.

Aceeași tendință de simplificare este vizibilă și în structurile cu superlativul relativ: *prietenului cel mai bun, grație colegelor noastre cele mai distinse, casa vecinilor cei mai gospodari.*

Acordul gramatical în toate situațiile prezentate mai sus este însă obligatoriu.

Scanned with OKEN Scanner

*abrogarea legii **adoptată** acum un an?;*
*unei săli **plină** de spectatori;*
*unei colege rar **întâlnită**; rezultatele categoriei **grea**?*

Când un atribut este exprimat prin adjectiv (provenit din participiul verbului *a adopta*, în exemplul dat), acesta se acordă întotdeauna în gen, număr și caz cu substantivul pe care îl determină. În situația de față, *legii* este în cazul genitiv, deci și participiul *adoptată* trebuie declinat în cazul genitiv. Corect este așadar: *legii **adoptate*** (la genitiv-dativ). Normele limbii literare cer cu strictețe acordul în caz al atributelor adjectivale, chiar dacă acestea au compliniri sau sunt distanțate de termenul determinat. În sintagmele de mai sus atributele adjectivale vor avea forma de genitiv: *pline...*, *întâlnite*, *grele*.

Obs. Orice cuvânt care apare între atributul adjectival (participial) și substantiv, prin distanțarea acestora în enunț, contribuie la slăbirea legăturii lor și la nerepetarea mărcii cazuale la participiu: *martora **copilăriei** sale **lipsită** de lumină...*; *virajurile roșii ale **limbii**, din ce în ce mai **răsărită** între buze...*; *chinurile **fetei** din Caracal **furată** de traficanți neidentificați.*; *Misterul fetei vecinului **moartă** la locul de joacă.*

*o temperatură și o umiditate **crescută***
sau ***...crescute?**; corul și orchestra **dirijată** sau **...dirijate** de...?;*
*un cozonac și un covrig **proaspăt** sau **proaspeți**?*

Cele mai multe probleme le pune acordul în număr sau/și în gen al unui atribut adjectival cu un termen regent multiplu alcătuit din substantive la numărul singular (ori la ambele numere) de genuri diferite. Prima variantă, cu atributul la singular, reprezintă norma tradițională a acordului (prin atracție) numai cu ultimul regent. Varianta a doua, cu atributul la plural, este o inovație în comportamentul atributului adjectival, care se impune tot mai mult, mai ales în exprimarea oamenilor instruiți: *un băiat și o fată **arestați** de fosta securitate*; *o concepție și o metodologie de mult timp **depășite***; *genitivul și dativul **precedate** de prepoziții*; *o răspândire și o productivitate deosebit de **mari***; *dădea dovadă de o sprinteneală și îndemânare **neasemuite***; *o toropeală și o liniște **înțelenite** în aer*; *coordonarea adversativă și cea copulativă **realizate** cu mijloace joncționale* etc. Acest fel de acord, **acceptat de limba literară**, satisface mai mult necesitatea de claritate a exprimării. Când există două substantive de același gen determinate de un atribut, acesta primește **forma de plural** a genului respectiv al substantivelor (nu *proaspăt*, deoarece s-ar înțelege că numai *covrigul* a fost *proaspăt*, iar *cozonacul*, nu).

4.2.2. Construcții pronominale

*un prieten **de-al meu*** sau *un prieten **de-ai mei**?*

În ultimii ani, au fost inițiate largi dezbateri în legătură cu întrebuințarea corectă a unor construcții cu pronumele posesive însoțite/neînsoțite de prepoziția ***de*** precum: *a. un frate*

Scanned with OKEN Scanner

de-al meu, un prieten de-al tău; un fost profesor de-al său, o colegă de-a ta, o amintire de-a mea; b. un frate de-ai mei, un prieten de-ai tăi; un fost profesor de-ai săi, o colegă de-ale tale, o amintire de-ale mele etc. Analizându-le, constatăm că cele din prima serie (a.) cuprind câte două nominale la singular, iar cele din seria a doua (b.) au în structură un nominal la singular, urmat de o formă nominală la plural a articolului posesiv. Multă vreme normele tradiționale au considerat că formulările din prima serie sunt greșite, fiind socotite corecte doar cele din seria cu nominalul din poziția a doua la plural: *un frate de-ai mei, o amintire de-ale mele* etc. Unii comentatori tv, împărtășind aceeași opinie, erau chiar indignați că exprimări de tipul *Am vorbit cu un prieten* ***de-al meu*** *să mergem la munte.* se pot auzi frecvent „la televizor sau la radio", că le putem citi „în ziare sau pe rețelele de socializare" sau că le „surprindem chiar și în gura unor profesori de limba română, deși nu s-ar cuveni" și că, de fapt, acestea „reprezintă o gravă «eroare»". Argumentul invocat era că, în enunțurile respective avem de ales, de fapt, *un om* (fie *un frate*, fie *un fost profesor*, fie *o colegă*) din mai mulți. Altfel spus, prepoziția *de* din sintagmele *de-ai mei, de-ai tăi* sau *de-ale tale* ar fi echivalentă cu *dintre*, care cere pluralul după el (pentru a marca o relație de tip parte-întreg). Însă în spațiul public (în unele emisiuni tv sau pe rețelele de socializare) s-au manifestat numeroase rezerve față de această normă tradițională, aducându-se, ca argumente, faptul că formulările de tipul *un prieten de-al meu/ unor prieteni de-ai mei* ar fi corecte, întrucât se asigură astfel „distincția dintre singular și plural" și că acel *de* e „complet desemantizat, e doar un cuvânt de sprijin, de legătură, fără niciun aport informațional". (George Pruteanu)

Recenta lucrare *Gramatica limbii române*, volumul I, 2005, clarifică lucrurile apreciind la p. 622 că, „astfel de construcții nu sunt partitive" și că, în consecință, construcțiilor partitive cu *de*, cu nominalul-centru de grup la singular și cu nominalul subordonat la plural de tipul un prieten *de-ai mei, o elevă de-ale ei* le sunt preferate construcțiile nonpartitive: *un prieten de-al meu, un elev de-al ei*. Aceeași concluzie este formulată și de *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, 2005, în care se precizează: „În construcțiile cu prepoziția *de* (care și-a pierdut sensul partitiv, dobândind sensul *de felul*) + pronume posesiv, norma actuală **admite atât pluralul, cât și singularul**: *un prieten* ***de-ai mei/de-al meu****, o prietenă* ***de-ale mele/de-a mea****, româncă* ***de-a noastră/de-ale noastre****, o carte* ***de-a mea/de-ale mele***. Pentru ușurința exprimării, putem evita astfel de construcții, apelând la o modalitate necontroversată cum ar fi: *un prieten al meu, o româncă a noastră, o carte a mea, niște prieteni ai mei, o colegă a noastră* etc.

unei colege ***ale mele****? unei colege* ***a mea****?*
unei colege ***a mele****? unor colege* ***ale mele****?*

Sintagmele de mai sus cuprind substantive feminine cu formă de genitiv-dativ singular **nearticulate hotărât**, urmate de adjective pronominale posesive. În astfel de situații se produc frecvente greșeli privind fie acordul articolului posesiv, fie al adjectivului posesiv, fie al amândurora. Pentru evitarea oricăror greșeli de acord, trebuie știut faptul că atunci când adjectivul pronominal posesiv determină un substantiv la numărul singular și este însoțit de articol posesiv, acesta din urmă va avea **în mod obligatoriu** formă de singular; forma adjectivului pronominal

Scanned with OKEN Scanner

posesiv acordat va avea **formă de plural** (*mele*) ca și substantivul determinat, în virtutea identității formale a genitivului feminin singular cu cea a nominativ-acuzativului plural. În primul caz de mai sus, remarcăm că articolul posesiv *ale* este greșit folosit, deoarece nu se acordă în număr cu substantivul *colege*; în al doilea caz, posesivul *mea* nu respectă acordul în caz cu același substantiv, iar în ultimele situații acordul gramatical este respectat. Așadar vom rosti și vom scrie corect la singular: *acestei profesoare a mele, altei vecine a tale, unei vecine a voastre, unei dorințe a sale*, dar la plural vom avea formele: *acestor profesoare ale mele/ale altor vecine.*

I-am împrumutat omului ***acestuia/aceluia?***
sau *I-am împrumutat omului* ***acesta/acela?***

În vorbirea actuală, în care se respectă cu strictețe acordul în gen și număr, se neglijează adesea acordul în caz. Frecventă este încălcarea regulii acordului în caz, când adjectivul determinant este un demonstrativ, plasat după substantivul regent. Deși normele limbii literare cer respectarea acordului în caz, mulți vorbitori îl neglijează, ca în structurile: *oamenilor aceștia, popularizarea cărților acestea* etc. Se spune și se scrie corect: *omului* ***acestuia/aceluia***, *oamenilor* ***acestora/acelora***, *elevei* ***acesteia/aceleia***, *studentelor* ***acestora/acelora*** etc. (prima variantă). Pentru ușurința exprimării este preferabil să se evite postpunerea adjectivului demonstrativ la cazurile genitiv-dativ, întrucât, în unele situații, ca cele de mai sus, omonimia cu pronumele demonstrativ poate da naștere la confuzii, vorbitorii putând înțelege că *elevei acesteia/aceleia* înseamnă *acestei/acelei eleve*, dar și *elevei* sau *studentei ei* (a vecinei).

Rezultatele i le-am trimis ***înseși*** *directoarei?*
sau ...***însăși*** *directoarei?*

O dificultate majoră o constituie pentru vorbitori utilizarea corectă a adjectivului pronominal de întărire *însuși*, care generează numeroase dezacorduri, explicabile, în bună parte, prin complexitatea flexiunii acestuia. Formele acestui determinant adjectival sunt alcătuite din vechile pronume *însu, însă, înși, înse*, din care s-au format pronumele personale *dânsul, dânsa, dânșii, dânsele* și formele neaccentuate de dativ ale pronumelui personal sau reflexiv: *mi, ți, și, ne, vă, le*. Fiecare dintre cele două componente are flexiune proprie. Primul element constitutiv se acordă **în gen, număr și caz** cu regentul substantival sau cu un înlocuitor pronominal al acestuia, iar dativul pronumelui reflexiv/personal variază în funcție de număr și persoană. Formele rezultate din combinația diverselor variații ale celor două componente alcătuiesc o paradigmă foarte bogată și neobișnuită: *însumi, însuți, însuși, înșine, înșivă, înșiși; însămi, însăți, însăși, însene, însevă, însele*, care cer multă atenție în selectare pentru a nu se ajunge la erori de tipul: *el însăși, voi însuși, noi înseși* etc. O dificultate sporită se remarcă în cazul utilizării formelor feminine de singular la cazurile genitiv-dativ, care sunt diferite de cele de la nominativ-acuzativ, acestea fiind identice cu cele de plural, în virtutea omonimiei genitiv-dativ singular = nominativ-acuzativ plural ca în cazul substantivelor feminine. Să se compare: nominativ-acuzativ *M-a primit Maria* ***însăși.***; *Cu Maria* ***însăși*** *am stat de vorbă.*; genitiv-dativ *Vina este a Mariei* ***înseși.***; *I-am explicat Mariei* ***înseși.*** Când pronumele (determinat)

Scanned with OKEN Scanner

la plural înlocuiește substantive sau pronume de genul masculin și de genul feminin, adjectivul de întărire ia forma de masculin plural: *Ion și Maria (ei înșiși)*; *băieții și fetele înșiși ...*; *Băieților și fetelor, lor înșiși...*; *Ioane și Eleno, voi înșivă...* etc. Revenind la întrebarea din exemplu, forma corectă a adjectivului pronominal este, fără îndoială, cea din prima variantă.

4.2.3. Construcții nominale în genitiv-dativ

Un băiat și o fată **a** sau *ai vecinului meu sunt studenți la Litere?*

În enunțul de mai sus, atributul genitival *vecinului* are regent multiplu (*un băiat și o fată*). De aceea, acordul **gramatical** al articolului genitival trebuie făcut cu ambii termeni regenți, prin punerea la plural masculin, acest gen având prioritate când ambii regenți denumesc ființe de genuri diferite. Acest tip de acord manifestă o tendință de extindere, în ciuda faptului că există și un acord prin **atracție** cu ultimul termen al construcției (*un băiat și* ***o fată a*** *vecinului meu*) exact ca în construcțiile cu adjective posesive: *fratele și sora mea*, *sora și fratele meu*, dar nu *sora și fratele mei*. Totuși, o exprimare mai riguroasă, cu respectarea gramaticalității maxime, recurge la forma acordului **la plural**: *un băiat și o fată* ***ai*** *vecinului.*

Cunosc un băiat ***al*** ***cărui*** sau ***a*** ***cărui*** *frate este student?;*
Am urcat pe niște munți ***ale*** ***căror*** *înălțimi trec de două mii de metri?*

Probleme dificile pune folosirea corectă a pronumelui relativ *care* în cazul genitiv (cu funcție sintactică de atribut pronominal) precedat de articolele genitivale *al*, *a*, *ai*, *ale*. Aceste articole se acordă în gen și număr cu substantivul din propoziția subordonată (regent al atributului pronominal), iar relativul *care* se orientează după categoriile gramaticale ale regentului atributivei. În cazul nostru, articolul *al* are forma de masculin singular ca și *frate*, iar pronumele *cărui* are forma de masculin singular ca și antecedentul său (*băiatul*). Este un acord de tip încrucișat, care de foarte multe ori este încălcat de către vorbitorii neatenți la propria exprimare. Dificultatea acestui acord determină la mulți vorbitori o tendință de simplificare, utilizând un acord mecanic cu cel mai apropiat cuvânt: *omul al cărei faptă*, *poetul al cărui operă*, *o inițiativă a cărui scop* etc. Lucrurile se complică și mai mult când atributul pronominal are un regent multiplu. Tendința este de a marca acest fapt prin pluralul articolului ca în: *Guvernul a luat o măsură ale cărei scop și durată nu au fost bine precizate.*

Examinând al doilea exemplu, constatăm că pronumele relativ *care* la cazul genitiv (substitut al substantivului *munți* din propoziția regentă) este plasat la începutul unei propoziții subordonate atributive, având funcția sintactică de atribut al substantivului *înălțimi* din dreapta lui și, ca orice atribut genitival cu topică inversă, este precedat de articolul posesiv *ale*. Aceleași constatări le putem face și în legătură cu următoarele construcții: *poetul* ***a*** ***cărui*** *operă*, *poeta* ***al*** ***cărei*** *volum de versuri*, *părinții* ***ai*** ***căror*** *copii*, *vecinii* ***ale*** ***căror*** *fete* ș.a. Când substantivele înlocuite și cele determinate de pronumele relativ nu sunt de același gen sau la același număr, trebuie să fim atenți la cuvântul cu care se acordă pronumele relativ și la cel cu care se acordă articolul posesiv. Este ușor de constatat faptul că articolul genitival care precedă

Scanned with OKEN Scanner

pronumele relativ în genitiv (cu funcție de atribut) se acordă în gen și număr cu substantivul aflat în aceeași propoziție (*înălțimi, operă, volum, copii, fete*), în timp ce pronumele relativ se acordă în gen și număr cu substantivul aflat în propoziția anterioară de care depinde subordonata atributivă (*munți, poetul, poeta, părinții, vecinii*). În situațiile notate mai sus avem următoarele relații: *ale... înălțimi, a... operă, al... volum, ai... copii, ale... fete*, respectiv *munți... căror, poetul... cărui, poeta... cărei, părinții... căror, vecinii... căror.* Dăm alte câteva exemple în care regula acordului pronumelui relativ *care* în genitiv este respectată: *omul **a cărui** faptă, profesorul nostru **ale cărui** lecții le ascultam cu plăcere, o mulțime de proverbe **a căror** închipuire minunată*, precum și enunțul din exemplu *Am urcat pe niște munți **ale căror** înălțimi trec de două mii de metri*. Oricum, acest acord nu este prea simplu și cere, în special în exprimarea orală, destul de multă atenție și abilitate de a anticipa în gând structura construcției. Când lucrurile scapă de sub control, în sensul că nu se respectă corelațiile necesare dintre termeni, ne pomenim cu exprimări de tipul *omul **al cărei** faptă, poeții **ai cărui** operă, o comisie **a cărui** președinte* (în loc de *omul **a cărui** faptă, poeții **a căror** operă, o comisie **al cărei** președinte*), în care acordul mecanic cu cel mai apropiat cuvânt încalcă regulile gramaticale și, în consecință, trebuie evitat.

La dativ pronumele relativ ***care*** are la singular forme diferite după gen, întocmai ca și la genitiv: masculin ***căruia***, feminin ***căreia***, iar la plural ***cărora*** pentru toate genurile. Întrebuințarea invariabilă a formei ***care*** în locul formelor flexionare de dativ este o greșeală de acord, care trebuie evitată. Să se compare: *fata **care** i-am dat o carte*, în loc de *fata **căreia** i-am dat o carte, colegul **care** i-am dat o veste* cu *colegul **căruia** i-am dat o veste* etc. Folosirea variantei prepoziționale ***la care*** în locul formelor ***căruia, căreia, cărora*** caracterizează limbajul popular: *elevilor **la care** le-am pus nota zece*. La dativ pronumele relativ ***care*** este urmat, ca și la acuzativ, de formele neaccentuate ale pronumelui personal de persoana a III-a, la același gen și număr ca și pronumele relative, constituind astfel un mijloc eficient pentru reglarea exprimării corecte: ***căruia/căreia îi, i-; cărora le.***

Trebuie combătută, de asemenea, folosirea abuzivă în aceeași frază a formei ***care***, deoarece este supărătoare prin monotonie și, uneori, creează confuzii. Această particularitate specifică exprimării neliterare poate fi utilizată însă de scriitori ca mijloc de caracterizare prin limbaj a unor personaje fără cultură lingvistică, devenind un fapt de stil.

4.2.4. Construcții cu numerale cardinale și ordinale

*Cei trei sute de mii de lei **au fost cheltuiți**?*
sau *Cele trei sute de mii de lei **au fost cheltuie**?*

Multe probleme de acord în gen pun determinantele numeralelor cardinale (articolele demonstrative *cei, cele*) și diverse adjective, în special pronominale (demonstrative, nehotărâte), care pot însoți numeralele de la *doi* în sus. În cazul numeralelor care nu exprimă cifre rotunde (195, 327, 159 etc.), **acordul se face exclusiv cu substantivul însoțit**: *cele o sută nouăzeci și cinci de **zile**, cei o sută cincizeci de **pomi** plantați, cele trei sute douăzeci și șapte de **pagini*** etc. Atenție la acordul corect al numeralelor compuse cu *unu/una* ca termen final în situația în

Scanned with OKEN Scanner

care substantivul însoțit este de genul neutru. Corect se va spune: *douăzeci și unu de* ***motive****, treizeci și unu de* ***cazuri*** *de contaminare, o mie și unu de* ***articole****, o sută și unu de* ***nume*** (nu ***o mie și una de motive***), dar ***o mie și una de nopți****,* ***treizeci și una*** *de persoane vindecate de infecția cu COVID19* (nu ***treizeci și unu de persoane***, Antena 3, 20.III.2020, ora 13.02). *În dotarea poliției au intrat douăzeci și una de* ***mașini*** *noi* (nu *douăzeci și unu...*, Antena 3, 11.02.2020); *Douăzeci și una de* ***persoane*** *au fost transportate cu izoleta la Spitalul de Boli Infecțioase din București.* (nu *Douăzeci și unu...*, România Tv, 10.III.2020)

Obs. În legătură cu folosirea prepoziției ***de*** în cazul numeralelor compuse cu *unu/una* vezi comentariile 1.3.3. din GBLR, p. 184.

În situația numeralelor care exprimă cifre rotunde (*200, 300, 500* etc.), acordul predicatului se poate face fie cu substantivul determinat (*Cei trei sute de mii de* ***lei au fost cheltuiți.****; Acești trei milioane de* ***lei au fost împrumutați*** *de la bănci europene.*), fie cu numeralul (*Cele trei* ***sute*** *de mii de lei* ***au fost cheltuite.****; Aceste trei* ***milioane*** *de lei* ***au fost împrumutate*** *de la bănci europene.*), în funcție de ceea ce vrea să reliefeze vorbitorul. În ambele situații însă trebuie respectat acordul consecvent în restul propoziției. Așadar, nu vom spune/scrie ***Acești*** *trei milioane de lei* ***au fost împrumutate*** *de la bănci europene.;* ***Cele*** *trei sute de mii de lei* ***au fost cheltuiți.*** În construcții de tipul *acele/aceste/celelalte/câteva* + pluralele *zeci, sute, mii, milioane*, exprimând o cifră aproximativă, se recomandă ca **acordul** adjectivelor pronominale să se facă cu substantivul care indică **numărul** (*zeci, sute* etc.), nu cu determinantul acestuia. Prin urmare, este corectă doar forma de feminin indiferent de genul substantivului următor, întrucât este vorba de o determinare directă a numeralului: ***ultimele zeci*** *de metri,* ***câteva milioane*** *de lei cheltuite inutil* etc. (vezi *DOOM*³, p. 170)

Am rezolvat toate problemele până la ***pagina zece****?*
sau *Am rezolvat toate problemele până la* ***pagina a zecea****?*

În primul enunț, numeralul *zece* se diferențiază de numeralul cardinal propriu-zis *zece* (pagini), în sensul că el nu exprimă numărul de pagini, ci **identifică, individualizează** o anume pagină (*zece*) dintr-o mulțime de pagini ale unei cărți, devenind astfel **numeral de identificare.** El se deosebește, într-un anumit fel, și de numeralul ordinal (*pagina*) *a zecea*, care reflectă locul, poziția unei pagini în carte, în funcție de diferite repere convenționale (de exemplu: *pagina a zecea din capitolul X sau Y*), pe când sintagma *pagina zece* o identifică (în sensul că într-o lucrare există **numai o singură** pagină cu acest număr). Fără a intra în prea multe detalii, putem aprecia că ambele enunțuri din titlu sunt corecte, cu mențiunea că formularea *pagina zece* este mai potrivită, mai economicoasă, având avantajul simplității morfologice, vorbitorii nemaifiind obligați să folosească morfemele numeralului ordinal *al ...-lea* sau *a ...-a* (*a zecea, al zecelea* etc.). (vezi G. Gruiță, *Gramatică normativă*, 1999, p. 153)

Scanned with OKEN Scanner

*Conferința începe la **ora** șapte?* sau *.....la **orele** șapte?*

În exemplul de mai sus numeralul *șapte* însoțește un substantiv și, spre deosebire de cel cardinal, nu se comportă ca un adjectiv care se acordă cu substantivul determinat, ca în: ***două** pagini*, ***douăsprezece** cărți*, ***douăzeci și doi** de kilometri*. Postpus unui substantiv, ca în aceste enunțuri, numeralul **identifică, precizează** prin număr „poziția obiectelor desemnate de substantive sau diferențiază obiecte din același grup" (*GLR*, I, p. 299), **devenind numeral de identificare** sau de **denumire**. Cu această funcție, el are o serie de particularități flexionare și combinatorii specifice: a. nu se supune regulii acordului cu substantivul regent (*nota **doi**, pagina **doisprezece***); b. ocupă poziția a doua în grupul substantiv + numeral (*sala **cinci**, cabinetul **doisprezece***); c. intră în relație numai cu substantive la singular (*sectorul patru*). Procedeul denumirii „numerice" se utilizează în cazul unităților de măsură a timpului (*ora **14**, anul **2023***), a distanței (*kilometrul **35***) sau în cazul diviziunilor administrative sau militare (*sectorul **3**, circa de poliție **zece**, regimentul **33***), al etajelor unei clădiri, al camerelor de hotel, al străzilor, al mijloacelor de transport în comun (*mașina **32**, tramvaiul **15***) etc.

Raportând întrebarea din exemplu la caracteristicile menționate aici, rezultă că **recomandabilă este prima variantă**, iar cea de-a doua trebuie respinsă (deși apare destul de frecvent) nu numai din motive strict gramaticale, ci și pentru că intră în contradicție cu o realitate evocată: nu sunt mai multe „ore" șapte. Greșeala provine, probabil, din exprimarea corectă, de astă dată, *Conferința se desfășoară între orele... și...*, unde, într-adevăr, este vorba de două ore diferite.

*Clasa **a doisprezecea**?; în **al douăsprezecilea** ceas?*

Potrivit normelor limbii literare, numeralul cardinal *doi* și compusele cu *doi* (*doisprezece, douăzeci și doi* etc.) se folosesc numai atunci când însoțesc substantive de **genul masculin** căpătând valoare adjectivală. Și, ca orice adjectiv, acestea trebuie să se acorde în gen cu substantivul determinat. Astfel vom spune și vom scrie corect: ***doisprezece** brazi, **doisprezece** oameni, **doisprezece** studenți, douăzeci și **doi** de kilometri* etc. Când avem de-a face cu substantive de genul **feminin** sau **neutru**, regulile limbii române ne obligă să folosim numeralul cardinal cu formă feminină *douăsprezece*: ***douăsprezece** intervenții, **douăsprezece** cărți, **douăsprezece** studente, douăzeci și **două** de operații făcute* (genul feminin), respectiv ***douăsprezece** minute, **douăsprezece** cazuri de îmbolnăviri cu coronavirus, **douăsprezece** numere ghicite la loto, **douăsprezece** articole de lege, treizeci și **două** de grade* (genul neutru). Deși regulile sunt clare, a devenit o modă, în ultima vreme, să nu se mai facă acordul în gen al numeralului *doi* și al compuselor sale.

Mulți vorbitori de limbă română uită să facă acordul dintre substantiv și acest numeral, apelând invariabil la forma *doisprezece* (cu varianta ei colocvială *doișpe*), indiferent de genul substantivului însoțit. Aceasta este o greșeală pe care, din păcate, o întâlnim în multe dintre discursurile politicienilor, în intervențiile comentatorilor de televiziune de la care așteptăm corectitudine în exprimare, acuratețe și rigoare. În emisiunile de știri putem auzi: *doisprezece*

Scanned with OKEN Scanner

kilograme, doisprezece tone, doisprezece grade, doisprezece mașini înzăpezite, doisprezece persoane rănite, doisprezece milioane din fonduri europene nerambursabile, „Viitorul" lui Hagi a acumulat doisprezece puncte în clasament etc.

Obs. În legătură cu numeralele cardinale sunt utile câteva precizări de ordin formal. Se scrie fără **-i** numeralul *unu* în toate formulele de numărare: *unu sau doi copii, unu la sută, ora unu, douăzeci și unu*. Așadar, în enunțul *Am înțeles că aici sunt mai multe triburi, nu numai unul* (Antena 3, 10.III.2020, ora 20.33), numeralul utilizat are o formă greșită. În limba vorbită se întâlnesc și variante neacceptate de norma literară, dar foarte frecvente în uz, în care numeralul prezintă modificări ale părții finale a compusului, de tipul: *unșpe, doișpe, treișpe*. La numeralele 14 și 16 modificările fonetice se produc în prima parte a compusului: ***paisprezece, șaisprezece***, forme acceptate de normele ortografice actuale. Numeralul 18 se scrie *optsprezece*, dar vorbitorii întâmpină dificultăți în pronunțarea celor cinci consoane succesive, de aceea i-au modificat forma, introducând pe *â* sau pe *i* spre a ușura rostirea (*optâsprezece/optisprezece*), modificare neacceptată de *DOOM²/DOOM³*. Normele academice admit însă formele ***cinsprezece, cinzeci*** pentru numeralele compuse cu *cinci*, precum și în numeralele ordinale corespunzătoare. Variantele de pronunțare *cin sute, op sute* sunt **tolerate** doar în tempo rapid. În conformitate cu normele limbii literare, prezența prepoziției *de* este obligatorie atât în exprimarea orală, cât și în scris, inclusiv când numeralele de la 20 în sus sunt notate cu cifre. Așadar, vom scrie *20 de pagini, 75 de ani* etc. Omiterea prepoziției este tolerată numai atunci când substantivul apare abreviat în scris: *20 p., 35 kg*, dar nerecomandabilă în vorbire etc. Numeralele corespunzătoare lui 1-9, 101-119, 201-219 etc. se leagă direct – ca adjectivul – de substantivul însoțit (așadar fără prepoziția *de*). Corect se va spune/se va scrie: *o sută una greșeli comise*, nu *o sută una de greșeli comise*, *o sută una poezii*, nu *o sută una de poezii*, *două sute șapte zile*, nu *două sute șapte de zile* etc. Tiparul cu *și* între cele două numerale care formează numeralul compus apare **ocazional** la numeralul 1001: *o mie și una (de nopți), o mie și unu (de motive)*, față de formele regulate *o mie una de nopți, o mie unu de motive*. (vezi GBLR, p. 184)

Normele referitoare la numeralele cardinale trebuie aplicate și în cazul numeralelor ordinale. Numai că și aici constatăm unele greșeli de pronunțare/de scriere, cum ar fi folosirea incorectă a formei de masculin (*a doisprezecea*) pe lângă substantive de genul feminin, încălcându-se acordul formal cu acestea: *clasa a **doi**sprezecea, a **doi**sprezecea lovitură de gong*, în loc de *clasa a **două**sprezecea, a **două**sprezecea lovitură*... La fel de supărătoare este și utilizarea formei de feminin acolo unde este necesară varianta masculină a acestui numeral ordinal. Expresia *în ceasul al **două**sprezecelea* este greșită întrucât substantivul determinat *ceasul*, de genul neutru, impune utilizarea formei de masculin. Corect se va spune și se va scrie *în ceasul al doisprezecelea*.

Obs. La forma masculină a numeralului ordinal apare și o formare incorectă. Astfel, numeralele *al unsprezecelea, al doisprezecelea* etc., formate de la numeralul cardinal *zece + le + a*, se aud și încep să fie scrise, la masculin și neutru singular, *unsprezecilea, doisprezecilea* etc., eroare care își are originea în limba vorbită și ține de analogia greșită cu *douăzecilea, treizecilea* etc. Normele actuale acceptă la femininul nearticulat al numeralului ordinal *întâi* postpus substantivului și forma *întâia*: *clasa întâi/întâia*.

Scanned with OKEN Scanner

Concluzii: Greșelile semnalate mai sus pot părea nesemnificative pentru mulți vorbitori, motivând-se adesea faptul că acestea nu denaturează sensul mesajului. În realitate sunt totuși dezacorduri în toată puterea cuvântului, chiar dacă formularea *ei face pe grozavii* reprezintă, pentru aceștia, o eroare mult mai gravă. Însă asta doar în aparență, deoarece formulările *clasa a doisprezecea, doisprezece numere folosite la loto* înseamnă tot un tip de dezacord, chiar dacă e doar de gen, nu și de număr.

doisprezece aprilie?; ora doisprezece și un sfert?

Până la apariția noilor lucrări normative, limba literară alegea, pentru **exprimarea datei**, numai forma de feminin a numeralului 2 și a compuselor acestuia: 12, 22. Prin urmare, se spunea doar *două/douăsprezece; douăzeci și două* aprilie. Ulterior au fost acceptate atât formele de feminin, cât și cele de masculin ale numeralului 2 și ale compuselor sale: 12, 22 în indicarea datei calendaristice. În conformitate cu *GBLR* (p. 198), se poate spune corect: *doi/două martie; doisprezece/douăsprezece aprilie, douăzeci și doi/douăzeci și două iunie.* Pentru prima zi a lunii se folosește numeralul ordinal (propriu-zis): *Întâi Decembrie, Întâi Mai,* iar pentru zilele de 21 și 31 ale lunilor, tradiția limbii literare recomandă forma de masculin a numeralului, adică *21 iunie* și *31 iulie* (citite *douăzeci și unu iunie*, respectiv *treizeci și unu iulie*), în timp ce toate celelalte zile ale lunii sunt desemnate prin numerale cardinale (propriu-zise): *douăzeci și trei august, unsprezece septembrie* etc. Sub influența ultimelor formulări, s-a ajuns, în ultima vreme, la extinderea numeralului cardinal și pentru prima zi a lunii; așa se face că auzim adesea spunându-se *unu mai, unu iunie* etc., forme nerecomandate de dicționarele normative.

Conform normei academice actuale, pentru **exprimarea orei**, se folosesc în mod corect doar construcțiile cu numeralul la forma de feminin (*ora douăsprezece, ora douăzeci și două*), adică trebuie să acordăm în gen numeralul cardinal cu substantivul pe care îl însoțește, în cazul nostru, *ora,* nu și cele cu numerale la forma de masculin. La întrebarea *Cât e ora?* vom răspunde corect *Este ora două.* (nu *ora doi*) sau vom putea spune: *Trenul va sosi în stație la* ***ora douăsprezece*** *și un sfert.; Meciurile din Liga campionilor încep la* ***ora douăzeci și două.*** Însă este incorect să spunem *ora doisprezece/douăzeci și doi*, care, din păcate, sunt des folosite. În schimb, formularea *ora unu/ora douăzeci și unu* (deci un numeral cu formă de masculin pe lângă substantivul *oră* de genul feminin) reprezintă o excepție de la regula amintită, devenind normă acceptată. Există o explicație istorică pentru comportamentul diferit. Substantivul *oră* apare în acest context abia în secolul al XIX-lea. Până atunci se folosea *ceas.* În toate situațiile, este recomandabilă utilizarea structurilor cu forma de singular a substantivului *oră:* ***ora*** *douăsprezece*, nu ***orele*** *douăsprezece*, deoarece aici numeralul are valoare de identificare, el referindu-se la **o singură oră** (nu la mai multe) din cele 24 care alcătuiesc durata unei zile, ca și în *pagina trei, sala cinci, sectorul patru, etajul șapte.* Ediția recentă a *DOOM-ului* nu mai urmărește aceste aspecte.

„Limbajul este îmbrăcămintea gândului".

(Samuel Johnson)

„Limba este cel mai scump și mai imperfect mijloc descoperit pentru comunicarea gândurilor".

(William James)

Scanned with OKEN Scanner

4.2.5. False acorduri. Cazuri de hipercorectitudine

*Participanții pot fi **câți** mai numeroși cu putință?;*
*Toți musafirii **proaspeți** sosiți... au fost **ușori** ridicoli?;*
*Pepenii **noi** apăruți pe piața românească sunt **excesivi** de scumpi?*

Hipercorectitudinea reprezintă o greșeală de exprimare atât în comunicarea orală, cât și în cea scrisă, din cauza efortului conștient al vorbitorilor de a se conforma mecanic normelor limbii literare, precum și din teama acestora de a nu greși. În cazul de față, ne referim la acordul inutil, abuziv, al unei părți de vorbire care ar trebui să fie „insensibilă" la regulile acordului: adverbul. Deși adverbul este o parte de vorbire neflexibilă și folosirea lui corectă în propoziție nu ridică probleme deosebite, deoarece nu presupune reluarea unor mărci gramaticale (de gen, număr, caz, articulare) ale termenului regent, se întâlnesc totuși o serie de greșeli care țin de „acordarea" nejustificată a acestuia sub influența cuvintelor flexibile învecinate, așa cum se poate vedea în construcțiile date exemplu. Greșeala constă în tratamentul adjectival nejustificat aplicat adverbului când apare ca determinant antepus al unui regent adjectival propriu-zis sau de natură participială, la numărul plural.

Formele corecte ale enunțurilor din exemple sunt: *cât mai numeroși, proaspăt sosiți, ușor ridicoli, nou apăruți, excesiv de scumpi.* Aceeași explicație o au și greșelile strecurate în contextele următoare: *pot participa **câți** mai mulți elevi; bani **oricâți** de mulți; ochi **uimitori** de limpezi; participare cât mai **multă** posibilă; dinți **strălucitori** de albi; căldură **imposibilă** de suportat; ochi negri și **teribili** de copilăroși; o viață **simplă** de povestit; ferestre **largi** deschise, aparatele de ventilație **noi** achiziționate* etc.

O greșeală frecvent întâlnită se referă la construcția superlativului relativ al adverbului, construcție în care cuvântul *cel* primește mărcile de gen și număr, fără a fi necesar, așa cum se observă în exemplele următoare: *Lucrările voastre au fost **cele mai bine** apreciate.; Cazurile **cele mai des** întâlnite sunt cele referitoare la copii.; **Cele mai simplu** de rezolvat sunt exercițiile.; Italia este țara **cea mai** sever afectată de coronavirus.*

Acest fals acord este favorizat de influența exercitată de cuvintele flexibile vecine, precum și de confuzia cu formele corespunzătoare ale adjectivelor, forme în care *cel* variază după gen și număr (*lucrările cele mai apreciate; cazurile cele mai întâlnite; exercițiile cele mai simple* etc.).

Tratarea greșită a adverbului drept adjectiv – acordat la plural – este deosebit de frecventă în cazul cuvintelor compuse cu adverbul *nou* (*nou-ales, nou-născut, nou-venit*) și *rău* (*rău-făcător, răuvoitor, rău-platnic*). De reținut că la plural se va spune/se va scrie corect *nou-aleși, **nou-născuți, nou-veniți**, răufăcători, răuvoitori, rău-platnici*, nu *noi-născuți, noi-veniți, răifăcători* etc.

O greșeală de tip opus o întâlnim în cazul unor construcții ca următoarele: *folosirea **excesiv** a citatelor; reeditarea, fie și **tardiv**, a cărților marelui folclorist...; dispariția din viață, **fulgerător**, a marelui poet...; aplicarea acestor indicatori **imediat** în calculele economice; apariția acestui virus, în ultima vreme tot mai **frecvent***, în care adverbul trebuia să-și modifice statutul morfologic prin transformarea în adjectiv (**adjectivizarea adverbului**), situație în care el **trebuie**

Scanned with OKEN Scanner

acordat cu regentul substantival. Deci formele corecte sunt: *folosirea* ***excesivă*** *a citatelor*; *reeditarea, fie și* ***tardivă***, *a cărților*; *dispariția...* ***fulgerătoare***; *aplicarea...* ***imediată***; *apariția acestui virus... tot mai* ***frecventă***. Acest tip de dezacord se întâlnește mai ales când adverbul apare distanțat față de substantivul regent, prin intercalarea altor cuvinte care „estompează" legătura dintre ele, făcând-o mai puțin vizibilă.

Scanned with OKEN Scanner

Mic glosar de pleonasme

Sursa de informație o reprezintă dicționarele de pleonasme menționate în bibliografie. Formularea enunțurilor în care au fost introduse expresiile pleonastice ne aparține.

Expresia pleonastică	Formularea corectă
Regele ***a abdicat de la tron*** *la data de 30 decembrie 1947.* **abdica** vb. (< fr. *abdiquer*, lat. *abdicare*) = a renunța la *tron*.	*...a renunțat la tron/...a abdicat*
Unele prevederi ale legii... au fost ***complet abrogate.*** **abroga** vb. (lat. *abrogare*, fr. *abroger*) = a anula, a suprima o lege sau o dispoziție oficială; **complet** adv. (fr. *complet*, lat. *completus*) = în întregime	*au fost abrogate/au fost anulate*
Accidentul s-a produs printr-o ***stupidă absurditate.*** **absurditate** s.f. (lat. *absurditas, -tis*) = aberație, prostie, stupiditate; **stupid** adj. (lat. *stupidus*) = *absurd*, ilogic, irațional	*...printr-o stupiditate/...printr-o absurditate/...a fost absurd/a fost stupid*
Anul acesta va fi o ***mare abundență*** *de cereale.* **abundență** s.f. (lat. *abundantia, -ae*) = cantitate *mare*, belșug, bogăție; **mare** adj. = în cantitate însemnată	*...vor fi cereale din abundență/din belșug;* *...va fi o abundență de cereale*
A făcut ***prea mult abuz*** *de alcool, iar acum are probleme cu ficatul.* **abuz** s.n. (lat. *abusus*, fr. *abus*) = întrebuințare fără măsură a unui lucru, exagerare; **mult** adj. (lat. *multus*) = în cantitate mare	*A făcut abuz de.../A făcut exces de...*
Situația actuală nu mai ***poate fi acceptabilă.*** **acceptabil** adj. (lat. *acceptabilis*, fr. *acceptable*) = care *poate* fi acceptat	*...nu mai este acceptabilă/...nu mai poate fi acceptată*
Drumurile spre cabană ***pot fi oricând accesibile.*** **accesibil** adj. (lat. *accessibilis*, fr. *accessible*) = la care se *poate* ajunge ușor; care poate fi ușor procurat; care se poate înțelege ușor	*...sunt oricând accesibile/...sunt practicabile oricând/...pot fi folosite oricând*
La testul dat anul acesta ***s-au adăugat în plus*** *cinci întrebări.* **adăuga** vb. (lat. *adaugere*) = a mai pune peste, *în plus*, a face să sporească	*La testul dat s-au dat în plus cinci întrebări.*
Câinii polițiștilor ***adulmecă mirosul*** *infractorilor.* **adulmeca** vb. (et. nec.) = (despre animale) a simți sau a descoperi cu ajutorul *mirosului*, prezența unui animal, a omului, a hranei	*...simt mirosul infractorilor/...descoperă mirosul.../...îi adulmecă repede pe infractori*
Răspunsurile tale ***nu pot fi admisibile*** *în fața comisiei.* **admisibil** adj. (fr. *admissible*) = care *poate* fi admis; acceptabil	*...nu pot fi admise/...nu pot fi acceptate*
Ne-am adunat *astăzi* ***împreună*** *pentru a sărbători succesul domnului...* **aduna** vb. (lat. *adunare*) = a strânge *la un loc* ceea ce se află răspândit; a se strânge *la un loc*, formând un grup	*Ne-am adunat astăzi pentru a sărbători succesul domnului...*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
*Înaintea meciului o **mare afluență** a suporterilor se îndrepta spre stadion.* **afluență** s.f. (fr. *affluence*, lat. *affluentia*) = *mulțime* de oameni, îmbulzeală, aflux	*...o afluență a suporterilor.../o mulțime de suporteri...*
*L-a descoperit **cu o alcoolemie în sânge** de 0,98 mg și i s-a întocmit dosar penal.* **alcoolemie** s.f. (fr. *alcoolémie*) = prezență temporară a alcoolului *în sânge*	*L-a descoperit cu o alcoolemie de 0,98 mg și i s-a întocmit.../l-a descoperit în sânge 0,98 mg de alcool și...*
*Studenții **și-au adus aportul** la salvarea unor victime ale inundațiilor.* **aport** s.n. (fr. *apport*) = contribuție materială, intelectuală etc. *adusă* de cineva...	*...au contribuit la salvarea/... și-au adus contribuția la...*
*S-ar putea ca în toamnă să fie două rânduri de **alegeri electorale**.* **electoral** adj. (fr. *électoral*) = *privitor la alegeri, în vederea alegerilor*	*...s-ar putea să se organizeze alegeri anticipate...*
*Președintele comisiei a ținut **o scurtă alocuțiune** în fața candidaților.* **alocuțiune** s.f. (fr. *allocution*, lat. *allocutio, -nis*) = *scurtă* cuvântare ocazională	*...a rostit o scurtă cuvântare.../...a rostit o alocuțiune...*
*Fără să vreau am asistat la o **altercație verbală** între doi vecini.* **altercație** s.f. (fr. *altercation*; lat. *altercatio, -nis*) = schimb violent *de cuvinte* între două sau mai multe persoane	*...am asistat la o altercație între doi vecini*
*Starea bolnavului **s-a ameliorat în bine** în ultimele zile.* **ameliora** vb. (fr. *améliorer*) = *a (se) îmbunătăți*, a (se) îndrepta	*Starea bolnavului s-a ameliorat în ultimele zile.*
*Inundațiile din Moldova au avut **o mare amploare**.* **amploare** s.f. (fr. *ampleur*) = însușirea de a fi amplu, *mare*, întins	*...au fost de amploare/...au fost foarte mari*
***Anexez alăturat** la cererea din dosar următoarele acte.* **anexa** vb. (fr. *annexer*) = *a alătura, a adăuga, a atașa*	*La cererea formulată, anexez următoarele acte.*
*Colegii de promoție **au aniversat** 10 ani de la terminarea* liceului. **aniversare** s.f. (fr. *anniversaire*, lat. *anniversarius, -i*) = *faptul de a aniversa*; **aniversa** vb. (fr. *anniversaire*) = *a sărbători împlinirea unui număr de ani*	*...au sărbătorit 10 ani de la.../... au participat la sărbătorirea a 10 ani de la...*
*Meteorologii **au anticipat din timp/dinainte** inundațiile ce s-ar putea produce.* **anticipa** vb. (fr. *anticiper*; lat. *anticipare*) = a face sau a spune ceva *înainte* de o anumită dată; *a prevedea, a prevesti*; **dinainte** (adv. de + înainte) = *din timp, înainte de*	*Meteorologii au anticipat inundațiile.../Meteorologii au prevăzut inundațiile...*
*La demonstrație au participat **aproape vreo (cam, circa)** cinci mii de oameni.* **aproape** adv. (lat. *ad-prope*) = *aproximativ, cam*; **vreo** adj. pron. nehot., adv. = *aproape, aproximativ, cam, circa*	*...au participat aproape.../... au participat cam.../circa.../...au participat aproximativ...*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
Între membrii familiei noastre există ***o bună/o plăcută armonie.*** **armonie** s.f. (fr. *harmonie*; lat. *harmonia, -ae*) = potrivire desăvârșită, concordanță (între persoane, sunete etc.); *bună înțelegere*; **plăcut** adj. (lat. *placere*) = *agreabil, bun, care place, frumos*	*Între membrii familiei.... există o bună înțelegere/o deplină armonie.*
Uităm cu greu plăcuta ***aromă mirositoare*** *a bucatelor de Crăciun.* **aromă** s.f. (fr. *arôme*) = emanație a unor substanțe plăcut *mirositoare*; *miros* tare și plăcut; mireasmă, parfum	*Uităm cu greu aroma bucatelor de Crăciun.*
Conducerea societății este capabilă ***să-și autoadministreze singură*** *resursele economice.*	*...este capabilă să-și autoadministreze resursele.../...să-și administreze singură...*
Aceasta este ***autobiografia mea proprie*** *pe care o semnez.* **autobiografie** s.f. (fr. *autobiographie*) = expunere a *vieții* unei persoane făcută de ea însăși; **auto-** = element de compunere savantă care arată că acțiunea se referă la subiect; are și semnificația de la sine, prin mijloace proprii (fr., it. *auto*; gr. *autos* = *însuși*)	*Aceasta este autobiografia pe care o și semnez.*
Numeroase ***avalanșe de zăpadă*** *s-au produs în munții Bucegi.* **avalanșă** s.f. (fr. *avalanche*) = masă de *zăpadă* care se desprinde de pe versantul unui munte	*În munții Bucegi s-au produs numeroase avalanșe.*
În munți se semnalează ***averse de ploaie.*** **aversă** sf. (fr. *averse*) = *ploaie* torențială de scurtă durată	*...se semnalează ploi puternice/ se semnalează averse*
...au avertizat din timp...	vezi anterior *a anticipa...*
Cercetătorii ***s-au axat în jurul*** *problemei încălzirii globale...* **axa** vb. (fr. *axer*) = a (se) desfășura într-un anumit sens; a (se) concentra *în jurul* a ceva	*Cercetătorii s-au axat pe problema încălzirii globale/...s-au concentrat în jurul...*
La cei 90 de ani, și-a găsit un adăpost ***într-un azil de bătrâni.*** **azil** s.n. (fr. *asile*) = instituție de asistență socială pentru întreținerea *bătrânilor*	*...și-a găsit adăpost într-un azil/într-un cămin de bătrâni.*
În mijlocul casei lui Hagi Tudose era ***mult bănet.*** **bănet** s.n. (*ban* + suf. *-et*) = *bani mulți, avere mare în bani;* *-et* sufix cu semnificația *mult, mulți: brădet, făget, nucet (sufix colectiv)*	*În mijlocul casei... erau mulți bani.*
Echipa gazdă ***a beneficiat de*** *numeroase* ***avantaje.*** **beneficia** vb. (fr. *bénéficier*) = a trage *foloase*, a profita, a avea un *câștig*	*...a avut parte de numeroase avantaje*
Ajungând la fântână, am observat că drumul ***se bifurcă în două*** *direcții.* **bifurca** vb. (fr. *bifurquer*) = a se despărți în *două ramuri*, în *două* direcții	*...drumul se desparte în două direcții /...drumul se bifurcă*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
Avioanele au executat mai multe ***bombardamente aeriene*** *asupra capitalei.* **bombardament** s.n. (fr. *bombardement)* = atac cu *bombe* sau rachete efectuat de aviație, de artilerie; aviație s.f. = forță militară aeriană	*Avioanele au executat mai multe bombardamente asupra capitalei.*
Vechii copiști aveau ***o caligrafie foarte frumoasă.*** **caligrafie** s.f. (ngr. *kalligráphia; fr. calligraphie*) = arta și deprinderea de a scrie *frumos*	*...aveau o scriere foarte frumoasă*
Geografii au realizat întreaga ***cartografie a hărților*** *țărilor europene.* **cartografie** s.f. (fr. *cartographie)* = disciplină care se ocupă de tehnica întocmirii *hărților* și planurilor topografice	*...au realizat/au executat toate hărțile țărilor europene*
În fața monumentului s-a organizat ***o ceremonie solemnă*** *în cinstea eroilor neamului.* **ceremonie** s.f. (pol. *ceremonia*, fr. *cérémonie*, lat. *caerimonia, -ae*) = *solemnitate*, fast, paradă, gală; **solemn** adj. (lat. *sollemnis*) = festiv, sărbătoresc	*În fața monumentului s-a organizat o ceremonie/o solemnitate în cinstea eroilor neamului.*
Cei doi ***coabitează împreună*** *de mai multă vreme.* *co- = element de compunere savantă însemnând împreună;* **coabita** vb. (lat. *cohabitare;* fr. *cohabiter*) = a locui, a trăi *împreună;* a conviețui	*Cei doi coabitează de mai multă vreme./...conviețuiesc de mai multă vreme.*
Pentru validarea vaccinului, s-au făcut efectuat numeroase teste pe ***cobai de experiență*** timp de doi ani. **cobai** s.m. (fr. *cobaye*) = orice animal care este folosit în *experiențele* de laborator	*...pe cobai timp de doi ani...*
Am avut necazuri deoarece mi-a ***cobit de rău*** *cineva.* **cobi** vb. (bg. *Kobja) = a prevesti ceva rău*	*...întrucât cineva mi-a cobit*
Sala avea aspectul unei ***cocini de porci.*** **cocină** s.f. (bg. *Kodina*) = *adăpost sau coteț pentru creșterea porcilor*	*aspectul unei cocini/...avea aspectul unui adăpost pentru porci*
...coexista împreună	vezi anterior *coabitează...* *a colabora cu.../...a conlucra cu; a lucra împreună cu...*
În fiecare an se organizează ***comemorări în memoria*** *eroilor căzuți pe câmpul de luptă.* **comemorare** s.f. (lat. *commemoratio, -nis)* = *ceremonie menită să evoce amintirea unei persoane sau a unui eveniment important*	*...comemorări în cinstea eroilor căzuți pe câmpul de luptă.*
Produsele primite ***nu pot fi comestibile.*** **comestibil** adj. (fr. *comestible;* lat. *comestibilis*) = care *poate fi servit ca*	*Produsele primite nu sunt comestibile.*
La încheierea întrevederii, ***concluziile finale*** *le-a tras directorul.* **concluzie** s.f. (fr. *conclusion;* lat. *conclusio, -nis) = ultima parte a unei expuneri sau a unei opere, care cuprinde rezultatele finale*	*...concluziile le-a formulat directorul*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
La spitalul din municipiul S... s-a descoperit o defectuoasă **conducere managerială.** **managerial** adj. (*manager* + *-ial*) = referitor la *conducere*	*...o conducere defectuoasă/un management defectuos*
Rădulescu este **confidentul meu intim.** **confident** s.m. și f. (fr. *confident*; lat. *confidens, -tis*) = *persoană căreia i se fac confidențe; sinonim cu intim*	*Rădulescu este prietenul meu intim./Rădulescu este confidentul meu.*
Inginerii români **au conlucrat împreună cu** *cei germani pentru a realiza.....*	vezi anterior *a colabora*
În urma discuțiilor, cele trei partide au ajuns la **un consens unanim.** **consens** s.n. (lat. *consensus, -i*) = înțelegere, acord, identitate de păreri	*...au ajuns la un consens./...au ajuns la păreri comune*
Planul a fost pus la cale într-o **conspirație ilegală** *de către revoluționari.* **conspirație** s.f. = acțiune *secretă și ilegală*	*...într-o deplină conspirație de către revoluționari.*
L-am rugat **să continue mai departe** *demonstrația.* **continua** vb. (fr. *continuer*; lat. *continuare*) = a duce mai *departe un lucru început*	*L-am rugat să continue demonstrația.*
Vechile tradiții maramureșene, primite de la străbunii noștri, **continuă să dăinuie** *peste timp.* **dăinui** vb.(slv. *Danovati*) + a continua să existe, a dura, a persista	*....durează peste.../...dăinuie peste.../continuă să existe...*
Mirosul de motorină **continuă să persiste** *mult timp.* **continua** vb. = *a nu înceta, a se prelungi (vezi supra);* **persista** vb. (fr. *persister*) = *a se menține, a continua, a dura, a se păstra, a se perpetua*	*Mirosul de motorină continuă mult timp/...se menține mult.*
Mulți din lumea interlopă fac **contrabandă ilegală** *cu țigări.* **contrabandă** s.f. (fr. *contrabande*) = *trecere clandestină peste granță a unor mărfuri;* **ilegal** adj. (fr. *illégal*) = *clandestin, conspirativ*	*Mulți din lumea interlopă fac contrabandă cu țigări.*
Fraza incriminată **conține în sine** *mai multe semnificații adânci.* **conține** vb. (fr. *contenir*; lat. *continere*) = *a fi alcătuit din...; a avea în sine...*	*Fraza incriminată conține/are mai multe semnificații...*
Părțile româno-germane **au convenit de comun acord** *să lucreze la...* **conveni** vb. (fr. *convenir*; lat. *convenire*) = *a cădea de acord cu cineva, a se înțelege;* **acord** s.n. (fr. *accord*; it. *accorde*) = *consens, înțelegere, voință*	*Părțile... au convenit să lucreze la.../...s-au înțeles să lucreze la...*
Cei doi **conviețuiesc împreună** *de mai mult timp.*	vezi anterior *coabitează*
Convingerea mea *fermă este că până la urmă vom reuși.* **convingere** s.f. (lat. *convincere*) = părere *fermă* asupra unui lucru	*Convingerea mea este că.../Părerea mea fermă este că...*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
În fața spectatorilor G. și S. s-au prezentat ca niște autentici ***coparteneri*** *în activitatea artistică.* **partener** s.m. (fr. *partenaire*) = fiecare dintre persoanele care formează împreună cu altul un număr, o scenă dintr-o piesă	*...ca niște parteneri autentici...*
Pentru securitatea sănătății vizitatorilor în spital, s-a amenajat ***un coridor de trecere*** *permanent dezinfectat.* **coridor** s.n. (fr. *corridor*, germ. *Korridor*) = loc de *trecere* îngust (și lung), care leagă încăperile unei clădiri; culoar	*...un coridor/...un culoar permanent dezinfectat*
Aceste afirmații ***nu pot fi credibile.*** **credibil** adj. (lat. *credibilis, -e*) = *care poate fi crezut*	*Aceste afirmații nu pot fi crezute./...nu sunt credibile*
Tabloul ne impresionează prin ***armonia cromatică*** *a culorilor.* **cromatic** *adj. (fr. chromatique)* = care se referă *la culori*	*...prin coloritul său armonios.*
Trenul avea 10 ***cușete de dormit.*** **cușetă** s.f. (fr. *couchette)* = pat pe o navă sau într-un vagon de *dormit*	*Trenul avea 10 cușete.*
A urmat tratamentul recomandat, ***dar însă*** *efectele nu sunt vizibile.* **dar** conj. (et. nec.) = cu toate acestea, *însă*, totuși; **însă** conj. (lat. *ipsa*) = *dar*, totuși	*A urmat tratamentul..., dar efectele nu sunt vizibile.*
Nu am la dispoziție ***decât numai*** *două ore pentru a vizita muzeul.* **decât** adv. de mod (*de + cât*) = *numai, doar;* **numai** adv. restrictiv (*nu + mai*) = *doar*	*Nu am la dispoziție decât două ore.* (în enunțuri negative)
Statele cu ***democrație populară*** *sunt cele mai moderne.* **democrație** s.f. (fr. *démocratie*) = formă politică de organizare a societății, în care puterea este exercitată de masele *populare*	*Statele democratice/bazate pe democrație sunt cele mai moderne.*
Am fost la cosmetician pentru ***a-mi depila părul*** *de pe picioare.* **depila** vb. (fr. *dépiler*) = a îndepărta *părul*, prin diverse metode, de pe o anumită porțiune a corpului	*Am fost la cosmetician pentru depilarea picioarelor.*
În Africa vom întâlni adesea multe ***deșerturi aride.*** **deșert** s.n. (fr. *désert*; lat. *desertum, -i*) = teren lipsit de vietăți, de vegetație, sterp, regiune cu climă *aridă;* **arid** adj. (fr. *aride*; lat. *aridus*) = uscat, neroditor, sterp	*În Africa vom întâlni adesea multe locuri aride./În Africa vom întâlni adesea întinse deșerturi.*
Lăcomia, imoralitatea, violența etc. sunt elemente care duc la ***dezumanizarea omului.*** **dezumanizare** s.f. (din dezumaniza) = acțiunea de a (se) dezumaniza; **dezumaniza** vb. (fr. *déshumaniser*) = a face pe cineva să-și piardă caracteristicile specifice *omului*	*Lăcomia, imoralitatea, violența etc. duc la dezumanizare.*
Nu m-am putut descurca cu ***diurna*** *de 30 de lei* ***pe zi*** *dată de întreprindere.* **diurnă** s.f. (lat. *diurna*) = *indemnizație plătită cuiva pentru acoperirea cheltuielilor zilnice de deplasare în altă localitate*	*...cu diurna de 30 de lei dată de întreprindere.*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
Am băut ***doar numai*** *două pahare de apă.* **doar** adv. (lat. *de-hora*) = *numai;* **numai** = *doar*	*Am băut doar două pahare de apă.* (în propoziții afirmative)
Studiind arhivele am descoperit mai multe ***dovezi care arată*** *vechimea localității noastre.* **dovadă** s.f. (derivat regresiv din slv. *Dovesti*) = fapt sau lucru care *arată, demonstrează* ceva; probă convingătoare, mărturie	*...am descoperit mai multe dovezi ale vechimii localității noastre.*
În deșerturile africane ***dunele de nisip*** *se străbat cu greu.* **dună** s.f. (fr. *dune*) = movilă (mică) *de nisip* formată de vânt în regiunile nisipoase	*În deșerturile africane dunele se străbat cu greu.*
Regizorul ***a ecranizat*** *mai multe* ***filme.*** **ecraniza** vb. (*ecran* + *-iza*) = a turna un *film* pe baza unui scenariu adaptat după o operă literară	*Regizorul a turnat mai multe filme./...a realizat mai multe filme.*
Membrii guvernului ***lucrează la elaborarea*** *noii legi a pensiilor.* **elabora** vb. (fr. *élaborer*; lat. *elaborare*) = *a lucra,* a realiza, a da o formă definitivă unei idei, unui text	*...lucrează la noua lege a pensiilor/...elaborează noua lege a pensiilor*
În anul 2020 vor fi două rânduri de ***alegeri electorale.*** **electoral** adj. (fr. *électoral*) = privitor la *alegeri,* în vederea *alegerilor*	*...vor fi două rânduri de alegeri*
Liviu Rebreanu este un remarcabil ***romancier epic.*** *(gen)* **epic** adj. (fr. *épique*; lat. *epicus*) = principal gen literar care cuprinde diverse specii de narațiuni în versuri și în proză *(balada, schița, nuvela, romanul)*	*...este un remarcabil romancier/...este un remarcabil reprezentant al genului epic.*
S-au publicat mai multe studii despre ***etnogeneza poporului*** *român.* **etno-** = element de compunere savantă cu sensul de (referitor la) *popor;* **etnogeneză** (fr. *ethnogenèse*) = disciplină care studiază originea *popoarelor*	*S-au publicat mai multe studii despre etnogeneza românilor./...despre originea poporului român.*
După o simplă ***evaluare estimativă*** *s-a ajuns la concluzia că...* **evalua** vb. (fr. *évaluer*) = a calcula, a socoti, *a estima;* adjectivul *estimativă* face parte din aceeași familie lexicală cu un sinonim al substantivului *evaluare*	*După o simplă evaluare s-a ajuns la concluzia că...*
Lucrurile s-au petrecut ***exact întocmai*** *cum le-ați auzit.* **exact** adv. (fr. *exact*; lat. *exacticus*) = *întocmai*	*Lucrurile s-au petrecut exact cum le-ați auzit.*
Situația actuală ***poate fi explicabilă.***	*Poate fi explicată.* (vezi anterior *credibil*)
Toate teoriile formulate trebuie mai întâi ***experimentate în practică*** *și apoi publicate.* **experimenta** vb. (fr. *expérimenter*; lat. *experimentare*) = a încerca, a verifica prin *experiență,* prin aplicare în *practică*	*...trebuie mai întâi experimentate.../...verificate în practică și apoi publicate.*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
*Mai multe tabere de romi au fost **expulzate cu forța** din Franța.* **expulza** vb. (fr. *expulser*; lat. *expulsare*) = a obliga să părăsească țara, a sili, *a forța* să iasă	*Mai multe tabere de romi au fost expulzate din Franța.*
***Făgăduința promisă** este o obligație ce trebuie onorată.* **făgăduință** s.f. (magh. *Fogadní*) = *promisiune*	*Făgăduința este o obligație ce trebuie onorată.*
***Festivitatea de gală** s-a desfășurat în sala Ateneului Român.* **festivitate** s.f. (fr. *festivité*) = serbare cu caracter solemn; **gală** = spectacol cu caracter *solemn*	*Festivitatea/gala s-a desfășurat...*
*Nu-mi place **modul (felul) cum** se comportă în societate.* **fel** s.n. (magh. *Féle*) = *mod* de a fi, de a acționa; **cum** adv. (lat. *quomodo*) = *în ce mod*	*Nu-mi place modul/felul în care se comportă...*
*Ne-au servit la masă trei porții de **mușchi file** de porc.* **file** s.n. (fr. *filet*) = carnea de calitate superioară din lungul șirei spinării unei vite, unui porc sau a unui pește *(deci mușchi)*	*Ne-au servit la masă trei porții de mușchi de porc./...trei porții de file de porc.*
***Baza fundamentală** a teoremei a fost propusă de...* **fundamental** adj. (fr. *fondamental*) = *de bază*, esențial	*Elementele de bază ale teoremei au fost propuse de...*
***Funeraliile de înmormântare** s-au desfășurat începând cu ora...* **funeralii** s.n., pl. (fr. *funérailles*; lat. *funeralia*) = ceremonie de *înmormântare*	*Funeraliile s-au desfășurat.../Înmormântarea s-a desfășurat*
*În foaierul teatrului erau mai multe **garderobe pentru haine**.* **garderobă** s.f. (fr. *garde-robe*) = dulap sau mobilier destinat păstrării *hainelor*	*...erau mai multe garderobe.*
*Am două operații la **genunchiul piciorului** stâng.* **genunchi** s.m. (lat. *genuculum*) = parte a piciorului la oameni care cuprinde regiunea articulației femurului cu tibia	*Am două operații la genunchiul stâng.*
*Filmul a avut **un happy-end fericit**.* **happy-end** s.n. = final fericit	*Filmul a avut un happy-end./...a avut un final fericit.*
***Hemograma sângelui** arată un număr mare de leucocite.* **hemo-** = element de compunere savantă cu semnificația referitor la *sânge* (fr. *hémo-*; gr. *haimo-* = *sânge*); **hemogramă** s.f. (fr. *hémogramme*) = analiză prin care se stabilește compoziția *sângelui*	*Hemograma obținută arată un număr mare de leucocite.*
*Din cauza accidentului a avut o mare **hemoragie de sânge**.*	vezi anterior *hemogramă*
*Mănâncă multe grăsimi și de aceea are o **hipertensiune ridicată**.* **hiper-** = element de compunere savantă cu semnificația *peste, în exces* (fr. *hyper-*)	*...are hipertensiune.*
*A leșinat de mai multe ori din cauza unei **hipotensiuni scăzute**.* **hipo-** = element de compunere savantă cu semnificația *sub, inferior, în deficit* (fr. *hypo-*; gr. *hypo*)	*A leșinat din cauza hipotensiunii./A leșinat din cauza tensiunii scăzute.*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
Unele melodii lansate la Eurovizion ajung ***hituri de mare succes.*** **hit** s.n. (engl. *Hit*) = șlagăr, melodie de *mare succes* la un moment dat	*Unele melodii... ajung hituri./... ajung șlagăre.*
Bunicul a venit ***iar (iarăși) din nou*** *pe la noi.* **iarăși** (iar) adv. (et. nec.) = *din nou*	*Bunicul a venit iar (iarăși) la noi./...a venit din nou la noi.*
Ți-ai format o ***falsă iluzie*** *despre cele întâmplate.* **iluzie** s.f. (fr. *illusion*; lat. *illusio, -nis*) = percepție *falsă; amăgire;* speranță neîntemeiată; *închipuire fără o bază reală*	*Ți-ai format o iluzie despre.../ Ți-ai format o părere falsă despre...*
După ample dezbateri, proiectul a fost ***implementat în practică.*** **implementa** vb. (engl. *Implement*) = a pune în *practică, în funcție; a aplica*	*După ample dezbateri, proiectul a fost implementat.*
Consilierii locali au participat la ***inaugurarea deschiderii*** *anului școlar.* **inaugura** vb. (fr. *inaugurer*; lat. *inaugurare*) = *a începe, a deschide* solemn activitatea unei instituții	*...au participat la deschiderea anului școlar. /* *...au participat la inaugurarea anului școlar.*
Mi-a părut rău de ***incidentul neplăcut*** *care s-a produs.* **incident** s.n. (fr. *incident*) = eveniment *neașteptat, neplăcut,* care survine în timpul unei activități; *dificultate*	*Mi-a părut rău de incidentul care s-a produs./Mi-a părut rău de neplăcerea produsă.*
A fost neplăcut surprins de ***intemperiile vremii*** *de iarnă.* **intemperie** s.f. (fr. *intempérie*; lat. *intemperies*) = *vreme* rea, neprielnică	*A fost neplăcut surprins de intemperiile iernii.*
Datele problemei se află într-o ***intercondiționare reciprocă.*** **intercondiționare** s.f. (inter + condiționare) = legătură și condiționare *reciprocă* între lucruri, fenomene etc.	*Datele problemei sunt în raport de intercondiționare.*
Datele problemei sunt într-o ***interdependență reciprocă.***	vezi anterior *intercondiționare*
Și-a ***irosit fără rost toți*** *banii câștigați.* **irosi** vb. = a (se) cheltui în mod ușuratic; a (se) pierde *fără rost, zadarnic, inutil*	*Și-a irosit toți banii câștigați.*
Cele două piese de mobilier trebuie ***îmbinate împreună.*** **îmbina** vb. (lat. *imbinare*) = a (se) lega, a (se) uni, *a (se) împreuna*	*Cele două piese trebuie îmbinate/...trebuie unite.*
Vecinul ***și-a împrejmuit de jur împrejur*** *incinta locuinței sale.* **împrejmui** (*în + preajmă* + suf. *-ui*) = a pune, a așeza un gard *de jur împrejurul* unui loc	*...și-a îngrădit incinta locuinței/...și-a împrejmuit incinta*
Cercetătorii englezi estimează o ***încălzire termică*** *a Terrei cu 4–5 grade în următorii 50 de ani.* **încălzire** s.f. (*în- + cald*) = acțiunea de a (se) încălzi și rezultatul ei; **termic** adj. (fr. *thermique*) = de căldură, privitor la căldură	*...estimează o încălzire a Terrei.../...o creștere a temperaturii cu...*
a încercui de jur împrejur	vezi anterior *a împrejmui*
A înfulecat pe nerăsuflate *toate prăjiturile de pe masă.* **a înfuleca** vb. (lat. *infollicare*) = a mânca lacom, repede	*...a mâncat pe nerăsuflate.../...a înfulecat toate prăjiturile...*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
Mașina ***s-a înglodat în noroi*** *și nu a mai pornit.* **îngloda** vb. (*în- + glod*) = *a se afunda în noroi*; a se împotmoli	Mașina s-a înglodat și nu a mai pornit./...s-a împotmolit și...
Membrii echipei au dovedit o bună ***întrajutorare reciprocă*** *și au câștigat cursa.* **întrajutorare** s.f. (*întru + ajutor*) = *ajutorare reciprocă*, ajutor mutual	*...s-au ajutat și au câștigat cursa./...au dovedit întrajutorare și au câștigat cursa.*
Fratele meu a depus ***jurământul solemn*** *în luna octombrie.* **jurământ** s.n. (lat. *juramentum, -i*) = *angajament solemn prin care cineva se obligă să-și facă datoria față de țară, față de popor; legământ*	*Fratele meu a depus jurământul în luna octombrie.*
A avut o puternică ***leucemie în sânge****, dar s-a vindecat.* **leucemie** s.f. (fr. *leucémie*) = boală *de sânge* caracterizată prin creșterea numărului de leucocite	*A avut o puternică leucemie...*
A muncit toată ziua, iar seara era ***lihnit de foame.*** **lihnit** adj.= foarte flămând, hămesit, *chinuit de foame*	*...iar seara era lihnit/...era hămesit*
S-a limitat numai *la câteva cuvinte de mulțumire și apoi a plecat.* **a limita** vb. (fr. *limiter*; lat. *limitare*) = *a (se) mărgini, a (se) îngrădi, a (se) restrânge;* **numai/doar** adv. = exprimă limitarea unei acțiuni	*S-a limitat la câteva cuvinte de mulțumire și apoi a plecat.*
A ajuns la ***limita extremă*** *a suportabilității.* **limită** s.f. (fr. *limite*; lat. *limes, -tis*) = *punct extrem*	*A ajuns la limita suportabilității.*
În toate călătoriile sale, a purtat mereu o ***mascotă norocoasă.*** **mascotă** s.f. (fr. *mascotte*) = *ființă sau lucru considerate ca purtătoare de noroc*	*...a purtat o mascotă/o amuletă/un talisman.*
Mijloacele mass-media *au dat ample informații despre inundații.* **mass-media** s.n., pl. (engl. *Mass-media*) = totalitatea mijloacelor de informare a maselor	*Mass-media românească a dat ample informații despre...*
Avocatul a adus niște ***mărturii care arată*** *vinovăția neîndoielnică a inculpatului.*	vezi anterior *dovadă care arată*
Opinia mea personală *a fost clar exprimată...* **meu, mea** (lat. *meus, mea*) = pronume posesiv care înlocuiește atât numele obiectului posedat, cât și al posesorului (persoana I singular); **personal** = care aparține exclusiv unei persoane	*Opinia mea a fost exprimată.../ Opinia personală a fost clar exprimată...*
Canicula ***se menține în continuare*** *timp de două săptămâni.* **a menține** vb. (fr. *maintenir*) = *a continua să existe* sub același aspect; a dura; a dăinui	*Canicula se menține timp de două săptămâni.*
O friptură cu ***mujdei de usturoi.*** **mujdei** s.n. = *preparat alimentar din usturoi* pisat, oțet (sau apă) și sare, care servește ca adaos la unele mâncăruri	*O friptură cu mujdei.*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
Abuzurile săvârșite în ultima vreme sunt de ***notorietate publică.*** **notorietate** s.f. (fr. *notoriété*) = faptul de a fi cunoscut de multă lume	*Abuzurile... sunt de notorietate./...sunt cunoscute de toată lumea.*
Șoseaua a fost blocată de un ***obstacol care a împiedicat*** *circulația.* **obstacol** s.n. (fr. *obstacle*; lat. *obstaculum, -i*) = piedică, stavilă care închide drumul, care oprește vederea	*Circulația a fost blocată din cauza unui obstacol de pe șosea.*
În condiții de secetă, ***cea mai nimerită oportunitate*** *este punerea în funcție a sistemului de irigații și extinderea acestuia.* **oportunitate** s.f. (fr. *opportunité*) = ocazie fericită, prilej favorabil	*...este oportună punerea în funcție a sistemului de irigații...*
Faptele scandaloase ale unor romi, care au ignorat măsurile de securitate sanitară, au stârnit ***oprobriul public.*** **oprobriu** s.n. (livr.) = dispreț, dezaprobare	*...au fost dezaprobate de către societatea civilă.*
Castelul prezintă la exterior mai multe ***ornamente decorative*** *din secolul al XVIII-lea.* **ornament** s.n. (fr. *ornament*; lat. *ornamentum, -i*) = *element decorativ format din mai multe motive sculptate, pictate etc. și aplicate pe obiecte diverse; decor, podoabă;* **decorativ** adj. (fr. *décoratif*) = *care împodobește; ornamental*	*Castelul prezintă la exterior mai multe ornamente din...*
La sfârșitul școlarității elevii trebuie să aibă o ***ortoepie/ortografie corecte.*** **ortoepie** s.f. (fr. *orthoépie*) = totalitatea regulilor care stabilesc *pronunțarea corectă* a cuvintelor într-o limbă; **ortografie** s.f. (lat. *orthogragraphia*) = totalitatea regulilor care stabilesc *scrierea corectă* a cuvintelor într-o limbă	*La sfârșitul școlarității elevii trebuie să stăpânească regulile ortoepice și ortografice ale limbii române.*
Tratamentul prescris nu reprezintă un ***panaceu universal.*** **panaceu** s.n. (fr. *panacée*; lat. *panacea*) = medicament despre care se credea odinioară că *vindecă orice boală*	*Tratamentul prescris nu este nici pe departe un panaceu.*
Pasajul de trecere *recent deschis ușurează mult circulația în zona centrală a orașului.* **pasaj** s.n. (fr. *passage*) = spațiu între două rânduri de clădiri pe care trec pietoni sau, rar, vehicule	*Pasajul recent deschis...*
Greșelile constatate nu trebuie ***să se perpetueze mereu.*** **perpetua** vb. (fr. *perpétuer*; lat. *perpetuare*) = a face sau a continua să dureze vreme îndelungată sau veșnic; a (se) continua; **mereu** adv. (magh. *merö*) = rigid, fix, neîncetat, continuu, permanent	*Greșelile constatate nu trebuie să se perpetueze.*
Nu se întrezărește nicio ***perspectivă de viitor*** *în privința ameliorării climei.* **perspectivă** s.f. (fr. *perspective*; lat. *perspectiva*) = posibilitatea realizării sau a desfășurării *în viitor* a unei acțiuni, a unui plan	*Nu se întrezărește nicio perspectivă în privința ameliorării climei.*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
*Suferă de o **pneumonie pulmonară** acută din cauza temperaturilor foarte mici de la locul de muncă.* **pneumonie** s.f. (fr. *pneumonie*; gr. *pneumonia*) = boală a *plămânului*, provocată de pneumococ sau de virusuri și manifestată prin febră, tuse, expectorații; **pneumo** = element de compunere savantă cu semnificația referitor *la plămâni, de plămân, pulmonar*	*Suferă de pneumonie acută din cauza temperaturilor scăzute...*
*În parcul din centrul orașului **predomină mai mult** trandafirii.* **predomina** vb. (fr. *prédominer*) = a se impune prin număr, forță, valoare; a domina	*În parcul din centrul orașului predomină trandafirii.*
*În timpul verii **prefer mai mult/mai bine** să-mi petrec concediul la munte decât să plec în alte țări.* **prefera** vb. (fr. *préférer*) = a da întâietate unui lucru, unei situații sau unei ființe, în raport cu altceva sau altcineva; a considera ceva sau pe cineva *mai bun, mai important*	*În timpul verii prefer să-mi petrec concediul la munte decât să plec în alte țări.*
*Se spune că animalele **presimt mai dinainte** cutremurele.* **presimți** vb. (fr. *pressentir*) = a simți *dinainte*, instinctiv, ceea ce urmează să se întâmple; tot la fel și în cazurile: *a prevedea dinainte, a preveni dinainte, a prevesti dinainte*	*Se spune că animalele presimt cutremurele.*
*Situația invocată de inculpat reprezintă un **pretext neîntemeiat** pentru fapta săvârșită.* **pretext** s.n. (fr. *prétexte*) = motiv *(neîntemeiat sau neadevărat)* invocat ca justificare a unei acțiuni	*Situația invocată de inculpat reprezintă un pretext pentru fapta săvârșită.*
*I-a oferit **un procent** de 10 **la sută** din câștig.* **procent** s.n. (germ. *Prozent*) = a suta parte dintr-o cantitate	*I-a oferit 10 la sută din câștig./I-a oferit 10 procente din câștig.*
*Lucrarea a fost executată cu mare **rafinament fin** de către artist.* **rafinament** s.n. (fr. *raffinement*) = *finețe*, delicatețe, subtilitate	*Lucrarea a fost executată cu mult rafinament de către artist.*
*Împrumutul solicitat băncii trebuie **rambursat înapoi** în trei ani.* **rambursa** vb. (fr. *rembourser*) = a restitui, *a înapoia* cuiva banii împrumutați; tot la fel și în cazul expresiei *a restitui înapoi*	*Împrumutul solicitat băncii trebuie rambursat/restituit în trei ani.*
*Patronii **și-au reafirmat din nou** poziția lor în legătură cu revendicările muncitorilor.* Verbele derivate cu prefixul *re-* (care arată repetiția) nu pot fi utilizate cu adverbele *mai, din nou, iar, iarăși*: *reîntoarce, reprimi, reveni, redobândi* etc.	Se recomandă fie întrebuințarea verbelor derivate cu *re-* fără determinările *din nou, iar*, fie folosirea verbelor fără prefixul *re-*, dar însoțite de adverbele menționate.
*După 1989, pământurile au fost **retrocedate înapoi** vechilor proprietari.* **retroceda** vb. (*retro- + ceda*, fr. *rétrocéder*) = a ceda, a da înapoi (un drept, un teritoriu) acelui de la care a fost luat; *retro- = element de compunere savantă cu sensul de în urmă, îndărăt, în spate, înapoi*	*...pământurile au fost restituite vechilor proprietari. / ...au fost retrocedate vechilor proprietari.*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
În revistă am găsit un **scurt rezumat** *al filmului.* **rezumat** s.n. (fr. *résumé*) = redare, prezentare *pe scurt*, scrisă sau orală, a ideilor unei lucrări, a unei expuneri	*În revistă am găsit un rezumat al filmului. /În revistă am găsit o scurtă prezentare a filmului.*
Femeile folosesc adesea **rimel pentru gene** *pentru mai multă expresivitate a privirii.* **rimel** s.n. (fr. *rimmel*) = produs cosmetic prezentat sub formă de pastă de diverse culori, folosit pentru *vopsirea genelor*	*Femeile folosesc adesea rimel pentru a avea o privire mai expresivă.*
Vinul gazdei a fost **savurat cu mare plăcere** *de către musafiri.* **savura** vb. (fr. *savourer*) = a mânca sau a bea ceva *pe îndelete și cu plăcere*, pentru a-i simți gustul	*Vinul gazdei a fost savurat de către musafiri.*
Președintele a fost ales abia la al doilea **scrutin electoral.** **scrutin** s.n. (fr. *scrutin*) = mod de alegere a deputaților, a președintelui care implică exercitarea *dreptului de vot*; **electoral** adj. (fr. *électoral*) = referitor la *alegeri*	*Președintele a fost ales la al doilea scrutin.*
La terminarea facultății s-a desfășurat o frumoasă **solemnitate festivă.** **solemnitate** s.f. (lat. *solemnitas, -tis*) = festivitate, *sărbătoare*; **festiv** adj. (lat. *festivus*) = *sărbătoresc, solemn*	*La terminarea facultății s-a desfășurat o frumoasă festivitate/solemnitate.*
Stagiunea teatrală *a anului 2010 a cuprins o serie de spectacole de o incontestabilă valoare.* **stagiune** s.f. (it. *stagione*) = perioadă bine determinată în cadrul fiecărui an în *care teatrele* susțin regulat reprezentații	*Stagiunea anului 2010 a cuprins spectacole de o incontestabilă valoare.*
Li s-a oferit o mare **sumă de bani** *pentru întoarcerea în țară.* **sumă** s.f. (lat. *summa*) = rezultatul operației de adunare; cantitate de bani	*Li s-au oferit mari sume pentru întoarcerea în țară.*
Venirea ta aici a fost pentru mine o **surpriză neașteptată.** **surpriză** s.f. (fr. *surprise*) = tot ceea ce surprinde, care aduce *bucurie neașteptată*	*Venirea ta aici a fost pentru mine o mare surpriză.*
Elicopterul **a survolat peste întreaga** *zonă calamitată în urma secetei prelungite.* **survola** vb. = a zbura cu avionul/elicopterul *deasupra* unui teritoriu determinat	*Elicopterul a survolat întreaga zonă calamitată...*
Viscolul **a survenit pe neașteptate;** *de aceea nu am mai putut pleca.* **surveni** vb. (fr. *survenir*) = a avea loc (inopinat), a se întâmpla, a se petrece, a se produce *pe neașteptate*	*Viscolul s-a produs pe neașteptate și nu am mai putut pleca.*
Acuzatul **a șoptit încet** *care a fost adevărata intenție urmărită...* **șopti** vb. = a spune ceva în șoaptă, *a vorbi încet*, în taină	*...a șoptit care a fost adevărata...*
Cei trei boieri **unelteau în ascuns** *împotriva lui Lăpușneanu.* **unelti** vb. = *a pregăti în ascuns*; a pune la cale; a urzi o acțiune reprobabilă împotriva cuiva sau pentru a obține ceva; a complota	*Cei trei boieri unelteau/complotau împotriva lui Lăpușneanu.*

Scanned with OKEN Scanner

Expresia pleonastică	Formularea corectă
După conferință ***a urmat în continuare*** *un frumos spectacol muzical.* **urma** vb. (din urmă) = a duce mai departe un lucru început, *a continua*	*...a urmat un frumos spectacol...*
În multe zone ale țării descoperim numeroase ***vestigii ale trecutului*** *nostru, care trebuie conservate cu grijă.* **vestigiu** s.n. = urmă *de trecut*, rămășiță a ceva vechi, dispărut demult	*...descoperim numeroase vestigii ale neamului nostru...*

Scanned with OKEN Scanner

Index

Prezenta listă de cuvinte – o copie selectivă după *DOOM*³ – vine în sprijinul celor care nu dețin un dicționar ortografic și ortoepic al limbii române, fiind concepută ca un instrument prin care aceștia pot să compare răspunsurile date la sarcinile formulate în diferitele capitole ale cărții cu formele corecte înregistrate în *Index*. Au fost selectați, în forma lor corectă, termenii care au constituit materialul lingvistic utilizat în diferitele întrebări, precum și alte cuvinte a căror scriere/pronunțare reprezintă o dificultate pentru mulți vorbitori. Semnul exclamării (!) indică modificări de normă față de *DOOM*² ale formelor lexicale din prima parte a indexului, dar și ale celor flexionare corecte cuprinse în a doua parte. Ortografia numelor proprii de localități, de personalități este preluată din *DOOM*, 1989, pp. 669–688.

1. Cum scriem, cum pronunțăm

A

abis s.n., nu *abis*
ablaut (*a-blaut/ab-laut*) s.n., nu *ablaut*
absorbție (încorporare) (*-sorb-ți-e*) s.f., nu *absorbțiune*
abstracție/abstracțiune (dar numai *abstracție* în: *a face-*) (*ți-u-*) s.f.
abțibild s.n., nu *acțibild, agțibild*
acaju adj. invar./s.m.(arbore)
!acatist s.n., nu *acatist*
acătării (*mai-*) (pop., fam.) (*-rii*) adj. invar., nu *acătări, acătărea*
accelerație (*ți-e*) s.f., nu *accelerațiune*
accepție (înțeles) (*ți-e*) s.f., nu *accepțiune*
accesoriu [*riu* pron. *rĭu*] adj. m./s.n., nu *acesoriu*
aciua (**a se-**) (pop.) (*-ciu-a*) vb., nu *aciuia*
acnee s.f., nu *acneie*
acoladă s.f., nu *arcoladă*
!aconț s.n., pl. *aconțuri*
acoperământ s.n., nu *acoperemânt*
acropolă (citadelă) (*a-cro-*) s.f., nu *acropolă*
actoriță (înv.)/**actriță** s.f.
acuarelă (*-cua-*) s.f.
acuarelist (*-cua-*) s.m.
acum/(pop., fam.) **acuma** adv.
acurateță s.f., nu *acurateță*, (def. de pl.)
acvaforte s.f. (gravuri), nu *aqua forte/agvaforte*
acvamarin s.n., nu *agvamarin*
acvariu [*riu* pron. *rĭu*] s.n., nu *agvariu, aquariu*
acvatic adj. m., nu *agvatic*
acvilă s.f., nu *agvilă/acvilă*
adagio (muz.) s.n., adv. (sil. *-gi-o*)
adagiu s.n. (maximă) [*-giu* pron. *-gĭu*]
adaos s.n.., nu *adaus*
adăuga (**a -**) (*-dă-u-*) vb., nu *adăugi, adăogi*
adăugare (*-dă-u-*) s.f., nu *adăugire*
adăugită (*-dă-u-*) adj. f., nu *adăogită*

Scanned with OKEN Scanner

!adendă/(lat.) **addenda** (ansamblu de note adiționale (fil.) s.f. abr. *add.*
adecvat adj. m., nu *adegvat*
adesea/adeseori adv., nu *adese*
adeverință s.f., nu *adeverență*
adiacent (*-di-a-*) adj. m.
adică adv., nu *ădică*
!adineauri/(înv.) **adineaori** (*-nea-uri/-nea-ori*) adv., nu *adineaurea*
!ad-interim /(lat.) adj. invar.; abr. *a.i./ad.int.*
ad litteram (lat.) loc. adj., loc. adv., nu *ad-litteram*, abr. *ad. litt.*
administrație (*ți-e*) s.f., nu *administrațiune*
ADN [cit. *adene*] s.n., art. *ADN-ul*
adolescent s.m., nu *adoleșcent*
adopție *(ți-e)* s.f., nu *adopțiune*
Adormirea Maicii Domnului (sărbătoare) s. propriu, f.
aducere aminte (tempo lent)
aducere-aminte (tempo rapid) loc. s.f.
!aducție (anat.) (*-ți-e*) s.f.
!aducțiune (tehn.)*(-ți-u-)* s.f.
adulter adj. m./s.n., nu *adulter*
afectuos *(-tu-os)* adj. m., nu *afectos*
!afgan adj. m., s.m.
!afgană (limbă) s.f.
Afganistan/Afghanistan s. propriu, n.
afin 1 (arbust) s.m.
afin 2 (rudă) s.m.
afină 1 (fruct) s.f.
afină 2 (rudă) s.f.
afix s.n., nu *afics*
afluent (*a-flu-*) s.m., nu *afluient*
afluență (*a-fu-en-*)s.f., nu *afluiență*
afro-americancă (*a fro-*) s.f.
afro-asiatic (*a-fro-a-si-*) adj. m., nu *afroasiatic*
afrodiziac adj. m., s.n., nu *afrodisiac*
afterschool (engl.)[pron. *aftărskul*] s.n.
aftershave (engl.) [pron. *aftărșeiv*] s.n.
afuzali (soi de struguri) s.m., nu *afuzali*
agă s.m., art. *aga*, g.-d. art. *agăi*, pl. *agi*
agheasmă s.f., nu *agheazmă*, *aghiasmă*
aghiotant (*-ghio-*) s.m.
agora (piață publică în Grecia antică)(gr.) s.f.
agoră (spațiu public) s.f.
!agriș (plantă) s.m., nu *agriș*
!agrișă (fruct) s.f., nu *agrișă*
agroalimentar *(-gro-a-)* adj. m., nu *agro-alimentar*
!agrobiologă (livr.)/(colocv.) **agrobioloagă** s.f.
!agronoamă (rar) s.f., nu *agronomă*
aheean (*-he-ean*) adj. m., nu *aheian*
aici adv., nu *aicea*
aide-mémoire (fr.) [pron. *edmemŭar*] s.n.
!aidoma adv., adv., nu *aidoma*
!aievea adj. invar., adv., nu *aieve*
aisberg (*ais-*) s.n., nu *iceberg*
aiura (a~) (a delira) vb., nu *aiuri*
ajutora (a ~) vb., nu *ajutori*
ala-bala interj.
Alah s. propriu, m., nu *Allah*
alaltăieri *(-tă-ieri)* adv., nu *alaltă-ieri*
alaltăieri-dimineață (*-ieri*) adv.
alaltăieri după-amiază (*-ieri*) adv.
alaltăieri după-masă (*-ieri*) adv.
alaltăieri-noapte (*-ieri*) adv.
alaltăieri-seară (*-ieri*) adv.
alaltăseară (fam.) adv.
alandala (fam.) adv., nu *halandala*
!alături adv., nu *alăturea*
Alba-ca-Zăpada s. propriu, f.
!Alba Iulia (oraș) s. propriu, f.
albaiulian (*-li-an*) adj. m., s.m., nu *alba-iulian*
albaiuliancă (*-li-an-*) s.f.
alb-albaștri adj. m.
!alba-neagra (joc de noroc) (*nea-gra*) s.f.
alb-argintiu *(alb-ar-)* adj. m.
alcool s.n., nu *alcol*

Scanned with OKEN Scanner

aldămaș s.n., nu *adălmaș*
aleatoriu [*riu* pron. *rĭu*] (*-le-a-*) adj. m., nu *aleator*
!alei (pop.) interj., nu *aleleí*
aleluia interj., nu *aliluia*
!alică s.f., sg., nu *alice*; pl. *alice*
alienare (*-li-e-*) (înstrăinare) s.f.
alienație (*-li-e-,-ți-e*) (boală) s.f.
alineat (*-ne-a-*) s.n., abr. *al./alin.*
aliniat (*-ni-at*) adj. m.
alo 1 (apel telefonic) s.n., pl. *aloúri*
!alo 2 interj., nu *aló*
!alocuri (**pe ~**) (rar) loc. adv., nu *alocurea*
altădată (odată, odinioară) adv.
altă dată 1 (altă zi din calendar) adj. pron. + s.f.
altă dată 2 (în altă împrejurare) loc. adv.
altcareva (reg.) pron. nehot., nu *áltcareva*
alteori (*-te-ori*) adv., nu *álteori*
Altețа Sa/Voastră loc. pr.
altminteri (*alt-min-teri*) adv., nu *altminterea, altmintrelea*
!alunică (rar) s.f., nu *alunea*
alură [pron. după fr. *alüră*] s.f., nu *alüră*
alvițar s.m., nu *halvițar*
alviță s.f., nu *halviță*
amăreală s.f., nu *amărală*
!amândoi pr. m., adj. pr., nu *amundoi*, g.-d. (antepus) *amânduror*; singur/postpus *amândurora*
!ambiguu [*guu* pron. *guü*] (*-guu*)/**ambiguu** [*guu* pron. *guu*] (desp. *-gu-u*) adj. m., nu *ambigu*
ambitus s.n.
ambulatoriu [*riu* pron. *rĭu*] adj. m./s.n., nu *ambulator*
amfibiu [*biu* pron. *bĭu*] adj. m., s.n., nu *anfibiu*
amfitrioană (*-tri-oa-*) s.f., nu *anfitrioană*
amfitrion (gazdă) s.m., nu *anfitrion*
amiază (*-mia-*) s.f., nu *amiez, amiaz*
amnezie (*am-ne-/a-mne-*) s.f., nu *amnézie*
amnistie s.f., nu *amnestie/amnístie*
amor-propriu [*priu* pron. *prĭu*]s.n; art. *amorul-propriu*
amper-oră s.m., pl. *amperi-oră*, nu *amperoră*
!anaforă (figură de stil) s.f., nu *anáforă*
anafură (pâine sfințită) s.f., nu *nafură*
!analoagă adj. f., nu *analógă*
analog adj. m., s.n.
ananghie (reg., fam.) (*-ghi-e*) s.f., nu *ananghíe*
anarhoindividualism (*-du-a-*) s.n.
anatemă s.f., nu *anátemă*
anatomofiziologic (*-zi-o-*) adj. m., nu *anatomo-fiziologic*
!anatomopatologă (livr.)/(coloc.) **anatomopatoloagă** s.f.
angelică adj. f.
!angheliică s.f., nu *angélică*
anghină s.f., nu *anghină*
anglo-american adj. m., s.m.
anglo-francez adj. m., s.m.
angora (lână) s.f., nu *ángora*
angro 1 adj. invar., adv.
angro 2 s.n.
Ankara (tc.) s. propriu, f., nu *Ankára*
an-lumină s.m.
!anost adj. m., nu *ánost*
antedata (**a ~**) vb., nu *antidata*
antediluvian (*-vi-an*) adj. m., nu *antidiluvian*
antemeridian (dinainte de amiază) (livr.) adj. m., nu *antimeridian*
antenupțial (*-ți-al*) adj. m., nu *antinupțial*
antevorbitor s.m., nu *antivorbitor*
anti 1 adj. invar., adv.
anti 2 prep.(*a vota – democrație*)
!antic adj. m., nu *antíc*
anticameră (cameră de așteptare) s.f., nu *antecameră*
antigel s.n.

Scanned with OKEN Scanner

!antigen s.n., pl. *antigene*
antihrist (eretic, nemernic) (*-ti-hrist*) s.m., nu *anticrist*
antipiretic adj. m., s.n.
antitero (fam.) adj. invar. (*brigăzi* ~)
antonim (*an-to-/ant-o-*) s.n.
antrax s.n. (def. de pl.), nu *antrax*
antreprenor (*-tre-pre-*) s.m., nu *antrepenor*
antreu s.n., nu *antret*
!antropologă (livr.)/(colocv.) **antropoloagă** s.f.
!Anul Nou s. propriu, m., nu *Anul nou*
anvergură s.f., nu *avergură*
!aoleu (*a-u-*), interj.
apartheid (*-part-heid*) s.n., nu *aparthaid*
apă-grea s.f.
apă minerală s.f. + adj. f.
apă-neagră (glaucom) (pop.) s.f.
!apă-oxigenată s.f.
apă plată s.f. + adj.
apărea (a ~) vb., nu *apare*
apendice 1 (adaos) s.n., pl. *apendice*
apendice 2 (prelungire a intestinului) s.n., pl. *apendici*
apendicul s.n., nu *apendicul*
apnee (*a-pne-/ap-ne-*) s.f.
!Apocalipsa (parte din Noul Testament) s. propriu, f./**Apocalipsul**, s. propriu, n.
!apocalipsă (sfârșitul lumii) s.f.
!aprilie (*-pri-li-*) s.n., nu *april/apriil/apriile*
apropo (*a-pro-*) adv.
apropou (*a-pro-*) s.n.
apropria (a ~) (a-și însuși), nu *apropia*
apus (asfințit) s.n.
Apus (regiune geografică) s. propriu, n.
arac s.m., nu *harag*
arap (înv.) s.m., nu *harap*
arar (rar)/**arareori** (rar) adv.
arădean adj. m., s.m., nu *arădan*
arădeancă s.f., nu *arădancă*
areopag (tribunal atenian) (*-re-o-*) s.n., nu *aeropag*
argentifer adj. m., nu *argintifer, argintifier*
argeșean adj. m., s.m., nu *argeșan*
argint-viu (mercur) (pop.) s.n.
arhetip s.n., nu *arhitip*
ariniș s.n., nu *ariniș*
ariniște s.f., nu *ariniște*
aripă s.f., nu *aripă*
!Armindeni (sărbătoare) s. propriu, m.
arșiță s.f., nu *arșiță*
arțag (pop., fam.) s.n., nu *harțag*
arvună (pop.) s.f., nu *arvonă*
arvuni (a ~) vb., nu *arvoni*
asambla (a ~) vb., nu *ansambla*
asamblare s.f., nu *ansamblare*
ascendent adj. m., s.m., nu *așcendent*
!asemenea adv., nu *asemeni*
asemenea (astfel de) adj. invar. antepus/postpus, nu *asemeni*
!asfixie (*xi-e*) s.f., nu *asfixie*
!asigurător adj. m, s.m., pl. *asiguratori*
ASLO/Aslo s.n., art. *ASLO-uri/Aslouri*
asmuți (a ~) vb., nu *asmuța*
astă-iarnă (iarna trecută) adv.
astă-noapte (noaptea trecută) adv.
astă-primăvară (primăvara trecută) adv.
astă-seară (în seara aceasta) adv.
astă-toamnă (toamna trecută) adv.
astă-vară (vara trecută) adv.
asterisc (semn grafic) s.n., nu *asterics/asterix*
astfel (în asemenea mod) (*ast-fel*) adv.
astfel că (încât), loc. conj.
astfel de (asemenea, în: *un-om, ~oameni*) (*ast-fel*) loc. adj.
astm s.n., nu *astmă*
astmatic (*ast-ma-*) adj./s.m., nu *asmatic*
astringent adj. m., s.m., nu *astrigent*
!astru s.m./s.n., pl. m. *aștri*/n. *astre*

Scanned with OKEN Scanner

așa adj. invar, adv.
așa că loc. conj.
!așadar adv. (*A greșit ~trebuie să plătească*)
așa încât loc. conj.
așa-numit adj. m.
așa-zis (pretins) adj. m.
așijderea (înv., fam., reg.)/**așijderi** (înv.), adv.
!ataș s.n., nu *ataj*, pl. *atașuri*
atât/atâta 1 (*atât el, cât și ea, cu atât mai mult, atât de mult*) adv.
atât/atâta 2 adj. pron. m., f.
atenție (*-ți-e*) s.f., nu *atențiune*
atlas (vertebră, colecție de hărți) (*-tlas*) s.n., pl. *atlase*, nu *atlasuri*
Atlas (titan, personaj mitologic) (*A-tlas*) s. propriu, m.
atlaz (țesătură) s.n. (sil. *-tlaz*), pl. *atlazuri*
atoateștiutor adj. m.
atotbiruitor adj. m.
atotcunoscător adj. m.
atotcuprinzător adj. m.
atotputernic adj. m.
!Atotputernicul (Dumnezeu) s. propriu, m.
atotputință (înv.) s.f.
atotștiință (înv.) s.f.
atotștiutor adj. m.
atotvăzător adj. m.
atriu (auricul) (*-tri-u*) s.n., pl. *atrii* **atrium** (vestibul la romani) (*-tri-um*) s.n.
atroce (a-tro-) adj. invar.
atunci/(pop.) **atuncea** adv.
auditor (*a-u-*) (persoană) adj. m., s.m.
auditoriu (asistență, sală) (*a-u-*) s.f.
augmentativ (*aug-*) adj. m.
augur (prevestire) (*au-*) s.n.
august (*au-*) adj. m.
august (lună) (*au-*) s.m.
aureomicină s.f., nu *auromicină*
auricul (compartiment al inimii) s.n., nu *auricol*
auscultație (med.) (*aus-*) s.f.
auspiciu (*a-us-*) s.n.
austru (*a-us-*) s.n.
aut 1 adv.
aut 2 s.n., pl. *auturi*
autoservice (engl.) [*ce* pron. s] s.n.
autovehicul (*a-u-*) s.n., nu *autovehicol*
autumnal (*a-u-*) adj. m.
avanpost s.n., nu *avampost*
avarie (*-ri-e*)s.f., nu *avarie*
avocat (jurist) s.m., nu *advocat*
!ax (anat., tehn.), s.n., pl. *axuri* **!axă** (fiz., mat.) s.f., pl. *axe*
!axilă s.f., nu *axilă*
azalee s.f.sg., nu *azaleie*
azi-dimineață adv.
azi după-amiază adv.+ adv.
azi după-masă adv.+ adv.
azi-mâine (în curând) adv.
azi-noapte (noaptea trecută) adv.
aztec adj. m., s.m., nu *astec*

B

!Baba-Cloanța (personaj) s. propriu, f.
babilonian (*-ni-an*) adj. m., nu *babilonean*
babilonie s.f., nu *babilonie*
baborniță s.f., nu *băborniță*
bacalaureat (examen) (*-la-u-re-at*) s.n., nu *bacaloriat/bacalaoreat*
Baccus [*cch* pron. *k*]/**Bahus** s. propriu, m.
bairam (petrecere) (fam.) (*bai-*) s.n.
balansoar (fotoliu) s.n., nu *balansuar*
!balegă s.f., nu *baligă*
balizaj s.n., *nu balisaj*
balneoclimateric (*-ne-o-cli-*) adj. m., nu *balneo-climateric*
!balonzaid (*-zaid*) s.n., nu *balonzaid*

Scanned with OKEN Scanner

balotă (a ~) vb., nu *a îmbalota*
bancnotă (*banc-no/ban-cno-*) s.f., nu *bacnotă*
banjo s.n., nu *bănjo*
baobab s.m., nu *boabab*; pl. *baobabi*
barem 1 adv., nu *barém*
barem 2 s.n., pl. *baréme*
baretă (bentiță, bonetă) s.f., nu *beretă*
barhet s.n., nu *barchet/bărhet*
bariș (reg.) s.n., nu *bariz/barij*
bariton (cântăreț) s.m.
bariton (instrument muzical) s.m.
barocă adj. f., nu *baroacă*
!basc (beretă) s.n., nu *băscă*, pl. *bascuri*
băscă (limbă) s.f.
!basedow (s cit. germ. z) s.n.
basorelief (*-li-ef*) s.n., nu *bazorelief*
batjocură s.f., nu *badjocură/batjocoră*
!baubau (*bau-*) (fam.) s.m., nu *babau*
bazilică s.f., nu *bazilică/basilică*
băcănioară (*-ni-oa-*) (rar) s.f.
băcăuan(că) (*-uan-*) s.c., m./f.
băimărean(că) (*băi-*) s.c. m./f.
băjenie (înv.) (*-ni-e*) s.f., nu *bejenie/băjanie*
bălmăjeală (fam.) s.f., nu *bolmojeală/bălmojeală* s.f.
bălmăji (a ~) vb., nu *bolmoji/bălmoji*
bărbieri (a ~) (*-bi-e-*) vb., nu *berberi*
bărbierit (*-bi-e-*) s.n.
bărdacă (cană) s.f./s.n., nu *bardac*
bășicos (rar) adj. m., nu *beșicos*
băut s.n./vb. part., nu *beut*
!bâț interj.
bâz/bâzzz interj.
!bebe (fam.)/**bebe** (fam.) s.m.
bebi s.m.
Beijing (*bei-*) [*-jing* pron. *-gin*] spropriu, nu *Bejing*
Beirut spropriu, nu *Beirut*
belarus/(înv.) **bielorus** (*bie-*) adj. m., s.m.
!Belarus/(înv.) **Bielorusia** (*Bie-*) s. propriu, n./f.
belarusă/(înv.) **bielorusă** (limbă) (*bie-*) s.f.
!benghi (fam.) s.n., nu *zbenghi*
berbec (animal) s.m., nu *berbece*
!bestseller (engl.) [*er* pron. *ăr*] s.n., nu *best-seller*
beteală s.f., nu *petteală*
bezmetic adj. m., nu *bezmetec*
!bicisnic (înv.) adj. m., s.m., nu *becisnic*
biftec s.n., nu *biftek*
Bihor s. propriu
bikini (în trei silabe *bi-ki-ni*) s.n.
bine-crescut (cuviincios) adj. m.
bine crescut (dezvoltat bine) adv. + adj. (*aluat ~*)
bine-cunoscut (celebru) adj. m.
bine cunoscut (știut bine) adv. + adj. (*caz ~ de toată lumea*)
binecuvânta (a ~) vb.
binecuvântare s.f.
binedispune (a ~) vb.
binefacere s.f.
binefăcător adj. m., s.m.
bineînțeles (desigur) adv. (*~ că vine*)
bine înțeles (priceput bine) adv. + participiu (*acest lucru a fost ~*)
binemerita (a ~) vb.
bine mirositor adv. + adj.
!binevenit (oportun, agreat) (*proiect ~*) adj. m.
bine venit (sosit cu bine) adv. + adj.
binevoi (a ~) vb.
binevoitor (*-vo-i-*) adj. m., s.m.
!biologă (livr.)/(colocv.) **bioloagă** s.f.
biopsie (*bi-o-/bi-op-*) s.f.
birjărie (înv.) s.f., nu *birjerie*
biscuit s.m., nu *biscuite*
bismut s.n., nu *bismut*
bistrou s.n., nu *bistro*
biută (*biu-*) s.f.

Scanned with OKEN Scanner

bivuac (*-vu-ac*) s.n.
bla-bla interj.
blacheu s.n., nu *placheu*
bleu (fr.) [*eu* pron. *ö*] adj. invar.
bleumarin [*eu* pron. *ö*] adj. invar., nu *bleumaren*
blocnotes s.n., nu *bloc-notes*
blocstart s.n., nu *bloc-start*
bloc-turn s.n., pl. *blocuri-turn*
!bluf/(engl.) **bluff** [pron. *blaf*] s.n.
blugi s.m., pl., (def. de sg.)
boare s.f., (def. de pl.)
Bobotează s. propriu, f.
!bodaproste (pop.) interj./s.n., nu *bogdaproste*
!bodyguard (engl.) [pron. rom. *badigard*] s.m.
Bogota s. propriu, f.
bojdeucă (reg.) (*-deu-*) s.f.
bolero (dans) s.n.
!bolerou (vestă) s.n.
bolnav adj. m., s.m., nu *bolnav*
bomfaier (*-fa-ier*) s.n., nu *bonfaier*
borsetă s.f., nu *borset*
bosumflat adj. m., nu *bozumflat*
!botfor (reg.) s.n., nu *botfor*
bou-de-baltă (bâtlan, gândac) s.m.
boxer (sportiv) s.m.
boxer (rasă de câini) s.m.
boxeri (chiloți bărbătești) s.m., pl. (def. de sg.)
branhie (organ la animale acvatice) (*-hi-e-*) s.f.
brasardă s.f., nu *bransardă*
!brânduşică s.f., nu *brânduşea*
brânzărie (pop.) s.f., nu *brânzerie*
briantină (*bri-an-*)s.f., nu *briliantină*
brioşă (*bri-o-*) s.f.
brizbiz (perdea) s.n., nu *brizbriz*
brizbriz (podoabă), s.n.
broasca-apei (plantă) s.f.
broască-râioasă (specie de broaște) s.f.
broască-țestoasă (specie de reptile) s.f.
brocart s.n., nu *brocard*
bronhie (ramificație a traheii) s.f.
bruschetă (preparat culinar) s.f.
brusture s.m., nu *brustur*
brut adj. m.
bruto (înv.) adv.
bucățică s.f., pl. *bucățele*
buciardă *(-ciar-)* s.f., nu *buceardă*
bucle adj. invar./s.n., nu *bucleu*
Buda (parte a Budapestei) s. propriu, f.
Buddha (fondatorul budismului) [*ddh* pron. *d*] s. propriu, m.
Budapesta/Budapesta s. propriu, f.
budoar (*-doar*) s.n., nu *buduar*
Buhuși s. propriu, m.
!buldog s.m., nu *buldog*
bulină (obiect mic) s.f., nu *bulin*
!bulgăre s.m., nu *bulgăr*
!Buna Vestire (sărbătoare) s. propriu, f., nu *Buna-Vestire, Bunavestire*
bună-credință (onestitate) s.f.
bună-creștere (politețe) (*a dat dovadă de –*)
bună creștere (dezvoltare bună) adj. + s.f.
bună-cuviință (politețe) s.f.
bună-dimineața (zorea) (reg.) s.f.
bună dimineața (formulă de salut) adj.+s.f. art.
bună purtare (comportament) adj.+ s., nu *bună-purtare*
bună seara (formulă de salut) adj.+ s.f. art.
bunăstare (prosperitate) s.f.
!bună stare (stare bună) adj. + s.f. (*totul este în –*)
bunăvoință (atitudine binevoitoare) s.f.
bună voie (veselie) s.f.
!bunăvoie (**de –**) (benevol) loc. adv.
bună ziua (formulă de salut) adj. + s.f. art.
buncăr s.n., nu *buncher*
bundă (reg.) s.f., nu *boandă*
bun găsit (formulă de salut) s.n.

Scanned with OKEN Scanner

bun gust (simț estetic) s.n.
bun-plac (arbitrar) s.n.
bun-platnic adj. m., s.m.
bun-rămas (adio) s.n.
bun-simț (decență) (*dovedește ~*)
bun simț (bună intuiție) adj. + s.n.
bun-venit (formulă de salut) s.n.
buret (fir, țesătură) s.n.
burete (ciupercă, obiect poros) s.m.
burete-de-mare (animal) s.m., nu *burete de mare*
burlească adj. f., sg., nu *burlească*
!burtă-verde (fam.) s.m. și f., g.-d. art. *lui burtă-verde*; pl. *burtă-verde*
burtăverzime s.f., g.-d. art. *burtăverzimii*
busculadă s.f., nu *brusculadă*
butelie s.f., nu *buteliе*
butonieră (*-ni-e-*) s.f.

C

cabanier (*-ni-er*) s.m.
cabrioletă (*bri-o-*) s.f., nu *gabrioletă*
cafe-bar s.n.
cafea espresso s.f. + s.n.
!café-frappé (fr.) s.n.
caiet-program s.n.
!calamar s.m., nu *calmar*
calcar s.n., nu *calcar*
cal-de-apă (libelulă) s.m., pl. *cai-de-apă*
Caldeea/Chaldeea [*ch* pron.*c*] s. propriu, f.
!caldeean (*-de-ean*) adj. m., s.m.
cal-de-mare (pește) s.m., pl. *cai-de-mare*
cale ferată s.f.+ adj., nu *cale-ferată*
!Calea-Lactee (brâu de stele) s. propriu, f.
calea-valea loc. adv.
caleidoscop (*-lei-dos-/-lei-do-scop*) s.n.
calendar s.n., nu *călindar*
call center (engl.) [pron. *kolsentăr*] s.n.
cal-putere s.m., simb. CP/(international) HP
camfor s.n., nu *canfor*; (def. de pl.)
camilpetrescian adj. m., nu *camil-petrescian*
camuflare (*-mu-fla-*) s.f., nu *camunflare*
cancan (bârfă; dans) s.n., nu *can-can*
!candid adj. m., nu *cандid*
!canea s.f., nu *canelă/cana*
canevas (crochiu) (înv.) s.n., nu *canavas*
cangrenă s.f., nu *gangrenă*
canion (*-nion*) s.n.
cantor (cântăreț de biserică) s.m., nu *cantor*
cap-de-mort (fluture) s.m.
capitol (diviziune a unei cărți) s.n.
capitul (inflorescență) s.n.
capot (îmbrăcăminte) s.n., nu *capod*
capră-de-munte (capră sălbatică) s.f.
capră-neagră (capră sălbatică) s.f.
capsulă s.f., nu *capsulă*
carafă (cană) s.f., nu *garafă*
caracter s.n., nu *caracter*
Caragea s. propriu, m., nu *Caragea*
Caragiale I.L. (*-gia-*) s. propriu, m.
!caramea (bomboană) s.f., nu *caramelă*
caras s.m., nu *caras*
carbid s.n., nu *carbit*; def. de pl.
carbonier (referitor la cărbune) adj. m.
carbonifer (care conține cărbune) adj. m.
!cardiologă (livr.)/(colocv.) **cardioloagă** (*-di-o-*) s.f.
carevasăzică 1 (adică) (fam.) adv.
!carevasăzică 2 (așadar) conj.
cargou s.n., nu *cargo*
carmaniolă (*-nio-*) s.f.
!carnagiu (livr.) s.n., nu *carnaj*
!caro (culoare la jocul de cărți) s.n.
carou (pătrățel) s.n.
Carrefour (fr.) [pron. *karfur*] s. propriu, n.
!cartilagiu [*giu* pron. *gĭu*] s.n., nu *cartilaj*
!Carul-Mare (constelație) s. propriu, n.

Scanned with OKEN Scanner

!Carul-Mic (constelație) s. propriu, n.
casă-muzeu s.f.
!cască-gură (pop.) s.m. și. f.
casierie (*-si-e-*) s.f., nu *caserie*
casierită (*-si-e-*) s.f., nu *caseriță*
castanietă (*-nie-*) s.f.
catadicsi (a ~) (fam.) vb., nu *catadixi*
catapeteasmă s.f., nu *catapeteazmă*
catgut s.n., nu *cadgut*
catharsis (gr.) [*th* pron. *t*] (*ca-thar-*) s.n.
cation (*ca-ti-on/cat-i-on*) s.m.
cauter (*ca-u-ter*) s.n.
cauzal (referitor la cauză) adj. m.
cazinou s.n., nu *cazino*
cazual (întâmplător, referitor la cazurile gramaticale) adj. m.
călăuză s.m., nu *călăuz*
călugăriță s.f., nu *călugăriță*
cămașa-broaștei (algă) s.f.
cămașă s.f., nu *cămașe/cămeșă*
!cărticică s.f., nu *cărticea*
cășărie s.f.
cătină s.f., nu *cătină*
cățelul-pământului (rozător) s.m.
câine-de-mare (rechin) s.m.
câine-lup s.m.
cârdășie s.f., nu *cărdășie*
cârnat s.m., nu *cârnaț*
câta (a ~) pr. f., nu *câtea*
câtelea (al~) pr. m., nu *câtălea*
!câteodată (uneori) (*-teo-*) adv.
!câte o dată/câte-o dată (câte o singură dată) adv. + num.
câteșitrei num. m., nu *câteștrei*
ceea ce pr. rel. f., nu *ceia ce*
cearșaf/cearceaf s.n.
!ceasla s.f., nu *șasla*
CEC s. propriu, n.
ceferist s.m., nu *cheferist*
celălalt pr. m., nu *celălant*
!cementa (a ~) (a trata dinții/oțelul) vb.
!cementare (tratarea dinților/a oțelului) s.f.
centurion (comandant) *(-ri-on)* s.m., nu *centurion*
cercevea s.f., nu *giurgiuvea*
!cerdac s.n., nu *ceardac*
cereale *(-re-a-)* s.f., pl.
cernavodean (că) s.c. m./f.
cernoziom (*-ziom*) s.n.
cerul-gurii s.n.
cetățeancă (fam.) s.f.
charismă (*ch* cit. *c*) s.f.
chebap s.n., nu *chebab*
chefliu (*che-fliu/chef-liu*) adj. m, s.m.
chei s.n., art. *cheiul*, pl. *cheiuri*
cheie de boltă s.f. + prep. + s.f.
cheie franceză s.f. + adj.
chelălăi (a ~) vb., nu *a schelălăi*
chelălăit s.n., nu *schelălăit*
chepeng s.n., nu *chepeng*
chermeză s.f., nu *chermesă*
chestie (lucru, întâmplare) (fam.) s.f.
chestiune (problemă, întrebare) s.f.
!cheutoare (*che-u-*) s.f., nu *cheotoare*
chiftea s.f., nu *cheftea/piftea*
chihlimbar (*-hlim-*) s.n., nu *chilimbar*
chimioterapie (*-mi-o-*) s.f., nu *chemoterapie*
!chimonou s.n., nu *chimono*
!chintă (figură de scrimă, acces de tuse; la jocul de cărți) s.f.
!chirilic adj. m., nu *cirilic*
chisea (vas, pungă) s.f., nu *chesea*
chiseliță s.f., nu *chisăliță*
chitară s.f., nu *ghitară*
!chițibușărie (rar) s.f., nu *chițibușerie*
!chiulasă s.f., nu *culasă*
chiuvetă s.f., nu *ghiuvetă*
!chivot s.n., nu *chivot*

Scanned with OKEN Scanner

ciadian (*cia-di-*) adj. m., s.m.
cianură (*ci-a-*) s.f.
!cicatrice s.f., nu *cicatrice*
!cifră record s.f.+ s.n.
cilindru (joben) (înv.) s.n.
cimenta (a ~) (a consolida cu ciment) vb.
cimentare s.f. (consolidare cu ciment) s.f.
cincisprezece (*cinci* cit. *cin* în tempo rapid); (*cinci-spre-*) num. invar.
circumferință s.f., nu *circomferință*
cincisprezecelea (al ~) [*cinci* cit. *cin* în tempo rapid] num. m.
cincizeci [*cinci* cit. *cin* în tempo rapid] num.
ciocolată s.f., nu *șocolată*
ciorchine s.m., nu *ciorchin*
circa adv.; abr. *cca/c.*
circulator adj. m., nu *circulatoriu*
circumflex adj. m., nu *circomflex*
citronadă [*ci* cit.fr. *sí*] s.f.
city-break [engl.][pron. *sitibreĭk*] s.n.
ciubotica-cucului (plantă) s.f., g.-d. art. *ciubo-țelei-cucului*
cizmar s.m., nu *cismar*
clarobscur [*cla-rob-/clar-ob-*] s.n., nu *clar-ob-scur*
clips s.n., nu *klips*
clișmă s.f., nu *clizmă*
cloasmă [*clo-as-*] s.f.
cloramfenicol s.n., nu *cloranfenicol*
cloș adj. invar./s.n., pl. *cloșuri*
clovn s.m., nu *clown*
coada-șoricelului (plantă) s.f., g.-d. art. *co-zii-șoricelului*
coafa (a ~) (*coa-*) vb.
coafeză (*coa-*) s.f.
coafură (*coa-*) s.f.
coagula (a ~) (*co-a-*) vb.
cobai (rozător) s.m., nu *cobai*
cobalt s.n., nu *cobalt*, simb. *Co*
coca-cola (băutură) s.f., pl. *coca-cola*
Coca-Cola (firmă, marcă) s. propriu, f.
cochilie (*-li-e*) s.f., nu *cochilie*
cocktail (engl.) (pron. *cocteil*)/**cocteil** (*cock-tail/coc-teil*) s.n.
cocoș-de-munte (pasăre) s.m.
cocoș-sălbatic (pasăre) s.m.
cocotier (*-ti-er*) s.m., nu *cacotier*
cocs (combustibil) s.n., nu *cox*
cocsagâz s.m., nu *coxacâz*
cocsar s.m., nu *coxar*
cocserie s.f., nu *coxerie*
cocsifica (a ~) vb., nu *coxifica*
cocsificabil adj. m., nu *coxificabil*
cocsochimic adj. m., nu *coxo-chimic*
codice s.n., nu *codex*
coexista (a ~) [*x* cit. *gz*] vb.
!cofeină s.f., nu *cafeină*
coffee-break (engl.) [pron. *kofibreĭk*] (*cof-fee-*)
cofraj (tipar, vafă, caserolă) s.n.
cogeamite (pop.) (*-gea-*) adj. invar., nu *cogea-mite/gogeamite*
colant adj. m., s.m.
!colaps s.n., nu *colaps*
colea/colea (pop.) adv.
colecist s.n., nu *colicist*
colibri (*-li-bri*) s.m., nu *colibri*
!colind (cântec) s.n., nu *colindă*
coliniar (*-ni-ar*) adj. m., nu *colinear*
colocatar s.m., nu *conlocatar*
comandо s.n., nu *comando*
combină s.f., nu *combaină*
combinezon s.n., nu *combinizon*
comesean s.m., nu *conmesean*
comics (bandă desenată) s.n., nu *comix*
comis-voiajor (înv.) s.m., nu *comis-voiajor*
!commedia dell'arte (it.) *(-di-a)* s.f.
compact-disc s.n.; abr. CD (cit. *sidí*)
companion (livr.) (*-nion*) s.m.

Scanned with OKEN Scanner

compatrioată s.f., nu *compatriotă*
compărea (a-) vb., nu *compare*
competitivitate s.f., nu *competivitate*
complăcea (a se -) vb., nu *complace*
complet adj. m./s.n., nu *complect*
completa (a -) vb., nu *conplecta*
compleu (costum) s.n., nu *comple*
complice adj. f., s.m., f. sg. și pl., nu *complice*
comunicare (prezentare, înfățișare) s.f.
comunicație (mijloc de legătură, contact) s.f.
conațional adj. m., nu *connațional*
concluziv adj. m., nu *conclusiv*
condoleanțe s.f., pl. (def. de sg.)
condor s.m., nu *condor*
conector adj. m., s.m./s.n., nu *conector*
confetti (it.) s.f., pl. (def. de sg.), nu *confeti*
confort s.n., nu *comfort*
congener adj. m., nu *congener*
congresmen s.m., nu *congresman*
congruent adj. m., nu *congruient*
coniac (*-niac*) s.n.
conjunctură (concurs de împrejurări) s.f., nu *conjuctură*
conjuncție s.f., nu *conjucție/cojuncție*
colocatar adj.m., nu *conlocatar*
conlocuitor s.m., nu *colocuitor*
!consangvin/consanguin adj. m.
!consangvinitate/consanguinitate s.f.
consăteană (rar)/**consăteancă** s.f.
constituent (*-tu-ent*) adj. m., s.m., nu *constituient*
!container [*er* pron. *ăr*] (*-tai-*) s.n., nu *conteiner*
!contiguu (livr.) [*guu* pron. *guŭ/gu-u*] adj. m.
contingent adj. m./s.n., nu *contigent/cotigent*
contor (aparat de măsură) s.n., nu *contoar*, pl. *contoare*
contract-tip s.n.
contradictoriu [*riu* pron. *rĭu*] adj. m., nu *contradictor*
contraserviciu [*ciu* pron. *cĭu*] s.n., nu *contra-serviciu*
contravaloare s.f., nu *contra-valoare*, abr. *c/val*
contravizită s.f., nu *contra-vizită*
cooperare s.f., nu *coperare*
coopta (a -) vb., nu *copta*
Copenhaga/Copenhaga s. propriu, f.
copil s.m., pl. *copii*
copil (lăstar) s.m., pl. *copili*
copyright *(*drept de proprietate intelectuală) (engl.) [pron. *copiraĭt*] s.n., nu *copy-right*
corectare (îndreptare) s.f.
corectură (eliminare a greșelilor dintr-un text tipărit) s.f.
corecțional *(-ți-o-)* adj. m.
coregraf (*re-graf*) s.m., nu *coreograf*
coregrafie s.f., nu *coreografie*
corijent/corigent adj. m., s.m.
corijență/corigență s.f.
corobora (a-) vb., nu *corabora*
corupe (a-) vb., nu *a conrupe*
!cortesuri (sp.) (organe reprezentative) s.n.
cortex (scoarță) s.n., nu *cortex*
!corvoadă s.f., nu *corvadă*
coșciug s.n., nu *cosciug*
coșcogea/coșcogeamite (fam.) adj. invar.
!cotineață (pop.) s.f., nu *coteneață*
coxartroză s.f., nu *cocsartroză*
cozeur (livr.) [*eu* cit. *cozör*] *(-zeur)* s.m.
crater s.n., nu *crater*
craul s.n. (def. de pl.)
crea (a -) vb., nu *a creea*
crenvurst s.m., (mai frecv.) pl. *crenvurști*
crepuscul s.n., nu *crepuscul*
crevete s.m., nu *crevet*
criblură (*-blu-*) s.f., nu *griblură*

Scanned with OKEN Scanner

!croasant (*croa-*) s.m.
croazieră (*croa-*) s.f.
cromozom s.m., nu *cromozon*
cronofotografie (*-to-gra-*) s.f., nu *crono-fotografie*
cruciadă (*-ci-a-*) s.f.
cruzeiro (port.) [*z* pron. *s*] (*-zei-*) s.m.
cuantă (*cuan-*) s.f.
cuantic (*cuan-*) adj. m.
cuantifica (a ~) (*cuan-*) vb.
cuantificare (*cuan-*) s.f.
cuantum (*cuan-*) s.n.
cuarț s.n., nu *cvarț*
cuaternar *(cua-)* adj. m./s.n.
Cucernicia Ta/Sa/Voastră loc. pr., nu *Cucernicia ta/sa/voastră*
cucoană s.f., nu *cocoană*
cucurbitacee s.f., nu *curcubitacee*
cuirasat (*cu-i-*) s.n.
culoar (*-loar*) s.n., nu *culuar*
cumul s.n., nu *cumul*
curăța (a ~) vb., nu *curăți*
curățătorie s.f.; nu *curățitorie*
!curriculum (lat.) s.n., pl. *curricula*
curriculum vitae (lat.) [*ae* pron. *e*] (*-tae*) s.n., abr. CV [cit. *sivi*]
curtoazie (*-toa-*) s.f., nu *curtuazie*
cutter (cuțit) (engl.) [pron. *katăr*] s.n.
cuvertură s.f., nu *coverturâ*
cuviincios adj. m., nu *cuvincios*
cvadratură (*cva-dra-*) s.f., nu *cuadratură*
cvadrimotor (*cva-dri-*) s.n., nu *cuadrimotor*
cvartal (înv., reg.) s.n., nu *gvartal*
cvartă s.f., nu *cuartă*
cvartet s.n., nu *cuartet*
cvasitotalitate (s cit. *z*) s.f., nu *cvazitotalitate*
cvasiunanim (s cit. *z*.) adj. m., nu *cvaziunanim*
cvintă (interval muzical) s.f., pl. *cvinte*
cvintuplu adj. m., nu *quintuplu*

D

!daco-roman adj. m., s.m.
dacoromân (român(esc) din Dacia) adj. m., s.m.
dairea (*da-i-*) s.f., nu *dai-rea*
!dalai-lama s.m., nu *dalai-lama*
!dandy (engl.) [pron. *dendí*] s.m.
dantescă adj. f., nu *dantească*
!daravelă (înv.) (pop.) (fam.) s.f.
!dărămite/dar`mite (pop., fam.) conj., nu *dar-mi-te*
dare de seamă (raport) loc. s.f.
datora 1 (a ~) (a avea o datorie) vb.
datora 2 (a ~) (a avea drept cauză)/ (înv.) **datori** (a se ~) vb.
!dărab (reg.) s.n., nu *dărap*
de-a baba-oarba loc. adv., nu *de-a-baba-oarba*
de-a fir a păr (pop.) loc. adv., nu *de-a fir-a-păr*
de aici/de aci (pop.) prep. + adv.
de ajuns (suficient)/**de-ajuns** loc. adv.
dealer (engl.) [pron. *dilăr*] (*dea-ler*) s.m.
de altfel (de altminteri) loc. adv.
de alt fel (de alt soi) prep. + adj. pr. + s.n.
de altminteri (tempo lent)/**de-altminteri** loc. adv., dar nu *de altminterea/de altmintrelea*
de-a-ndăratelea (pop.) loc. adv., nu *de-a-ndăratele*
de-a-ndoaselea loc. adv.
de-a-n picioarelea (pop.) loc. adv.
de-a-ntregul loc. adv.
de-a pururi/(relig.) **de-a pururea** loc. adv.
de-a rândul loc. adv.
de-a rostogolul loc. adv.
!de asemenea (tempo lent)/**de-asemenea** (tempo rapid) loc. adv., nu *de asemeni*
de atunci (tempo lent)/**de-atunci** (tempo rapid) prep. + adv.
de-a tumba loc. adv.
!de-a valma loc. adj., loc. adv.

Scanned with OKEN Scanner

!de-a v-ați ascunselea (pop.) loc. adv., nu *de-a v-ați ascunsele*
debreia (a ~) vb., nu *debraia*
decatlon (*-tlon*) s.n.
decembrie s.m., nu *decemvrie*
!decofeiniza (a ~) vb., *nu decafeiniza*
deconspira (a ~) vb., nu *desconspira*
decrepitudine (*de-cre-*) s.f., nu *decreptitudine*
!decrescendo (it.) (*de-cres-*) adv./s.n., nu *descrescendo*
decret-lege (*de-cret*) s.n.
de două etc. **ori** loc. adv.
deducție (*-ți-e*) s.f., nu *deducțiune*
defel (deloc) adv.
de fel (originar) prep. + s.n.
deferență (atitudine binevoitoare) s.f., nu *diferență*
definitoriu [*riu* pron. *rĭu*] adj. m., nu *definitor*
degrabă (repede) (*de-gra-*) adv.
de grabă (din cauza grabei) prep. + s.f.
degradeu (*de-gra-*) s.n., nu *degradeu*
déjà-vu (fr.) [pron. *dejavü*]
de jur împrejur loc. adv., nu *de jur-împrejur*
!delcou s.n., nu *delco*
delfinariu [*riu* pron. *rĭu*] s.n., nu *delfinar*
!delicatesă (aliment fin) s.f., g.-d. art. *delicatesei*; pl. *delicatese*
!delicatețe (finețe, gingășie) s.f., nu *delicateță*
delincvent (*-lin-cvent*) adj. m., nu *delicvent*
delincvență *(-lin-cven-)* s.f., nu *delicvență*
deloc (nicidecum) adv.
de loc (originar, local) prep. + s.n.
!demagogă (rar) s.f., nu *demagoagă*
demarcație (*-ți-e*) s.f., nu *demarcațiune*
demisie (*-si-e*) s.f., nu *dimisie*
demult (odinioară; *când?*) adv.
de mult (de vreme îndelungată; *de când?*) loc. adv.
denie s.f.
dental (despre sunete) adj. m.
dentar (referitor la dinți) adj. m.
!deocamdată (*de-o-/dĕo-*) adv.
deochea (a ~) (*de-o-chea*) vb., nu *diochea*
!deodorant adj. m., s.n., nu *dezodorant*
deoparte (izolat) (*de-o/deo-*) adv.
!de o parte/de-o parte (opus lui *de altă parte*) prep. + art. + s.f.
depilare s.f./**epilare** s.f.
!derby (engl.)/**derbi** s.n.
!dermatolog (livr.)/(colocv.) **dermatoleag** s.f.
desagă s.f., nu *desag*
desant s.n., nu *desanct*
descăleca (a ~) vb., nu *descălica*
descendent adj. m., s.m., nu *deșcendent*
descoji (a~) vb., nu *decoji*
!descuama (a se ~) (*-cua-ma*) vb.
deshăma (a ~) vb., nu *dehăma/dezhăma*
design (engl.) (pron. *dizaĭn*) s.n.
desinență s.f., nu *dezinență*
de sine stătător loc. adj. m., nu *de-sine-stătător*
despiedica (a~) vb., *nu despedica*
despot s.m., nu *despot*
desuet adj. m, nu *desuiet*
deszăpezi (a ~) vb., nu *dezăpezi*
deszăvorî (a ~) vb., nu *dezzăvorî/dezăvorî*
deșănțat adj. m., s.m., nu *deșențat*
!deșela (a ~) (a frânge spinarea) vb.
deșeua (a ~) (*-ua*) vb., nu *deșăua*
detailist (înv.) (*-tai-*) s.m.
detalia (a ~) (*-li-a*) vb., nu *detaila*
detaliere (*-li-e-*) s.f., nu *detailare*
detenție (*-ți-e*) s.f., nu *detențiune*
deunăzi (pop.) (*de-u-năzi*) adv., nu *deunăzi*
deuteriu (*deu-*) [*riu* pron. *rĭu*] s.n.
devale (în jos, *unde?)* (pop.) adv.
de vale (referitor la vale) prep. + s.f.
devreme (din timp) (*de-vre-*) adv.

Scanned with OKEN Scanner

de vreme ce (loc. conj.), nu *devreme ce*
dezastruos (*u-os*) adj. m., nu *dezastros*
dezdoi (**a ~**) vb., nu *desdoi*
dezice (**a se~**) vb., nu *deszice*
dezodorizant (*de-zo-/dez-o-*) adj. m./s.n., nu *deodorizant*
dezrădăcinare s.f., nu *desrădăcinare*
dezvinovățire s.f., nu *desvinovățire*
diagnoză (*di- ag-no-/di-a-gno-*) s.f.
diaree (*di-a-*) s.f., nu *diarie/diareie*
!diaspora/(colocv.) **diaspură** s.f., nu *diaspură*
!dicotomie s.f.
dicție/(înv.)**/dicțiune** (*-i-u-*) s.f.
didahie (înv.) s.f., nu *didahie*
!diesel [pron. *dizăl*] (germ.) (*die-*) s.n
diftong (*dif-tong/di-ftong*) s.n.
difuzie/difuziune (*-zi-u-*) s.f., pl. *difuzii/difuziuni*
dihor s.m., nu *dihor*
Dimitrie s. propriu, m., nu *Dimitrie*
dinadins (*di-na-/din-a-*) adv.
din afară (din exterior) prep. + adv.
dinafară (pe ~) loc. adv.
dinapoia *(-na-po-/din-a-po-)* prep.
dinăuntru adj. invar., adv., nu *dinlăuntru*
dincoace 1 (în această parte, aici, *unde?)* adv.
dincoace 2 (din această parte, de aici) adj. invar., adv.
dincolo (în acea parte, acolo, *unde?)* adv., nu *din colo*
din colo (din acea parte, de acolo, *de unde?*) prep.+ adv., nu *dincolo*
din contra/din contră loc. adv.
din moși-strămoși loc. adj., loc. adv.
dintele-calului (soi de porumb) s.m. art.
dintotdeauna adv., nu *din totdeauna*
dintr-adins (pop.) adv.
dintr-odată (brusc, pe neașteptate), loc. adv.
direcțiune (conducere a unei instituții) s.f.
dirigenție s.f., nu *diriginție*
discipol s.m., nu *discipul*
discriminatoriu adj.m., f. *discriminatorie*
!dis-de-dimineață (dimineața foarte devreme) adv.
diseară/deseară adv.
!disertație/(colocv.) **dizertație** s.f.
!disident/(colocv.) **dizident** s.m., nu *dizident*
disjunctiv (*-junc-tiv*) adj. m., nu *dizjunctiv*
disjunctor (*-junc-tor*)s.n., nu *disjunctor*
disloca (**a ~**) vb., nu *dizloca*
dispărea (**a ~**) vb., nu *dispare*
dispera (**a ~**) (*di-spe-/dis-pe-*) vb., nu *despera*
disperare (*di-spe-/dis-pe-*) s.f., nu *desperare*
displăcea (**a ~**) vb., nu *a displace*
ditamai/ditai (fam.) adj. invar.
dividend s.n., nu *divident*
dizenterie (*di-zen-/diz-en-*)s.f., nu *dezinterie*
dizeur (înv.) [*eu* pron. *ö*] s.m.
dizeuză (înv.) [*eu* pron. *ö*] s.f.
Dobrogea s. propriu, f., nu *Dobrogea*
doctorand s.m., nu *doctorant*
doctoriță (medic femeie) s.f., nu *doctoriță*
dogori (**a ~**) vb., nu *dogorî*
!doilea (*al ~*) (*do-i-/doi-*) num. ord. m.
domin vb., ind. prez. 1 sg., nu *domin*
!Domnia Ta/Sa/Voastră (formule utilizate în adresarea către domnitori, boieri) (înv.), loc. pr.
domnia-lui (dânsul, dumnealui) pr.
domnia-sa (dânsul, dumnealui) pr.
domnia-ta (dumneata) pr.
domnia-voastră (dumneavoastră) pr.
domniile-lor (dânșii/dânsele, dumnealor) pr.
donjuan (tip uman) (*-ju-an*) (tip uman) s.m.
dopion (*-pion*) s.m.
drajeu s.n., nu *drageu*
!Drăgaica (sărbătoare) s. propriu, f.
drâmboi (**a se ~**) vb.

Scanned with OKEN Scanner

!dreptcredincios adj. m., s.m.
dribler (*dri-bler*) s.m., nu *dribleur*
Drobeta-Turnu Severin (oraș)/(uzual) **Severin** s. propriu, f.
drum-de-fier (înv.) s.n.
dublu-casetofon (*du-blu*)s.n.
dublu-decalitru (*du-blu*) s.m.
!ducă-se-pe-pustii (pop.) s.m.
dugliș (reg.), nu *dugliș*
!dumeri/dumiri (**a se ~**) vb.
!dumerire/dumirire s.f.
duminică s.f., nu *duminică*, *dumînecă*
Dumnezeu (divinitatea) s. propriu, m.
după-amiaza (după miezul zilei) (*-mia-*) prep. + s.f.
după amiaza/după-amiază 1 (în a doua parte a zilei) (*-mia-*) adv., abr. *d.a.*
după-amiază 2 (a doua parte a zilei)
după amiază (după miezul zilei)
după masa prep.+ s.f.
după-masă (în a doua parte a zilei) s.f.
după-masă (a doua parte a zilei) s.f.
după-masă (după prânz/cină) prep. + s.f.
după prânz prep. + s.n.
dus-întors (cu) adj. invar., loc. adv.
dușman s.m., nu *dușman*
du-te-vino s.n., nu *du-te vino*
duty-free (engl.) [pron. *dĭutifrí*] s.n., art. *duty-free-ul*; pl. *duty-free-uri*

E

eboniță s.f., nu *ebonit*
echinocțiu [*iu* pron. *ĭu*] s.n., nu *echinox*
echivocă adj. f., nu *echivoacă*
!ecologă (livr.)/(colocv.) **ecloagă** (rar) s.f.
econoamă adj. f., s.f., nu *economă*
ecvestru adj. m., nu *egvestru/equestru*
!eczemă [cs pron. *gz*] s.f., nu *egzemă/exemă*
eden (rai) (livr.) s.n., nu *eden*
editor (de carte)/**editor** (TV) s.m.
eficace adj. invar.
efigie (*-gi-e*) s.f., nu *efigie*
efluorescență (*e-flo-*) s.f., *nu efluorescență*
egeean (*-e-ge-*) adj. m., nu *egeian*
!egumenie s.f., nu *egumenie*
Eiffel (**Turnul-**) (fr.) [*ei* pron. *e*] s. propriu, n.
electroencefalogramă s.f., nu *electro-encefalogramă*, abr. *EEG*
eliminatoriu [*riu* pron. *rĭu*] adj. m., f. *eliminatorie*
elixir [*x* pron. *gz*] s.n.
elocvent adj. m., nu *elogvent*
elocvență s.f., nu *elocință/elogvență*
email (*-maĭl*) s.n., pl. *emailuri*
!e-mail (engl.) [pron. *imeĭl*] s.n.
!embargou s.n., nu *embargo*
embolie s.f., nu *embolie*
emfizem s.n., nu *emfizen*
Eminența Sa (Ta, Voastră) loc. pr. (către/despre cardinali, episcopii-șefi ai anumitor culte), nu *Eminența sa* (*ta*, *voastră*)
emul (concurent) s.m.
!emulsionant (*-si-o-*) s.n.
!endocrinologă (livr.)/(colocv.) **endocrinoloagă** s.f.
entertainment (engl.) [pron. *entărteĭnmănt*]
eparhie s.f., nu *ieparhie*
episcop (persoană) s.m.
episcop (aparat) s.n.
episod s.n., nu *epizod*
epocă s.f., nu *epocă*
!erbacee (rar) adj. f., s.f., sg. și pl., nu *erbaceie*/*ierbacee*
erbicid s.n., nu *ierbicid*
erbicida (**a ~**) vb., nu *ierbicida*
erbicidare s.f., nu *ierbicidare*
erbivor adj. m., s.n., nu *ierbivor*
erboriza (**a ~**) vb., nu *ierboriza*

Scanned with OKEN Scanner

escadră s.f., nu *excadră*
escadrilă (*-ca-dri-*) s.f., nu *excadrilă*
escadron (*-ca-dron*) s.n., nu *excadron*
escalada (a-) (a se cățăra/a se agrava) vb., nu *excalada*
escaladare s.f., nu *excaladare*
escalator s.n., nu *excalator*
escală s.f., nu *excală*
escalop s.n., nu *excalop*
escamota (a-) vb., nu *excamota*
escamotare s.f., nu *excamotare*
escapadă s.f., nu *excapadă*
escară s.f., nu *excară*
eschimos s.m., nu *eschimoș*
escortă s.f., nu *excortă*
escorta (a-) vb., nu *excorta*
escroacă s.f., nu *excroacă*
escroc s.m., nu *excroc*
escrocherie s.f., nu *excrocherie*
espadrilă (*-pa-dri-*)s.f., nu *expadrilă*
espresor (aparat de făcut cafea) s.n.
!espresso (it.) s.n.
estacadă s.f., *nu extacadă*
estuar (*-tu-ar*) s.n.
eteroclit (*-ro-clit*) adj. m., nu *heteroclit*
eterogen adj. m., *nu heterogen*
!etimologă (livr.)/(colocv.) **etimoloagă** s.f.
!etnologă (livr.)/(colocv.) **etnoloagă** s.f.
etuvă s.f., *nu etubă*
eucalipt (*e-u-*) s.m.
euharistie (*e-u-*) s.f., nu *ieuharistie*
eugenie (*e-u-*) s.f., nu *eugenie*
Eurasia (supercontinent) (*e-u-ra-si-al-ur-a-*) s. propriu, f.
exact [*x* pron. *gz*] adj. m.
exacerba (a-) (*e-xa-/ex-a-*) [*x* pron. *cs*] vb.
exacerbare (*e-xa-/ex-a-*) [*x* pron. *cs*] s.f.
exala (a-) [*x* pron. *gz*] vb.
exalta (a-) [*x* pron. *gz*] vb.
examen [*x* pron. *gz*] s.n.
examina (a-) (a-) [*x* pron. *gz*] vb.
examinare [*x* pron. *gz*] s.f.
exantem [*x* pron. *gz*] s.n.
!exantematic [*x* pron. *gz*] adj. m.
excavator s.n., nu *escavator*
excesiv adj. m.
exclamație (*-ți-e*) s.f., nu *esclamație*
excrescență s.f., nu *escrescență*
excursie (călătorie) s.f., nu *escursie*
execrabil (*-xe-cra-*) adj. m.
executabil [*x* pron. *gz*] adj. m.
executant [*x* pron. *gz*] adj. m.
executare [*x* pron. *gz*] s.f.
executiv [*x* pron. *gz*] adj. m.
!executor [*x* pron. *gz*] adj. m., s.m.
exegeză [*x* pron. *cs*] s.f.
exemplar [*x* pron. *gz*] adj. m./s.n.
exemplifica (a-) [*x* pron. *gz*] vb.
exemplu [*x* pron. *gz*] s.n.
exercita (a-) [*x* pron. *gz*] vb.
exercițiu [*x* pron. *gz*] s.n.
exhaustiv (*-a-us-*) adj .m., nu *eshaustiv*
exhiba (a se-) (livr.) vb., nu *eshiba*
exhibiție (*-ți-e*) s.f., nu *eschibiție*
!exiguu (livr.) [*x* pron. *cs*] [*guu* pron. *guŭ*]/**exiguu** [*guu* pron. *gu-u*] adj. m.
exil [*x* pron. *gz*] s.n.
exilare [*x* pron. *gz*] s.f.
exista (a-) [*x* pron. *gz*] vb.
existent [*x* pron. *gz*] adj. m.
existență [*x* pron. *gz*] s.f.
exit (ieșire) (engl.) s.n.
exit-poll (engl.) s.n., pl. *exitt-polluri*
exînscrie (a-) (*e-xîn-/ex-în-*) vb., nu *ex-înscrie*
exod [*x* pron. *cs*] s.n.
exoftalmic [*x* pron. *cs*] (*e-xof-/ex-of-*) adj. m.
exonera (a-) [*x* pron. *cs*] vb.
!exorcism [*x* pron. *cs*] s.n.

Scanned with OKEN Scanner

exorciza (a~) [x pron. *cs*] vb.
exoteric (accesibil tuturor) [x pron. *cs*] adj. m.
exotermic (cu degajare de căldură) [x pron. *cs*] adj. m.
exotic [x pron. *gz*] adj. m.
exotism [x pron. *gz*] s.n.
expectorant adj. m./s.n., nu *espectorant*
expedia (a~) (*-di-a*) vb., nu *espedia*
expeditiv adj. m.
exploata (*ploa-*) (a ~) vb., nu *explot*
exploda (a ~) vb., nu *exploada*
expoziție s.f., nu *espoziție*
expre (intenționat) (fam.) adv.
expres adv./ adj. m./s.n. (restaurant)
expropria (a ~) (*pro-pri-a*) vb., nu *expropia*
expropriat (*pro-pri-*) adj. m., s.m., nu *expropiat*
exsudant adj. m., s.m., nu *exudant*
exsudat s.n., nu *exudat*
exsudație (*-ți-e*) s.f., nu *exudație*
extensie (med., tehn.) (*-si-e*) s.f.
extensiune (lingv., log.) (*-si-u-*) s.f.
extorca (a~) vb., nu *estorca*
extremis (in~) (lat.) loc. adj., loc. adv.
extroversiune s.f., nu *extraversiune*
extrovertit adj. m., nu *extravertit*
exulta (a~) [x pron. *gz*] vb.
ezoteric (accesibil doar inițiaților) adj. m., nu *exoteric*
ezoterism s.n., nu *exoterism*

F

Facebook (engl.) [pron. *feĭsbuk*], s. propriu, n.
face to face (engl.) [pron. *feĭstufeĭs*], loc. adj., loc. adv.
!facsimil s.n., nu *faximil*
factice (livr.) adj. invar., nu *factice*
faeton (pasăre/șaretă) s.m./s.n.
fagure s.m., nu *fagur*
!faianțărie s.f., nu *faiențărie*
familial (referitor la familie) adj. m.
familiar (simplu, nepretențios) adj. m.
fascicul (mănunchi) s.n., nu *fascicol*
fasciculă (parte dintr-o tipăritură) s.f., nu *fascicolă*
!fast-food (engl.) [pron. *fastfud*] s.n.
fasung s.n., nu *fasung*
favoare (*-voa*) s.f.
favor (înv., fam.) s.n.
făraș s.n., nu *faraș/foraș*
fărădelege s.f., nu *fărdelege*
fără de lege (nelegiuit) (înv.) loc. adj. (*oameni* ~)
fărâmătură (reg.) s.f., nu *firimitură*
fărâmița vb., ind. prez. 1 sg. *fărâmițez*
Făt-Frumos (personaj) s .propriu m.
!Fecioara/Fecioara Maria (Maica Domnului) s. propriu, f.
feedback (engl.) [pron. *fidbek*] (*feed-*) s.n.
feeling (engl.) [pron. *filing*] s.n.
feeric adj. m., nu *feieric*
fenomen s.n., nu *fenomen*
ferească Dumnezeu loc. interj.
ferească Sfântul loc. interj.
ferestruie (rar) s.n., nu *ferăstruie*
!ferfeniță (pop., fam.) s.f., nu *ferfeniță*
ferice (înv.) adj. invar.
ferigă s.f., nu *ferigă*
fermoar (*-moar*) s.n.
feroaliaj (*-ro-a-li-*) s.n., nu *fieroaliaj/fiero-aliaj*
feroce adj. invar.
feros adj. m., nu *fieros*
feronerie s.f., nu *fieronerie*
feudă (*-e-u-*) s.f., nu *feudă*
fiasco (*fias-*) s.n.
fief (o sil.) s.n., nu *fief*
fiestă (*fies-*) s.f.
!fierăstrăiaș (unealtă) s.n.
!fierăstrău s.n.

Scanned with OKEN Scanner

fifty-fifty (engl.) adj. invar., adv.
fiică (*fii-*) s.f.
filantroapă adj. f, s.f., nu *filantropă*
filigran s.n., nu *filigram*
!filologă (livr.)/(colocv.) **filoloagă** s.f.
!filozof/(livr.) **filosof** s.m.
!filozofic/(livr.) **filosofic** adj. m.
!filozofie/(livr.) **filosofie** s.f.
!firav adj. m., nu *firav*
fisiune (*-si-u-*) s.f., nu *fiziune*
fitopatologie s.f., nu *fito-patologie*
flanelă s.f., nu *flanea/flanică*
flash (engl.) [pron. *fleș*] s.n., art. *flash-ul*
flăcăiandru s.m., nu *flăcăuandru*
fleașc/fleoșc interj.
flu (adj. invar)
fluor s.n., nu *flor*
flușturatic/fluturatic (rar) adj. m.
fluture s.m., nu *flutur*
fluture (stil de înot) s.n.
foaier (*foa-*) s.n.
foarfecă s.f., nu *foarfece/foarfec*
!foileton (*foi-*) s.n.
fojgăială (pop., fam.) s.f., *nu foșgăială*
folie 1 (material plastic) s.f.
folie 2 (fam.) (lucru de admirat) s.f.
folkist (fam.) s.m., nu *folchist*
fonciеră (taxă agricolă) (înv.) (*-ci-e-*) s.f., nu *fonciere*
fonda (a ~) vb., nu *funda*
fondator adj. m., s.m., nu *fundator*
!fortissimo (it.) adv.
fosfat s.m., nu *fosfat*
fotoliu-pat [*liu* pron. *lĭu*] s.n.
franc (loial, referitor la franc) adj. m., nu *franș*
francheță s.f., nu *francheță*
fratricid 1(crimă) (*fratri-*) s.f.
fratricid 2 (criminal) adj. m.
frânghie (sfoară) s.f., nu *frânghie*
frecție (masaj) s.f., nu *frecțiune*
!frecționa (a ~) vb.
frecvență s.f., nu *fregvență*
fresce s.f., pl., nu *freșce*
frează (pieptănătură bărbătească), s.f.
fricțiune (frecare, conflict) s.f., nu *frecțiune*
friza (a ~) (a coafa, a fi aproape de ridicol, de nebunie) vb., nu *freza*
frizură s.f., nu *frezură*
frondeur (fr.) [*eu* pron. *ö*] s.m., nu *fronder*
frumușică adj. f., nu *frumușea*
frustra (a ~) vb., nu *frusta*
fucsie (plantă) s.f., nu *fuxie*
fucsină s.f., nu *fuxină*
full (engl.) adj. invar., adv.
fumoar (*-moar*) s.n.
funcție (mărime variabilă; rol; ocupație) s.f.
funcțiune (acțiune; funcționare) s.f.
funeralii s.n., pl., nu *funerarii* (def. de sg.)
funerar adj. m., nu *funeral*
furie s.f., nu *furie*
fuscel s.m., nu *fușcel/furcel*
fusiform adj. m., nu *fuziform*
fuzelaj s.n., nu *fuselaj*

G

gablonz [*z* cit. *ț*] s.n., nu *gablonț*
gafeur (fr.) [*-feur* pron. *-för*] s.m.
galanton (fam.) adj. m., nu *galantom*
gangster *(gang-ster)* s.m.
garderob (dulap) (înv.) s.n.
garderobă (îmbrăcăminte, loc amenajat) s.f.
garsonieră (*-ni-e-*) s.f.
gaudeamus (lat.) (*gau-*) s.n.
gălbinare (pop.), nu *gălbenare*
gărgăriță s.f., nu *gărgărițță*
gărgăun s.m., nu *gărgăune*
!găurică (*gă-u-*) s.f., nu *găurea*

Scanned with OKEN Scanner

gâdila (a ~) vb., nu *gâdili*
!gângav adj. m., s.m.
gârbov adj. m., nu *gârbov*
gârniță (reg.) s.f., nu *gârneață*
geacă (*gea-*) s.f., pl. *geci*
!geamăn adj. m., nu *gemen*
geamăt s.n., nu *gemet/gemăt*
genitiv s.n., nu *genetiv*
!gentleman (engl.) [pron. *ğentălmen*] s.m., pl. *gentlemani*
genuflexiune (*-nu-fle-xi-u-*) s.f., nu *genoflexiune*
genuncher (reg.) s.n.
genunchiera *(-chi-e-)* s.f.
!geologă (livr.)/(colcv.) **geoloagă** s.f.
gera (a ~) (a administra) vb., nu *gira*
gerberă s.f., nu *gerberă*
!germene/germen s.m.
Gestapo (germ.) [*gesta* pron. *ghesta*] s. propriu, n.
get-beget (pop.) adj. invar.
gheenă (iad) s.f., nu *ghenă*
gheișă (*ghei-*) s.f.
gheizer (*ghei-*) s.n.
gheșeft (fam.) s.n., nu *ghișeft*
ghetou s.n., nu *gheto*
ghionoaie (ciocănitoare) (*ghi-o-*) s.f., nu *gheonoaie*
!ghiorăi (a ~) vb., nu *chiorăi*
!ghiorăială (*-ră-ia-*) s.f., nu *chiorăială*
!ghiorăitură (*-ră-ia-*) s.f.
ghioșă (daltă) *(ghi-o-)* s.f.
!ghiotura (*cu ~*) (*ghio-*) loc. adj., loc. adv., nu *ghiotora*
ghips s.n. (obiecte, ornamente), nu *gips*
ghiuden *(ghiu-)* s.n.
!giardia (*giar-di-a*) s.f., nu *geardia*
gigolo (fr.) [*gi* pron. *ji*] s.m., nu *gigolo*
!ginecologă (livr./colocv.) **ginecoloagă** s.f.
ginecologie s.f., nu *genicologie*
!gingaș adj. m., nu *gingaș*
gingie s.f., nu *gingie*
gioarsă (haină uzată) s.f., nu *geoarsă*
gira vb. (a garanta)
girant (garant) s.m.
giratoriu [*riu* pron. *rĭu*] adj. m., nu *girator*
giulgiu *(giul-)* [*giu* pron. *gĭu*] s.n., nu *giulgi*
giurgiuvean (*giur-giu-*) adj. m., s.m.
giuvaier (*giu-*) s.n., nu *juvaier*
glacial (neprietenos, de gheață) (*-ci-al*) adj. m.
glaciar (referitor la ghețari) (*-ci-ar*) adj. m.
!glasbeton s.n. (def. de pl.)
glaspapir s.n., nu *glașpapir/glaspapir*
glasvand s.n., nu *glazvand/glazvant*
glaucom (*glau-*) s.n., nu *glaucon*
glonț adv., s.n., nu *glonte*
glosă s.f., nu *glossă*
godin 1 (purcel) (reg.) s.m.
godin 2 (sobă) s.n., nu *godin/goden*
gofraj (*go-fraj*) (serie de cute pe o țesătură) s.n.
gofrată (cutată, ondulată) adj. f., *nu grofată*
gogoman (fam.) s.m., nu *guguman*
gogomănie (fam.) s.f., nu *gugumănie*
gogoriță s.f., nu *gogoriță*
gogoșărie s.f., nu *gogoșerie*
golgheter s.m., nu *golgeter*
gondolier (*-li-er*, nu *-lier*) s.m.
Govora s. propriu, f., nu *Govora*
graden s.n., nu *gradenă*
!graffiti (decorațiune murală) s.n.
graham (sortiment de pâine) s.n., nu *grahan*
grăunte/grăunță s.n./s.f.
!greder [*er* pron. *ăr*] s.n., nu *greder*
!greier/greiere s.m.
grep (fruct) s.n.
grepfrut s.n., nu *grefruit/grefă*
gresie (*-si-e*) s.f., nu *grezie*

Scanned with OKEN Scanner

greșeală s.f., nu *greșală*
gri adj. inv., nu *griu/grie*
grill (engl.) s.n.
grimasă s.f., nu *grimază*
grimeur [pron. *grimör*] s.m., nu *grimer*
griș s.n. (def. de pl.)., nu *gris*
grunjos adj. m., nu *grunzos*
grunzuros adj. m., nu *grunțuros/grunjuros*
guano (*gua-*) s.n. (def. de pl.)
guașă (*gua-*) s.f.
gulag s.n., nu *gulag*
gulaș s.n., nu *gulaș*
gura-leului (plantă) s.f., g.-d. art. *gurii-leului*

H

haină (*ha-i-*) adj. f.
haină (*hai-*) s.f.
haitian (*ha-i-ti-*) adj. f.
!halou s.n., nu *halo*
!halteră (aparat) s.f., nu *halteră*
halva s.f., nu *alva*
halvagiu (înv.) s.m.
Hamburg (oraș) s. propriu, n.
hamburg (varietate de struguri) s.n.
hamburger (engl.)[*ger* pron. *găr*]
hamsie s.f., pl. *hamsii*, nu *amții/hamții*
handbal (*hand-bal*) s.n., nu *hambal*
hanger (pumnal) s.n., nu *hamger*
hapciu interj.
happy-end (engl.) [pron. *hepiend*]
hapsân adj. m., nu *hapsin*
Harap-Alb (personaj) s. propriu, m.
harcea-parcea (ferfeniță) (fam.) adv.
!hard-disk (engl.) s.n.
harfă/harpă (înv.) s.f.
harpie (monstru, femeie rea, pasăre) s.f.
harță s.f., nu *hart*
Hasdeu [s pron. ș] s. propriu, m.
!hatman s.m., nu *hatman*
haute couture (fr.) [pron. *otkutür*] s.n.
Hațeg s. propriu, m.
hărmălaie s.f., nu *hărmalaie*
hârleț s.n., *nu hârlez*
hegemonie s.f., nu *heghemonie*
helești s.n., nu *elești*
helioterapie *(-li-o-)* s.f., nu *helio-terapie*
Helsinki s. propriu, m., nu *Helsinki*
hematom s.n., nu *hematon*
Hercule s. propriu, m., nu *Hercule*
hering s.m., nu *hering*
hernie s.f., nu *iernie*
hexagon s.n., nu *exagon*
hiat (lingv.) s.n., nu *hiatus*
hieratic (solemn, sacerdotal) *(hi-e-)* adj. m.
hieroglifă (*hi-e-*), nu *ieroglifă*
!hilar adj. m., nu *ilar*
!hilaritate s.f., nu *ilaritate*
!hippy (engl.) adj. invar., s.m., nu *hipi*
histrion (*tri-on*) s.m., nu *istrion*
!hobby (engl.) s.n., art. hot. *hobbyul*, pl. *hobbyuri*
hochei s.n., nu *hokey*
hodoronc-tronc interj.
hogeac (reg.) s.n., nu *ogeac*
holding s.n.
holocaust (*ho-lo-caust*) s.n.
hopa-mitică s.m.
hop-așa interj., nu *hopa-șa*
hopai-țopai interj.
hop-și-așa interj.
horror (engl.) adj. invar.
Hristos/Cristos s. propriu, m.
hublou (*hu-blou*) s.n., nu *hublo*
!huideo (pop.) (*hui-deo*), nu *hui-de-o*
hulpav (reg.) adj. m., nu *hulpav*
humerus s.n., nu *humerus*
hurui (a –) vb., nu *urui*
huța-huța interj., nu *uța-uța*

Scanned with OKEN Scanner

I

!iacă/iacătă (pop.) interj.
ianuarie (*-nu-a-*) s.m., abr. *ian.*
iară (înv. pop.) adv., conj.
ibidem (lat.) (*i-bi-/ib-i-*) adv., nu *ibidem*, abr. *ib./ibid.*
ici-colo/pe~ adv.
iconostas (*-nos-tas/-no-stas*) s.n.
idem (lat.) adv.; abr. *id.*
identic adj. m., nu *indentic*
identitate s.f., nu *indentitate*
ideologă (livr.)/(colocv.) **ideoloagă** s.f.,
idiom (*-di-om*) s.n.
IDR (cit. *idere*) s.n., art. *IDR-ul*
iederă s.f., nu *ederă*
ienupăr (arbust) s.m., nu *enupăr*
!iepșoară (pop.) s.f.
ierarhic *(ie-rar-)* adj. m., nu *erarhic*
ierarhie s.f., nu *erarhie*
ierbar s.n., nu *erbar/herbar*
ieri-dimineață adv.
ieri după-amiază adv. + adv.
ieri după-masă adv.+ adv.
ieri-noapte adv.
ieri-seară adv.
ieruncă s.f., nu *eruncă*
ieșire s.f., nu *eșire*
!iezuit adj.m., s.m., nu *ezuit*
igienă (*i-gi-e-*) s.f., nu *higienă*
iglu (*i-glu*) s.n., nu *iglu*
ignora (a~) (*ig-no-/(i-gno-*) vb.
iguană (*-gua-*) s.f.
!ihtiologă (livr.)/(colocv.) **ihtioloagă** s.f.
IMM (cit. *imeme*) s.n., pl. *IMM-uri*
impiegat (*-pie-*) s.m., nu *împiegat*
impieta (a ~) (*-pi-e-*) vb., nu *împieta*
implant s.n., nu *împlant*
implanta (a ~) vb., nu *împlanta*
implica (a ~) vb., nu *împlica*
!impolitețe s.f., nu *impoliteță/inpolitețe*
importuna (a ~) (livr.) vb., vezi și *inoportuna* (*DEX*)
impregna (a ~) vb., nu *împregna*
inaugura (a ~) (*i-nau-/in-au-*), nu (*i-na-u-*) vb.
!incarna (a **se** ~) (a crește din carne) vb.
!incaș adj. m., s.m., nu *incas*
incomplet adj. m., nu *incomplect*
inconștiență s.f.
in corpore (lat.) loc. adv., nu *în corpore*
!încot (reg.) s.n., nu *încot*
incrimina (a ~) vb., nu *încrimina*
incriminare s.f., nu *încriminare*
incriminator adj. m., f. sg. și pl. *incriminatoare*
incrusta (a ~) vb., nu *încrusta*
incrustație (*-ți-e*) s.f., nu *încrustație*
inculca (a~) vb., nu *înculca*
indelicatețe s.f., nu *indelicateță*
indemnizație (*-ți-e*) s.f., nu *îndemnizație*
index (deget, listă) s.m., s.n., nu *indeх*
indigo adj. invar., s.n., nu *indigou*
indo-european(ă) (limbă) adj. m./s.f
inductor adj. m., s.n., nu *induсtor*
inexistent adj. m. (*x* cit. *gz*)
in extenso (lat.) loc. adv., nu *în extenso*
in extremis (lat.) loc. adv., nu *în extremis*
inextricabil (*i-nex-/in-ex-*) adj. m., nu *inestricabil*
infecta (a~) (a contamina) vb., ind. prez. 3 *infectează*
infera (a ~) (a trage o concluzie generală din mai multe particulare) vb.
infesta (a~) (a contamina, a pustii) vb., ind. prez. 3 *infestează*
infim adj. m., nu *înfim*
infix s.n., nu *infics*
inflamator adj. m., pl. *inflamatori*; f. sg. și pl. *inflamatoare* (*proces inflamator*)

Scanned with OKEN Scanner

inflamatoriu [*riu* pron. *rĭu*] adj. m., f. *inflamatorie* (*patologie inflamatorie*)
influență s.f., nu *influiență*
!ingenuu (*nuu* pon. *uŭ/u-u*) adj. m., nu *ingenu*
ingurgita (a ~) vb., nu *îngurgita*
inocula (a~) vb., nu *înocula*
inopinat (*i-no-/in-o-*) adj. m., nu *inopinant*
inoportun (*i-no-/in-o-*) adj. m.
inoportuna (*i-no-/in-o-*) vb., ind. prez. 3 *inoportunează*
innavigabil (rar) adj. m., nu *inavigabil*
inox (fam.) adj. invar., s.n., nu *inox*
input (engl.) s.n., nu *imput/input*
insera (a ~) (a introduce, a adăuga) vb., nu *însera* (a se lăsa seara)
insolit adj. m., nu trebuie confundat cu *insolent* (obraznic)
instinct s.n., nu *istinct*
intabulare s.f., nu *întabulare*
intermezzo (it.) (*zz* cit. *ț*), nu *intermețo*
interogatoriu [*riu* pron. *rĭu*] s.n., nu *interogator*
!intim adj. m., nu *intim*
intrepid (livr.) adj. m., nu *întreprid*
introvertit adj. m., nu *intravertit*
invers adj. m., nu *invers*
investi (a ~) (a plasa un capital) vb., nu trebuie confundat cu *învesti* (a acorda un drept, o autoritate)
investiție s.f., nu trebuie confundat cu *învestitură* (acordarea unui drept)
inveterat (învechit în rele, în vicii) adj. m., nu trebuie confundat cu ***învederat*** (care se poate vedea/înțelege bine, vizibil)
ionizare (*i-o-*) s.f.
ipohondru adj. m., s.m., nu *hipohondru*
Irak s. propriu, n.
irupe (a ~) -(a izbucni violent) vb., nu *irumpe*
ison s.n., nu *ison*
israelian (referitor la statul Israel) adj. m., s.m., nu *izraelian*
istroromân adj. m., s.m., nu *istro-român*
!Isus s. propriu, m.
itinerar s.n., nu *intinerar/itinerariu*
iubăreț (pop.) adj. m., nu *iubăreț*
!iudeospaniol (*-de-os-pa-ni-ol/o-spa-*) (evreu din Spania) s.m.
ivăr s.n., nu *ivor*
izlaz s.n., nu *islaz*, pl. *izlazuri*
iznoavă (pop.) s.f., nu *isnoavă*
izvor s.n., nu *isvor*

Î

îmbâcsi (a ~) vb., nu *înbâxi*
îmbâcsire s.f., nu *înbâcsire*
îmboldi (a ~) vb., nu *imboldi*
împături (a ~) vb., nu *împătura*
împielițat adj. m., nu *împelițat*
înadins (*î-na-/în-a-*) adv.
!înainte de adv. + prep.
înainte-mergător s.m.
înalt adj. m, nu *nalt*
înăbuși (a~) vb., nu *înnăbuși*
înăduși (a~) vb., nu *înnăduși*
!Înălțarea (sărbătoare) s. propriu, f.
!Înălțimea Ta (Sa, Voastră) (înv.) loc. pr.
!încarna (a întrupa) vb.
încastra (a ~) vb., nu *incastra*
încăpea (a~) vb., nu *încape*
încât conj., dar *în cât* prep. + pr./adj. pr. (~ *timp ai scris*)
înconjur s.n., nu *înconjor/înconjur*
!încontinuu (*nuu* pron. *nuŭ/nu-u*)) adv. (*plângea ~*)
!în continuu (*nuu* pron. *nuŭ*) prep. + adj. (~ *progres*)
!încorpora (a ~) vb., nu *incorpora*
!încorporabil adj. m., nu *incorporabil*

Scanned with OKEN Scanner

!încorporare s.f., nu *incorporare*
încotro adv., nu *încotro*
încunoștința (a ~) vb., nu *încunoștiința*
îndată ce loc. conj., nu *în dată ce*
îndeajuns (*-dea-*în tempo rapid/*-de-a-* în tempo lent) adv.
îndeaproape (*-dea-* în tempo rapid/*-de-a-* în tempo lent) adv.
îndeobște (*-de-ob-*) adv.
îndeosebi (*-de-o-*) adv.
îndemânatic adj. m., nu *îndemânatec*
înfiera (a~) (*-fie-*) (a însemna un animal cu fierul roșu, a condamna) vb.
înfige (a ~) vb., nu *înfinge*
îngreuia (rar)/**îngreuna (a ~)** vb.
înjunghia (a ~) (*-ghi-a*) vb., nu *înjunghea* (*-ghea*)
înnărăvi (a~) vb., nu *înărăvi*
înnora (a ~) vb., nu *înnoura*
înnoroi (a ~) vb., nu *înnoroia*
înota (a ~) vb., nu *înnota*
însăila (a ~) (*-să-i-*) vb., nu *înseila*
însemn s.n., nu *insemn*
înstrăina (a ~) (*-i-na*) vb., nu *înstreina*
înșeua (a ~) (*-șe-ua*) vb., nu *înșăua*
înșiră-te, mărgărite (formulă în basme) vb. + pr. + s.n., dar și *înșir'te, mărgărite*
!întâi 1 adv.
!întâi/întâia (fam.) num. m./f. (*premiul întâi, clasa întâi/clasa întâia, clasei întâia*)
!întâia dată/întâia oară/pop. **întâiași dată** loc. adv.
într-acolo prep. + adv.
într-adevăr loc. adv.
într-adins loc. adv.
întrajutora (a se ~) vb., nu *într-ajutora*
întrajutorare (*în-tra*) s.f., nu *într-ajutorare*
într-atât prep.+ adv.
întrucât (deoarece) conj.
întru cât (în ce măsură) prep. + adv. (*nu văd ~ ideea ta ar fi mai bună*)
!întrucâtva (într-o oarecare măsură) loc. adv.
întru totul loc. adv., nu *întrutotul*
!înveșmânta (a ~) vb., nu *învesmânta*
învolt (rar) adj. m., nu *involt*

J

jaguar (*-guar*) s.m.
jantă s.f. (parte a roții), nu *geantă*
!japonologă (livr.)/(colocv.) **japonoloagă** s.f.
jardinieră (*-ni-e-*) s.f.
!jazz (engl.) (pron. *ğaz/ğez*) s.n.
jălbar (înv.) s.m., nu *jelbar*
jăratic s.n., nu *jeratic*
!jeans (engl.) [pron. *ğinz*]/**jeanși** [*jea* pron. *ği*] s.m., pl.
jecmăni (a ~) vb., nu *jegmăni/jăcmăni*
jeep (mașină) (engl.) [pron. *ğip*] s.m.
jelanie (*-ni-e*) s.f., nu *jălanie*
!jerseu (pulover) s.n., nu *jerse*, pl. *jerseuri*
jiclor (*ji-clor*) s.n., nu *jiglor*
jigni (a ~) vb., nu *jicni*
!jilav adj. m., nu *jilav*
jilț s.n., nu *jeț* s.n.
jogging (engl.) [pron. *ğoghing*] s.n.
jongler s.m., nu *jongleur*
judo (jap.) (*j* cit. *ğ*) s.n., art. *judoul*
judocan/(cuv. japonez) **judoka** (*j* cit. *ğ*) s.m.
jumătate s.f., nu *jumate/juma*
june-prim (actor) s.m., nu *june prim*
jurisconsult s.m., nu *juristconsult*
jurisprudență s.f., nu *juristprudență*
jur-împrejur loc. adv.
justețe s.f., nu *justață*

Scanned with OKEN Scanner

K

kaki (fr.) adj. invar., nu *kakiu/cachiu*
khmer [*kh* pron. *c*] adj. m., s.m.
kibbutz [*tz* cit. *ț*] *(kib-butz)* s.n.
kitsch (germ.) (cit. *chič*) s.n.
!knockdown (engl.) [pron. *cnocdaun-/nocdaum*] s.n., abr. *K.D.*
!knockout (engl.) [pron. *cnocaut/nocaut*] *(kno-chaut/knoc/aut)* s.n., abr. *K.O.*
koblenzian s.n. [*z* cit. *ț*] adj. m.
!Kuweit [cit. *kuveĭt*] *(-weit)* s. propriu, n.
!kuweitian *(wai* cit. *weĭ)* adj. m., s.m.

L

!lacs (pește) s.m., nu *lax*
lacto-vegetarian *(-ri-an)* adj. m., nu *lactovegetarian*
lacună s.f., nu *lacună*
laitmotiv *(lait-)* s.n., nu *leitmotiv*
lampas s.n.
!lapoviță s.f., nu *lapoviță*
!lapte-de-pasăre (desert) s.n.
latino-american *(-no a-)* adj. m.
lavoar *(-voar)* s.n., nu *lavuar*
lax adj. m., pl. *lacși*
!lăcaș (așezământ) s.n.
lăcătușărie s.f., nu *lăcătușerie*
lăcrămioară (floare) *(-cră-mio-)* s.f., nu *lăcrimioară*
lăcrimioară (lacrimă) *(-cri-mio-)* s.f.
!lăcrimos *(lă-cri-)* adj. m.
!lă-mă-mamă (pop.) s.m. și f.
lăncier *(-ci-er)* s.m., nu *lăncer*
lănțug s.n., nu *lănțuc/lănțic*
!Lăsata-Secului (sărbătoare) s. propriu, n./f.
lăuză s.f., nu *lehuză/lăhuză*
!lăvicer (reg.) s.n.
leal adj. m.
leandru *(le-an-)* s.m.
!lebăr s.n.(def. de pl.)
!lebărvurst (înv.) s.n.
lectică s.f.
lefușoară (fam.) s.f.
legitim adj. m., nu *legitim*
lehamite (fam.) s.f., nu *lehamete*
lenevior *(-vior)* adj. m.
!lenjerie *(-ri-e)* s.f., nu *lingerie*
leprozerie *(le-pro-)*s.f., nu *leprozărie*
Ler-Împărat (personaj) s. propriu, m.
leșietic *(-și-e-)* adj. m., nu *leșiatec*
leșin s.n., nu *leșin*
letopiseț s.n., nu *letopiseț*
!lețcaie (înv. pop.) s.f., nu *lescaie*
leucă *(leu-)* s.f.
leurdă *(le-ur-)* s.f., nu *leurdă*
leva/levă s.f.
!lezmajestate s.f.
!liber-arbitru *(-bi-tru)* s.n.
liber consimțământ adj.+ s.n.
liber-cugetătoare s.f.
liber-profesionist *(-si-o-)* s.m.
!liber- schimb adj.+ s.n.
!liber-schimbist adj. m., s.m.
!libido s.n. art. *libidoul*
licean *(-ce-an)* s.m., nu *liceean*
liceană *(-ce-a-)* s.f., pl. *liceeană*
lider s.m., nu *leader*
lifting s.n., pl. *liftinguri*
!lighean *(-ghean)* s.n.
lighioană (pop.) *(-ghi-oa-)* s.f., nu *lighioaie*
lila adj. invar.
limax s.m., nu *limax*
limfă s.f., nu *linfă*
lingav (pop.) adj. m., nu *lingav*
lingual *(-gu-al)* adj. m.
!linguriță (parte a sternului) (pop.) s.f.
lingvist *(lin-)* s.m.
liniar adj. m., nu *linear*

Scanned with OKEN Scanner

link (engl.)s.n. [pron. *laĭk*], pl. *linkuri*
linoleum (*-le-um*) s.n., nu *linoleu*
linx s.m., nu *lincs*, pl. *lincși*
liotă (pop. fam.) (*li-o-*) s.f.
lipie s.f., nu *lipie*
literal (textual, notat cu litere) adj. m.
literar (referitor la literatură) adj. m.
living s.n., pl. *livinguri*
livrească adj. f., nu *livrească*
!lobby (engl.) s.n., nu *loby*
locaș (gol într-o piesă) s.n.
locotenent-colonel s.m.
!locșor s.n.
locvace (livr.) adj. invar.
loden s.n., nu *lodin*
logie (*-gi-e*) s.f., nu *loggia*
loial adj. m., nu *loaial*
loitră (*loi-tră*) s.f.
look (engl.) [pron. *luk*] s.n.
lornietă (*-nie-*) s.f.
lornion (*-nion*) s.n.
lozincă s.f., nu *lozincă*
lubrifiere (*lu-bri-fi-e-*) s.f., nu *lubrefiere*
Lugoj/Lugoj s. propriu, n.
lumbago s.n., nu *lombago*
Luminăția Sa (Ta, Voastră) (înv.) loc. pr., nu *Luminăția ta* (*sa, voastră*)
lunatic adj. m., nu *lunatec*
lungmetraj s.n., nu *lung metraj* adj. + s.n.
lup-de-mare (focă) s.m.
lup de mare (marinar) s.m. + prep. + s.f.
lurex s.n., nu *lurecs*

M

macadam (rar) s.n., nu *macadan*
macedoromân adj. m, s.m., nu *macedo-român*
machia (a ~) (*-chi-a*) vb.
machiavelic (*-chia-*) adj.
!machieuză (rar) [cit. *makiĭöză*] (*-chi-eu-*) s.f., nu *machiezâ*
!machior (rar)/(fr.) *machieur* [cit. *makiĭör*] (*-chi-eur*), nu *machior*
macrameu (*ma-cra-*) s.n., nu *macrame*
!macrocosmos (*-ma-cro*) s.n., nu *macrocosm*
macrou (*ma-crou*) s.n., nu *macro*
maestru (persoană foarte competentă) s.m., nu *maiestru*
Mafia (rețea teroristă) (*-fi-a*) s. propriu, f.
!magaziner/magazioner (*-zi-o-*) s.m.
!magazineră/magazioneră (*-zi-o-*) s.f.
maghiran s.m., nu *măghiran*
Mahomed s. propriu, m., nu *Mohamed*
mahon (arbore) s.m., nu *mahon*
Maica Domnului s. propriu, f.
maiestuos (*-tu-os*) adj. m., nu *maiestos*
mai-marele (superiorul) (fam.) s.m.
mai-mult-ca-perfect s.n., nu *mai mult ca perfect*
maiou (*ma-iou*)s.n., nu *maieu*
!Majestate (termen de adresare) s.f. voc.
!Majestatea Sa/Ta/Voastră loc. pr., nu *Maiestatea Sa/Ta/Voastră*
!malacov s.n., nu *malacof*
malpraxis s.n., nu *mal praxis*
mamă-mare/mam-mare s.f.
mamă-soacră (soa-cră) s.f.
!management (engl.) [pron. *manağment*] s.n.
!manager s.m., nu *manager*
managerial (*-ri-al*) adj. m.
mandarin (demnitar/arbust) s.m.
manechin s.n., nu *manichin*
manichiură (*-chiu-*) s.f., nu *manechiură*
Manila (capitala Filipinelor) s. propriu, f.
!Marele Alb (rasă de porci) s. propriu, m.
marfar (tren) s.n., nu *mărfar*
maritim adj. m., nu *maritim*
marker (creion) (engl.) [*er* pron. *ăr*] s.n.

Scanned with OKEN Scanner

market (engl.) s.n.
marketing s.n., nu *marcheting*
marmită (vas) s.f., nu *marmidă*
marmoreean (*-re-ean*) adj. m.
!marmură s.f., nu *marmoră*
maro adj. invar., s.n., nu *maron*
marochinărie s.f., nu *marochinerie*
marochiner s.m., nu *marochinier*
marșarier (*mar-șa-/marș-a-ri-*) s.n., nu *marche arrière/marșalier*
martiriu [*riu* pron. *rĭu*] s.n., nu *martiriu*
maseur (fr.) s.m. [pron. *masör*], nu *maseor*
maseuză s.f. [pron. *masöză*] (*-seu-*), nu *masează*
!mass-media s.f. (*o ~ independentă*)
mașinație (*-ți-e*)s.f., nu *mașinațiune*
mașină-capcană s.f., g.-d. art. *mașinii-capcană*; pl. *mașini-capcană*
mașină-unealtă s.f., g.-d. art. *mașinii-unelte*; pl. *mașini-unelte*
mata/matale (reg., pop.) pr.
!matrice (mat., biol.) s.f., nu *matrice*
matricid 1 (criminal) adj. m., s.m.
matricid 2 (crimă) s.n.
matricol (*-tri-col*) adj. m, nu *matricul*
matricolă (*-tri-co-*) s.f., nu *matriculă*
matur adj. m., nu *matur*
!mațe-fripte (persoană) (fam.) s.m. și f., g.-d. art. *lui mațe-fripte*; pl. *mațe-fripte*
maur (*ma-ur*) adj. m., s.m., nu *maur*
!mausoleu (*ma-u*) s.n.
maxi adj. invar.
maxim 1 adj. m.
!maxim 2 s.n., pl. *maxime*
maximum 1 adv. (*~ doi*)
maximum 2 (*la ~*) loc. adv.
maximum 3 s.n. art. *maximumul*
maxi-taxi s.n.
!mazagran (*-za-gran*) s.n., nu *mazagram*
măceașă s.f.
măceș s.m., nu *măcieș*
!măgăriță s.f., nu *măgărițță*
mălură (boală a cerealelor, ciupercă) s.f.
!mănăstire s.f., nu *mânăstire*
mănușă s.f., nu *mănușe/mânușă*
!mărgică (perlă) s.f., nu *mărgea*
!Măria Sa (Ta/Voastră) (înv.), loc. pr., nu *Măria sa (ta/voastră)*
mă-ta (-sa) (vulgar) s.f. + adj. pr., g.-d. *mă-tii*
mătase s.f., nu *mătasă*
mâine-dimineață adv.
mâine-noapte adv.
!mâine-poimâine (curând, într-o zi următoare) loc. adv.
mâine-seară adv.
!Mântuitorul (Isus) s. propriu, m.
mârșav adj. m., nu *mârșav*
!media (presa scrisă și audiovizuală) s.f. (*în toată ~ scrisă*)
Mediaș/Mediaș (*-di-aș*) s. propriu, n.
medico-farmaceutic adj. m.
medico-legal adj. m.
mediteraneean (*-ne-ean*) adj. m, nu *mediteranean*
memora / memoriza (a ~) vb.
menghină s.f., nu *minghină*
mental 1 (privitor la minte) (*pe plan~, capacitate~, reprezentare~, schimbare~*) adj.m, pl. *mentali*
mental 2 s.n., (*-ul colectiv*)
merinos adj. invar./s.n., nu *merinos*
merituos (*-tu-os*) adj. m., nu *meritos*
!mesadă s.f. , nu *misadă*
Mesia s.propriu m., nu *Mesia*
!meșteriță (pop.) s.f., nu *meșteriță*
metalochimic adj. m., nu *metalo-chimic*
meteo (*-te-o*) adj. invar.
metropolă (*-me-tro-*) s.f., nu *metropolă*

Scanned with OKEN Scanner

metrou (*me-trou*) s.n., nu *metro*
mezzosoprană [zz pron. ț] (*me-zzo-*) s.f.
miazănoapte (*mia-*) s.f., nu *miază-noapte*
mic-dejun s.n.
microampermetru s.n.
micsandră s.f., nu *mixandră*
!micșunică s.f., nu *micșunea*
mielită (*mi-e-*) s.f.
!mielom (*mi-e-*) s.n., nu *mielon*
!mielușică (*mie-*) s.f., nu *mielușea*
mignonă (tip de literă) [*gn* pron. fr. *ń*) s.f.
!mijloc (procedeu, unealtă) s.n., nu *mijloc*
!mijloc (punct/moment central, talie) s.n.
milieu (*-lieu*) s.n., nu *mileu*
minge s.f., nu *mingie*
mini adj. invar.(*fuste-*)
minijupă s.f., nu *mini-jupă*
minim 1 adj. m./adv.
minim 2 (valoarea cea mai mică) s.n.
minimum 1 adv.(*~ doi*) adv.
minimum 2 s.n. (*la ~*) loc. adv.
minimarket (engl.) s.n., nu *mini-market*
minion (*-nion*) adj. m., f. *minionă*, nu *mignon/mignonă*
mintal 1 adv.(*debilă ~*)(med.) adj. m., pl. *mintali*
mintal 2 (care aparține minții, privitor la minte, care se petrece în minte) adj. m. (*afecțiune/alienare/boală/confuzie/debilitate/stare/tulburare/efort/handicap/retard mintal*, dar și *calcul mintal, operație mintală*)
minuscul adj. m., nu *minuscul*
minuție (*-ți-e*) s.f., nu *minuție*
miracol s.n., nu *miracul*
Miron/Miron s. propriu, m.
miros (simț) s.n., nu *miros*
miscellanea (lat.) (*-ne-a*) s.n., pl.
!mișto (arg.) adj. invar./s.n., nu *mișto*u
mititică adj. f. sg.
mizer adj. m., nu *mizer*
miziliic (fam.) s.n., nu *mezelic/mezilic*
moalele capului (*în ~*) s.n. + s.n.
modelling (engl.) s.n.
!modem s.n., nu *modem*
modic (livr.) adj. m., nu *modic*
molatic adj. m., nu *molatec*
molcom adj. m., nu *molcom/molcum*
moldovalah adj. m., nu *moldo-valah*
!moliftă s.n., nu *molitvă*
moloz s.n., nu *moluz*
Monaco/Monaco s. propriu, n.
monetărie s.f., nu *monedărie*
!monsenior (*-ni-or*) s.m.
montură s.f., nu *montiură//montüră*
moratoriu [*riu* pron. *rĭu*] s.n., nu *morator*
morfofiziologie (-zi-o) s.f., nu *morfo-fiziologie*
mostră (eșantion) s.f., nu *monstră*
Moș-Ajun (sărbătoare) s. propriu, m.
Moși (sărbătoare, bâlci) s. propriu, m. pl.
motrice (*-mo-trî*) adj. f., sg. și pl., nu *motrice*
motto s.n., nu *moto*
mov adj. invar., s.n.
mozaic (care ține de mozaism) (*-za-ic*) adj. m., s.m.
mozaic (*-za-ic*) s.n., pl. *mozaicuri*
mucegai s.n., nu *mucigai*
muchie (*-chi-e*) s.f., nu *muche*; pl. *muchii*
mugur s.m., nu *mugure*
muieratic (fam.) adj. m., nu *muieratec*
!Muma-Pădurii (personaj) s. propriu, f.
mureșean adj. m., s.m., nu *mureșan*
Muscel s. propriu, m., nu *Muscel*
!muschetar s.m., nu *mușchetar*
mușuroi s.n., nu *mușunoi*
mutește adv., nu *mutește*
mutual (*-tu-al*) adj. m., nu *mutual*
!muzicologă (livr.)/(colocv.) **muzicoloagă**

Scanned with OKEN Scanner

N

!nacafa (înv., reg.) s.f., nu *nacafală*
nailon (*nai-*) s.n., nu *naylon*
nani-nani interj.
Narcis s .propriu m.
!NATO s. propriu, n.
n-aude-na-vede = (personaj năuc) (pop.) s.m.
năgară s.f., nu *negară*
năimeală (înv., reg.) (*nă-i-*) s.f.
năprasnic (*nă-pras-*) adj. m., nu *năpraznic*
năsălie (pop.) s.f., nu *năsălnie/năsălie*
neaoș *(nea-oș)* adj. m.
necăjit adj. m., nu *năcăjit*
necromanție (*ne-cro-*) s.f., nu *necromangie*
nedumerit adj. m., nu *nedumirit*
nefondat adj. m., nu *nefundat*
negru-de-fum (chinoroz) s.n.
!Negru-Vodă (nume de voievod/(oraș) s. propriu, m./n.
negruvodean adj. m., s.m.
neocomunism (*ne-o-*) s.n., nu *neocomunism*
neon s.n., nu *neon*
!nervație (*-ți-e-*) s.f., nu *nervațiune*
nesat s.n., nu *nesațiu* (def. de pl.)
!nescafé (fr.) s.n.
nestemată (*nes-te-/-ne-ste-*) adj. f., s.f., nu *nestimată*
neurastenie (*ne-u-ras-/-ur-as-*) s.f.
neuropsihiatrie *(ne-u-rop-si-hi-a-tri-e/-ro-psi-)* s.f., nu *neuro-psihiatrie*
neutron (*ne-u-*) s.m.
neutru *(ne-u-)* adj. m./s.n., nu *neutru*
nicăieri/nicăierea (pop.) adv.
nicicând (niciodată) adv.
nici când adv. + adv. (*~ a plecat*)
nicicât (deloc) adv.
nici cât adv. + adv. (*~ negru sub unghie*)
nicidecum (deloc) adv.
nici de cum adv. + prep. + adv. (*nu vorbește ~ a suferit*)
nicio adj. pr. f.
nici o adv. + art. (*nu e proastă și nu e ~ persoană incultă*)
nici o adv. + num. (după ~ săptămână; N-am~ soră, nici mai multe)
niciodată (în nici un moment) adv. (*~ n-a făcut un bine*)
!nici odată (nici cândva) conj. + adv. (*nu l-am crezut ~, nu-l cred nici azi*)
!nici o dată (nici o singură dată) adv. + loc. adv. (*nu a mâncat azi ~, nici de mai multe ori*)
!niciun (*ni-ciun/nici/un*) adj. pr. m., nu *nici un*
nici un adv. + art. (*nu e prost și nu e ~om incult*)
!nici un adv. + num. (*n-am ~ frate, nici mai mulți*)
niciuna pr. neg.
!nici unu/una adv. + num. (*~, nici mai multe*)
!nici una adv. + pr. (*~, nici alta*)
!niciuna/niciunul pr. m./f.
!nici unul adv. + pr. (*~, nici altul*)
Nicosia, nu *Nicosia*
!nimeni pr. neg., nu *nimenea*, g.-d. *nimănui*
!nimic pr. neg.
nimic s.n., pl. *nimicuri*
!niscai (pop.) adj. pr. invar., nu *niscai*
niscaiva (pop., fam.) adj. pr. invar.
nitam-nisam (în mod nepotrivit) (pop., fam.) adv., nu *netam-nesam*
nivelă (instrument) s.f.
noaten (pop.) *(noa-)* s.m.
noblețe (*no-ble-*) s.f., nu *nobleță*
!noiembrie (*bri-e*) s.m.; abr. *nov.*
!nonexistență [x pron. *gz*] (*no-ne-/ non-e-*) s.f., nu *non-existență*
nonprofit adj. invar.(*organizații ~*)
!nonstop adj. invar., adv., nu *non-stop* (*magazine ~/deschis~*)

Scanned with OKEN Scanner

nonsens s.n., nu *non-sens*
nonviolență (*-vi-o-*) s.f.
noptatic (rar) adj. m., nu *noptatec*
notoriu (*riu* pron. *rĭu*], adj. m., f. *notorie*
Nord (zonă geografică) s. propriu, n.
!Noul Testament (parte a Bibliei) s. propriu, n.
nou-născut adj. m., s.m., pl. *nou-născuți*
nou-născută adj. f, s.f., pl. *nou-născute*
nou-nouț (foarte nou) (fam.) adj. m., pl. *noi-nouți*; f. sg. *nouă-nouță*, pl. *noi-nouțe*
nou-venit adj. m., s.m., pl. *nou-veniți*
nou-venită adj. f., s.f., pl. *nou-venite*
novice adj. m., s.m., nu *novice*
nubil (livr.) adj. m., nu *nubil*
nuga s.f., nu *nuga*; pl. *nugale*
!nu știu ce loc. adj., loc. pr., nu *nu-știu-ce*
nutrie s.f., art. hot. *nutria*

O

oală-minune s.f.
oaspete s.n., nu *oaspe*
obârșie (*-și-e*) s.f., nu *obârșie*
obcină (pop.) s.f., nu *obcină*
obelisc s.n., nu *obelix*
oberliht [*er* cit. *ăr*] s.n.
obertail [*er* cit. *ăr*] s.n.
obiect (*-biect*) s.n.
obiectivitate (*-biec-*) s.f.
obiecție (*-biec-*) s.f., nu *obiecțiune*
obișnuință s.f., nu *obijnuință*
obligatoriu [*riu* pron. *rĭu*] adj. m., nu *obligator*
!obroc (*o-broc*) (înv., pop.) s.n., nu *oboroc*
obstacol s.n., nu *obstacul*
obstetrică (*-ste-tri-*) s.f., nu *obstretică*
obtura (a ~) vb., nu *optura*
obtuz adj. m., nu *optuz*
ochelari s.m., pl. (def. de sg.)
ochi-de-pisică (discuri reflectorizante) s.m.
ochiul-boului (plantă) s.m. art.
ocluzie (*o-clu-*) (~ intestinală) s.f.
ocluziune (închidere a unui orificiu) (*o-clu-zi-u-*) s.f.
ocluziv (*o-clu-*) adj. m., nu *oclusiv*
ocru (*o-cru*) adj. invar.
odată (cândva, imediat, în sfârșit) adv. (*a fost ~; o să-ți spun ~; taci ~; termină ~*)
o dată art. + s.f. (*~ importantă*)
!o dată (o singură dată) loc. adv. (*~ în viață; te mai rog ~; ~ la două luni*)
odată ce (fiind admis că) loc. conj., nu *o dată ce*
odată cu loc. prep., nu *o dată cu*
odgon s.n., nu *otgon*
odisee (călătorie; viață cu peripeții) s.f., nu *odiseie*
oficiu [*ciu* pron. *cĭu*] s.n., nu *ofici*
ofsaid (*-said*) s.n.
!OK (fam.) (engl.) [cit. *okeĭ*] adj. invar., adv./s.n. art. *OK-ul*
!old-boy (engl.) s.m., art. *odl-boyul*
oleacă (pop.) adv., nu *o leacă*
oliv (culoare) adj. invar.
!omoloagă adj. f., pl. *omologe*
omonim *(o-mo-/om-o-)* adj. m./s.n.
omucidere/omucigaș (înv.) *(o-mu-/om-u-)* s.f./ s.m., nu *om-ucidere/om-ucigaș*
ONG (cit. *oenge*) s.n., art. *ONG-ul*
onorar (onorific) (rar) adj. m.
onorariu (retribuție) [*riu* pron. *rĭu*] s.n., nu *onorar*
ONU s. propriu, n.
opaiț (*-pa-iț*) s.n.
operație (*-ți-e*) s.f., nu *operațiune*
oprobriu (livr.) [*briu* cit. *brĭu*] (*-pro-briu*) s.n., nu *oprobiu*
optulea (al...) num. m., nu *al optilea/al optălea*
optsprezece num., nu *optusprezece/optispre-zece*
opțional (facultativ) (*-ți-o-*) adj. m., nu *obțional*

Scanned with OKEN Scanner

opțiune s.f., nu *obțiune*
oracol s.n., nu *oracul*
orbital (referitor la orbita cerească) adj. m.
orbitar (referitor la orbita oculară) adj. m.
orbul găinilor/găinii (boală) (pop.) s.n.
orchestră s.f., nu *orhestră*
!ordie (înv.) s.f., nu *ordie*
!ordinal (*numeral* ~) adj. m.
ordinar (obișnuit, fără valoare, vulgar) adj. m.
oricare (*ori-*) adj. pr./pr. m. și f.
ori care conj. + pr. (*care poate ~ vrea*)
oricând (*ori-*) adv.
ori când conj. + adv. (*când poate ~ vrea*)
oricât (*ori-*) adj. pr. m. și f.; adv.
ori cât conj. + adv. (*cât poate ~ vrea*)
oricâți (*ori-*) pr. m. pl.; f. *oricâte*
ori câți conj. + pr. (*câți pot ~ vor*)
orice (*ori-*) adj. pr./pr. invar.
ori ce conj. + pr. (*ce poate ~ vrea*)
oricine (*ori-*) pr.
ori cine conj. + pr. (*cine poate ~ vrea*)
oricum (*ori-*) adv.
ori cum conj. + adv. (*cum poate ~ vrea*)
orient (est) (rar) s.n.
Orient (zonă geografică) s. propriu, n.
Orientul Apropiat s. propriu, n.
Orientul Mijlociu s. propriu, n.
original (inedit) adj. m., s.m.
originar (inițial, de loc din...) adj. m.
origine s.f., nu *originǎ*
orișicâți (pop.) pr. m. pl.
!ORL (cit. *orele*) s.n., nu *O.R.L.*
ornant (livr.) adj. m., nu *ornand*
!osana (cuvânt ebraic) interj., nu *osana*
osanale s.f., pl.
oscilație (*-ți-e*) s.f., nu *oscilațiune*
ostatic s.m., nu *ostatec*
ostrov s.n., nu *ostrov*
osuar (*-su-ar*) s.n.
oțel-beton s.n.
oțeti (a se ~) vb., nu *oțeți*
ovăz s.n., nu *ovăs/ovăsc*
OZN (cit. *ozene*) s.n., art. *OZN-ul*

P

pacific (înv.) adj. m.
Pacific (Oceanul ~) (*-cea-*) s. propriu, n.
pager (engl.) [pron. *pe͡ĭgăr*] s.n.
pagodă s.f., nu *pagodă*
pahiderm s.n., nu *pakiderm*
paisprezece (*pais-pre-/pai-spre-*) num., nu *patrusprezece*
paisprezecelea (*pais-pre-/pai-spre-*) num., nu *patrusprezecilea*
PAL s.n., art. *PAL-ul*
paliativ (*-li-a-*) adj m./s.n., nu *paleativ*
palmares s.n., nu *palmares*
pamflet s.n., nu *panflet*
pampas/(sp.) **pampa** s.n./s.f.
panafrican (*pa-na-/pan-a-*) adj. m., nu *pan-african*
panamerican (*pa-na-/pan-a-*) adj. m., nu *pan-american*
panarițiu [*țiu* pron. *țĭu*] s.n., nu *panariciu*
pancartă s.f., nu *pancardă*
pandantiv s.n., nu *pandativ*
pandișpan s.n., nu *pandispan*
paner (coș) s.n.
paneuropean (*pa-ne-/pan-e*) adj. m., nu *pan-european*
panglică s.f., nu *pamblică/panglică*
panier (jupon) (înv.) (*-ni-er*) s.n.
paparazzo (it.) [zz cit. *ț*] s.m.
papilom s.n., pl. *papiloame*
papion (cravată) *(-pi-on)* s.n., nu *papillon*
papiotă *(-pi-o-)* s.f., nu *papilotă*
paracliser (*-ra-cli-*) s.n., nu *paraclisier*
paradiziac (*-zi-ac*) adj. m., nu *paradisiac*

Scanned with OKEN Scanner

parfe s.n., nu *parfeu*
parizer s.n.,(def. de pl.) nu *parizel*
parking (engl.) s.n.
!parmalâc (înv. pop.) s.n., nu *parmaclâc*
parodontoză (*pa-ro-/par-o-*) s.f., nu *paradontoză*
pasămite (pop., fam.) adv., nu *pasă-mi-te*
pasărea-lîră (pasăre) s.f., g.-d. art. *păsării-lîră*
pasiență (*-si-en-*) s.f., nu *pasență*
paspartu s.n., nu *pas-partu*
passim (lat.) adv., nu *pasim*, abr. *pass.*
pasteuriza (a ~) [*eu* cit. *ö*] (*-teu-*) vb.
pasteurizare s.f. [*eu* cit. *ö*] (*-teu-*) s.f.
!Paște/Pași (sărbătoare) s. propriu, n./f., pl. art. *Paștele/Paștile (De Paște mergem la biserică.; Vă urez un Paște fericit! Paștele cade întotdeauna duminica.; postul Paștelui*, dar *Sfintele Paști*)
!paștele cailor (la~) (niciodată) (fam.) loc. adv.
pate (~ *de ficat*) s.n., nu *pateu*
pateu (produs de patiserie) s.n.
patinoar (*-noar*) s.n.
patiser s.m., nu *patisier*
!patrioată s.f., nu *patriotă*
Patruzeci de Sfinți (sărbătoare) s. propriu, m. pl.
pauper (*pau-*) adj. m.
pauperiza (a ~) (*pau-*) vb.
pauperizare (*pau-*) s.f.
paupertate (*pau-*) s.f., nu *paupertate*
pavoaza (a ~) (*-voa-*) vb.
pavoazare (*-voa-*) s.f.
Păcală (personaj) s. propriu, m., nu *Pâcală*
păianjen s.m., nu *paianjăn*
pălăvrăgi (a ~) (fam.) vb., nu *palavragi*
părea (a ~) (a avea aparența) vb., nu *a pare*
!pătlăgică (*-tlă-*) s.f., nu *pătlăgea*
pătrat adj. m./s.n., nu *patrat*
!pântec (pop.) s.n., pl. *pântece*
pârâu s.n., nu *pârău*
!pârgă (pop.) s.f., nu *pârg*
!pârpăleală (pop.) s.f., nu *perpeleală*
!pârpăli (a ~) (a frige, a pârli) vb.
!pârpălire s.f., nu *perpeli*
pechinez s.m., nu *pichinez*
pedagogă s.f., nu *petagogă*
pedagogic adj. m., nu *petagogic*
pediatră (doctoriță de copii) (*-di-a-*) s.f.
pedigri (*-di-gri*) s.n., nu *pedigriu/pedigree*
!pedologă (livr.)/(colocv.) **pedoloagă** s.f.
!pegas (cal mitologic, specie de pești) s.m.
peisagist (*pe-i-sa-*) adj. m./s.m.
peisaj (*pe-i-saj*) s.n.
!penalti s.n., nu *penalty*
!penurie s.f., nu *penurie*
pepinieră (*-ni-e-*) s.f., nu *pepineră*
pepit adj. invar., nu *pepita*
pepit (model de țesătură) s.n.
!pepsi s.n./s.f.
pepsi-cola (băutură) s.f.
perceptor (încasator de impozite) s.m., nu *perceptor*
!percheziție (*-ți-e*) s.f.
!percheziționa (a ~) vb.
perciune s.m., nu *perciun*
perdant adj. m., nu *pierdant*
perdiție (*-ți-e*) s.f., nu *pierdiție*
peregrin (călător) adj. m, nu *pelegrin*
peremptoriu (*-remp-to-*) [*riu* cit. *rĭu*] adj. m., nu *peremtoriu*
perfid adj. m., nu *perfid*
!performer s.m., nu *performer*
pergamut adj. m., nu *bergamut*
perinița (dans) s.f.
perisabil adj. m., nu *pierisabil*
pernă s.f., nu *perină*
perniță/pernuță s.f.
!perpetuu (*tuu* pron. *tuŭ/-u-u*) adj. m.

Scanned with OKEN Scanner

persan adj. m., s.m., nu *persian*
Peru (stat) s. propriu, n.
peruan/peruvian (livr., înv.) adj. m./s.m.
petic s.n., nu *petec*
petrograf s.m., nu *pietrograf*
!petrolier (fabricat din petrol, care prelucrează/transportă/comercializează petrol) adj. m.
petrolifer (despre terenuri care conțin petrol) adj. m.
pianină (*pi-a-*) s.f.
pianissimo (it.) (*pi-a-ni-*) adv., abr. *pp*
piano (muz.) (*pia-*) adv.
piastru (subdiviziune monetară) (*pi-as-*) s.m.
piatră-acră (alaun) s.f.
piatră-vânătă (sulfat de cupru) s.f.
piațetă (pop.) (*pia-*) s.f.
piază rea (*pia-*) s.f. + adj.
!picățea (pop. fam.) s.f., nu *picățică*
!pickhammer (germ.) (*pick-ham-*)/**picamer** [*er* pron. *ăr*] s.n.
pick-up (engl.) [pron. *picap*] s.n.
!picnic s.n., nu *picnic*
pictoriță s.f., nu *pictoriță*
!piedestal (*pie-*) s.n.
piedică s.f., nu *piedecă*
!piei-roșii (pop.) s.m., pl.
!pielicică (pop.) s.f., nu *pielicea*
piemont (*pie-*) s.n.
!pieptăn s.m., nu *piepten/pieptene*
!pierde-vară (fam.) s.m. și f.
pieton (*pi-e-*) s.m.
pietrifica (a ~) (*pie-tri-*) vb., nu *petrifica*
pietrificare (*pie-tri-*) s.f., nu *petrificare*
piezoelectric (*pie-*) adj. m.
!pilotă s.f., nu *pilotă*
pilug (unealtă) (reg.), dar *chilug* (în expresia *tuns-*)
pingea s.f., nu *pingică*
ping-pong s.n., nu *ping-pong*
pionier (*-ni-er*) s.m.
pipera (a ~) vb., nu *pipăra*
pisică-de-mare (pește) s.f.
pisică sălbatică s.f. + adj.
pisoar (*-soar*) s.n.
!pistol-mitralieră (*mi-tra-li-e-*) s.n
pitorească adj. f., sg., nu *pitorescă*
pitula (a ~) vb., dar și **tupila**
piuneză (livr.) [*piu* pron. *pĭu*]-)/**pioneză** (*pio-*) s.f.
piure (*piu-*) s.n., nu *pire/pireu*
pizza (it.)/**pizză** [*zz* pron. *ț*] s.f.
placardă s.f., nu *placartă/plancardă*
plachie s.f., nu *plachie*
plapumă s.f., nu *plapomă*
plasture s.m., nu *plastur*
play (engl.) [pron. *pleĭ*] s.n.
play-back (engl.) [pron. *pleĭbek*]
plăcea (a ~) vb., nu *place*
plăsea s.f., nu *prăsea*
plăsmui (a ~) vb., nu *plăzmui*
plebiscit s.n., nu *plebicist*
pledoarie (*-doa-*) s.f.
pleoapă (*pleoa-*) s.f.
plesni (a ~) vb., nu *plezni*
plesnitură s.f., nu *pleznitură*
!plete s.f., pl. (sg. *pleată* rar)
pletoră s.f., nu *pletoră*
plictis s.n., nu *plictis*
plutonier (*-ni-er*) s.m.
poale-n brâu (plăcintă) s.f., pl.
pocher/(engl.) **poker** [*er* cit. *ăr*] s.n.
podea s.f., nu *podeală*
podgorie (*-ri-e*) s.f., nu *podgorie*
pogrom s.n., nu *progrom*
Poiana Țapului s. propriu, f., g.-d. art. *Poienii Țapului*
poimâine-dimineață adv.
poimâine-noapte adv.

Scanned with OKEN Scanner

poimâine-seară adv.
!pojghiță s.f., nu *pojghiță*
poliomielită (*-mi-e-*) s.f.
polip/polip s.m.
!polologhie(fam.)/(livr.) **poliloghie** s.f.
pompier (*-pi-er*) s.m.
!ponce (*piatră ~*) (fr.) [cit. *pons*] adj. f.
!ponei s.m., nu *ponei*
!popcorn (engl.) s.n., nu *pop-corn*
poplin s.n., nu *puplin/poplen*
pop-rock (engl.) (*ck* pron. *k*) s.n.
porc-mistreț s.m.
porcoi (pește; porc mare) s.n.
porcoiaș (pește) s.n.
porc-sălbatic (mistreț) s.m.
porno (fam.) adj. invar.
portbebe s.n.
portdrapel (obiect/persoană) s.n./s.m., nu *port-drapel*
!porthartă s.n., nu *porthart*
portmoneu s.n., nu *pormoneu*
portofel s.n., nu *portfei*
portret-robot s.n.
posesie (deținere) s.f.
posesiune (teritoriu) s.f.
posomoreală s.f., nu *posomorală*
!postață s.f., nu *postată*
posteucă (pop.) (*-teu-*) s.f.
post-restant adv., s.n.
!post-scriptum (lat.) s.n.; abr. *P.S.*
posttraumatic (*post-tra-u-*) adj. m.
postum adj. m., nu *postum*
postură s.f., nu *postiură*
postuniversitar (*pos-tu-/post-u-*), nu *post-u-niversitar*
poziție-cheie s.f.
Prâslea-cel-Voinic s. propriu, m.
!Preafericitul s. propriu, m.
preafrumos (înv.) adj. m.
prealuminat (înv.) adj. m., nu *prea-luminat*
preaplin (*prea-plin*) s.n.
preasfânt adj. m.
!Preasfinția Sa/Ta/Voastră (către/despre arhierei vicari, episcopi) loc. pr.
preaslăvi (înv.) (a ~) vb.
preastimat (*preas-ti-/prea-sti-*) adj. m.
!precaut (*-ca-ut*) adj. m., nu *precaut*
preceptor (educator) s.m.
precoce adj. invar.
predicție (*-ți-e*)s.f., nu *predicțiune*
preelectoral adj. m., nu *pre-electoral*
prejos (*mai ~*) loc. adj., loc. adv.
prematur adj. m., nu *prematur*
premisă s.f., nu *premiză*
prenadez s.n., nu *perlandez/prelandez*
prepeleac s.n., nu *prepeleag*
prepeliță s.f., nu *prepeliță*
prerie s.f., nu *prerie/preerie*
presing s.n.
președinție s.f., nu *președenție*
pretutindeni adv., nu *pretutindenea*
prevedere s.f., nu *prevedere*
prezbiteră s.f.
prezidiu [*diu* cit. *dĭu*] s.n., nu *prezidium*
prezumție (*-ți-e*) s.f., nu *prezumpție*
pricină s.f., nu *pricină*
pricomigdală s.f., nu *picromigdală*
!pricopseală (pop., fam.) s.f., nu *procopseală*
!pricopsi (a ~) (pop.) vb., nu *procopsi*
prim ajutor (ajutor medical imediat) adj. + s.
prim-amorez (june-prim) adj. + s.m., nu *prim-amorez*
!primă doamnă (soție de președinte de stat) s.f.
primăvăratic adj. m., nu *primăvăratec*
prim-balerin/prim-balerină s.m./f.

Scanned with OKEN Scanner

!prim-ministru (premier) s.m., art. *prim-ministrul*; pl. art. *prim-miniștrii*, nu *primii-miniștri*
prim-plan (cadru filmat de aproape) s.n.
prim-procuror s.m. art. *prim-procurorul*
prim rang (*de* ~) loc. adj.
prim-solist s.m.
!primulă s.f., nu *primulă*
prim-viceprim-ministru (*-ce-prim-*) s.m.
prișniț s.n., nu *prișniță*
prizonier (*-ni-er*) s.m.
proastă-creștere (lipsă de educație) s.f.
probatoriu [*riu* cit. *rĭu*] s.n., art. pl. *probatorii*
proces-verbal s.n., pl. *procese-verbale*
Procust s. propriu, m., nu *Procust*
proeminent (ieșit în relief) adj. m., nu *proiemi-nent*
!profesie (meserie)/**profesiune** (în expresia *o* ~ *de credință*) s.f.
!profesor s.m., nu *profesor*
profunzime s.f.
profuziune (livr.) (*-zi-u-*) s.f., nu *profunziune*
!prognostic (previziune medicală) (*prog-nos-/pro-gnos-*) s.n.
prognoză (previziune) (*prog-no-/pro-gno-*) s.f.
program-pilot s.n.
prolaps s.n., nu *prolaps*
!promiscuu [*cuu* pron. *kuŭ/cu-u*] adj. m.
promontoriu [*riu* cit. *rĭu*] s.n., nu *promontor*
prompter (*promp-ter*) s.n., nu *promter*
pronostic (previziune) s.n.
pronostica (a ~) (a face o previziune) vb.
propice adj. invar. (*situații* ~)
proprietar (*-pri-e*) s.m., nu *propietar*
proprietate (*-pri-e-*)s.f., nu *propietate*
propriu-zis [*priu* pron. *prĭu*] adj. m., nu *propriu zis*
!prora (nav.)/**proră** (parte a navei) s.f.
proroc s.m., nu *prooroc*
proroga (a ~) vb., nu *prooroga*
prost-crescut (needucat) adj. m.
!protector adj. m./s.m., nu *protector*
protopop s.m., nu *potropop*
Providența (Dumnezeu) s. propriu, f.
prurit s.n., nu *prurit*
psihiatră (*-hi-a-tră*) s.f.
pshihologă (livr.)/(colocv.) **psiholoagă** s.f.
!puber (livr.) adj. m., s.m.
pudibond (livr.) adj m. , nu *pudibund*
pudibonderie (livr.) s.f.
puhav adj. m., nu *puhav/buhav*
!pulover [*er* pron. *ăr*] s.n., nu *plover/pulovăr*
!pumă s.f.
punct mort s.n. + adj., nu *punct-mort*
punkist (fam.) [*u* pron. *a*] s.m.
purcea/purcică s.f.
purice s.m., nu *purece*
pursânge adj. invar., s.m., nu *pur-sânge*
pururi (rar)/(relig.) **pururea** adv.
pustnic (*pust-nic*) s.m., nu *pusnic*
!pușchea (pop.) s.f.
PVC (cit. *pevece*) s.n., art. *PVC-ul*

R

!rabata (a ~) vb., nu *rabate*
!rabatare s.f., nu *rabatere*
rabin s.m., nu *rabin*
!rabiț s.n., nu *rapiț*
raclă (pop.) s.f., nu *lacră*
radar s.n., nu *radar*
radio adj. invar., s.n., nu *radio*
radiodifuziune s.f., nu *radio-difuziune*
!ralanti s.n., nu *relanti*
ranch (fermă) (engl.) [pron. *renč*], s.n. art. *ranch-ul*
rapper (engl.) [pron. *repăr*], s.m.
rămas-bun (formulă de despărțire) s.n.
rămâne (a ~) vb., nu *rămânea*

Scanned with OKEN Scanner

!rămurică s.f., nu *rămurea*
răsfira (a ~) vb., nu *resfira*
!răschira (a ~) (a răsfira) (pop.) vb., nu *răschira*
răschitor s.n.
!rău-famat adj. m.
răufăcător *(rău-)* adj. m., s.m.
rău-platnic adj. m., s.m.
răuvoitor *(rău-vo-i-)* adj. m.
!răzătură s.f.
război-fulger s.n.
!Război Mondial (Primul, Al Doilea~) s. propriu, n.
răzeș s.m., nu *răzăș*
răznepot (pop.) s.m., nu *răsnepot*
răzgâia (a ~) vb., nu *răzgăia*
răzmeriță (pop.) s.f., nu *rezmeriță*
râgâi (a ~) vb., nu *gârâi*
râgâială (*-gâ-ia-*) s.f., nu *gârâială*
rea-credință (**de ~**) loc. adj.
realitate (*re-a-*) s.f.
reality-show (engl.) [pron. *rialitișoŭ*]
rea-voință (lipsă de bunăvoință) s.f.
reazem s.n., nu *reazăm/razăm*
recamier (*-mi-er*) s.n.
recensământ s.n., nu *recesământ/rencesământ*
receptacul s.n., nu *receptacol*
rechizitoriu [*riu* pron. *rĭu*] s.n.
recorder (engl.) [pron. *rikordăr*] s.n.
recordmen (*-cord-men*) s.m., nu *recordman*
recordmenă (*cord-me-*) s.f., nu *recordmană*
recreare (creare din nou) (*re-cre-a-*) s.f.
recreere (odihnă) s.f.
recreație (*-cre-a-ți-*) s.f.
recuzită s.f., nu *rechiuzită*
recuzitor s.m.
recviem (*-vi-em*) s.n., nu *recviem/regviem*
redactor-șef s.m., pl. *redactori-șefi*
redactor-șef adjunct s.m. + adj.
reexamina (a ~) [*x* cit. *gz*] vb.
reflecție (cugetare, meditație, gândire) s.f.
reflexie (fenomen fizic) s.f.
regina-nopții (plantă) s.f.
regizor s.m., nu *regizor*
reiat adj. m., nu *raiat*
!reîncarna (a ~) vb., nu *reincarna*
!reîncarnare s.f., nu *reincarnare*
relaș s.n., nu *relache*
releva (a ~) (a sublinia, a evidenția) vb.
remaieuză [pron. *remaiöză*] s.f.
renglotă s.f., nu *ringlotă*
reparator (*somn ~*) adj. m./s.m.
reparatoriu [*riu* cit. *rĭu*] adj. m., f. *reparatorie*; pl. *reparatorii* (*măsuri ~*)
repaus (*-pa-us*) s.n., nu *repaos*
repercusiune (*-si-u-*) s.f., nu *repercursiune*
repertoriu [*riu* cit. *rĭu*] s.n., nu *repertor*
respectuos (*-tu-os*) adj. m., nu *respectos*
respirator adj. m./s.n., nu *respiratoriu*
respiro s.n.
reșapa (a ~) vb., nu *reeșapa*
reșapare s.f., nu *reeșapare*
reșou s.n., nu *reșeu*
retor s.m., nu *retor*
reumatism *(re-u-)* s.n., nu *rematism/romatism*
!reumatolog (livr.)/(colocv.) **reumatolog** s.f.
revela (a ~) (a dezvălui, a developa) vb.
revelion (*-li-on*) s.n., nu *reveion*
revendica (a ~) vb., nu *revindeca*
revizor s.m., nu *revizor*
!reziduu (*duu* pron. *duŭ/du-u*) s.n., nu *rezidiu*
ridiche s.f., nu *ridichie*
ridicol adj. m., nu *ridicul*
riesling (germ.) [pron. *rișling*] s.n.
rigips s.n., nu *rigips*
rindea s.f., nu *rândea*
!robaci (reg.) adj. m., f.sg. și pl. *robace*
rochița-rândunicii (plantă) s.f.

Scanned with OKEN Scanner

rocker (engl.) [pron. *rocăr*] s.m.
rolfilm (înv.) s.n.
rom 1/romm (persoană, etnie) adj. m.
rom 2 (băutură), s.n., (porții) *romuri*
romașcan adj. m., s.m.
rondelă (piesă, disc) s.f., nu *rondea*
rondo (compoziție muzicală) s.n., nu *rondou*
rondou (loc, manevră) s.n.
!röntgen (aparat/unitate de măsură) (germ.), [*ge* pron. *ghe*], (*rönt-*) s.n./s.m.
!roșiatic (*-și-a-tic*) adj. m, nu *roșietic*
roti (a ~) vb., nu *rota*
rotring (*ro-tring/rot-ring*) s.n.
rovinietă (*-nie-*) s.f.
rozalb (*ro-zalb/roz-alb*) adj. m.
roza-vânturilor (reprezentare grafică) s.f. art.
rozmarin s.m., nu *rosmarin*
ruandez (*ru-an*) adj. m., s.m., nu *rhuandez*
rucsac s.n., nu *rucsac/ruxac*
!rugbi (engl.)/**rugby** [pron. *ragbi*] s.n., nu *ruibi*
!rummy (engl.) [pron. *rami*], nu *remi*
Rusalii (sărbătoare) s. propriu, f. pl.
Russo, Alecu (scriitor), nu *Russo*

S

sacrosanct (livr.) adj. m., nu *sacrosant*
sacru (*sa-cru*) adj. m.
sacrum (os) (*sa-crum*) s.n., nu *sacru*
safari s.n.
salariu [*riu* pron. *rĭu*] s.n., nu *salar*
!salată de bœuf [*oeu* cit. *ö*] s.f.
salopetă s.f., nu *șalopetă*
sanchi (fam.) interj.
!Sanctitatea Sa/Ta/Voastră (*Sanc-ti-*) loc. pr., nu *sa/ta/voastră*
sanctuar (*sanc-tu-ar*) s.n.
sanda (încălțăminte) s.f., nu *sandală*
!sangvin/sanguin (*sang-vin*) adj., nu *sanghin* ca în *DEX*
sangvinic (*sang-vi-*) adj. m., dar *sanguinic* (în *DEX*)
santal (arbore) s.m., nu *santal*
santinelă s.f., nu *sentinelă*
sari s.n., pl. *sariuri*
sarică s.f., nu *saricică*
sarma s.f., nu *sarmală*
Satana (diavolul) s. propriu, m.
satin s.n., nu *saten*
satir (ființă mitică; om cinic, desfrânat) s.m., nu *satir*
!satiră s.f., nu *satiră*
saună (*sa-u-*) s.f.
savantlâc (fam.) (*-van-tlâc/-vant-lâc*) s.n.
!savoare s.f., pl. *savori*
sălbatic adj. m., nu *sălbatec*
sămănătorism s.n., nu *semănătorism*
săpunieră (*-ni-e-*) s.f.
sătmărean adj. m., s.m.
sânge-rece (calm) s.n., (dar *sângele lui rece*)
Sânziene (sărbătoare) s. propriu, f. pl.
sârbo-croat (dintre sârbi și croați) adj. m.
scara-mâței (joc) (reg.) s.f. art.
Scaraoțchi (pop., fam.) s. propriu, m.
scălâmbăia (**a se ~**), nu *scălămbăi*
scândurică s.f., nu *scândurea*
scârnav (pop.) adj. m., nu *scârnav*
scârțâi (**a ~**) vb., nu *scârții*
scelerat (livr.) adj. m., nu *șcelerat*
scenariu [*riu* cit. *rĭu*] s.n., nu *șcenariu*
scenă s.f., nu *șcenă*
sceptic adj. m., nu *șceptic*
schi (obiecte) s.n., nu *ski*
schip s.n., nu *skip*
!schivnic (rar) s.m.
sciziune (*-zi-u-*) s.f., nu *șciziune*
sconcs (animal) s.m., nu *sconx*
scorbut s.n., nu *scorbut*
scotch (engl.) [*tch* pron. *č*] s.n.

Scanned with OKEN Scanner

!scovergă s.f., nu *scovardă*
scrânti (a ~) vb., nu *scrinti*
screamăt s.n., nu *scremăt*
scrijeli (a ~) vb., nu *scrijela*
scrumbie-de-Dunăre (pește) s.f.
scrumieră (*-mi-e-*) s.f.
!scrutin (operațiune electorală) s.n., nu *scrutin*, pl. *scrutinuri*
scuar (o sil.) s.n.
sculptor (*sculp-*) s.m., nu *scluptor/sculptor*
scurtcircuit (*scurt-cir-*) s.n.
scurtscurtmetraj (*scurt-me-*) s.n., nu *scurt-metraj*
seceră s.f., nu *secere*
seconda (a ~) vb., nu *secunda*
secretomanie (*se-cre-*) s.f., nu *secreto-manie*
secvență s.f., nu *segvență*
seif [pron. *seĭf*] (o sil., nu *se-if*) s.n.
selecta (a~) vb.
selecționa (a ~) vb.
semen (persoană, drug de fier) s.n., nu *seamăn*
semințerie (rar) s.f., nu *semințărie*
semioclusivă (*-mi-o-clu-*) adj. f., nu *semiocluzivă*
Senat (camera superioară a Parlamentului) s. propriu, n.
sendviș/sandvici (*send-viș/sand-vici*) s.n.
senior (stăpân feudal/sportiv) (*-ni-or*) adj. m., s.m.
senior (tatăl) (*-ni-or*) s.m.
senzitiv adj. m., nu *sensitiv*
separeu s.n., nu *separe*
!sequoia (lat.) (*qu* cit. *cv*) s.m.
seringă s.f., nu *siringă*
sertar s.n., nu *saltar*
!server [*er* pron *ăr*]
!service (engl.) [*ce* pron. *s*] s.n.
serviciu [*ciu* pron. *cĭu*] s.n., nu *servici*
servietă (*-vi-e-*) s.f.
sesiune (perioadă de timp, ședință) (*-si-u-*) s.f., nu *seziune*
sesiza (a ~) vb., nu *seziza*
set motor s.n.+ s.n., nu *set-motor*
sever adj. m., adv., nu *sever*
sex-club s.n.
sex-shop (angl.) [*sh* pron. *ș*] s.n.
sex-simbol s.n.
sexy adj. invar.
sfară (fum) (pop.) s.f., nu *șfară*
sfărâma (a ~) vb., nu *sfărma/sfărăma*
sfârteca (a ~) vb., nu *sfârtica*
sfârșeală s.f., nu *sfârșală*
sfârtecare s.f., nu *sfârticare*
sfeștanie (*-ni-e*) s.f., nu *feștanie*
!Sfinția Sa/Voastră loc. pr.
!shakespearian [pron. *șeikspirian*] adj. m.
shopping (engl.) [pron. *șoping*] s.n.
show (engl.) [pron. *șoŭ*] s.n.
!showbiz (engl.) [pron. *șoŭbiz*] s.n.
showroom (engl.) [pron. *șoŭrum*] s.n.
SIDA s.f.
siestă (*si-es-*) s.f.
sihăstrie s.f., nu *săhăstrie*
simbol s.n., nu *simbol*
simpozion (*-zi-on*) s.n., nu *simpozion*
simptom (*simp-tom*) s.n., nu *simtom/sintom*, pl. *simptome*
sincopă s.f., nu *sincopă*
!sinecdocă s.f., nu *sinecdocă*
singuratic adj. m., nu *singuratec*
situație-limită s.f.
slash (engl.) [pron. *sleș*] s.n.
smarald s.n., nu *smaragd*
smotoci (a ~) (pop.) vb., nu *zmotoci*
smuceală s.f., nu *smunceală/zmuceală*
smuci (a ~) vb., nu *zmunci*
smulge (a ~) vb., nu *zmulge*

Scanned with OKEN Scanner

snack-bar (engl.) s.n.
snoabă adj. f., nu *snobă*
soacră-mare (*soa-cră*) s.f.
social (*-ci-al*) adj. m.
!sociologă (livr.)/(colocv.) **socioloagă** s.f.
socru-mare s.m.
soră-șefă s.f.
sosie s.f., nu *sosie*
sote s.n., nu *soteu*
spalier (*-li-er*) s.n., nu *șpalier*
spangă (înv.) (spadă) s.f., nu *șpangă*
speze (cheltuieli) s.f., pl., nu *spese/spețe*
spicher (crainic) s.m., nu *șpicher*
spicheriță (înv.) s.f., nu *șpicheriță*
splendid adj. m., nu *splendid*
sportsmen (înv.) s.m., nu *sportsman*
!spray (engl.) [pron. *spreí*] s.n.
sprânceană s.f., nu *sprinceană*
sprint s.n., nu *șprint*
staff (engl.) s.n., pl. *staffuri*
stafie s.f., nu *stafie*
stampă (gravură) s.f., nu *ștampă*
stand s.n., nu *ștand*
standard s.n., nu *ștandard*
!standby (engl.) [*stendbaĭ/stendbaĭ*] adj. invar./s.n.
Stan-Pățitul s. propriu, m.
stat 1 (înălțime) s.n., pl. *staturi*
stat 2 (ședere) s.n. (def. de pl.)
stat 3 (țară, tabel) s.n., pl. *state*
!stativă (război de țesut) (pop.) s.f., pl., nu *stativă*
stat-major s.n., nu *stat major*
statuetă (*-tu-e-*) s.f., nu *statuietă*
statuie s.f., nu *statue*
Statu-Palmă-Barbă-Cot s. propriu, m.
statu-quo (lat.) [*qu* cit. *cv*] s.n.
stewardesă (engl.) [pron. *stĭuardesă*] s.f.
sticks (engl.) (produs de patiserie) s.n., pl. *sticksuri*
stihie s.f., nu *stihie*
stoc s.n., nu *ștoc*
stoicism (*sto-i-*) s.n.
stop-cadru s.n., nu *stop cadru*
!story (engl.) s.n.
strangula (a ~) vb., nu *ștrangula*
străin adj. m., nu *strein*
străjerie (înv.) s.f., nu *străjărie*
stres s.n., nu *stress/ștres*
stucatură s.f., nu *ștucatură*
subiect (*-biect*) s.n.
submersibil adj. m./s.n., nu *sumersibil*
subrat (*su-brat*) s.n.
subtil adj. m., nu *suptil*
subsemnat s.m.
!suburbie (*su-bur-bi-e/sub-ur-*) s.f., nu *suburbie*
sudoriță s.f., nu *sudoriță*
sufleor (*su-fleor*) s.m., nu *sufleur*
sufleu (*su-feu*) s.n., nu *sufle*
!suicid (livr.) (*su-i-*) s.n.
sui-generis (lat.) (*su-i-*) adj. invar.
summit (engl.) [pron. *samit*]
summum (gradul cel mai înalt) (lat.) s.n.
super (fam.) adj. invar., adv.
!superfluu (livr.) [*fluu* pron. *fluŭ/-u-u*] adj. m., nu *superflu*
superman (engl.) [*man* pron. *men*] s.m.
supermarket (engl.), nu *super-marchet*
supraabundență (*su-pra-*) s.f., nu *supra-abundență*
!surcea/surcică s.f.
surdomut adj. m., s.m.
surescita (a ~) vb., nu *surexcita*
surescitare s.f., nu *surexcitare*
suscita (a ~) vb., nu *sus-cita*
suscitare s.f., nu *sus-citare*

Scanned with OKEN Scanner

sus-citat (citat mai sus) adj. m., pl. *sus-citați*
sus-menționat adj. m., pl. *sus-menționați*
!sus-numit adj. m., s.m., pl. *sus-numiți*
sus-zis adj. m., pl. *sus-zișI*
sutălea (al o ~) (referitor la o sută) num.; f. *a suta/a o sută*
sutelea (al + num. + ~) (referitor la sute) num., m.; f. *a ... suta* (*a doua sută* etc.)
suzetă s.f., nu *susetă*
svastică s.f., nu *zvastică*

Ș

șa s.f., nu *șea*
!șaisprezece (*șais-pre-/șai-spre-*) num., nu *șasesprezece*
șaizeci num., nu *șasezeci*
șale (parte a corpului) s.f., pl. (def. de sg.)
șalvari s.m., pl. (def. de sg.)
șaptesprezece (*-tes-pre-/-te-spre-*) num.
șarpe s.m., nu *șerpe*
șase num., nu *șease*
șătrar s.m., nu *șetrar*
șătrăreasă s.f., nu *șetrăreasă*
șăntuleț s.n., nu *șențuleț*
șeic (*șe-ic*) s.m., nu *șeic*
șerbet s.n., nu *șerbet*
șervet s.n., nu *șervet*
!șevro (*șe-vro*) s.n., nu *șevrou*
șifonier (*-ni-er*) s.n.
șiling s.m., nu *șiling*
șiră (~ spinării) s.f.
șiștar s.n., nu *șitar*
șleampăt (fam.) adj. m., nu *șlampăt*
șoarece s.m., nu *șoarec*
șoarece-de-câmp (animal) s.m., nu *șoarece de câmp*
șontâc-șontâc interj.
șopron s.n., nu *șopru*
șorici s.n., nu *șoric/ciorici*
șotron (*șo-tron*) s.n., nu *șodron*
șpagat s.n., nu *spagat*
ștachetă s.f., nu *stachetă*
ștampilă s.f., nu *stampilă*
ștanță (unealtă) s.f., nu *stanță*
ștecăr s.n., nu *ștecher/ștekeR*
Ștefan/Ștefan s. propriu, m.
ștergător (perie, aparat)/**ștergătoare** (cârpă, covoraș) s.n.; s.f.
!ștras s.n., nu *stras*
!șturlubatic (pop.) adj. m.
șuetă s.f., nu *șuietă*
șură (de paie) s.f.
șușoti (a ~) vb., nu *șoșoti*
șușoteală s.f., nu *șoșoteală*
șutor (rar) s.m., nu *șuteur/șuter*
șuvoi s.n., nu *șivoi*

T

TAB s.n.
tabacheră s.f., nu *tabachere*
taburet s.n., nu *tamburet/tamburel*
tacla s.f. (fam.) s.f., g.- d. art. *taclalei*, pl. *taclale*
taică-meu (*-tău, său*) (pop.) s.m. + adj. pos.
taică-miu (*-tu, -su*) (fam.) s.m. + adj. pos.
!tăieței s.m., pl. (def. de sg.)
talangă s.f., nu *talancă*
talaș s.n., nu *talaj*
talion (pedeapsă/ban vechi) (*-li-on*) s.n./s.m.
talk-show (engl.) [pron.*ntokșoŭ*] s.n.
talmeș-balmeș (fam.) s.n.
tambur-major (înv.) s.m.
!tam-nisam (în mod nepotrivit) (pop., fam.) adv.
tam-tam s.n., nu *tamtam*
tandrețe s.f., nu *tandreță*
tangou (dans) s.n., nu *tango*
tapisa (a ~) (a capitona, a tapeta) vb.

Scanned with OKEN Scanner

tapiser (specialist în tapiserii) s.m.
tapiserie (broderie, țesătură) s.f.
tapița (a ~) (a îmbrăca o mobilă) vb.
tapițer (meșter în tapițerie) s.m.
tapițerie (partea tapițată a unei mobile) s.f.
tartar (*biftecuri* ~) adj. invar.
tartar s.n., nu *tartar*
tată-socru (fam.) s.m.
taxi s.n., nu *taxi*
taxifurgonetă s.f., nu *taxi-furgonetă*
tălpig (încălțăminte, pedală la războiul de țesut, talpă la sanie) s.m.; s.n., nu *tălpic* (șosetă) s.m.
tătăresc adj. m., nu *tătărăsc*
tăvălug s.n., nu *tăvăluc*
!târâie-brâu (fam.) s.m.
Târgu Bujor (oraș) s. propriu, n.
Târgu Cărbunești (oraș) s. propriu, n.
Târgu Frumos s. propriu, n., g.-d. art. *Târgului Frumos*
târgujian (*-ji-an*) adj. m., s.m.
Târgu Jiu s. propriu, n.
Târgu Lăpuș (oraș) s. propriu, n.
!Târgu Mureș s. propriu, n.
târgumureșean adj. m., s.m.
Târgu-Neamț (oraș) s. propriu, n.
Târgu Ocna (oraș) s. propriu, n.
Târgu Secuiesc (oraș) s. propriu, n.
TBC (cit. *tebece*) s.n.
Te Deum (imn religios) (lat.) (*De-um*) s. propriu, n.
teleobiectiv (*-biec-*) s.n., nu *tele-obiectiv*
!tempo s.n.
temporal (referitor la timp/la tâmplă) adj. m.
temporală (propoziție) adj. f., s.f.
temporar (vremelnic) adj. m.
tenis (încălțăminte) s.m., nu *teniș*
tenis (joc.) s.n. (def. de pl.)
tenismen s.m., nu *tenisman*
tentacul s.n., nu *tentacol*
!teras/teraz (varietate de struguri, de vin) s.n., nu *tireaz/tirează*
!termofica (a ~) vb., nu *termifica*
termoficare s.f., nu *termificare*
terțio (*-ți-o*) adv.
tescovină s.f., nu *descovină*
test-grilă s.n., nu *test grilă*
teșcherea (înv., fam.) s.f.
tetra adj. invar., s.f.
teugă (*teu-*) s.f.
!tibie (*-bi-e*)s.f., nu *tibia*
ticsi (a ~) vb., nu *tixi*
tighel s.n., nu *tivel*
tiramisu (it.) s.n., nu *tiramisu*
tirbușon s.n., nu *tirbișon*
!titirez (sfârlează, piesă la moară) s.n.
toaletă (*toa-*) s.f.
toast (o sil., nu *to-ast*) s.n.
toasta (a ~) (*toas-*) vb.
!tobogan s.n., nu *topogan*
tochitură (fel de mâncare) s.f., nu *topitură* (substanță lichidă) s.f.
tombolă (loterie) s.f., nu *tombolă*
tomnatic adj. m., nu *tomnatec*
tonă-forță s.f.
topless (engl.) adj. invar.
top-model s.n., nu *top-model*
torpedo (salam) s.n.
torpedou (bord al autovehiculelor) s.n., nu *torpedo*
torționar (*-ți-o-*) s.m
totem s.n., pl. *totemuri*
totodată (în același timp) adv.
!tot o dată adv. + loc. adv. (*– am citit și eu cartea, nu de mai multe ori*)
tot o dată adv. + art. + s. (*1 Mai este – importantă*)

Scanned with OKEN Scanner

totuna (la fel, indiferent) adv. (*mi-e ~*)
tot una (fam.) loc. adv. (*o ține ~ mereu*)
tot una (fam.) adv. + num. (*am luat ~, nu mai multe*)
!tract s.n., pl. *tracturi*
trafalet (unealtă de zugrăvit manual, rolă) s.m., nu *trafalete*
!trafic s.n., nu *trafic*
trahee s.f., nu *traheie*
transcarpatic (*trans-car-*) adj. m.
transcendental (*trans-cen-*) adj. m., nu *transcedental*
translator 1 (persoană) s.m.
translator 2 (aparat) s.n.
transmisie/transmisiune s.f.
transperant (stor) s.n.
transpune (a ~) (*tran-spu-/trans-pu-*) vb.
transvazare s.f.
transversal (*trans-ver-*) adj. m., nu *traversal*
tranzistor (semiconductor, aparat de radio) s.n.
trauler + (navă) (*trau-*) s.n.
!traumatologă (livr.)/(colocv.) **traumatoloagă** s.f.
traumă (*trau-*) s.f.
traversa (a ~) vb., nu *tranversa*
trăsnaie s.f., nu *trăznaie*
trăsnet s.n., nu *trăznet*
trăsni (a ~) vb., nu *trăzni*
treilea (al ~) (*tre-i-*) num. m.
tremolo (muz.) s.n., nu *tremolo*
trepied (*-pi-ed*) s.n.
trestie-de-zahăr (plantă) s.f.
tricoteză s.f., nu *tricoteuză*
tripartit adj. m., nu *tripartid*
triptic s.n., nu *triptic*
troacar (haină) (rar) (*troa-*) s.n.
troică (sanie: grup de trei) (*troi-*) s.f.
troiță (treime; cruce) (*tro-i-*) s.f.
troleibuz/troleu s.n.
troscot (plantă) s.n., nu *troscot*
trotuar (*-tuar*) s.n., nu *trotoar*
trufaș adj. m., nu *trufaș*
trunchia (a ~) (*-chi-a*) vb.
trunchiere (*-chi-e-*) s.f.
tubercul s.m., nu *tubercul*
tulbura (a ~) vb., nu *turbura*
!tumoră/tumoare s.f.
tumult s.n., nu *tumult*
tumultuos (*-tu-os*) adj. m., nu *tumultos*
tur s.n., pl. *tururi*
tură s.f., pl. *ture*
turbulent adj. m., nu *tulburent*
turcoaz (culoare) (*-coaz*) adj. invar.
turtă dulce s.f. + adj.
!turturică s.f.
!tutore (persoană cu drept de tutelă; proptea) s.m., nu *tutore/tutor*
tutti-frutti (it.) s.n.
TVA (cit. *tevea*) s.n., art. *TVA-ul*
!twist (engl.) (pron. *tuíst*) s.n.

Ț

!țăncușă (reg.) s.f., nu *țencușă*
țârâi (a ~) vb., nu *țârii*
țâța-caprei (plantă, soi de *viță-de-vie*) s.f.
țicnit adj. m., nu *țâcnit*
țigară s.f., nu *țigare*
țignal (pop., fam.) s.n., nu *țicnal*
țipăt s.n. *țipet*
țoc-țoc (reg.) interj.
!țonțoroiul (în expr.) s.n., nu *tontoroiul*
țop-țop interj.
țopăi (a ~) vb., nu *țupăi*
țup-țup interj.
țurțur s.n., nu *țurțure*

Scanned with OKEN Scanner

U

Ucraina (*-crai-*), nu *Ucraina*
!ulcică s.f., nu *ulcea*
uliu [*liu* cit. *lĭu*] (*u-liu*) s.m.
ultraj s.n. (rar), nu *ultragiu*
umfla (a ~) vb., nu *unfla*
umor s.n., nu *humor*
unanim adj. m., nu *unanim*
unic adj. m., nu *uniic*
untdelemn s.n., nu *undelemn*
urale s.f., pl. (def. de sg.)
urâcios adj. m., nu *uricios*
urâciune (înv., pop.) s.f., nu *uriciune*
!urcior/ulcior (vas de lut, infecție la ochi) s.n.
urs-alb (specie de urși) s.m.
!Ursa-Mare (constelație) s. propriu, f.
!Ursa-Mică (constelație) s. propriu, f.
urs-polar (specie de urși) s.m.
!uruj/urluj (a ~) vb.
!uruială/urluială s.f.
urzică-moartă (plantă) s.f.
usturoi-sălbatic (plantă) s.n.
utopie s.f., nu *utopie*
uzufruct (*-zu-fruct*) s.n., nu *usufruct*

V

vaca-Domnului (insectă) s.f.
vacs (cremă de ghete) s.n., nu *vax*
vacuum (*-cu-um*) s.n., nu *vacuum*
vafă s.f., nu *vafelă*
vagaboandă adj. f., s.f., nu *vagabondă*
vagon-cisternă s.n.
vagon-restaurant (*-ta-u-*) s.n.
!valvârtej adj. invar., adv., s.n., nu *val-vârtej*
valvulă s.f., nu *valvulă*
vanitos adj. m., nu *vanituos*
variație (modificare, diversificare) s.f.
variațiune (piesă muzicală) s.f.
varietеu (*-ri-e*)s.n., nu *variete*
variu (livr.) [*riu* pron. *rĭu*], adj. m., pl. m. și f. *varii*
vasăzică (prin urmare, deci/adică, cu alte cuvinte) conj., adv.
vaselină s.f., nu *vasilină*
vasoconstrictor adj. m., nu *vaso-constrictor*
vasodilatator adj. m., nu *vaso-dilatator*
vasomotor adj. m., nu *vaso-motor*
!vatman s.m., nu *vatman*
văcsuj (a ~) vb., nu *văxui*
văcsuitor s.m., nu *văxuitor*
văita (a se ~) (*văi-*), nu *văieta*
văitare (*văi-*) s.f., nu *văietare*
văitătură (*văi-tă-*) s.f., nu *văietătură*
văleu/văleleu (pop.) interj.
văratic adj. m., nu *văratec*
!Vărsătorul (constelație, semn zodiacal) s. propriu, m.
!vâlcea s.f., nu *vâlcică*
!vântură-lume (fam.) s.m. și f.
!vântură-țară s.m. și f.
vârstat (pop.) adj. m.
!vârstă (etate, dungă) s.f., nu *vrâstă*
vârstă (fără/în ~) loc. adj.
vârstnic (*vârst-nic*) adj. m., nu *vârsnic*
!Vechiul Testament (parte a Bibliei) s. propriu, n.
!vector s.m., nu *vectȯr*
vehicul s.n., nu *vehicol*
velur s.n., nu *velură*
venetic s.m., nu *vinitic/venętic*
venezuelean (*-zu-e-*) adj. m., s.m., nu *venezuelian*
verdeața-zidurilor (plantă) s.f.
verde-de-Paris (substanță) s.n.
verigă s.f., nu *vęrigă*
vermut s.n., nu *vermųt*
verso s.n.
Vest (zonă geografică) s. propriu, n.
vestibul (încăpere) s.n.

Scanned with OKEN Scanner

vestibul (cavitate a urechii) s.n.
veșmânt s.n., nu *veștmânt/vestmânt*
veșteji (a ~) vb., nu *vesteji/veștezi*
veto s.n.
veveriță s.f., nu *veveriță*
!vexație *(-ți-e)* (livr.) s.f.
viager *(vi-a-)* adj. m., nu *viajer*
viceprim-ministru s.m., nu *vice-prim-ministru*
viceversa adv., nu *viceversa*
video *(-de-o)* adj. invar., s.n.
videocameră *(-de-o-)* s.f., nu *video-cameră*
viers (melodie, voce) (pop.) s.n., pl. *viersuri*
viking s.m., nu *viking, vicking*
vilegiatură s.f., nu *viligiatură*
vinars (reg.) *(vi-nars/vin-ars)* s.n.
vindicativ (livr.) adj. m., nu *vindecativ*
vinerea adv.
Vinerea Mare (sărbătoare) s. propriu, f.
vinietă *(-nie-)* s.f., nu *vignietă*
!vino-ncoace (pop., fam. în expr. *a avea pe ~*) s.n.
VIP s.n.; art. *VIP-ul*; pl. *VIP-uri*
vipie (reg.) s.f., nu *vipie*
viscozitate s.f., nu *vâscozitate*
vistierie *(-ti-e-)* s.f., nu *visterie*
vișină s.f., pl. *vișine*, nu *vișini*
viță-de-vie (plantă) s.f., nu *viță de vie*
!vițică s.f., nu *vițea*
vizavi adv., nu *vis-a-vis*
voala (a ~) *(voa-)* vb.
voalare *(voa-)* s.f.
!vodcă/votcă s.f.
voie bună (veselie) s.f. + adj.
voievod s.m., nu *voivod*
volbură s.f., nu *holbură*
!voltampermetru s.n., nu *volt-ampermetru*
voluptuos adj. m., nu *voluptos*
voma/vomita (a ~) vb.
!vorbă-lungă (fam.) s.m. și f.
!Vovidenie/Vovedenie (sărbătoare) s. propriu, f.
vraf s.n., nu *vrav*
!vraiște *(vra-iș-)* s.f., adv.
vrăfui (a ~) (rar) *(u-i)* vb., nu *vrăvui*
vrăjmaș adj. m., s.m., nu *vrășmaș*
vreo adv.
!vreodată [cit. *vre-o* în tempo lent și *vreo* în tempo rapid] adv.
vreunul pr. m., f. *vreuna*
vultan (pop.) s.m.
vultur s.m., nu *vultur*

Y

yard s.n., nu *iard*

Z

za s.f., nu *zală*
zadar (înv.) s.n. (în expr.), nu *zădar*
zadarnic adj. m., nu *zădarnic*
zaiafet (pop., fam.), nu *zaifet*
zavistie (înv., reg.), nu *zavistie*
zăcea (a ~) vb., nu *zace*
zănatic adj. m., nu *zănatec*
zăngăni (a ~) vb.
zăngăt s.n., nu *zângăt*
zăpușeală s.f., nu *zăpușală*
zăvorî (a ~) vb., nu *zăvori*
!zâmbru (arbore), dar numai *zimbru* (animal) s.m.
zâzanie (discordie) s.f.
zbârli (a ~) vb.
zbârlire s.f.
zbieret s.n., nu *zbierăt*
!zdrang interj.
zefir (vânt, țesătură) s.m./s.n.
zepelin (dirijabil) s.n., nu *zeppelin*
zero s.n., nu *zerou*
zerovalent adj. m., nu *zero-valent*

Scanned with OKEN Scanner

zețărie s.f., nu *zețerie*
zgripțuroaică s.f., nu *zgripțoroaică*
zi s.f. (în expresii și) **ziuă**
zigzag s.n., nu *zig-zag*
zilier (*-li-er*) s.m., nu *ziler*
zilieră (*-li-e-*) s.f., nu *zileră*

zi-lumină s.f.
!zizanie (plantă) s.f., nu *zâzanie*
zoo s.n.
zori/zorile s.m., pl./s.f., pl. (def. de sg.)
Zorilă (personaj) s. propriu, m.
zor-nevoie (fam.) loc. adv.

Scanned with OKEN Scanner

2. Forme flexionare corecte

A

absolvă vb., ind. prez. 3 (termină un ciclu de învățământ, scutește de pedeapsă), nu *absolvește*
abțibilduri s.n., pl., nu *abțibilde*
acantacee s.f., g.-d. art. *acantaceei*; pl. *acantacee*
accept (acord) s.n. (def. de pl.)
accese (izbucniri, atacuri) s.n., pl.
accesuri (intrări) s.n., pl.
accidente (întâmplări) s.n., pl.
accidenți (semne muzicale) s.m., pl.
(se) aciuează vb., ind. prez. 3, nu *aciuiază*
acneei s.f., g.-d. art., nu *acneii*
!aconturi s.n., pl.
acopăr vb., ind. prez. 1 sg., nu *acoper*
acordă (dă, face acordul gramatical) vb., ind. prez. 3
acordează (reglează un instrument muzical) vb., ind. prez. 3
active (bunuri) s.n., pl./adj. f., pl.
activuri (grupuri de activiști) s.n., pl.
acumulatori (auto) s.m., pl.
acumulatoare (în alte domenii) s.n., pl.
acurateței s.f., g.-d. art.
adaptoare s.n., pl., nu *adaptori*
adăp vb., ind. prez. 1 sg., nu *adap*
adu/(fam.) **adu** vb., imper. 2 sg. afirmativ (dar și **ad-o!**); **nu aduce!** vb., imper. neg. 2 sg.
aerolite (înv.) s.n., pl., nu *aeroliți*
aeroporturi s.n., pl.
(să) aibă vb., conj. prez. 3, nu (*să*) *aibe*/*să aivă*
albeții s.f., g.-d. art., nu *albeței*
albușuri s.n., pl., nu *albușe*
aleii s.f., sg., g.-d. art., pl. *alei*
algoritmi s.m., pl., nu *algoritmuri*
!alicei s.f., g.-d. art. hot., nu *alicii*/*alicăi*; pl. *alice*
aloei s.f. sg., g.-d. art.
!amalgamuri s.n., pl., nu *amalgame*
!amanete (obiecte) s.n., pl., nu *amanețuri*
(să) amâne vb., conj. prez. 3, nu (*să*) *amâie*
ambulatorii s.n., pl., nu *ambulatoare*
amiezii *(-mie-)* s.f., sg., g.-d. art., nu *amiezei*
amicei s.f., g.-d. art. (*-mele*), nu *amicii* (*mele*)
amortizoare s.n., pl., nu *amortizori*
amplificatoare s.n., pl., nu *amplificatori*
amplificatori adj. m., pl.; f. sg. și pl. amplificatoare
amplorii s.f., g.-d. art., nu *amploarei*
amvoane s.n., pl.
anacoluturi s.n., pl., nu *anacolute*
!analogi adj. m., pl.; f. pl. analoage
analoguri s.n., pl.
ani-lumină s.m., pl., nu *ani lumină*
ansambluri/(tehn.) **ansamble** s.n., pl.
!anteturi s.n., pl., nu *antete*
!anticipează vb., ind. prez. 3, nu *anticipă*
!antidetonanți s.m., pl., nu *antidetonante*
antreuri s.n., pl., nu *antree*
anturaje s.n., pl., nu *anturajuri*
apasă, să apese vb., ind. prez. 3 și conj. prez. 3, nu *apeasă*, *să apase*

Scanned with OKEN Scanner

apneei s.f., g.-d. art., nu *apneii*
apogee s.n., pl., nu *apogeuri*
apropii vb., ind. prez. 1 și 2 sg.
aragaze s.n., pl., nu *aragazuri*
arăt vb., ind. prez. 1 sg., nu *arat*
arce (porțiuni dintr-un cerc) s.n., pl.
arcuri (resorturi) s.n., pl.
(să) ardă (dar *arză-l focul*) vb., conj. prez. 3; imper. 2 sg. tranz. *arde*, intranz. *arzi*
ardorii s.f., g.-d. art., nu *ardoarei*
areale s.n., pl., nu *arealuri*
arendei s.f., g.-d. art., nu *arenzii*
aripii s.f., g.-d. art., nu *aripei*
artimoane s.n., pl.
aseamăn vb., ind. prez., 1 sg., nu *aseamăn*
!așază/așează vb., ind. prez. 3
așezăminte s.n., pl., nu *așezăminturi*
!aștri s.m., pl./s.n., pl. și *astre*
atare adj. pr. antepus m. și f.; pl. m. și f. pl. *atari*
atare (ca-) loc. adj., loc. adv.
atenuez vb., ind. prez. 1 sg., nu *atenuiez*
atuuri (la jocul de cărți/avantaje) s.n., pl.
autoservice-*uri* (engl.) s.n., pl.
avangarde (literare) s.f., pl.
avangărzi (detașamente militare) s.f., pl.
avataruri s.n., pl., nu *avatare*
!axe (mat., fiz.)
!axuri (tehn., anat.) s.n., pl.;/s.f., pl.
azaleei s.f., g.-d. art.; pl. *azalee*
!azile s.n., pl., nu *aziluri*
!azvârlă vb., ind. prez. 3 pl., nu *azvârl*

B

bacalaureate (examene) s.n., pl.
bacalaureați (persoane) s.m., pl.
badei/badii/lui badea (pop.) s.m.sg., g.-d. art.
!baierii (pop.) s.f., g.-d. art., nu *băierii*
bairamuri (petreceri) *(bai-)* s.n., pl., nu *bairame*
baldachine s.n., pl., nu *baldachinuri*
balet s.n., pl. *balete*
baloturi/baloți (de paie) s.n., pl./s.m., pl.
baltage s.n., pl., nu *baltaguri*
bande (grupuri) s.f., pl.
barăcii s.f., g.-d. art., nu *baracei*
barei s.f., g.-d. art., nu *bării*
bareme s.n., pl., nu *baremuri*
!bascuri (berete) s.n., pl., nu *băști*
batem vb., ind. prez. 1 pl., nu *bătem*
baticuri s.n., pl., nu *batice*
batjocurii s.f., g.-d. art., nu *batjocurei*
bazilicii s.f., g.-d. art., nu *bazilicei*
!bădicăi/*bădichii/lui bădica* (pop.) s.m., g.-d. art.
băltoace s.f., pl.
bănuiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *bănuie*
bărăganuri (șesuri) s.n., pl., nu *bărăgane*
bărzii s.f., g.-d. art., nu *bardei*; pl. *bărzi*
bântuie vb. ind. prez. 3, nu *bântuiește*
beam vb., ind. imperf. 1 sg. și pl., nu *beeam*
benzi (fâșii) s.f., pl.
beregatei (pop.) s.f., g.-d. art., nu *beregății*
betelii s.f., g.-d. art., nu *betelei*
betoane s.n., pl., nu *betonuri*
biciuiește/biciuie vb., ind. prez. 3 sg.
bideuri s.n., pl., nu *bidee*
bigudiuri s.n., pl., nu *bigudie*
birjei s.f., g.-d. art., nu *birjii*
!biruie/biruiește vb., ind. prez. 3 sg.
(se) bizuie vb., ind. prez. 3 sg., nu (se) *bizuiește*
blăni/blănuri (piei prelucrate) s.f., pl.
blănuri (haine) s.f., pl.
blândeții s.f., g.- d. art. (def. de pl.)
blenoreei s.f., g.-d. art.; pl. *blenoree*
!blestemă vb., ind. prez. 3, nu *blestemă*
blugi s.m., pl. (def. de sg.)
boarei s.f., g.-d. art., nu *borii*
boabe (semințe) s.n., pl.

Scanned with OKEN Scanner

bobi (pentru ghicit) s.m., pl.
boburi (sănii) s.n., pl.
!bocăn vb., ind. prez. 1 sg., nu *bocănesc*
boiele (vopsele, farduri) s.f., pl. neart., nu *boieli*
!bombăne/bombănește vb., ind. prez. 3 sg.
bonifică vb., ind. prez. 3, nu *bonifică*
boschete s.n., pl., nu *boscheți*
bovideu s.n., pl. *bovidee*, nu *bovideuri*
brăgii s.f., g.-d. art., pl. *brăgi*
brâie (cingători) s.n., pl.
brâuri (dansuri) s.n., pl.
brânzei s.f., g.-d. art.
breji adj. m., pl., nu *brezi*
brice s.n., pl., nu *briciuri*
brizbizuri (perdele) s.n., pl., nu *brizbize*
buburuze (reg.) (cocoloși, gândăcei) s.m., pl., g.- d. art. *buburuzei*
bucăți (părți; exemplare; opere) s.f., pl.
bucate (alimente; mâncăruri) s.f., pl.
bufeuri s.n., pl., nu *bufee*
bunicii s.f., g.-d. art., nu *bunicăi/bunichii*
bușeuri s.n., pl., nu *bușee*
butadei s.f., g.-d. art., nu *butăzii*

C

caimacuri s.n., pl., nu *caimace*
calcanee s.n., pl.
calculi (pietre) s.m., pl.
calcule (socoteli) s.n., pl.
caleidoscoape s.n., pl.
calmuri (stări atmosferice) s.n., pl.
cameei s.f., g.-d. art., nu *cameii*
camerei s.f., g.-d. art., nu *camerii*
canafuri/canafi (ciucuri) (rar) s.n., pl./s.m., pl.
canale s.n., pl., nu *canaluri*
!canelei s.f., g.-d. art., pl. *canele*
canat 1 (piele tăiată) s.n.; pl. *canate*
canat 2 (parte a ușii) s.n.; pl. *canaturi*
candorii s.f., g.-d. art., nu *candoarei*
canoei s.f., g.-d. art.; pl. *canoe*
capete (parte a corpului) s.n., pl.
capi (conducători) s.m., pl.
capuri (promontorii) s.n., pl.
!carameleI s.f., g.-d. art., nu *caramelii*
care (vehicule) s.n., pl.
cari (insecte) s.m., pl.
carioca (dans, instrument) s.f., g.-d. sg. art. *cariocei*
cariocă (creion) s.f., g.-d. *cariocii*
carlingii s.f., g.-d. art., nu *carlingei*
!carnagii (livr.) s.n., pl., nu *carnajuri*
caruri (parte a mașinii de scris) s.n., pl.
cazuisticii s.f., g.-d. art., nu *cazuisticei*
cămine (instituții, case părintești) s.n., pl.
căminuri (sobe) s.n., pl.
!căpșuni/căpșune (fructe) s.f., pl.
cătune s.n., pl., nu *cătunuri*
cătușei s.f., g.-d. art., nu *cătușii*
căuș s.n., pl. *căușe*
căzii s.f., g.-d. art., nu *cadei*
câmpuri s.n., pl./s.m., pl. art. în expr. *a bate-/a lua- câmpii*
cânepii s.f., g.-d. art., nu *cânepei*
cârjei s.f., g.-d. art., nu *cârjii*
ceară s.f.; g.-d. art. *cerii*
ceartă s.f., g.-d. sg. art. *certei*; pl. *certuri*
ceaune s.n., pl., nu *ceaunuri*
cedează vb., ind. prez. 3, nu *cedă*
cefalee s.f., g.-d. *cefaleei*, pl. *cefalee*
celibat s.n.(def. de pl.)
cenușii s.f., g.-d. art., nu *cenușei*
!cerdacuri s.n., pl., nu *cerdace*
!cerebele s.n., pl., nu *cerebeluri*
ceremoniale/ceremonialuri s.n., pl.
cernelii s.f. g.-d. art., nu *cernelei*
certifică vb., ind. prez. 3, nu *certifică*
cetii s.f., g.-d. art., nu *cetei*; pl. *ceturi*
chefuiește vb., ind. prez., 3 sg., nu *chefuie*

Scanned with OKEN Scanner

chei s.n., art. *cheiul;* pl. *cheiuri*
chel adj. m., pl. *chei*, nu *cheli*; f. pl. *chele*
chelfănește (pop.) (fam.) vb., ind. prez. 3 sg., nu *chelfăne*
cheltuiește/cheltuie vb., ind. prez. 3 sg.
chibrituri s.n., pl., nu *chibrite*
!chinui/chinuiesc vb., ind. prez.1 sg.
!chipie s.n., pl., nu *chipiuri*
chiștoc 1 (copil) s.m., pl. *chiștoci*
chiștoc 2 (muc de țigară) s.n., pl. *chiștoace*
chitare s.f., pl., nu *chitări;* g.-d. art. *chitarei*
!chivoturi s.n., pl., nu *chivote*
!cicatrice s.f., pl. *cicatrici*
cicoare s.f., g.-d. art. *cicorii*, pl. *cicori*
cinstei s.f., g.-d. art., nu *cinstii* (def. de pl.)
!ciocănesc vb., ind. prez. 1 sg., nu *ciocăn*
cireșii/cireșei s.f., g.-d. art.
ciubuce (pipe) s.n., pl.
ciubucuri (bacșișuri) s.n., pl.
ciudă s.f., g.-d. art. *ciudei*, pl. *ciude*
ciupește vb., ind. prez. 3 sg., nu *ciupe*
ciuruiește (găurește, trece prin ciur) vb., ind. prez. 3 sg.
ciuruie (curge cu zgomot) vb., ind. prez. 3
claritate s.f., g.-d. art. *clarității*
!clănțăn/clănțănesc vb., ind. prez. 1 sg.
clefăie vb., ind. prez. 3 sg., nu *clefăiește*
clește s.m., sg., pl. *clești*
climat s.n., pl. *climate*
clini (de croitorie) s.m., pl.
clinuri (de pământ) s.n., pl.
cloncăiește/cloncăie vb., ind. prez. 3 sg.
cloncăne/cloncănește vb., ind. prez. 3 sg.
coace (a~) vb., ind., perf. s.,1 sg. *copsei*
coarde (~ *vocale, cvartet de~, orchestră de~/*
corzi (~ *de vioară, a băga în~*) s.f., pl.
coase (a~) vb., ind. prez. 1 pl. *coasem*, imperf. 3 sg. *cosea*, perf. s. 1 sg. *cusui*, conj. prez. 3 *să coasă*, ger. *cosând*
coate (articulații) s.n., pl.
cocă 1 (copil, aluat) s.f., sg., g-d. art. *cocăi*
cocă 2 (parte a unei nave, a unui avion) s.f., sg., g.-d. art. *cocii*
(se) cocoață vb., ind. prez. 3, nu (se) *cocoțează*
!cocoloașe s.n., pl./s.m., pl., nu *cocoloși*
colaci (de salvare) s.m., pl., nu *colacuri*
coloși s.m., pl., nu *colosuri*
colți (dinți, vârfuri, tăieturi) s.m., pl.
colțuri (unghiuri, refugii) s.n., pl.
complecși adj. m., pl., nu *complexi*
complexe (referitor la comportament) s.n., pl.
complexuri (construcții) s.n., pl.
comunei s.f., g.-d. art., nu *comunii*
comutatoare s.n., pl., nu *comutatori*
concură (tinde spre...) vb., ind. prez. 3
concurează (participă la un concurs) vb., ind. prez. 3
condensoare s.n., pl., nu *condensori*
confuzi adj. m., pl., nu *confuji*
conservanți s.m., pl., nu *conservante*
constă vb., ind. prez. 3, nu *constă*; conj. prez. 3 *(să) constea*, nu (să) *conste*
construct s.n., pl. *constructe*
continuu [*nuu* pron. *nuŭ*]/**continuu** [*nuu* pron. *nuu*] (*-nu-u*) adj. m., pl. *continui* (*-nuĭ*), f. sg. continuă (*-nu-ă*) pl. *continue* (*-nu-e*)
(se) contractă (se micșorează, se strânge) vb., ind. prez. 3
contractează (încheie un contract, se molipsește) vb., ind. prez. 3
contraforți (elemente de arhitectură) s.m., pl.
contraforturi (turnuri de extracție) s.n., pl.
convoaie s.n., pl., nu *convoiuri*
copcă 1 (agrafă, gaură) s.f., g.-d. art. *copcii*, pl. *copci*
copcă 2 (săritură) (reg.) s.f., g.-d. art. *copcei*, pl. *copce*

Scanned with OKEN Scanner

coperții/copertei s.f., g.-d. art., pl. *coperți/coperte*
copiază vb., ind. prez. 3, nu *copie*
corabiei s.f., g.-d. art., nu *corăbiei*
corn 1 (arbust, instrument de suflat) s.n., pl. *corni*
corn 2 (la animale) s.n., pl. *coarne*
corn 3 (franzeluță) s.n., pl. *cornuri*
corneei s.f., g.-d. art., pl. *cornee*
corpuri (trupuri, obiecte, unități) s.n., pl.
corpuri/corpi (porțiuni de materie, substanțe) s.n., pl./s.m., pl.
!corpusculi s.m., pl., nu *corpuscule*
cosi (a ~) vb., ind. imperf. 1 sg. și pl. *coseam*
coșar (hambar) s.n., pl. *coșare*
coșar (hornar) s.m., pl. *coșari*
coșciuge, s.n., pl., nu *coșciuguri*
cotidiene adj. f., pl./s.n., pl., nu *cotidiane*
!cotrobăie vb., ind. prez 3 sg., nu *cotrobăiește*
coturi (meandre, tuburi) s.n., pl.
coți (unități de măsură) s.m., pl.
coveții (reg.) s.f., g.-d. art., nu *covatei*
cozoroace s.n., pl., nu *cozorocuri*
cratiței s.f., g.-d. art., nu *crătiții*
cravate s.f., pl., nu *crăvăți*
!crănțănesc/crănțăn vb., ind. prez. 1 sg.
crăp, crăpi vb., ind. prez. 1 și 2 sg.
crâmpeie s.n., pl., nu *crâmpeiuri*
creează vb., ind. prez. 3; *creăm, creați* ind. prez. 1 și 2 pl.
creiere (persoane conducătoare) s.n., pl.
creieri (organe) s.m., pl.
creneluri s.n., pl., nu *crenele*
creți (cârlionți) s.m., pl.
crețuri (cute, falduri, zbârcituri, riduri) s.n., pl.
cristale (minerale) s.n., pl.
cristaloide adj. f., pl.
cristaloizi s.m., pl.
cristaluri (obiecte din cristal) s.n., pl.
croncăne/croncănește vb., ind. prez. 3 sg.
!crucifixe s.n., pl., nu *crucifixuri*
crustacee s.n., pl., nu *crustacei*
cruzi adj. m., pl., nu *cruji*
cununii s.f., g.-d. art., nu *cununei*
curcubeu s.n., pl. *curcubeie*
curenți s.m., pl.(mișcări ale aerului)
curente s.n., pl. (mișcări artistice)
(să) curețe vb., conj. prez 3, nu *(să) curăță*
cuvinte-cheie s.n., pl.
cuvinte-înainte s.n., pl.
cuvinte-titlu s.n., pl.
cvartale s.n., pl., nu *cvartaluri*

D

damigenei s.f., sg., g.-d. art., nu *damigenii*
dandy s.m., art. *dandyul*
darac s.n., pl. *darace*
datinii s.f., sg., g.-d. art., nu *datinei*
!datorează *(are o datorie)* vb., ind. prez. 3 sg.
(se) datorează/(se) datorește (*are drept cauză*) vb. ind. prez. 3 sg.
!dăinuie/dăinuiește vb., ind. prez. 3 sg.
dălții s.f., g.-d. art., nu *daltei*
dăngănește/dăngăne vb., ind. prez. 3 sg.
!dărab (reg.) s.n., pl. ***dărăburi***
dăruiesc vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl.
dârei s.f., g.-d. art., nu *dârii*
dârji adj. m., pl., nu *dârzi*
debleuri s.n., pl., nu *deblee*
!debușee s.n., pl., nu *debușeuri*
decalaje s.n., pl., nu *decalajuri*
decernează vb., ind. prez. 3, nu *decernă*
decolteuri s.n., pl., nu *decoltee*
defalcă vb., ind. prez. 3, nu *defalchează*
defăimează vb., ind. prez. 3, nu *defaimă*
defilee s.n., pl., nu *defileuri*
degajă (emană, răspândește) vb., ind. prez. 3

Scanned with OKEN Scanner

degajează (eliberează, îndepărtează) vb., ind. prez. 3

delează vb., ind. prez. 3, nu *delegă*

!delicatese (fam.) **delicatesuri** (alimente fine) s.f., pl., g.-d. sg. *delicatesei*

delicateții s.f., g.-d. art., nu *delicațeii*

demaraje s.n., pl., nu *demarajuri*

!demarchează (delimitează) vb., ind., prez., 3

(se) demarcă (scapă de un adversar; în sport) vb., ind. prez. 3

demivoleuri s.n., pl., nu *demivolee*

depăn vb., ind. prez. 1 sg., nu *deapăn*

deploră vb. ind. prez. 3 sg., nu *deplorează*

(se) derobează (se sustrage de la ceva) vb., ind. prez. 3

derogă (face o excepție) vb., ind. prez. 3, nu *derogheză*

descopăr/descoperă vb., ind. prez. 1 sg. și 3, nu *descoper, descopere*

desfăt/desfată vb., ind. prez. 1 sg. și 3, nu *desfătez, desfătează*

desfrâuri s.n., pl., nu *desfrâie*

despoaie vb., ind. prez. 3, nu *despuiază*

!destăinui vb., ind. prez. 1 sg., nu *destăinuiesc*

!deșartă/deșeartă vb., ind. prez. 3; conj. prez. 3 *(să) deșerte;* imper. 2 sg. afirm. *deșartă!/deșeartă!*

(se) deșteaptă vb., ind. prez. 3, nu (se) *deșteptează*

determină vb., ind. prez. 3, nu *determină*

(se) dezagregă vb., ind. prez 3, nu *(se) dezagreghează*

!dezbar vb., ind. prez. 1 sg., nu *dezbăr*

dezinfectante (produse care distrug germeni patogeni) s.n., pl.

!dezinfectanți adj. m., pl., s.m., pl.

dezvălui/dezvăluie vb., ind. prez. 1 și 2 sg.; 3 sg. și pl., nu *dezvăluiesc, dezvăluiește*

diabeturi s.n., pl., nu *diabete*

diaree (*di-a-*) s.f., g.-d. art. *diareii*, pl. *diarei*

dibaci adj. m., sg. și pl.; f. sg. și pl. *dibace*

dibuie/dibuiește vb., ind. prez. 3 sg.

diferend (conflict) s.n., pl. *diferende*

difuzoare (aparate, dispozitive) s.n., pl.

difuzori (persoane) s.m., pl.

digeră vb., ind. prez. 3, nu *digerează*

dilată vb., ind. prez. 3, nu *dilatează*

discernământ s.n. (def. de pl.)

disciplinei s.f., g.-d. art., nu *disciplinii*

disecă vb., ind. prez. 3, nu *diseacă*

!discontinuu [*nuu* pron. *nuŭ*]/**discontinuu** [*nuu* pron. *nu-u*] (*-nu-u*) adj. m., f. sg. *discontinuă* (*-nu-ă*), f. pl. *discontinue* (*-nu-e*), m. pl. *discontinui* (*-nui*)

dispără (*dis-pe-/di-spe-*) vb., ind. prez 3, nu *desperă/disperează*

!divan (sfat domnesc) s.n., pl. *divanuri*, nu *divane*

!divane (sofale, canapele) s.n., pl., nu *divanuri*

dobânzii s.f., g.-d. art., nu *dobândei*

dodii (pop., fam.) (în expr.) s.f., pl. (def. de sg.)

dogorii s.f., g.-d. art., nu *dogoarei*

doicii s.f., g.-d. art., nu *doicei*

domol adj. m., pl. *domoli*, nu *domoi*

dovezii s.f., g.-d. art., nu *dovadei*

drajeuri s.n., pl., nu *drajee*

dragile (mele) adj. f., pl., nu *dragele (mele)*

drăcui/drăcuiesc vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl.

drămuiesc vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl.

driblaje s.n., pl., nu *driblajuri*

droșcă (înv.) s.f., sg., g.-d. art. *droștei*

duducă (înv.) s.f., g.-d. art. *duducăi/duducii/duduchii*

duete s.n., pl., nu *dueturi*

dughenei s.f., g.-d. art., nu *dughenii*

dulceață 1 (lucru plăcut) s.f., g.-d. art. *dulcegii*, pl. *dulcegi*

Scanned with OKEN Scanner

dulceață 2 (preparat alimentar) s.f., g.-d. art. *dulcețîi*, pl. *dulcețuri*
!dulcinee (femeie iubită) s.f., g.-d. art. *dulcineei*
dumbrăvii s.f., sg., g.-d. art., nu *dumbravei*
!dumeresc/dumiresc vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl.
!dumică (pop.) vb., ind. prez. 3, nu *dumică*
dupăiește/dupăie vb., ind. prez. 3 sg.
duzinii s.f., g.-d. art., nu *duzinei*

E

!echivalente s.n., pl.
!eclere (*e-cle-re*) s.n., pl., nu *ecleruri*
edem (*inflamație*) s.n., pl. *edeme*, nu *edemuri*
edifică vb., ind. prez. 3, nu *edifică*
editorial s.n., sg., pl. *editoriale*, nu *editorialuri*
eglogă (*e-glo-*)s.f., g.-d. art. *eglogei*; pl. *egloge*
elan 1 (animal) s.m., pl. *elani*
elan 2 (avânt, entuziasm) s.n., pl. *elanuri*
elemente (fenomene, componente) s.n., pl., nu *elementi*
elementi (de calorifer) s.m., pl., nu *elemente*
elice s.f., g.-d. art. *elicei*, pl. *elice*
elixire [*x* pron. *gz*] s.n., pl., nu *elixiruri*
e-mail (engl.) [pron. *imeĭl/imeĭl*] (mesaje) s.n., pl. *e-mailuri* (*-mai-*)
encefale s.n., pl., nu *encefaluri*
enumăr/enumeră vb., ind. prez. 1 sg. și 3
epopee s.f., g.-d. art. *epopeii*, pl. *epopei*
escaladă s.f., g.-d. art. *escaladei*
esofage (rar) s.n., pl.
esplanadă s.f., pl. *esplanade*, nu *esplanăzi*
estradă s.f., g.-d. art. *estradei*, nu *estrăzii*
eșafoduri s.n., pl., nu *eșafoade*
etate s.f., g.-d. art. *etății*, nu *etatei*
eticii s.f., g.-d. art., nu *eticei*
etimoane s.n., pl., nu *etimonuri*
etopee s.f., g.-d. art. *etopeii*, pl. *etopei*
eupnee (*e-up-ne-/-u-pne-*)s.f., g.-d. art. *eupneei*, nu *eupneii*
(se) evaporă vb., ind. prez. 3, nu *evaporează*
!evuri (livr.) s.n. / m.pl., nu *evi*
(se) exhibă vb., ind. prez. 3, nu *(se) exhibează*
exiluri s.n., pl., nu *exile*
exploatează vb., ind. prez. 3, nu *explotează*
explodează vb., ind. prez. 3, nu *exploadează*
expozeuri s.n., pl., nu *expozee*
!expres (restaurant, tren) s.n., pl. *expresuri*
extaze s.n., pl., nu *extazuri*
extirpă vb., ind. prez. 3, nu *extirpează*
extrase s.n., pl., nu *extrasuri*
extrem 1 adj. m., pl. *extremi*, f. sg. *extremă*, pl. *extreme*
extrem 2 (termen al unei proporții) s.m., pl. *extremi*
extrem 3 (limită a unei funcții) s.n., pl. *extreme*

F

fabulei s.f., g.-d. art., nu *fabulii*
(nu) face! vb. imper. neg.; **faceți**, ind. prez. 2 pl. și imper.2 pl., nu *făceți*
!facsimile s.n., pl., nu *facsimiluri*
factice (livr.) adj. invar.
fagacee s.f., g.-d. art. *fagaceei*
fagoturi (instrumente muzicale) s.n., pl.
fagoți (instrumentiști din orchestră) s.m., pl.
farmacopee s.f., g.-d. art. *farmacopeii*, pl. *farmacopei*
fasolei s.f., g.-d. art., nu *fasolii*
!fast-food (engl.) [*oo* pron. *u*] s.n., pl. *fast-fooduri*
!față s.f., g.-d. art. *feței*, pl. *fețe*
faunei s.f., g.-d. art., nu *faunii*
favoare (*-voa-*) s.f., g.-d. art. *favorii*, pl. *favoruri*
făgașe s.n., pl., nu *făgașuri*

Scanned with OKEN Scanner

făinii s.f., g.-d. art., nu *făinei*
Făt-Frumos (personaj) s. propriu, m., pl. *Feți-Frumoși*
!fedeleșuri s.n., pl., nu *fedeleșe*
femururi s.n., pl., nu *femure*
fenix (palmier) s.m., pl. *fenicși*
ferice (înv.) adj. invar.
feroce adj. invar.
fervorii s.f., g.-d. art., nu *fervoarei*
festinuri s.n., pl., nu *festine*
festivaluri s.n., pl., nu *festivale*
fetișuri s.n., pl., nu *fetiși/fetișe*
feței s.f., g.-d. art., *nu feții*
fi (a-) vb., ind. prez. 1 pl. *suntem*, 2 pl. *sunteți*; imperf. 1 sg. *eram* (*e* pron. *ie*); perf. s. 1 sg. *fuseși/fui*, 1 pl. *fuserăm/furăm*; mai-mult-ca-perf. 1 sg. *fusesem*, 1 pl. *fuseserăm*; imper. 2 sg. *fii!*, neg., *nu fi!*
fibrom s.n., pl. *fibroame*
ficși adj. m., pl., f. pl. *fixe*
fie-mea (-ta, -sa) s.f. + adj. pron., g.-d. *fie-mii (-tii, -sii)*
filantroapă s.f., nu *filantropă*
filete s.n., pl., nu *fileturi*
fileuri s.n., pl., nu *fileie*
fiori s.m., pl., nu *fioruri*
fineții s.f., g.-d. art., nu *fineței*
firidă s.f., g.- d. *firidei*, pl. *firide*
fisc s.n. (def. de pl.)
fitiluri s.n., pl., nu *fitile*
fitness (engl.) s.n., art. *fitnessul*
flasci adj. m., pl., nu *flaști*
flăcării s.f., g-.d., nu *flacării/flacărei*
floarea-soarelui (plantă) s.f. art., g.-d. art. *florii-soarelui*
floare-de-colț s.f., g.-d. art. *florii-de-colț*
fotoreleu s.n., pl. *fotorelee*
francezi adj. m/s.m., pl., nu *franceji*
francheței s.f., g.-d. art., nu *francheții*
frânge (a -) vb., ind., perf. s., 1 sg. *frânsei*
![să] fremăte vb., conj. prez. 3, nu *[să] freamete*
frige (a-) vb., ind., perf. s.1 sg. *fripsei*
frișcă 1 (produs lactat) s.f., g.-d. art. *frișcăi*
frișcă 2 (nuia, femeie tânără) (pop.) s.f., g.-d. art. *friștii*
frizurii s.f., g.-d. art., nu *frizurei*
fronseu s.n., pl. *fronseuri*, nu *fronsee*
fuduli adj. m., pl., nu *fudui*
fuleu s.n., pl. *fulee*
fulguiește vb. ind. prez. 3 sg., nu *fulguie*
fundaluri s.n., pl., nu *fundale*
furculițe s.f., pl., nu *furculiți*
furișează, furișăm vb., ind. prez. 3 și 1 pl., nu *furișază, furișem*
furnire s.n., pl. (sorturi), nu *furniruri*
furoare (rar) s.f., g.-d. art. *furorii*
furtuni s.f., pl., nu *furtune*
furtunuri s.n., pl., nu *furtune*

G

gabarite s.n., pl., nu *gabarituri*
garderob (dulap) (rar) s.n., pl. *garderoburi*
garderobă (îmbrăcăminte, loc amenajat) s.f., g.-d. art. *garderobei*, pl. *garderobe*
gazeu s.n., pl. *gazeuri*, nu *gazee*
găbuiește vb., ind. prez., 3 sg., nu *găbuie*
!găluști s.f., pl., g.-d. art. sg. *!găluștii*
găoace s.f., g.-d. art. *găocii*, nu *găoacei*
gărzii s.f., g.-d. art., nu *gardei*
găștii s.f., g.-d. art., nu *găștei*
gâde (pop.) s.m., art. *gâdea* (înv.)/*gâdele*; g.-d. art. *gâdei* (înv.)/*gâdelui*; pl. *gâzi*
gâlcevii (pop.) s.f., g.-d. art., nu *gâlcevei*
gâtuie vb., in d.prez. 3, nu *gâtuiește*
genocide s.n., pl., nu *genociduri*
gheme (~ de lână) s.n., pl.
ghemuri (la jocul de tenis) s.n., pl.

Scanned with OKEN Scanner

(se) ghemuiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *(se) ghemuie*
ghicește!/ghici! vb. imper. 2 sg.; neg., *nu ghici!*
ghiduri (obiecte) s.n., pl.
ghionoaie (ciocănitoare) s.f., sg. și pl.; g.-d. sg. art. *ghionoaiei*, nu *ghionoii*
ghionți/ghionturi s.m., pl./s.n., pl.
ghișee s.n., pl., nu *ghișeuri*
ghivece (vase pentru flori) s.n., pl.
ghiveciuri (produse alimentare) s.n., pl.
ghizi (persoane) s.m., pl.
!ginecologei/ginecoloagei s.f., g.-d. art.
ginții s.f., g.-d. art., nu *gintei*
giratoriu [*riu* pron. *rĭu*] adj. m., f. *giratorie*; pl. m. și f. *giratorii*
gloanțe s.n., pl., nu *glonți/glonțuri*
glob (planetă) s.n. (def. de pl.)
globi (părți ale ochiului) s.m., pl.
globuri (obiecte sferice) s.n., pl.
gogoșii s.f., g.-d. art., nu *gogoașei*
gonoree s.f., g.-d. art. *gonoreei*
graden s.n., pl. *gradene*, nu *gradenuri*
gramineе s.f., g.-d. art. *gramineei*, pl. *gramineе*
gramofoane s.n., pl., nu *gramofonuri*
gratitudinii s.f., g.-d. art., nu *gratitudinei*
grâne (cereale) s.n., pl. (def. de sg.)
!grâie (semănături/lanuri) s.n., pl.
grebene s.n., pl., nu *grebeni*
grepfruturi s.n., pl.
grepuri (fructe) s.n., pl.
greței s.f., g.-d. art., nu *greții*, pl. *grețuri*
grijii s.f., g.-d. art., nu *grijei*
grilaje s.n., pl., nu *grilajuri*
grimeur [*eu* pron. *ö*] s.m., pl. *grimeuri*
grindinei s.f., g.-d. art., nu *grindinii*
grinzii s.f., g.-d. art., nu *grindei*
!grizzly (engl.) [*grizz-ly*] s.m., art. *grizzlyul*, pl. *grizzly*
grumaji (pop.) s.m., pl., nu *grumazi*
grunji s.m., pl., nu *grunzuri*
!guturaiuri s.n., pl.

H

haihui adj. m., f. *haihuie*; pl. m. și f. *haihui*
halelii (fam.) s.f., g.-d. art., nu *halelei*
!hamace s.n., pl.
harbuji (reg.) s.m., pl., nu *harbuzi*
helește s.n., pl. *heleștei*
hematoame s.n., pl., nu *hematomuri*
hematii s.f., pl., nu *hematii*
hiaturi s.n., pl., nu *hiate/hiatusuri*
himeneu s.n., pl. *himeneuri*, nu *himenee*
horă s.f., g.-d. art. *horei*, pl. *hore*
horoscoape s.n., pl., nu *horoscopuri*
hoteluri s.n., pl., nu *hotele*
!huidui vb., ind. prez. 1 sg., nu *huiduiesc*

I

iatacuri (reg., înv.) s.n., pl., nu *iatace*
!ice tea (engl.) [pron. *aĭstí*] s.n., art. *ice tea-ul*, pl. *ice tea-uri*
iconostase s.n., pl., nu *iconostasuri*
idee s.f., g.-d. art. *ideii*, pl. *idei*
iederei s.f., g.-d. art., nu *iederii*
ierbii s.f., g.-d. art., nu *ierbei*
ieslei s.f., g.-d. art., nu *ieslii*
igienei s.f., g.-d. art., nu *igienii*
!ignoră vb., ind. prez. 3, nu *ignorează*
imaginii s.f., g.-d. art., nu *imaginei*
imobile (construcții) s.n., pl.
imobile (nemișcate) adj. f., pl.
imprimeu s.n., pl. *imprimeuri*
inch (engl.) [*ch* pron *č*] s.m., sg., art. *inch-ul*
!infarcturi s.n., pl., nu *infarcte*
ingrediente s.n., pl., nu *ingredienți*
injustеții s.f., g.-d. art., nu *injustеței*
IQ (engl.) [cit. *aĭkú*] s.n., art. *IQ-ul*, pl. *IQ-uri*

Scanned with OKEN Scanner

irigă vb., ind. prez. 3, nu *irighează*
irișI (flori) s.m., pl.
irisuri (membrane la ochi) s.n., pl.
!itemi s.m./s.n., pl., nu *iteme/itemuri*
itinerare s.n., pl., nu *itinerarii*
!inventează vb., ind. prez. 3, nu *invență*
investiga (a~) vb., ind. prez. 3 *investighează*
izbânzii s.f., g.-d. art., nu *izbândei*
izbeliștii (pop.) s.f., g.-d. art., nu *izbeliștei*
izolatori s.m., pl. (persoane)
izolatoare s.n., pl. (piese)

Î

!îmbrăcămințII s.f., sg., g.-d. art.
îmbunează vb., ind. prez. 3, nu *îmbună*
împreunează (*-pre-u-*) vb., ind. prez. 3, nu *împreună*
![mă) împuie (*mă bate la cap*), vb. ind. prez., 3 sg.
(se) împuiază (*se înmulțește*) vb., ind. prez. 3
împut vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl., nu *împuțesc*
înăbușă vb., ind. prez. 3, nu *înăbușește*
încleiază vb., ind. prez. 3, nu *încleie*
înconjoară vb., ind. prez. 3, nu *înconjură*
încununează vb., ind. prez. 3, nu *încunună*
îndoaie (împăturește, încovoaie) vb., ind. prez. 3
(se) îndoiește (ezită) vb., ind. prez. 3 sg.
îndrituiește vb.,ind. prez. 3 sg., nu *îndrituie*
îndrumă vb., ind. prez. 3, nu *îndrumează*
înfață vb., ind. prez. 3, nu *înfățează*
înfioară vb., ind. prez. 3, nu *înfiorează*
înfiripă vb., ind. prez. 3, nu *înfiripează*
înfoaie vb., ind. prez. 3, nu *înfoiază*
înfuria (a~) vb., ind. prez. 1 și 2 sg. *înfurii*
îngădui vb., ind. prez. 1 și 2 sg., nu *îngăduiesc, îngăduiești*
!îngăima (a~) vb., ind. prez. 1 sg. *îngaim*
(se) îngâmfează/(se) îngâmfă vb., ind. prez. 3
îngemănează vb., ind. prez. 3, nu *îngeamănă*
(se) înghemuiește vb., ind. prez. 3 sg., nu (se) *înghemuie*
(se) înghesuie vb., ind. prez. 3, nu (se) *înghesuiește*
îngreuiez vb. ind. prez. 1 sg.
îngreunează vb., ind. prez. 3
!îngrija (a se~) (a se neliniști) (înv.) vb. refl., ind. prez. 3 *se îngrijează*, ger. *îngrijându-se*
îngrijește (are grijă) vb. ind. prez. 3 sg.
înhamă vb., ind. prez. 3, nu *înhămează*
(se) înhăitează vb. ind. prez. 3, nu *se înhaită*
!înjghebează vb., ind. prez. 3, nu *înjgheabă*
înjunghii vb., ind. prez. 1 și 2 sg.
înlănțuie vb., ind. prez. 3 sg., nu *înlănțuiește*
însemnează (notează) vb., ind. prez. 3
înseamnă (reprezintă) vb., ind. prez. 3
însenînează vb., ind. prez. 3, nu *însenină*
înstrună/înstrunează vb., ind. prez. 3
înșală/înșeală vb., ind. prez. 3
înșeuează (*-uea-*) vb., ind. prez. 3, nu *înșeuiază*
întâi num. ord. m., pl. art. *întâii*, dar f. sg. *întâia clasă/clasa întâia*
învăluie vb., ind. prez. 3, nu *învăluiește*
!învârt vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl., nu *învârtesc*
!înveșmântează vb., ind. prez. 3, nu *înveșmântă*
învii/înviez vb., ind. prez. 1 sg.
!învolburează vb., ind. prez. 3, nu *învolbură*

J

jalei s.f., g.-d. art., nu *jelii* (def. de pl.)
jante (părți ale roții) s.f., pl., nu *jenți*
jeluiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *jeluie*
jenă s.f., g.-d. art. *jenei*, nu *jenii*
!jerseuri (pulovere) s.n., pl., nu *jersee*
jobene s.n., pl., nu *jobenuri*
jocheu s.m., pl. *jochei*
jubilee s.n., pl., nu *jubileuri*

Scanned with OKEN Scanner

judecății s.f., g.-d. art., nu *judecatei*
jujeu s.n., pl. *jujeie*
justeței s.f., g.-d. art., nu *justeții*

L

lacunei s.f., g.-d. art., nu *lacunii*
!langorii (stare psihică) (livr.) s.f., g.-d. art.
!lapoviței s.f., g.-d. art., nu *lapoviții*
laringe s.n., pl. *laringe*
(să) lase vb. conj. prez. 3, nu *(să) lese*
!lăcașuri (așezăminte) s.n., pl., nu *lăcașe/locașe*
(se) lăfăie vb., ind. prez. 3 sg., nu *(se) lăfăiește*
lălăie (pop.) vb., ind. prez. 3 sg., nu *lălăiește*
lăncii s.f., g.-d. art., nu *lancei*
lână s.f., g.-d. art. *lânii*, nu *lânei*, (sorturi) pl. *lânuri*
leafă (retribuție) s.f., g.-d. art. *lefii*, pl. *lefuri*
legăn vb., ind. prez. 1 sg., nu *leagăn*
lelei (pop.) s.f., g.-d. art., nu *lelii*
leliței/leliței (reg.) s.f., g.-d. art., pl. *leliți*
lenei s.f., g.-d. art., nu *lenii* (def. de pl.)
!leorcăie/leorcăiește (pop.) *(leor-)* vb., ind. prez. 3 sg.
!leorpăie/leorpăiește (reg.) vb., ind. prez. 3 sg.
leva/levă s.f., g.-d. art. *levei*, pl. *leve*
liber-cugetător s.m., pl. *liber-cugetători*
liber-profesionist s.m., pl. *liber-profesioniști*
!ligheane s.n., pl., nu *lighene*
limanuri s.n., pl., nu *limane*
limbaje s.n., pl., nu *limbajuri*
limonadei s.f., g.-d. art., nu *limonării*
lincși s.m., pl., nu *linxi*
!lingorii (febră tifoidă, tifos) (înv., pop.) s.f., g.-d. art., nu *lingoarei*
linguriței (pop.) s.f., g.-d. art., nu *linguriții*
liniștii s.f., g.-d. art., nu *liniștei*
lintiței s.f., g.-d. art., nu *lintiții*
lipăie vb., ind. prez. 3 sg., nu *lipăiește*
lipoame s.n., pl., nu *lipomuri/lipomi*
logopedă s.f., g.-d. art. *logopedei*
logoree s.f., g.-d. art. *logoreei*
lojii s.f., g.-d. art., nu *lojei*
luntrii s.f., g.-d. art., nu *luntrei*

M

!macat (pop.) s.n., pl. *macaturi*
macaz s.n., pl. *macazuri*
macrameuri (*ma-cra-*) s.n., pl.
macrou (*ma-cro-*) s.n., pl. *macrouri*
!madrigale s.n., pl., nu *madrigaluri*
!maicei/maicii/maichii (maică = mamă); (înv., reg.) s.f., g.-d. art.
maică-mii (-tii, -sii) s.f., g.-d. + adj. pos.
!malacovuri s.n., pl.
manej s.n., pl. *manejuri*
manifestă (exprimă, arată) vb., ind. prez. 3
manifestează (participă la o manifestație) vb., ind. prez. 3
manta s.f., g.-d. art. *mantalei*, pl. *mantale*
!maratoane (probe sportive) s.n., pl., nu *maratonuri*
marchează vb., ind. prez. 3., nu *marcă*
maree s.f., g.-d. art. *mareei*, pl. *maree*
marginii s.f., g.-d. art., nu *marginei*
mariaje (căsătorii) (fam.) s.n., pl., nu *mariajuri*
!marochine (obiecte, sorturi) s.n., pl., nu *marochinuri*
masă 1 s.f., g.-d. art. *masei*, pl. *mase*
masă 2 (mobilă, mâncare) s.f., g.-d. art. *mesei*, pl. *mese*
!mass-media/mass-medie s.f., g.-d. art. *mass-mediei*
matineu 1 (spectacol) s.n., pl. *matinee*
matineu 2 (capot) (înv.) s.n., pl. *matineuri*
!matrice (mat., biol.) (*ma-tri-*) s.f., g.-d. art. *matricei*; pl. *matrici*

Scanned with OKEN Scanner

maus (joc de cărți) (înv.) s.n., pl. *mausuri* (*mau-*)
maxim 1 adj. m., pl. *maximi*, f. *maximă*, pl. *maxime*
maxim 2 s.n., art. *maximul*, pl. *maximuri*
maximă s.f., g.-d. art. *maximei*, pl. *maxime*
maximum 1 adv. *(~ doi)*
maximum 2 (*la ~*) loc. adv.
maximum 3 s.n., pl. *maximumuri*
maxi-taxi s.n., pl. *maxi-taxiuri*
mazării s.f., g.-d. art., nu *mazărei*
măiestre adj. f., pl., nu *măiastre*
!mămicii (fam.) s.f., g.-d. art., nu *mămicăi/mămichii*
mămucă (reg.) s.f., g.-d. art. *mămucăi/mămuchii*; pl. *mămuci*
mărfii s.f., g.-d. art., nu *marfei*
mătănii (șirag de mărgele) s.f., pl., nu *metanii*
mătăsii s.f., g.-d. art., nu *mătasei*, (sorturi) pl. *mătăsuri*
mătrețiii (*mă-tre-*) s.f., g.-d. art., nu *mătreției*
mătușă-mii (-tii, -sii) s.f., sg., g.-d. + adj. pos.
!mătușicăi/mătușichii/mătușicii (pop.) s.f., g.-d. art., pl. *mătușici*
mâi/mân vb. ind. prez. 1 sg.; 3 sg. *mâne*; 3 pl. *mân*; perf. s.1 sg. *măsei*, 1 pl. *măserăm*; conj. prez. 3 *să mâie/să mână*; ger. *mâind, mânând*
mâncări (acțiuni)/**mâncăruri** (feluri de mâncare) s.f., pl.
mândrețiii s.f., g.-d. art., nu *mândreției*
mântuie (termină) (pop.) vb., ind. prez. 3
mântuiește/mântuie (izbăvește, vindecă) vb., ind. prez. 3 sg.
mânuiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *mânuie*
mâzgă s.f., g.-d. art. *mâzgii*
melopee s.f., g.-d. art. *melopeii*, pl. *melopei*
membre (anat.) s.n., pl.
membri (persoane) s.m., pl.
memento (livr.) s.n., art. *mementoul*, pl. *mementouri*
memorii (scriere) s.f., pl., def. de sg.
menaj s.n., pl. *menajuri*, nu *menaje*
menuet s.n., pl. *menuete*
meredeu (reg.) s.n., pl. *meredeie*
metodicii s.f., g.-d. art., nu *metodicei*
metronoame s.n., pl., nu *metronomuri*
micști adj. m., pl., nu *mixti*
!mielom (*mi-e-*) s.n., pl. *mieloame*
miere s.f., g.-d. art. *mierii*, nu *mierei*
!miez 1 (partea comestibilă a unui fruct) s.m., pl. *mieji*
miez 2 (tehn.) s.n., pl. *miezuri*
milionulea (*al ~*) num. ord. m., nu *milionălea*
minaret s.n., pl. *minarete*
minute (referitor la timp) s.n., pl.
minuturi (mâncăruri) s.n., pl., def. de sg.
miorcăie (pop.) vb., ind. prez. 3, nu *miorcăiește*
miorlăie vb., ind. prez. 3, nu *miorlăiește*
miraje s.n., pl., nu *mirajuri*
miros 1 (simț) s.n. (def. de pl.)
miros 2 (emanație olfactivă) s.n., pl. *mirosuri*
miros vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl.; *(să) miroasă*, conj. prez., 3, nu *să miroase*
miruiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *miruie*
mistuie vb., ind. prez. 3 sg., nu *mistuiește*
mlădiază vb., ind. prez. 3, nu *mlădie*
mobile (telefoane) s.n., pl.
mobiluri (scopuri, obiective) s.n., pl.
!(se) mocăie (fam., pop.) vb., ind. prez. 3 sg., nu (*se*) *mocăiește*
!modeme s.n., pl., nu *modemuri*
!mofluzi (*mo-fluz*) (înv., fam.) adj. m., pl.
molfăie (fam.) vb., ind. prez. 3 sg., nu *molfăiește*
molton s.n. (sorturi), pl. *moltoane*
momelii s.f., g.-d. art., nu *momelei*
monedei s.f., sg., g.-d. art., nu *monezii*

Scanned with OKEN Scanner

monologuri s.n., pl., nu *monologe*
moralã s.f., g.-d. art. *moralei*, pl. *morale*
mormane s.n., pl., nu *mormanuri*
mormăie vb., ind. prez. 3, nu *mormăiește*
morminte s.n., pl., nu *mormânturi*
moschee s.f., g.-d. art. *moscheii*, pl. *moschei*
Moș-Ajun (sărbătoare) s. propriu, n., art. *Moș-Ajunul*
moteluri s.n., pl., *nu motele*
mototol adj. m., pl. *mototoli*
motto (it.) s.n., art. *mottoul*, pl. *mottouri*
moțăie vb., ind. prez. 3, nu *moțăiește*
mouse (dispozitiv la computer) (engl.) [pron. *maŭs*] s.n., art. *mouse-ul*, pl. *mouse-uri*
mucegăiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *mucegăie*
muchie (*-chi-e*) s.f., g.-d. art. *muchiei*, pl. *muchii*, nu *muchi*
mugește vb., ind. prez. 3 sg., nu *muge*
murmuie/murmuiește (înv.) vb., ind. prez. 3 sg.
mușchiuc s.n., pl. *mușchiucuri*

N

naibii (fam.) s.f., g.-d. art., nu *naibei*
năbușește (pop.) vb., ind. prez. 3 sg., nu *năbușă*; conj. prez. 3 *să năbușească*, nu *să năbușe*
nădejdii s.f., g.-d. art., nu *nădejdei*
năframei s.f., g.-d. art., nu *năframii*
nălucii s.f., g.-d. art., nu *nălucei*
năpastă s.f., g.-d. art. *năpastei*, pl. *năpaste*
(se) năruie vb., ind. prez. 3, nu (*se*) *năruiește*
năzări (a-) (pop., fam) vb., ind. prez. 3 sg. *(ți se) năzare*; conj. prez. 3 *să (ți se) năzară*, nu *năzărește*, *să năzărească*
neghinei s.f., g.-d. art., nu *neghinii*
neglijeu s.n., pl. *neglijeuri*, nu *neglijee*
neică (pop.) s.m., g.-d. art. *neichii/lui + neica*
nivele (instrumente) s.f., pl.
niveluri/nivele (înălțimi, trepte, stadii) s.n., pl.
nobleței s.f., g.-d. art., nu *nobleții*
noduli s.m., pl., nu *nodule*
noian s.n., pl. *noiane*
noroace s.n., pl., nu *norocuri*
nou-născuții adj. m., pl., s.m., pl.
nou-veniții adj. m., pl., s.m., pl.
novice adj. m., s.m., pl. *novici*; adj. f., sg.; s.f., sg. și pl. *novice*
nuclee (elemente centrale, particule centrale) s.n., pl.
nuclei (biol.) s.m., pl.
nuga s.f, g.-d. art. *nugalei*, pl. *nugale*
nurorii s.f., sg., g.-d. art., nu *norei* (dar *noră-mii*, *-tii*, *-sii*)

O

obcinii (pop.) s.f., g.-d. art., nu *obcinei*
obezi adj. m., pl., nu *obeji*
oblojelii (pop.) s.f., g.-d. art., nu *oblojelei*
oboi s.n., pl. *oboaie*
obște (înv., pop.) s.f., g.-d. art. *obștii*, pl. *obști*
ocării s.f., g.-d. art., nu *ocarei*
Oceanul Pacific s. propriu, n.
ochean (instrument) s.n., pl. *ocheane*
ocheană (pește) (*-chea-*) s.f., g.-d. art. *ocheanei*, pl. *ochene*
ochi 1 (organul vederii, mugur) s.m., pl. *ochi*, art. *ochii*
ochi 2 (de fereastră, de pădure, la o împletitură, la plită, mâncare) s.n., pl. *ochiuri*
ocniței (pop.) s.f., g.-d. art., nu *ocniții*
ocoale (împrejmuiri, unități administrative) s.n., pl
ocoluri (mișcări) s.n., pl.
odăii (pop.) s.f., g.-d. art., nu *odaiei*
odăjdii s.f., pl. (def. de sg.)
odisee s.f., g.-d. art. *odiseei*
odor 1 (obiect de preț) s.n., pl. *odoare*
odor 2 (miros) (înv.) s.n., pl. *odoruri*

Scanned with OKEN Scanner

!old-boy (engl.) s.m., art. *old-boyul*, pl. *old-boyi*
olecăie/olecăiește (înv., reg.) vb. ind. prez. 3 sg.
onoarei (probitate) s.f., g.-d. art., nu *onorii* (def. de pl.)
onomatopee s.f., g.-d. art. *onomatopeei*, pl. *onomatopee*
opinează vb., ind. prez. 3, nu *opiniază*
opise s.n., pl., nu *opisuri*
opus s.n., pl. *opusuri*
orăcăie vb., ind. prez. 3, nu *orăcăiește*
orbecăie/orbecăiește vb., ind. prez. 3
ordinii s.f., g.-d. art., nu *ordinei*
ordonă (poruncește) vb., ind. prez. 3
ordonează (așază în ordine) vb., ind. prez. 3
orhidee s.f., g.-d. art. *orhideei*, pl. *orhidee*
orgă s.f., g.-d. art. *orgii*, pl. *orgi*
ortodocși adj. m., pl., nu *ortodoxi*
osândei s.f., g.-d. art., nu *osândii*
osânzei (pop.) s.f., g.-d. art., nu *osânzii*
ostroave s.n., pl., nu *ostrovuri*
oșean adj. m., s.m., pl. *oșeni*; adj. f. *oșeană*; pl. *oșene*
oșeancă s.f., g.-d. art. *oșencei*; pl. *oșence*
oștii s.f., g.-d. art., nu *oastei*
otavă s.f., g.-d. art. *otavei*
ouălor s.n., pl. g.-d. art., nu *ouălelor*

P

pacte s.n., pl., nu *pacturi*
pajiște s.f., g.-d. art. *pajiștii*, pl. *pajiști*
palorii s.f., g.-d. art., nu *paloarei*
panaceu s.n., pl. *panacee*, nu *panaceuri*
panașe s.n., pl., nu *panașuri*
pandișpane s.n., pl., nu *pandișpanuri*
panseu (fam.) s.n., pl. *panseuri*
!pantum s.n., pl. *pantumuri*, nu *pantume*
!păpării (pop., fam.) s.f., g.-d. art.
papă (prelat) s.m., g.-d. art. *papei*, pl. *papi*
paraclise s.n., pl., nu *paraclisuri*
paradei s.f., g.-d. art., nu *parăzii*
paradisuri s.n., pl., nu *paradise*
paradoxuri s.n., pl., nu *paradoxe*
parapet s.n., pl. *parapete*, nu *parapeți*
!pară 1 (flacără) s.f., g.-d. art. *parei*, pl. *pare*
pară 2 (fruct) s.f., g.-d. art. *perei*, pl. *pere*
parbrize s.n., pl., nu *parbrizuri*
pardesie s.n., pl., nu *pardesiuri*
pas (trecătoare) s.n., pl. *pasuri*
pascăi (prăjitură) s.f., g.-d. art., nu *păștii*
pasteluri s.n., pl., nu *pastele*
pașă s.m., g.-d. art. *pașei*, pl. *pași*
patimii s.f., g.-d. art., nu *patimei*
!patrioată s.f., g.-d. art. *patrioatei*, pl. *patrioate*, nu *patriotei*
păcură s.f., g.-d. art. *păcurii*
păianjeni s.m., pl., nu *păienjeni/paianjeni*
păpușii s.f., g.-d. art., nu *păpușei*
pătrunjel s.m., pl. *pătrunjei*, art. *pătrunjeii*
pâraie s.n., pl., nu *pârâuri*
pârei (pop., fam.) s.f., g.-d. art., nu *pârii*
penaje s.n., pl., nu *penajuri*
!penalti s.n. art. *penaltiul*, pl. *penaltiuri*
pendul (disozitiv care oscilează) s.n., pl. *pendule*
pendulă (ceas) s.f., pl. *pendule*
(lui) pepelea (poznaș) (pop.) s.m., g.-d. art.
(lui) Pepelea/ (înv.) **Pepelei** s. propriu, m.
!pepsi s.n., art. *pepsiul*, pl. *pepsi*
peria (a-) vb., ind. prez. 1 și 2 sg. *perii*, 3 *perie*
perineu s.n., pl. *perinee*, nu *perineuri*
peritoneu s.n., pl. *peritonee*, nu *peritoneuri*
peroneu s.n., pl. *peronee*, nu *peroneuri*
perturbă vb., ind. prez. 3, nu *perturbează*
piedestaluri (*pie-*) s.n., pl., nu *piedestale*
pieri/piei vb., imper. 2 sg.
pielii (la om)/**pieii** (la animale) s.f., g.-d. art.
piersicii s.f., g.-d. art., nu *piersicei*

Scanned with OKEN Scanner

pieței s.f., g.-d. art., nu *pieții*
pigmee adj. f., s.f., sg. și pl., nu *pigmeie*
pilotaje s.n., pl., nu *pilotajuri*
piuă s.f., g.-d. art. *pivei*, pl. *pive*
pizmuiește (pop.) vb., ind. prez. 3 sg., nu *pizmuie*
plajei s.f., g.-d. art., nu *plăjii*
planșeu s.n., pl. *planșee*, nu *planșeuri*
plan s.n., pl. *planuri*
plămezii s.f., g.-d. art., nu *plămadei*
plăpumii s.f., g.-d. art., nu *plapumei*
plebiscite s.n., pl., nu *plebiscituri*
plen s.n., def. de pl.
pleoscăie vb., ind. prez. 3, nu *pleoscăiește*
plescăie vb., ind. prez. 3, nu *plescăiește*
plevuștii s.f., g.-d. art., nu *plevuștei*
pliseu s.n., pl. *pliseuri*, nu *plisee*
plonjeu s.n., pl. (acțiuni) *plonjeuri*/(taluzuri) *plonjee*
podiștii (pop.) s.f., g.-d. art., nu *podiștei*
pogoane s.n., pl., nu *pogonuri*
poiană s.f., g.-d. art. *poienii*, pl. *poieni*, nu *poiene*
polen s.n., pl. *polenuri*, nu *polene*
politeți/(fam.) **politețuri** (amabilități) s.f., pl.
politeții s.f., g.-d. art., nu *politeței*
poliței s.f., g.-d. art., nu *poliții*
!poncif s.n., pl. *poncife*, nu *poncifuri*
ponton s.n., pl. *pontoane*
popii s.m., g.-d. art., nu *popei*
portic s.n., pl. *porticuri*
portmonee s.n., pl., nu *portmoneuri*
prăpăstii s.f., pl., nu *prăpastii*
preavize s.n., pl., nu *preavizuri*
precedă vb., ind. prez. 3, nu *precede/preced*
precipită vb., ind. prez. 3, nu *precipită*
precoce adj. invar.
preinfarcturi s.n., pl., nu *preinfarcte*
prelevează vb., ind. prez. 3, nu *prelevă*
!preliminã vb., ind. prez. 3, nu *prelimineazã*
(se va) prevedea vb., ind. viitor. 3 sg., nu (*se va*) *prevede*
prii (a~) vb., ind. perf .s., 3 sg. *(îmi) prii*
!primei-doamne s.f., g.-d. art.
prim-plan s.n., pl. *prim-planuri*
procedee s.n., pl., nu *procedeie*
proferează (livr.) vb., ind. prez. 3, nu *proferă*
profiluri s.n., pl., nu *profile*
prolicși adj. m., pl., nu *prolixi*
propice adj. invar.
promptitudinii (*promp-ti-*) s.f., g.-d. art., nu *promptitudinei*
propilee s.n., pl., def. de sg.
prost-crescut (needucat) adj. m., pl. *prost-crescuți*
(se) prosternează vb., ind. prez. 3, nu (*se*) *prosternă*
prost gust adj.+ s.n. *(o glumă de~)*
protocoale s.n., pl., nu *protocoluri*
prozopopee s.f., g.-d. art. *prozopopeii*, pl. *prozopopei*
!pubisuri (oase) s.n., pl., nu *pubise*
pudorii s.f., g.-d. art., nu *pudoarei*
pufăie vb., ind. prez. 3, nu *pufăiește*
puseu s.n., pl. *puseuri*, nu *pusee*
pustii (a~) vb., ind. perf. s. 1 sg. *pustiii*, 3 sg. *pustii*
pușcă-mitralieră s.f., g.-d. art. *puștii-mitralieră*
puținor adj. pr. m. și f., g.-d. (numai antepus)

R

raliuri s.n., pl., nu *ralie*
rambleuri s.n., pl., nu *ramblee*
rapace adj. m., pl. *rapaci*; f. sg. și pl. *rapace*
rapel s.n., pl. *rapeluri*
raport 1 (relatare oficială; cât între două mărimi) s.n., pl. *rapoarte*

Scanned with OKEN Scanner

rapo<u>r</u>t 2 (relație) s.n., pl. *rapo<u>r</u>turi*
rapo<u>r</u>t 3 (venit) s.n. (def. de sg.)
raporta (a~) (a da un raport, a pune în legătură/a aduce un venit) vb., ind. prez. 3 *raporteaz<u>ă</u>*
rastele (suporturi) s.n., pl., nu *rasteluri*
rating (engl.) [pron. *re<u>ĭ</u>ting*] s.n., pl. *ratinguri*
răchiță s.f., g.-d. art. *răchiței*, pl. *răchițe*, nu *răchiți*
răscoli (a~) vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl. *răscolesc*
răsplății s.f., g.-d. art., nu *rasplatei*
!răș<u>ch</u>ira vb., ind. prez. 3, nu *răș<u>ch</u>irează*
răț<u>u</u>ștei s.f., g.-d. art., nu *răț<u>u</u>știi*
râpă s.f., g.-d. art. *râpei/râpii*, pl. *râpe/râpi*
râsuri (acțiuni) s.n., pl.
râși (animale) s.m., pl.
rea-credință (atitudine incorectă) s.f., g.-d. art. *relei-credințe*
reality-show, pl. *reality-show-uri*
!reanimă vb., ind. prez. 3, nu *reanimează*
recensăminte s.n., pl., nu *recensăminturi*
recif s.n., pl. *recife*
!recipiente/recipienți s.n., pl.
recreare (creare din nou) s.f., g.- d. art. *recreări*
recreere (odihnă) s.f., pl. *recreeri*, nu *recreări*
rectifică vb., ind. prez. 3, nu *rectifică*
reflectă (răsfrânge, oglindește) vb., ind. prez. 3
reflectează (se gândește) vb., ind. prez. 3
refrene s.n., pl., nu *refrenuri*
regulă s.f., g.-d. art. *regulii*, pl. *reguli*
releu s.n., pl. *relee*, nu *releuri*
releva (a~) (a evidenția) vb., ind. prez. 3 *relevă*, nu *relevează*
releveu s.n., pl. *relevee*, nu *releveuri*
remaia (a~) vb., ind. prez. 3 *remaiază*, 1 pl. *remaiem*; conj. prez. 3 *să remaieze*
remarcă s.f., g.-d. art. *remarcii*, pl. *remarci*, nu *remarce*
represalii s.n., pl. (def. de sg.)
resoarte (sectoare) s.n., pl.
resorturi (arcuri) s.n., pl.
resteu s.n., pl. *resteie*
resuscitează vb., ind. prez. 3, nu *resuscită*
rigă (înv.) s.f., g.-d. art. *rigăi*, pl. *rigi*
rigoare s.f., g.-d. art. *rigorii*
risipei s.f., g.-d. art., nu *risipii*
roată (cerc) s.f., g.-d. art. *roții*, pl. *roți*/(în expr. și) *roate*
robinete/(tehn.) **robineți** s.n., pl./s.m., pl.
rochiței s.f., g.-d. art., nu *rochiții*
rock (dans) (engl.) s.n., art. *rockul*, pl. *rockuri*
rondele (piese, discuri) s.f., pl., nu *rondeluri*
rondeluri (poezii) s.n., pl., nu *rondele*
rontăie vb., ind. prez. 3 , nu *rontăiește*
rouăi s.f., g.-d. art., nu *rouei*
rucsacuri s.n., pl., nu *rucsaci*
ruinei s.f., g.-d. art., nu *ruinii*
ruladei s.f., g.-d. art., nu *rulăzii*
rupe (a~) vb., ind. perf. s., 1 sg. *rupsei*
rutinei s.f., g.-d. art., nu *rutinii*

S

sagace adj. m., pl. *sagaci*, f. sg. și pl. *sagace*
salatei s.f., g.-d. art., nu *sălății*
sari! vb., imper. 2 sg., nu *sai!*
(lui) Satana/Satanei s.f., g.-d. art.
!savorii s.f., g.-d. art., nu *savoarei*
sălașe (pop.) s.n., pl., nu *sălașuri*
săpa (a ~) vb., ind. prez. 1 sg. *sap*
săpăligii s.f., g.-d. art., nu *săpăligei*
sătui adj. m. pl., nu *sătuli*
scafandru 1 (obiect) s.n., pl. *scafandre*
scafandru 2 (persoană) s.m., pl. *scafandri*
scădeți vb., ind. prez. și imper. 2 pl., nu *scadeți*
scăpa (a ~) vb., ind. prez. 1 sg. *scap*
schelet s.n., pl. *schelete*, nu *scheleți*
schingiuiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *schingiuie*

Scanned with OKEN Scanner

screamăt s.n., pl. *scremete*
scrutine s.n., pl., nu *scrutinuri*
scul s.n., pl. *sculuri*
sculă s.f., g.-d. art. *sculei*, pl. *scule*
sebaceu adj. m.; f. sg. și pl. *sebacee*, nu *sebaceie*
seboree s.f., g.-d. art. *seboreei*, pl. *seboree*
seceră s.f., g.-d. art. *secerii*, nu *secerei*
secretă vb., ind. prez. 3, nu *secretează*
(să) semene vb. conj. prez. 3, nu *(să) samene*
!seminare s.n., pl., nu *seminarii*
senate s.n., pl., nu *senaturi*
seriale s.n., nu *serialuri*
sergent-major s.m., pl. art. *sergenții-majori*
service (engl.) [*ce* pron. *s*] s.n., art. *service-ul*, pl. *service-uri*
sfătuiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *sfătuie*
sfezii s.f., g.-d. art., nu *sfadei*
!sfii (a ~) vb., ind. perf. s. 1 sg. *(mă) sfii*
sfincși s.m., pl., nu *sfinxi*
sforăie vb., ind. prez. 3, nu *sforăiește*
simptome s.n., pl., nu *simptomuri/simptoame*
sindroame s.n., pl., nu *sindromuri*
site (spațiu pe internet) (engl.) [pron. *saĭt*] s.n., art. *site-ul*, pl. *site-uri*
slash (engl.) [pron. *sleș*] s.n., art. *slesh-ul*, pl. *slash-uri*
slogan s.n., pl. *sloganuri*
smiorcăie (pop., fam.) vb., ind. prez. 3 sg., nu *smiorcăiește*
smoalei s.f., g.-d. art., nu *smolii*
snack (engl.) [pron. *snec*] s.n., pl. *snackuri*
soartă (destin) s.f., g.-d. art. *sorții/soartei* (în expr. *în voia ~*)
sobei s.f., g.-d. art., nu *sobii*
soboare s.n., pl., nu *soboruri*
Sofia/Sofia s. propriu, f.
soia s.f., g.-d. art. *soiei*, nu *soii*
solare (sere) s.n., pl., nu *solarii*
solarii (spații pentru băi de soare) s.n., pl., nu *solare*
sor'mea (ta, sa) s.f., sg. + adj. pos.
soră (grad de rudenie) s.f., g.-d. art. *surorii*, pl. *surori*
!soră (infirmieră) s.f., g.-d. art. *sorei/surorii*, pl. *sore/surori*
soră-mii (-tii, -sii) s.f., g.-d. + adj. pos.
!soră-șefă s.f., g.-d. art. *sorei-șefe/surorii-șefe*, pl. *surori-șefe/sore-șefe*
spaliere s.n., pl., nu *spalieri*
spargeți vb., ind. prez. 2 pl., nu *spărgeți*
spasme s.n., pl., nu *spasmuri*
spate s.n. (def. de pl.), art. hot. *spatele*
spălătoare (încăperi, instalații) s.n., pl.
spălători (persoane) s.m., pl.
speria (a ~) vb., ind. prez. 1 și 2 sg. *sperii*
spicuiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *spicuie*
splendoare s.f., g.-d. art. *splendorii*
!stai! vb., imper. 2 sg., nu *stăi!*
statuează (livr.) vb., ind. prez. 3, nu *statuiază*
stămburi (sorturi) s.n., pl., nu *stambe*
stărui vb., ind. prez. 1 și 2 sg., nu *stăruiesc*
stătea vb., ind. imperf. 3 sg., nu *sta*
stână s.f., g.-d. art. *stânei*; pl. *stâne*
standby s.n., art. *standbyul*
strat s.n., pl. *straturi*/(geologie) *strate*
![se] străduiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *se străduie*
strunei s.f., g.-d. art., nu *strunii*
stuporii s.f., g.-d. art., nu *stupoarei*
substituie vb., ind. prez. 3 sg., nu *substituiește*
succedă vb., ind. prez. 3, nu *succede/succedează*
sudorii s.f., g.-d. art., nu *sudoarei*
sudalmă (pop.) s.f., g.-d. art. *sudalmei*, pl. *sudalme*
sufăr vb., ind. prez. 1 sg., 3 *suferă*
sufleu s.n., pl. *sufleuri*

Scanned with OKEN Scanner

sughița (a-) vb., ind. prez.1 sg. *sughit*, 3 *sughiță*
suliței s.f., g.-d. art., nu *suliții*
supat (pop.) s.n., pl. *supaturi*
suporturi s.n., pl., nu *suporți*
surmenaj s.n., pl. *surmenajuri*
surogat s.n., pl. *surogate*
!suvenire/suveniruri s.n., pl.

Ș

șa s.f., g.-d. art. *șeii*, pl. *șei*
șade vb., ind. prez. 3 sg., nu *șeade*
șale (parte a corpului) s.f., pl. (def. de sg.), art. *șalele*
șalvari s.m., pl., (def. de sg.)
șampoane s.n., pl., nu *șamponuri*
șantaje s.n., pl., nu *șantajuri*
șchioapătă/șchiopătează vb., ind. prez. 3
șemineu s.n., pl. *șemineuri*
șepcii s.f., g.-d. art.; pl. *șepci*
șevalete s.n., pl., nu *șevaleturi*
!șiac s.n., pl. (sorturi) *șiacuri*
șindrilei s.f., g.-d. art., nu *șindrilii*
șontâcăie (fam.) vb., ind. prez. 3, nu *șontâcăiește*
șovăi (a-) vb., ind. prez. 1 sg. *șovăi*, nu *șovăiesc*

T

taică (pop.) s.m., g.-d. art. *taichii/lui taica*
talk-show, s.n., pl. *talk-show-uri*
tambur 1 (element de arhitectură) s.n., pl. *tambure*
tambur 2 (toboșar, piesă metalică) s.m., pl. *tamburi*
tandreței s.f., g.-d. art., nu *tandrerții*
tapet s.n., pl. *tapete*, nu *tapeturi*
!tataie (fam.) s.m., g.-d. art. *lui tataia/tataiei*
tată (părinte) s.m., art. *tata/tatăl*, g.-d. art. *tatei/lui tata*, nu *tatii*
!tată-meu (-tău, -său) (pop.) s.m. + adj. pos.
tăceți vb., ind. prez. și imper. 2 pl., nu *taceți*
tăinuiește vb., ind. prez. 3 sg., nu *tăinuie*
!tăieței s.m., pl., (def. de sg.), nu *tăiței*
tămăduiesc (pop.) vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl., nu *tămădui/tămăduie*
tăpșane s.n., pl., nu *tăpșanuri*
tărăboi s.n.
tăvăluguri s.n., pl., nu *tăvălugi*
!(mă) tângui (a-) (a lamenta) (înv.) vb., ind. prez. 1 sg., nu (mă) *tânguiesc*
tânji (a-) vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl. *tânjesc*
!târguiește/târguie vb., ind. prez. 3 sg.
Târgu Jiu s. propriu, n., g.-d. art. *Târgu Jiului*
tehnicii s.f., g.-d. art., nu *tehnicei*
temniței s.f., g.-d. art., nu *temniții*
tenace adj. m., pl. *tenaci*; f. sg. și pl. *tenace*
termeni (cuvinte, monoame) s.m., pl.
termene (date, intervale de timp) s.n., pl.
termin vb., ind. prez. 1 sg., nu *termin*
teroare s.f., g.-d. art. *terorii*
textură s.f., g.-d. art. *texturii*, pl. *texturi*
ticăi 1 (a-) (a face tic-tac, a palpita) vb., ind. prez. 3 *ticăie*
ticăi 2 (a lucra încet) vb., ind. prez. 1 sg. și 3 pl. *ticăiesc*
tigheie s.n., pl., nu *tigheluri*
tindei s.f., g.-d. art., nu *tinzii*
tinereții s.f., g.-d. art., nu *tinereței*
toacă s.f., g.-d. art. *toacei*; pl. *toace*
toarnă (varsă, denunță) vb., ind. prez. 3
toartă s.f., g.-d. art. *toartei*, pl. *toarte*
tocă (pălărioară) s.f., g.-d. art. *tocii*, pl. *toci*
togă (mantie) s.f., g.-d. art. *togii*, pl. *togi*
tobogane s.n., pl., nu *topoganuri*
toporișcă s.f., g.-d. art. *toporiștii*, nu *toporiștei*
!torenți s.m., pl., nu *torente*
totemuri s.n., pl., nu *totemi*
trahee s.f., g.-d. art. *trahei*, pl. *trahei*
transee s.f., g.-d. art. *transeei*, pl. *transee*

Scanned with OKEN Scanner

tranzistor 1 (semiconductor) s.m., pl. *tranzistori*
tranzistor 2 (aparat de radio) s.n., pl. *tranzistoare*
traseu s.n., pl. *trasee*
trăirii s.f., g.-d. art., nu *trăirei*
trăsurică s.f., g.-d. art. *trăsuricii/trăsurelei*
treabă s.f., g.-d. art. *trebii*, pl. *treburi*
treaz adj. m., pl. *treji*
trend s.n., pl. *trenduri*
trepăd (pop.) vb., ind. prez. 1 sg., nu *trepădez*, *treapăd*
trepiede s.n., pl., nu *trepieduri*
tridente s.n., pl., nu *tridenturi*
triptic s.n., pl. *triptice*, nu *tripticuri*
triumfă vb., ind. prez. 3, nu *triumfează*
trofeu s.n., pl. *trofee*
troheu s.m., pl. *trohei*
troian 1 (persoană) adj. m., s.m., pl. *troieni*
troian 2 (năMete) s.n., pl. *troiene*
tropăie vb., ind. prez. 3, nu *tropăiește*
tuberculi s.m., pl., nu *tubercule*
tuiei s.f., g.-d. art., nu *tuii*
tuleu (tulpina porumbului, soi de prune) s.n., pl. *tuleie*
tulipei (rar) s.f., g.-d. art., nu *tulipii*
tuneluri/tunele s.n., pl.
turnează (realizează un film) vb., ind. prez. 3
turneu s.n., pl. *turnee*
turniruri s.n., pl., nu *turnire*
turuie (fam.) vb., ind. prez. 3, nu *turuiește*
tușicăi, tușicii, tușichii (fam.) s.f., g.-d. art.

Ț

!țarina (dans) s.f., g.-d. art. *țarinei*
țarină 1 (ogor) s.f, g.-d. art. *țarinii*, pl. *țarini*
țarină 2 (soția țarului) s.f., g.-d. art. *țarinei*
țăcăne/țăcănește vb., ind. prez. 3 sg.
țărăncii s.f., g.-d. art., nu *țărancei*
țățică (reg.) s.f., g.-d. art. *țățicăi/țățichii/țățicii*
țeapă 1 (par, aschie) s.f., g.-d. art. *țepii*, nu *țepei*
țeapă 2 (înșelăciune) s.f., g.-d. art. *țepei*, nu *țepii*
!țesal vb., ind. prez. 1 sg., nu *țesăl*
țigăncii s.f., g.-d. art., nu *țigancei*
!țintirimuri (reg.) s.n., pl., nu *țintirime*
țiuie vb. ind. prez. 1 sg., nu *țiuește*
țopăie vb., ind. prez. 3, nu *țopăiește*
!țuguie vb., ind. prez. 3, nu *țuguiază*

U

uită! (dă uitării) vb., imper. 2 sg.
uită-te! (privește!) vb., imper. 2 sg., nu *uite-te!*
uite interj.
uliu s.m., pl. *ulii*, art. *uliii*
uliței s.f., g.-d. art., nu *ulicii*
ultimele (știri) adj. f., pl., nu *ultimile* (știri)
ultraje s.n., pl., nu *ultrajuri*
umăr 1 (parte a corpului) s.m., pl. *umeri*
umăr 2 (umeraș) s.n., pl. *umere*
umorii s.f., g.-d. art., nu *umoarei*
universalii s.f., pl. (def. de sg.)
urechează vb., ind. prez. 3, nu *urechește*
uree s.f., g.-d. art. *ureei*, nu *ureii*
urinei s.f., g.-d. art., nu *urinii*
ursuz adj. m., pl. *urzuzi*, nu *ursuji*
uzajuri s.n., pl., nu *uzaje*

V

vaccinuri s.n., pl., nu *vaccine*
!vagoneți s.n., pl., nu *vagonete*
Valea Jiului s. propriu, f., g.-d. art. *Văii Jiului*
vargă 1 (nuia) s.f., g.-d. art. *vergii*
vargă 2 (dungă) (pop.) s.f., g.-d. art. *vărgii*
varice s.n., pl., (def. de sg.)
văgăunii s.f., g.-d. art., nu *văgăunei*

Scanned with OKEN Scanner

vămii s.f., g.-d. art., nu *vamei*
versanți s.m., pl.
vigoare s.f., g.-d. art. *vigorii*
!vinațuri (pop.) s.n., pl.
vitelușei s.f., g.-d. art., nu *vitelușii*
vatei s.f., g.-d. art., nu *vetei*
!vâlcea s.f., g.-d. art. *vâlcelei*
vâltoare s.f., g.-d. art. *vâltorii*
vâlvei s.f., g.-d. art., nu *vâlvii*
vână (vas sangvin, tendon, gambă, pânză de apă, nervură) s.f., g.-d. art. *vinei*, pl. *vine*
velodromuri s.n., pl., nu *velodroame*
venă s.f., g.-d. art. *venei*, pl. *vene*
vernisaj s.n., pl. *vernisaje*
versanți s.m., pl., nu *versante*
vertij s.n., pl. *vertijuri*
vigorii s.f., g.-d. art., nu *vigoarei*
vină s.f., g.-d. art. *vinii*
viraje s.n., pl., nu *virajuri*
virgulei s.f., g.-d. art., nu *virgulii*
virulenței s.f., g.-d. art., nu *virulenții*
!virusuri (agenți patogeni) s.n., pl.
viruși (programe de calculator) s.m., pl.
vis 1 (imagini în somn) s.n., pl. *vise*
vis 2 (aspirații) s.n., pl. *visuri*
vișinei s.f., g.-d. art., nu *vișinii*
vlădică (înv., pop.) s.m., g.-d. art. *vlădicăi/vlădichii/lui vlădica*
voiajuri/voiaje s.n., pl.
voii s.f., g.-d. art., nu *voiei*
voleu s.n., pl. *voleuri*
volbură s.f., g.-d. art. *volburii*
!volet (panou rabatabil, oblon) (rar) s.n., pl. *volete*, nu *voleți*
vorace adj. m., pl. *voraci*; f. sg. și pl. *vorace*
vorbă-lungă (fam.) s.m. și f., g.-d. art. *lui vorbă-lungă*; pl. *vorbă-lungă*
!vodcii/votcii s.f., g.-d. art.
!vraiștii (*vra-iș-*) s.f., g.-d. art., nu *vraiștei*
vrajbei s.f., g.-d. art., nu *vrăjbii*
vrejuri s.n., pl., nu *vreji*
vremii s.f., g.-d. art., nu *vremei*
!vremuri (perioade, ocazii) s.f., pl.

Z

zacuscă s.f., g.-d. art. *zacuștii*
!zbavă (pop.) s.f., g.-d. art. *zăbavei*
zălog 1 (arbust) s.m., pl. *zălogi*
zălog 2 (garanție) (pop.) s.n., pl. *zăloage*
zăngănește vb., ind. prez. 3 sg., nu *zăngăne*
zânei s.f., g.-d. art., nu *zânii*
zdrăngănește vb., ind. prez. 3 sg., nu *zdrăngăne*
zdroncăne vb., ind. prez. 3 sg., nu *zdroncănește*
zdupăie vb., ind. prez. 3, nu *zdupăiește*
zefir 1 (vânt) s.m., pl. *zefiri*
zefir 2 (țesătură) s.n., (sorturi) *zefiruri*
zemii s.f., g.-d. art., nu *zemei*
!zgândăr/zgândăresc vb., ind. prez. 1 sg.
zmeu (ființă fantastică) s.m., pl. *zmei*
zmeu (jucărie) s.m., pl. *zmeie*
zornăie vb., ind. prez. 3, nu *zornăiește*
zumzăie vb., ind. prez. 3, nu *zumzăiește*
zuruie vb., ind. prez. 3 sg., nu *zuruiește*
!zvârl (pop.) vb. ind. prez. 1 sg. și 3 pl.

Scanned with OKEN Scanner

Bibliografie

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", *Dicționarul explicativ al limbii române* (*DEX*), ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996.

Academia Română, Institutul de Lingvistică al Universității din București, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Editura Academiei RSR, București, 1989.

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (*DOOM²*), ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București, 2010.

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti", *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (*DOOM³*), ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2021.

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Gramatica limbii române*, vol. I–II (GLR), Editura Academiei Române, București, 2005.

Angelescu, Gabriel, *Dicționar de dificultăți ale limbii române*, Editura Coresi, București, 1991.

Angelescu, Gabriel, *Dicționar de pleonasme*, Editura Coresi, București, 1996.

Angelescu, Gabriel, *Limba și literatura română. 550 de teste-grilă*, Editura Aula, Brașov, 2000.

Avram, Mioara, *Probleme ale exprimării corecte*, Editura Academiei, București, 1987.

Avram, Mioara, *Gramatică pentru toți*, Editura Academiei Române, București, 1986.

Avram, Mioara, *Ortografie pentru toți*, Editura Academiei Române, București, 1990.

Avram, Mioara, *Pleonasmul și tautologia*, în *LLR*, nr. 3–4, 1996.

Avram, Mioara, *Gramatică pentru toți. Revăzută și adăugită*, Editura Humanitas, București, 2001.

Beldescu, G., *Ortografia în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973.

Beldescu, G., *Ortografie, ortoepie, punctuație*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.

Beldescu, G., *Ortografia actuală a limbii române*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984.

Bidu-Vrănceanu, Angela, Forăscu, Narcisa, *Limba română contemporană. Lexicul*, Editura Humanitas Educațional, București, 2005.

Breban, Vasile (coord.), *Limba română corectă. Probleme de ortografie, gramatică, lexic*, Editura Științifică, București, 1973.

Căprioară, Ileana, *Dicționar de pleonasme*, Editura Coresi, București, 2003.

Constantinescu-Dobridor, Gheorghe, *Mic dicționar de terminologie lingvistică*, Editura Albatros, București, 1980.

Scanned with OKEN Scanner

Coteanu, Ion (coord.), *Limba română contemporană. Fonetica. Fonologia. Morfologia*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1985.
Crașoveanu, D., *Construcții și exprimări pleonastice*, în *LLR*, nr. 2, 2006.
Felecan, Nicolae, *Paronimia în limba română*, Editura Gutinul, București, 1993.
Felecan, Nicolae, *Dicționar de paronime*, Editura Vox, București, 1995.
Forăscu, Nicolae, *Greșeli în lexicul actual*, în *LLR*, nr. 2, 1999.
Forăscu, Narcisa, *Paronimia*, în *LLR*, nr. 4, 2003.
Forăscu, Narcisa, *Din nou despre lexic și problemele sale*, în *LLR*, nr. 1, 2005.
Găgeanu, Anca, *Aspecte ale acordului gramatical*, în *LLR*, nr. 2, 1998.
Graur, Al., *Mic tratat de ortografie*, Editura Științifică, București, 1974.
Graur, Al., *Dicționar al greșelilor de limbă*, Editura Academiei, București, 1982.
Graur, Al., *Puțină gramatică*, Editura Academiei, București, 1997.
Grosu, Elena, *Dicționar de pleonasme*, Editura Epigraf, Chișinău, 2007.
Gruiță, G., *Acordul în limba română*, Editura Științifică și Tehnică, București, 1981.
Gruiță, G., *Gramatică normativă: 77 de întrebări, 77 de răspunsuri*, Editura Polirom, Iași, 1999.
Guțu Romalo, Valeria, *Corectitudine și greșeală*, Editura Științifică, București, 1972.
Hristea, Theodor, *Pseudoadjectivarea adverbului în limba română*, în *LLR*, vol. III, 1979.
Hristea, Theodor (coord.), *Sinteze de limba română*, ediția a III-a, Editura Albatros, 1984.
Marcu, Florin, Constant, Maneca, *Dicționar de neologisme*, ediția a III-a, Editura Academiei, București, 1978.
Mihăescu, N., *Carte despre limba românească*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972.
Mihăescu, N., *Aspecte lexicale și gramaticale ale limbii române literare*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978.
Mihăescu, N., *Norme, abateri și inovații în limba română contemporană*, Editura Albatros, București, 1982.
Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), *Gramatica de bază a limbii române (GBLR)*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2010.
Pitiriciu, Silvia, Topală, Dragoș Vlad, *Dicționar de abrevieri și simboluri*, Editura ALL, București, 1996.
Rădulescu, Marin, Vlaicu, Marin, *Corect/greșit românește în vorbire, în scriere*, Editura Carminis, București, 2006.
State, Melu, *Lexicul limbii române în comunicare. Repere teoretice și exerciții*, Editura Geneze, Galați, 1996.
State, Melu, *Limba română. Ghid lexico-semantic de testare și învățare rapidă*, Editura Polirom, Iași, 2001.
State, Melu, *Limba română în comunicare. Repere teoretice și exerciții*, Editura Școala Gălățeană, Galați, 2007.

Scanned with OKEN Scanner

Șuteu, Flora, *Dificultățile ortografiei limbii române*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.
Uritescu, Dorin N., Uță-Uritescu, Rodica, *Aspecte ortografice controversate*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.
Uritescu, Dorin N., Uță-Uritescu, Rodica, *Cuvinte cu dificultate de scriere în limba română*, volumele I–II, Editura Geneze, București, 1992.
Vasilache, Gh. N., *Folosirea corectă a pronumelui relativ «care»*, în *LLR*, nr. 1, 1993.
Vasilache, Gh. N., *Probleme teoretice și practice de ortografie în învățământul preuniversitar*, Editura Porto-Franco, Galați, 1993.
Vasilache, Gh. N., *Ortografia limbii române. Probleme teoretice și practice*, Editura Porto-Franco, Galați, 1996.
Vasilache, Gh. N., *Știți să scrieți corect? Îndrumar ortografic, ortoepic al limbii române. Exerciții, teste și soluții*, Editura Polirom, Iași, 1999.
Vasilache, Gh. N., *Cu privire la flexiunea verbelor de conjugarea a IV-a*, în *LLR*, nr. 1, 2001.
Vasilache, Gh. N., *Unele aspecte ale acordului în limba română*, în *LLR*, nr. 2, 2004.
Vasilache, Gh. N., *Ghid ortografic și ortoepic al limbii române*, Editura Polirom, Iași, 2006.
Zamșa, Eleonora, *Accidente sintactice: anacolutul*, în *LLR*, nr. 4, 2000.
Zamșa, Eleonora, *Limba română. Manual pregătitor fără meditator pentru gimnaziu*, Editura 100+1 Gramar, București, 2002.

* * *

Scanned with OKEN Scanner

Despre *Capcane ale limbii române*

„A vorbi despre limba română e ca o duminică. Limba română este patria mea."
(Nichita Stănescu)

Noua apariție editorială, cu un titlu provocator, *Capcane ale limbii române*, a profesorului Gh. N. Vasilache este rodul unei asidue preocupări a acestuia pentru problematica normelor limbii române literare, pe care școala încearcă, în parte și reușește, să le transforme în achiziții intelectuale ale absolvenților mai sârguincioși. Pe de altă parte, analfabetismul funcțional este în plin avânt, o componentă a acestuia fiind și necunoașterea normelor ortografice și ortoepice ale limbii materne. Paradoxal, la această precaritate, un rol semnificativ revine instituțiilor normative (Academia Română, Institutul de Lingvistică ș.a.), care, în loc să simplifice și să facă mai logic uzul elevat al limbii, mai rău îl complică prin tot felul de inovații, motivații științifice, dar lipsite de pragmatisme. Se uită prea repede bătălia dintre etimologiști și foneticieni din veacul al XIX-lea, când problema scrierii limbii române s-a tranșat în favoarea celor din urmă. Între timp, etimologiștii au reușit să câștige teren propunând norme de scriere cu *â* în interiorul cuvântului, de grafie a verbului *a fi* cu *u*: *sunt*, *suntem*, deși majoritatea pronunță în continuare *sînt*, *sîntem*. Recent, o inițiativă lingvistică de tipul *uzul impune norma* mai rău a complicat lucrurile, mai ales în privința pluralului substantivelor, baza muntenească a acestora fiind greu asimilabilă majorității vorbitorilor, ca să nu mai spunem ce problemă le ridică aceasta celor de dincolo de granițele țării.

Noua *Gramatică a Academiei* (2005), *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a III-a, 2021 (*DOOM*[3]) și tratate universitare ale unor lingviști de marcă sunt avute în vedere de autorul acestui instrument didactic și chiar științific pe alocuri, care a avut răbdarea și pasiunea exemplare de a identifica acele capcane ale limbii care complică viața utilizatorilor limbii române în conversație, dar și în scris, de a propune forma corectă a acestora, valori puse în aplicare mai bine de patru decenii într-o școală rurală și focalizate nu numai pe elevii din gimnaziu, ci și pe profesorii acestora din toată țara și de dincolo de hotarele ei politice. Edituri prestigioase i-au facilitat difuzarea cărților care aduc un omagiu limbii române, așa cum se prezintă Editura Corint, înaintea unei necesare și așteptate editări. Sacerdot al scrierii corecte a limbii române, profesorul Gh. N. Vasilache rămâne pe mai departe un paznic de far într-un univers în continuă mișcare.

Conf. univ. dr. Gheorghe Lateș, Universitatea „Danubius", Galați

* * *

Scanned with OKEN Scanner

Mulți dintre profesorii de specialitate s-au întrebat dacă mai știu să vorbească românește după apariția celei de-a treia ediții a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, în condițiile în care acesta introduce în normă forme impuse de uzul curent, recunoscând astfel dinamica limbii ca organism viu. Adaptarea vorbitorilor instruiți la noua normă s-a făcut cu dificultate, în contextul în care cunoștințe pătrunse adânc în fibra vorbitorului au fost invalidate, revizuirea lor presupunând nu doar studiu intens, ci și exercițiu îndelungat. De aceea, cartea profesorului Gheorghe N. Vasilache răspunde unei nevoi de instruire și de exersare a abilităților de utilizare a limbii. Ea face parte dintr-o serie de texte normative, ilustrând preocupările autorului pentru uzul și evoluția normei lingvistice, sugerând totodată și dragostea pentru limba noastră, pasiunea pentru cultivarea frumuseții acesteia, interesul pentru schimbările pe care le-a suferit de-a lungul timpului.

Așa cum anunță și structura lucrării: *Aspecte fonetice, Aspecte lexicale, Morfosintaxa Acorduri și dezacorduri gramaticale*, cartea propune cititorilor, în primul capitol, o lectură investigativă a unor variante de pronunțare/scriere a unor cuvinte (*așază* sau *așează, protejază* sau *protejează*), *e* sau *ie* la inițiala cuvintelor, rostirea cuvintelor scrise cu litera *x*, *s* sau *ș*, *s* sau *z* în diferite contexte, a unor diftongi (*o* sau *oa* în substantive cu sufixoidul *„log”*), variante accentuale, pronunțarea unor nume străine, dar și unele sugestii pentru evitarea cacofoniilor.

Al doilea capitol este dedicat lexicului. Autorul se mai apleacă o dată asupra paronimelor și a atracției paronimice, asupra proprietății termenilor (neologici), asupra exprimărilor pleonastice, tautologice, propunând și modalități de evitare a greșelilor de limbă. De interes și mai puțin explorată este influența anglicismelor asupra lexicului românesc. Fără a deplânge neapărat invazia acestora în uzul curent al vorbitorului de limbă română, cartea propune variante de scriere corectă a acestora (când sunt articulate sau la plural), dar oferă și sinonime românești pentru unele dintre neologismele englezești pe care deocamdată limba română nu le-a adaptat și nu le-a acceptat.

Dintre aspectele morfosintactice, cartea reține atenția cititorului prin câteva observații legate de toponimele cu forme de plural (*Iași, București, Galați*) și uzul lor în poziții articulate, de scrierea cu *i/ii/iii* a unor substantive sau adjective, utilizarea unor sufixe moționale, pluralul substantivelor neutre, scrierea corectă a unor cuvinte străine, a unor forme cazuale, a unor verbe sau construcții verbale (între care și celebrul *a trebui* care a dat de furcă multor generații de elevi/vorbitori), a adverbelor (unde se insistă nu doar asupra problemelor de topică, ci și asupra unor confuzii – precum *doar/decât*), a prepozițiilor. Nu în ultimul rând, cartea atrage atenția asupra problemelor legate de acord, explicând argumentat diferențele dintre acordul sintactic și acordul semantic, ilustrând cu exemple concrete contextele în care este recomandat primul, respectiv, când se folosește al doilea. Cititorii vor găsi în text informații legate de acordul substantivului colectiv, a unor substantive care au suferit diminuări de sens, al unora care fac parte din construcții partitive, toponime, pronume relative/interogative, subiecte multiple, construcții adjectivale, pronominale sau construcții cu numerale. O discuție

Scanned with OKEN Scanner

separată se face asupra fenomenelor de hipercorectitudine care generează, evident, greșeli de limbă, însă, de obicei, din partea vorbitorilor instruiți sau pretins instruiți.

Fundamentată pe o bibliografie de specialitate de primă mână, lucrarea este un produs de cercetare care nu-și ascunde intenția de popularizare a variantelor corecte și a explicațiilor legate de acestea. Autorul subliniază în *Cuvântul-înainte* că publicul căruia i se adresează cartea este alcătuit din elevi de gimnaziu și liceu, profesori de specialitate, candidaților la diferite examene și concursuri sau persoanelor publice care utilizează limba română în context mediatic. S-ar mai putea adăuga însă și învățătorii și educatoarele, elevii și părinții elevilor de școală primară, care sunt primii utilizatori ai limbii, ciclul primar fiind cel care asigură baza lingvistică a învățării și a inserției sociale. Lucrarea poate fi recomandată, de asemenea, studenților la facultățile de Litere sau de Pedagogia învățământului primar și preșcolar, pentru obținerea informațiilor de specialitate în privința dinamicii limbii și a tendințelor sale actuale. Faptele lingvistice de la care pornește studiul provin fie din bibliografia de specialitate, fie din texte mediatice, manuale școlare, exprimări orale întâlnite în diverse situații, toate alcătuind un material bogat și divers, care favorizează însă cele mai frecvente greșeli, fiindcă, așa cum ne spune autorul, cartea este rezultatul unui dialog al autorului cu cititorii-utilizatori ai limbii, în care domnul profesor Vasilache răspunde unor întrebări/preocupări de tip lingvistic.

Lucrarea este completată de un *Mic glosar de pleonasme*, unde, într-un tabel, sunt așezate expresiile pleonastice alături de variantele corecte ale acestora, precum și de indexul de cuvinte, care reliefează pronunțarea, scrierea și utilizarea corectă a formelor flexionare. Indexul este, așa cum anunță autorul, o listă de cuvinte preluate din *DOOM*[3], care vine în sprijinul celor care nu dețin menționata lucrare normativă. Dincolo de aspectul acesta, listele de cuvinte și exemplele de expresii pleonastice furnizate la finalul cărții constituie un instrument ușor de folosit de către utilizatorii specializați ai limbii române, învățători și profesori, elevi și chiar studenți, selecția de cuvinte și expresii având drept criteriu principal frecvența apariției în uzul limbii. În contextul în care invocata libertate de exprimare s-a convertit într-o libertate de utilizare a limbii și a normei gramaticale, lucrarea de față reprezintă un document reglator care, pe de-o parte, preia din cărțile fundamentale ale lingvisticii românești o serie de structuri lingvistice de interes, iar pe de altă parte, oferă explicații de tip etimologic, flexionar, semantic pentru utilizarea limbii și a structurilor sale, vizând, în ultimă instanță, utilizatorul instruit de limbă română, cartea fiind, în acest sens, un câștig și o sursă excelentă de informare.

Conf. univ. dr. Nicoleta Crînganu, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic,
Universitatea „Dunărea de Jos", Galați

* * *

Scanned with OKEN Scanner

Profesorul Gh .N. Vasilache e dintre cei vechi: răbdător, generos, atent la detaliu, dispus la efort pe termen lung. Și convins că unde-i lege, nu-i tocmeală, mai ales când legea, de factură lingvistică, este întrupată într-un document cu tradiții, *DOOM*, cu ramificațiile sale temporale. Neliniștile dumisale în legătură cu receptarea/utilizarea limbii naționale ca instrument al comunicării cotidiene au delimitat o carieră didactică de excepție, memorabilă (mărturisesc, necondiționat, seriile de foști elevi) și au definit o viață. Nu pot trece, cu lejeritate, peste o dedicație reiterată în volumele publicate până acum și transformată în crez: *Dedic această carte familiei mele, dar și tuturor generațiilor de elevi cărora le-am fost profesor.* Îl asigur pe domnul profesor că precedentele contribuții cu caracter teoretic, dar mai ales metodic și practic-aplicativ și-au dovedit utilitatea și pentru colegii de aceeași specialitate, pentru aspiranții la colegii ori facultăți, unde disciplina selectată de examinatori are nevoie de o fundamentare riguroasă, pentru utilizatorii responsabili din presă, radio, televiziune. În mediul virtual, haotic, nu-i nici lege, nici tocmeală.

Prof. Vasile Leonte, Galați

* * *

Un manuscris interesant ne vine de la domnul profesor Gh. N. Vasilache, trăitor în localitatea Țepu din județul Galați. Numele domniei sale îmi este cunoscut, l-am întâlnit cu numeroase studii și articole în presa centrală, preferate fiindu-i revistele „Tribuna învățământului", Limba și literatura română", „Revista de pedagogie" etc. De data aceasta sunt luate în discuție *Capcane ale limbii române*, conținând întrebări, răspunsuri și comentarii.

Personalitate puternic ancorată în problemele învățământului românesc, a reușit să tipărească mai multe cărți care duc toate spre discuții despre ortografia și gramatica limbii române. Avem și noi câteva dintre acestea: *Ortografia limbii române. Probleme teoretice și practice* (Porto-Franco, Galați, 1996); *Știți să scrieți corect? Îndrumar ortografic, ortoepic al limbii române* (Polirom, Iași, 1999).

M-am oprit la doar două dintre cărțile de bază de unde am putut selecta „învățăminte" care nu stau la îndemâna oricui. Era de așteptat ca domnul profesor Gh. N. Vasilache să iasă în „piața" învățământului românesc cu lucruri de valoare, care să intereseze atât elevii, studenții, dar mai ales profesorii. Așa încât, cărțile domniei sale se constituie în adevărate instrumente de lucru. De data aceasta, autorul cărții s-a întrecut, aducând la bară foarte multe aspecte legate de gramatica limbii noastre. După lămurirea câtorva aspecte privind părțile de fonetică, lexic, ajungem la capitolul *Morfosintaxa*, unde lucrurile sunt puse la punct prin ochiul unui adevărat specialist. Cred, sper să nu mă înșel nici de data asta, cel mai consistent capitol

Scanned with OKEN Scanner

este *Acorduri și dezacorduri gramaticale*, prin care ne sunt aduse, drept „cadouri" de autor multe lămuriri privitoare la aspecte întâlnite în viața de zi cu zi.

Multe dintre lucrurile din această carte sunt explicate de autorul însuși în *Cuvântul-înainte*, care stă la dispoziția cititorului.

Profesorul Gh. N. Vasilache are carismă, răbdare în documentare și, ca o concluzie, putem exclama și noi: „Muntele a mai născut un izvor!".

Prof. Viorel Dinescu (scriitor), Galati

Scanned with OKEN Scanner

Cuprins

Cuvânt-înainte 7
Abrevieri 9

Capitolul 1 11
Aspecte fonetice
1.1. J, Ş + *a* sau *ea* în radicalul și în terminația cuvintelor? 11
1.2. Rostim *e* sau *ie* la inițiala cuvintelor? 12
1.3. Pronunțăm *cs* sau *gz*? 14
1.4. Rostim și scriem cu *s* sau *ș*? 16
1.5. Rostim și scriem cu *s* sau *z*? 17
1.6. Rostim *oa* sau *o* în neologisme? 18
1.7. Pronunțăm *o-o* sau *o*?; *u-u* sau *u*?; *u-e* sau *u-ie*? 18
1.8. Accentuări corecte sau accentuări greșite? 19
1.8.1. Rostim *prevedere* sau *prevedere*? 19
1.8.2. Domnii *Morariu* și *Pădurariu*? sau domnii *Morariu* și *Pădurariu*? 21
1.8.3. Greșeli curente în pronunțarea unor nume proprii străine 22
1.9. Cacofoniile. Modalități de evitare 23

Capitolul 2 24
Aspecte lexicale
2.1. Influențe ale anglicismelor în lexicul românesc 24
2.2. Paronimele. Atracția paronimică 26
2.3. Folosirea improprie a termenilor 27
2.4. Construcții repetitive 29
2.4.1. Pleonasmul 29
2.4.2. Tautologia 30

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 3 31
Morfosintaxa
3.1. Substantivul și construcțiile nominale. Aspecte flexionare 31
3.1.1.Toponime cu formă de plural 31
3.1.2. Scrierea cu *i*, *ii*, *iii* la substantive și adjective 32
3.1.3. *Doamnă prim-ministru*? sau *Doamnă prim-ministră*? 33
3.1.4. Pluralul substantivelor neutre 34
3.1.5. Alte aspecte flexionare 37
3.2. Verbul și construcțiile verbale 43
3.2.1. Folosirea corectă a unor verbe de conjugarea a II-a 43
3.2.2. Două verbe sinonime: *a vrea* și *a voi* 44
3.2.3. Capcanele verbului *a trebui* 44
3.2.4. Imperativul verbelor *a zice*, *a face*, *a duce*, *a fi* 46
3.2.5. Folosirea corectă a verbelor *a preceda* și *a continua* 48
3.2.6. Folosirea corectă a verbului *a crea* 49
3.2.7. *În ceea ce privește*? sau *În ceea ce privesc*? 50
3.2.8. *Nu se merită să*? și *Nu se există să*? 51
3.2.9. *Recunoaște-ți* greșelile? sau *Recunoașteți* greșelile? 51
3.2.10. Forme corecte de viitor 52
3.2.11. *Îmi cer scuze*? sau *Vă cer scuze*? 52
3.3. Părți de vorbire neflexibile 54
3.3.1. Adverbul 54
3.3.2. Prepoziția 58

Capitolul 4 64
Acorduri și dezacorduri gramaticale
4.1. Aspecte ale acordului predicatului cu subiectul 64
4.1.1. Propoziții cu subiect unic 64
4.1.2. Propoziții cu subiect multiplu 69
4.1.3. Acordul numelui predicativ sau al participiului pasiv cu subiectul multiplu 72
4.2. Acordul în cazul grupurilor nominale 73
4.2.1. Construcții adjectivale 73
4.2.2. Construcții pronominale 74
4.2.3. Construcții nominale în genitiv-dativ 77

Scanned with OKEN Scanner

4.2.4. Construcții cu numerale cardinale și ordinale 78
4.2.5. False acorduri. Cazuri de hipercorectitudine 83
Mic glosar de pleonasme 85
Index 99
1. Cum scriem, cum pronunțăm 99
2. Forme flexionare corecte 143
Bibliografie 163
Despre *Capcane ale limbii române* 167

Scanned with OKEN Scanner

CAPCANE ALE LIMBII ROMÂNE

ÎNTREBĂRI, RĂSPUNSURI, COMENTARII

Capcane ale limbii române. Întrebări, răspunsuri, comentarii repune în discuție unele aspecte practice ale exprimării orale sau scrise, în folosirea cărora se remarcă dese și flagrante încălcări ale normelor gramaticale, explicabile, în bună parte, prin faptul că limba română este una destul de complexă, cu numeroase capcane chiar pentru vorbitorii nativi, indiferent de nivelul de educație.

Aceste dificultăți nasc o serie de erori (prezente, din nefericire, chiar în mijloacele de informare în masă: presă, radio, televiziune), de nedumeriri sau de întrebări privitoare la formele lexicale, ortoepice sau ortografice recomandate într-un anume context lingvistic. Lucrarea oferă răspunsuri simple și concise la aceste provocări lingvistice, contribuind astfel la eliminarea multor confuzii sau incertitudini lexico-gramaticale, vizibile în spațiul public.

În deplină concordanță cu noile norme cuprinse în ultima ediție a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM³)*, volumul se adresează în primul rând elevilor de gimnaziu și de liceu, viitorilor candidați la diferite concursuri și examene de admitere, profesorilor, care pot găsi sugestii de predare și de cultivare a limbii, persoanelor publice prezente pe micile ecrane sau la radio și tuturor celor interesați să vorbească și să scrie corect în limba română.

Scanned with OKEN Scanner